

ЖЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевской уонна Горнай оройуоннардаабы комитеттарын
уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннардаабы Советтарын органа.

Тахсара 3-с сыла.
№ 40 (435).

1965 с. муус устар 2 күнэ.
БЭЭТИНСЭ

'Сыаната 2 харчы

Саха сирин комсомолун 45 сылын туюлуутун көрсө

**КЫРДЬАБАС КӨЛҮӨНЭ ГЕРОИЧЕСКАЙ ҮГЭСТЭРИН
ХАРЫСТЫАБЫН УОННА ЭЛБЭТИЭБИН!**

(Оройуон маҥнайгы комсомолецтарын аһаҥас-сүрүктэра)

БИНИГИ эдэр ытыктабыллаа
дөдөттөрбүт! Биниги биниги к
лүнөнөм бөрөмтөлөхтүк көрөбү
уонна бэйэбит эдэр саасытын са
нымыбыт. Оччогоору үлэбэ сити
һинни, комсомол эрчимнээх ки
далааһыныаах үлэтин курууту
ойдүүбүт. Биниги сорохтор «би
ниги комсомол урукку комсом
лестардаарар урун-күөнө сүөх үл
нир» дээн этинилэрин кытта с
бүлэспэппит. Ама ким умнуой!
Магниткаба, Днепрөгэска ситиһи
лэри, Саха сири маннайгы шах
таларын туһунуттары, Алдан кы
һыл көмүһүн асыттары, Кыры
сиргэ, Братскайга, Виллюйгэ
стройга ситиһилэри!

Билинги оройуоһмут көмөсөмөлөтү тар урукку сырдык үгэстэри эл бэтэн туран, коммунизмы туттаачылар бастагы кэккэлэригэр иһэлэр. Билинги бастыгы көмөсөмөлөтү скарый маяктар Ф. Софронов, Е. Алексеева, Н. Кельцинов онто да атыттар ааттарынан кигэн туттабыт.

Кэлинки сылтарга оройуоннаа-
ры комсомольскай тэрилтэ
ЫБСКС обкомуттан уонна соро
коллективтар уонна малалар Кын
Комитеттан олору тутуута сити
һинилэрин иһин хайрал ыаллар
Комсомолцтар тыа хаһаайыстыба
тыгар, эти уонна үүтү эбэтэниг
бэйэлэрин толору хаһаайын кур
дук көрдөһөлөр. Производств
дыһыппаах коммунистическай сы
һыппаһы, комсомольскай «Про
жектор» хонтуруолунан сырдаты
оройуон предпринималарыгар уон
на колхозтарыгар бааллар.

Урукку өтүгүзгө эдөдөр улахам энтузиазмынан, штурмманан үлө-лүп абыт буолаштарына, били-гин эдөр ыччакка баай револю-ционнай опыт уонна билин баар. Кинилэр көмөмөл кыайытын историятыгар сана страницалары арыяллар. Кырдык да, бөлөгү көмөмөлсөккө тэрилтэлэрбигт чо-руот хаһаайыстыбатын сүрүн са-лалаларыгар, государствонно сала-йыыга, иштөө үлөргө улахам боп-штурмустары быһаараллар.

Ол эзэрэи, дыала барыта үчү
гэй буолбатах. Билимги сачаан
кэлэбит: 1933 сыл бүтүүтүтэ
оройуон производства үлэһит
375 комсомолцарыттан 207 ки-
һи ударник этэ. Сорох комсомо-
лецтар коммунистическай үлэ-
ударнигыни ааһып ылар иһин дыгн-
нэхтүк охсуппаттар.

Илтгэр үлэгэ эмнэ улахан нтэ
вэс баар. Эһниги мүнчигэйгү сүлүхөх
комсомольский. тэриштэлэр үөннэ
группалар оруулгатырын орос
котөвүхтээххит. Күлүгээннэри,
балэмн кэрбээчтмгэри утары дынг-
наах охсөһүү ыгыгытлыбат. Өһи-

ри, кишилэр биһиги селоларбыты-
гар көгүл хаамыыларын кытта
эйэлэһиэ суохтааххыг.

Бийнги үгүс комсомолецтар ААКНДО, спортбщество, үүс-уран самодеятельность үлэтнгар кытгы-баттарын хайдах да собүлээбп-лыт. Урут комсомолецтар ити тэригтэлэр үлэтэлери баһылыылар. Ити үгүс үгэһи умнар сатамнат.

Сорогор бийнги «комсомол мэт- хэ тугу биэрбитэй» днэн хагы- мааргы этинни истэбнт. Маньнык этинни комсомольскай таригтат- тан тэйбнт, бассымбай кнны эрэ оигоруон сөл. Кинилэргэ туох тнийбатий, түүхха үгсэлээрй? Сорогор бирдин комсомолецка усунуос хомууруттан атын үлэ барбит. Сорогор «тэнийбаттар», ол ирини комсомолецтар дызлэригэр барарга тиэтэйэллэр, кинилэри ханык да үлэ интэриэниргэппэт.. Сорох активистар тобо маньнык бы- ныы баар буоларын сатаан санаа- баттар. Комсомолецтар маньнык бассымбай буолуулары биричии- нэтэ туохханий? Бийнги санаа- бытыгар биричининэтэ биллэр: ахайымтыата суох сыһыаннабы. Туох ханык этиннэ, ыччаттар салайааччылар бэйэлэрийнэн аха- йымтыата суох үлэтиллэр, сорох- тор айымнылаахтык үлэлээбэт- тэр, инициативаны котолоттор, үлэвэ комсомолецтары барыларын түмэ тарпаттар, кинилэргэ тирэ- вирбэттар. Ахайымтыата суох буолуу — бюрократизм уонна фор- мализм арчына. Ээл-дөөл сыһыан- нафы үчүгэй дыаланы ойөөбөт,

ытчатгы коммунистическайды
нитига, буортуну абалар, ончо
бор комсомольскай мунняхтары
ыгытыны мейдир.

Мунныхастары ыппиат буолуу көсөмөлөскөй үлэ остох мөлтөөбүт, көсөмөлөстөр уонна ыччаттар үлэлэригэр, олохтэригэр кыһаллыыт буолуу баар сиригэр көсгөр.

Комсомольской үлэ эрчимнээх-
тык барыр, комсомолецтар дөрө-
дүү, көрдөөхтүк - нардаахтык оло-
рор, үлэлиир сүрдэригэр үлэгэн,
коллективтан тэйини баар буюуун-
сатаммат, оһио карын сарылган
ойһонн үлэ-хамнас күүстүү оргу-
һаара саарбага суох. Үлэ үчүгэй-
ник барар сүригэр хас биһирдэн
иччакка, ыччат үлэһиккэ, эбэтэр
идүк үөрэхтээх специалистка,
рабучайга уолна эдэр ийбэз бол-
омтолоохтук сыһыаннаһын биэр
сүөлөр.

Хэс биеердин көмсомольской тэ-
илтэвэ үлэ үгүс, саамай сүрүн
сыһамны — киһи, табаарыс,
көмсомолец, биеердин ыччат туһу-
ар ууруллар. Куруутун болвом-
оллох, эйгэс, киһиэхэ истинг с-
ыһаннаах буолуу — бииһиги олох-
ут сокуона. Өкөтүһ көмсомоль-
кай тэрилтэ киһиэхэ сыһыана
стинэ суох буолларына, киһи тэ-
илтэвэ сыһыана аһиэ сүһүк буо-
ар. Бу боростуой өйдөбүтү үм-
ар сатамнат.

Үлэвэ формальнайдык, ээл-дээл
ыһыаннаһыны утары сорунуу-
аахтык охсуһоохха наада.

Бишлгн эдэр доботторбут! Эдэр

ТХССНЧИ селекционный ферматин коллектива үчүгэйдик үзл-лиир. Үүтү ылыы бастаны кыбар-тааллаах былаана аһара туолбу-та ыраатта.

Саха АССР Верховнай Советын
депутата А. М. Сергеева былаан-
на көрүллүбүтүн ээбэр биир тон-
наттан ордук үүтү ыата, Кинини

сэргэ ыанньыксыттар М. А. Высоких уонна Е. В. Григорьевэмиэз үрдүн көрдөрүүнү ситиһэллэр.

Ааспыт 1964 сылга бу ферма коллектива кунабана суох түмүгү ситиспитэ. Ферма үүтү ылыы сыллаабы былаанын 115,5 бырыһыан толорбута. Семилетка бүтэһин сылыгар сүөсүһүттэр үлэлэтигэр өссө үрдүк нөрдөрүүнү ситиһэргэ дьулуһаллар.

Н. ГОГОЛЕВ.

1 Дьөлөн-оскулатын VIII-с
нылааһын үөрэнээччитэ Сара
Петрова комсомольскай тэрилтэ
секретарын быһыгытынан ис-
соннай үлэни тупсарыыга
улахан үлэни ыытар, ол да
иһин быйылгы үөрэх дьылыг-
гар 11 бастыг үөрэнээччилэр
ЫБСЛКС кэнкэтигэр киридилэр.

Оскуола комсомольскай тэрилтэтэ Тиит-эбэ ферматын шеф-тэхэр. Сүөһүгэ эбии аһылык быһыһытынан 6 центнер гидропоннай күөх аһылыгы бэлэмнииргэ комсомолецтар эбэхээтлэстибэ ылыннылар.

Сара агардас «4» уонна «5»
сыаналарынан үөрэнэр.

СНИМОККА: С. Петрова.
В. СТЕПАНОВ фотота.

1. **STANDARD FORMS.**

Тыа сиригэр—модун күүстээх техниканы

• Аабааччыны кытта бэсиздэ

ТҮЯ хатаагчид бэлтгэсэн салтны сайыннарыга ССКП КК Президиумд өгсөн. Ойгоор дүүжин уонна та. Л. И. Брежнев дахь аагыгар этиг-либиг дьаахтары биһирээбиг ССКП КК Пленумд уураага со-ветскай дьон иттиг биһирээбигдэрин ылла. Производственной базаны бөөрөгөтүүтэ тыа сиритэр көмө-лөнөн туран промышленность үлэ-нигдэрэ оборудованины уонна тыа хатаагчытыгарын массынна-ларыгар салтаас чаастары өгөрүү былаагын болдьовун иһинээ то-дорерго дьулуһаллар.

Бишиги дойдубут тыатын ха-
наайыстыбата элбэх араас салаа-
ларынан улахан уратылардаах.
Итинэн сибээстээн производствоны
механизациялаһын ордук ыара-
хан. Холубур, ааспыт сылга Со-
ветскай Союз промышленноһа
колхозтарга, совхозтарга 600-тан
тахса араас суол ааттаах
массыыналары биарбита. Быйыл

өссө маэссыналар 100 араас санга көрүннэрэ өнгөрүмүлүн таппа-рылтыахтара. Ити, бородууксуйа-ны өнгөрүү ороскуотун намтатыры хааччыйыаба.

Советский Союзка 1960 сылтаан
ыла хайа да дойдуттарбар элбэх
трактор онгоһуулар. Түөрт уонтан
тахса сыл анараа өтүүгэр кыра
күүстээх уонна бытаан сырыы-
лаах «Карлик», «Коломенец»,
«Запорожец» трактордары онор-
ууттан савалаан билигин пред-
приятиячларбыт туйгун массовыи-
налары онорууну түргэниик ба-
һылаатылар. Хайы - үйэ бастакы
пятилеткава 'дойду бааһылналар' -
гар, Советский былаас бастакы
сылларыгар В. И. Ленин бабара
санаабыт сүүс тыһылыча трак-
тордара тахсыбыттора. Итинчэ
трактор билигин, сорботох Белорус-
сийа үлэлиир. Итиннэ таалыччы

Этгэххэ, ааспыт нэцгэлэрэ Мин-
скэй завод кылаабынай конвейер-
ыттан 400 тыһыынча трактор
тахсыытын бэлитэммитэ.

Ааспыт сырга биийтн трактор-
най заводтарыгытар маслына-
лар 4 сага көрүнгүзүн огоруу
баныланна. Волгоградка ДТ-54
трактордаар ордук куугутуу
уонна ордук сыма ДТ-75 тра-
кторы огорон таһаары сабаланына.
Сага трактордары огорууну Ли-
пецкэй, Ленинград уонна Кутайси
заводтара сабалаатылар. Быйыл
тракторнай иэрканы сагарды
сабаран ытыллыта. Механи-
затордар Минскэй завод МТЗ-52
Липецкэй завод икки систээх
Т-10А трактордарын ылыахтара.
Алтайскэй, Харьковскэй уонча
Онежскэй заводтарга сага мас-
лыныагары огорон таһаары са-
баланына.

Дойдуга 1965 сынга тракториза-
ры онорон талаары 350 ты-
һыттан ордук бурлар саба-
валанаар. Атын тыа хаһаайысты-
баннай массовыналары онэрэн та-
һаарыны улаатыннарары бы-
лаанна көрүлэр. Ордук бурдук
хөмүйэр комбайнаар элбэхтик оно-
һуллуохтара, сүбүөкүз үүһлэ-
төөчүлэр ордук тупсарыллыбыт
комбайнаары ылымхатара, уөбүр-
дууну почваа кылларэр элбэх
массовыналар оноһуллуохтара.
Сүөһү аһылыгын сорбустукатыыр,
бөлөмөннөр уонна тырбатан бнэрэр
массовыналар оноһуллуохтара.
Тыа хаһаайыттыбаларай массовы-
налары онэруу уопсай кээмэйэ,
сыанааа туруордахха, 1959 сыл
таһымын икки төгүлтэн ордук
аһыара.

В. ПИМЕНОВ.
(ОСТА)

Орджоникидзевская оройуон үлэһиттэрин 1965 сылга СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ ЭБЭҕЭЭТЭЛИСТИБЭЛЭРЭ

ССКП КК 1964 сыллаах алын- 101,1 бырыһыан толорорго. 7417 ньаан толорорго. Табаар издерже-
кытаары уонна сэттинбиттэри квадратнай метр иэппээх олоор тын 0,08 бырыһыан наамтатарга,
Пленумнарын уураахтарынан са- дыэни туһара киллэрэргэ. Тутар- ол иһиттэн Орджоникидзевская
лайтаран, Орджоникидзевская монтажтыыр үлэ былаанынан ко- РПС-ка — 0,03 бырыһыан, Бэс-
оройуон үлэһиттэрэ коммунисти- рүлүбүт себестоимонун 0,2 бы- тээх продснабар—0,1 бырыһыан.
ческайды үлэһиттэр иһин хамсаа- рыһыан наамтатарга, үлэ оҕорон Райпотребсоюз систематыгар 8 ра-
һыны киэҥитик таһиттэлэр уонна таһаарытын 0,5 бырыһыан үр- бочай миэстэлээх 4 мараһыны ту-
үлэ оҕорон таһаарытын үрдэ- дэтэргэ.

ТЫА ХАААЙЫСТЫБА- ТЫГАР
Былааны таһынан 173 тонна үүтү, тыһынаах ыһаанынан 36 тонна эти, 20 тонна хортуюлпуйу госуодарствова атылыһырга.

ПРОМЫШЛЕННОСКА
ВАЛОВОЙ бородууксуйаа оҕо- руу сыллаабы былаанын оройуон үрдүнэн 101,7 бырыһыан, ол иһи- гэр, совнархоз предприятиелары- гар 101,2 бырыһыан, олохтоох хаһаайыстыба предприятиелары- гар 103,1 бырыһыан толорорго.

Үлэ оҕорон таһаарытын үр- дэтин былаанын 102,4 бырыһыан толорорго, табаарынай бородуук- суйа бүтүлүүтүн себестоимонун 0,4 бырыһыан наамтатарга.

Сыллаабы былааны таһынан оҕорорго:

Кирпиччэни — 100 тыһын- ча устууканы (условнай аары- нан).

Бытархай тааны — 5 тыһын- ча кубометры.

Эрбиш матырыһааны — 0,6 тыһыныча кубометры.

Тутуу маһы — 1,0 тыһын- ча кубометры.

КАПИТАЛЬНАЙ ТУТУУГА

ТУТАР-МОНТАЖТЫЫР үлэ бы- лаанын Бэстээх ТМУ-гар 101,0 101,2 бырыһыан, обществоннай бырыһыан, Покровская ТМУ-гар аһылык оборотун 101,8 быры-

САҢА КИНИГЭ ТАХСАР

Ава дойдуну көмүскүүр сэрин сылларыгар Советская Украина 200 кэригэ суруйааччылар Фроига, партизанскай этэрээттэ- рэ, большевикскай подпольеа сылдыбыттар. Бойбуйой сөһинэн уонна патристическай тылларынан өстөөр кыайыны ситиһингэ бөйүлэрин кылааттарын киллэр- биттэрэ.

Кинилэр чинг-чаччы матыры- йаалларга олоруан суруйбут очеркэлара, ыстатыйалара, кор- респондентиялара, фронтан репор- тажтара, новеллалара, хойоонно- ро уонна балтадалара кини, рес- публиканскай хаһыаттар, суру- лааллар, фронтнаабы хаһыаттар страницаларыгар бэчээттэммиттэ- рэ, радионан бэриллибиттэрэ. Бу ма- тырыһааллар түөрт сыллаах ге-

КОМСОМОЛЕЦТАР ИСТИИЛЭРИГЭР!

Муус устар 2 күнүгэр, бүгүн, Куль- тура оройуоннаабы дьэтигэр киэһэ 7 чааска Покровская бөһү- лэгин комсомолецтарын уопсай муньаба ыгырыллар.

Комсомолец олоххо, үлэбэ уон- на үөрэххэ миэстэтин, коммуниз- мы тутуу иһин охсуһууга уолат- тар уонна кыргыттар киллэрэр кы- лааттарын туһунан аһаҕас кэпсэ- тиһии буолуоҕа.

2-й ЛЕНСКИЕ МАЯКИ

1988 г. муус устар 2 н. № 40.

ЫБСЛКС райкома.

һаан толорорго. Табаар издерже- каанын 102,5 бырыһыан, дохуоту киллэрини — 101,0 бырыһыан толорорго.

НЭМИЛИЭННЭНИ КУЛЬТУРНАЙ-БЫТО- ВОЙ ӨТТҮНЭН ХААЧ- ЧЫЙЫЫГА

НЭМИЛИЭННЭНИ аргини түп- сарар сыалтан Орджони- кидзевскай РПС-ка продавеһа суох 10 ларектары аһарга, бу- лочкай оҕоһуктары 15 бырыһыан улаатыннарарга, кулинарнай уон- на кондитерскай оҕоһуктар быыс- тапкаларын утумнаахтык тэрийэ- ргэ, Покровская бөһүлөгэр биир

Бэстээх продснабыгар тизэе сылдьан атылааһыны 12 тогул тэрийэргэ, Мохсобоодооххо уонна Покровскаяга утары, кондитерс- кай оҕоһуктары уонна үрүн аһы атылыһы ларектары аһарга.

Кинини көрдөрүү үрдүк хаа- чыстыбалаах буолуутун хааччы- кутар аналлаах миэстэлээх буо- ларга. Кининэн дьону хабыы бы-

30 миэстэлээх үс бааһыны 550 миэстэлээх 2 сельскай ку- луубу, 250 миэстэлээх 4 ово сады- уонна дьааһыматын, Покровская- га автобус тохтууругар аналлаах 13 планадканы тутарга.

Оройуоннаабы, бөһүлөктээби уонна сельскай Советтар испол- комнарын промышленнай пред- приятиелар рабочайдарын, эрги- нэр тэрилтэлэр уонна обществен- най аһылык үлэһиттэрин икки ардыларыгар "социалистическай куоталаһыны киэҥник тэрийэ- лэригэр эбээһинэстииргэ. Социа- листическай куоталаһы түмүгүн

онорууга уһулуччу болломтону хаачыстыбаны тупсарыма, себес- тоимоны наамтатыма, үлэ оҕорон таһаарытын үрдэтигэ туһайар- га. Предприятиеларга, тэрилтэлэ- ргэ, колхозтарга уонна совхозка оройуон үрдүнэн социалистичес- кай куоталаһы түмүгүн ый- аайы, оттон промышленнска, эр- гиэннэ, тутууга — кыбартаалга биирдэ оҕорорго.

Үлэһиттэр депутаттарын Ор- джоникидзевская оройуоннаабы Со- вета социалистическай куотала- Һыга Нам уонна Өлүөхүмэ оро- йуоннарын ыгырар.

Бу социалистическай эбэһэ- тэлистибэ промышленнай предприятиелар, колхозтар, совхоз, оройуон бары тэрил- тэлэрин уонна учрежденияла- рын уопсай муньахтарынан дьүүллэһилиннэ уонна ылы- лынна.

Фестиваль бара турар!

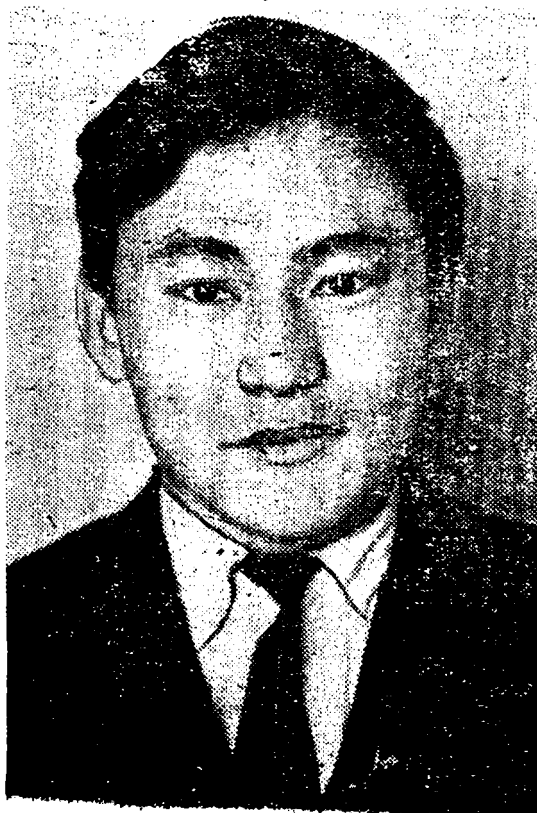
КОНЦЕРТ КЭРЭХСЭБИЛЛЭЭХ БУОЛУО

«Дьоннор, өлүүнү тохтотун!» диэн ырыа тыллара кирииччэ заводун уонна 8 кылаастаах ос- куола коллективтара хорунан толорууларыгар ыгырыны курдук сатараатылар.

Кинэһэ үлэ кэһиниттэ, завод ыгчаттара оскуола дьэтигэр мус-

уус-уран аабыллар үөрэткэллэр. Фестивальга бэлэмнэни үчүгэй производственнай үлэһэн дөрү- һуолланар. Төһө даһаны ыарахат- тар үөскээбиттэрин иһин, завод коллектива I кыбартаал былааны толордо.

Биһиги корр.

Гавриил Платонов 1962 сыллаахха Булгуннахтаах орто оскуолатын бү- тэрбитэ. Кини билигин детсадка үлэлиир, коммунистическай үлэ удар- нигын аатын ылар иһин охсуһар. «Правда» колхоз I учаастагын комсо- молецтара кинини секретарынан тал- лылар. Гавриил музыкант быһыыты- нан культурнай-маассабай секторы са- лайар.

Соторутаабыта Булгуннахтаахха уус-уран самодеятельноһы көрүү бас- такы тура буолла. Билигин фестиваль иккис туругар кичэллээхтик бэлэмнэ- нни барар. Покровская бөһүлэгин олохтоохторо талааннаах толорооччу- лар концерттарын көрөн сыаналыахта- ра. Ханнак баһарар коллектив ордук- тук толорорго дьулуһар. Гавриил Пла- тонов бэйэтин коллектива ситиһилээх буоларыгар улаханнак кыһанар.

СНИМОККА: Г. ПЛАТОНОВ.

В. СТЕПАНОВ фотот.

МААССАБАЙ УОННА ХАМСАТЫЫЛААХ БУОЛУОХХА

В. И. ЛЕНИН хонтуруол орган-нарын оруулун быһаарыгар ыйбыта: «Дьону бэрэбиэркэлээһин, уонна дьыала дьиниэхэ туолуутун бэрэбиэркэлээһин — билигин политика бүтүннүүтэ бары үлэ күлүүнэ итиннэхэ уонна өссө төгүл итиннэхэ буолар».

Партийнай-государственной хонтуруол органнын үлэтин ситиһилээхтик быһаары усулуобу-батынан бу үлэвэ бары коммуни-сттары, партията суох актыы кыһанник түмэ тардыы уонна кы-лаабынайа, кини маассабай уонна хамсатыылаах буолуутун сити-һин буолар.

Инники сорууктары ситиһил-лээхтик быһаарар ысыалтан парт-госконтроль Орджоникидзевай оройуоннаабы комитетын иһинэн хас да штаты таһынан отделар тэрилиннилэр. Тыл хаһаайысты-батын штаты таһынан отдела бэ-йэтин үлэтин былаанын партгос-контроль оройуоннаабы комите-тын кытта сүбэлэһэн онорор.

Бэрэбиэркэ түмүгэр сорох дьо-хуонаах боппуростар партгос-контроль оройуоннаабы комите-тын уонна ССКП райкомун бюро-тун көрүүтүгэр киллэриллэллэр.

Биһиги бэйэбит үлэбитигэр итэвэстэри арыйар эрэ буолба-тахпыт, кинилэри туоратыыга сүрүн болломтобутун уурабыт. Биһиги ааспыт сылга Булгуньх-таахтаабы «Сельхозтехника» от-делениетыгар балаһыаньа хайда-рын билистибит уонна үөрэтти-бит. Бэрэбиэркэ хаамытыгар от-деление үлэтигэр элбэх итэвэстэр

уонна тохтуулар баалара ары-лынна. Бэрэбиэркэ түмүгэ ССКП райкомун бюротугар дьүүлээх-тэ, отделение производственной-хаһаайыстыбаннай үлэтин тупса-рыыга туһайылыбыт быһаччы дьаһаллар ылыллыбыттар. Ити-ни сэрэгэ отделение сорох сала-йааччыларга сага дьобурдаах дьон-норунан солбуллубуттара. Били-гин манна балаһыаньа биллэр-дик тупсарылына. Булгуньх-таах отделениега ааспыт сыл тү-мүгүнэн республика атын отделе-ниеларыгар тэҥнээтэххэ биэр-бастын үлэлээринэн буолла. Со-

ситэ тэриллэ, от хомууругар тут-туулар техника оромүөнэ бүтэ-илик, үлэлиир кыҕхтаах колхоз-таахтар үлэвэ ситэ тардыллыба-тах этилэр. Боппуростуу дьүүлээн баран, партгосконтроль комитета колхоз бырабыланынатын суһал дьаһалы ыларыгар соруйбута.

Бырабыланына бу учаастак үлэтин тупсарыыга быһаччы дьа-һаллары ылыммыта. Күһүн Кычы-каат учаастага сүөһү аһылыгын бөлөмнөөһүнүгэ бастын көрдөрүү-нү ситиспитэ, билигин бу учаас-так сүөһүтэ дөрөххөй аһылыгы-нан толору хааччыллан турар.

лээтэ уонна маадалаах дьаһалла-ры ылла. Комолоһор группа чи-лэниэрин ороһуулуунан сыһаас ойбон олоххо таһырда, талааы бэ-лэмнээһин күүһүрдэ, гидротехни-кайа күүс аһылыгы бөлөмнөөргө ала-лаах сыха сагардан туһулунна, бары телиитиктар муосталанны-лар. Группа чилиэннэрин көмөтү-нэн, сокуоннайа суох рабочайдар-га бэриллибит 15 толма от ха-һаайыстыбага төһөрүтүттэ. Ман-на ордук активнай чилиэннэринэн коммунистар И. И. Накидэров, И. Е. Кириллин уо. д. а. буола-лар.

Сотуртаабыта норуот контро-лердара сааскы ыһыыга бөлөмнө-нүн тургутун бэрэбиэркэлээтилэр. Манна элбэх бөдөн итэвэстэр ары-лыллылар. Хаһаайыстыбаларга барытыгар кэриэтэ кыһынны аг-ротехнической дьаһаллар былаан-нара тохтор куттааһа. ССКП райкомун бюрота бу боппуростуу дьүүлээн баран, бары хаһаайыс-тыбалар салайааччыларын сааскы ыһыыны толору бөлөмнөөх көр-сөргө маадалаах дьаһаллары ылы-нааларыгар соруулааһа. Ити кэпсэттэн Ленин аатынан колхоз бааһынага 1300 тэһа нөһүсү-таста, 100 тэһа ыһыы сэмэтин булуна. Оройуон бары хаһаайыс-тыбаларыгар сэмэни ыраастаа-һын ытыллына, сэмэ итэвэһэ булулуна, хаары тинтэрин бүтэн ээр. Хортотуһуу үүннэрингэ ыч-чат-комсомольскай 8 эвэллэр тэрилиннилэр.

Ылыллыбыт быһаарылар туо-лууларын утуһаахтык бэрэбиэр-кэлээһин үчүгэй түмүктэри би-эрэр, итэвэстэр түргэнник туора-тылааллар. Ити курдук «Правда» колхозка сааскы ыһыыга бөлө-мөнүн тургутун бэрэбиэркэлээһин иккиһэ ытыллына.

Бу колхоз бырабыланыыга сааскы ыһыыга бөлөмөнүн үлэ-тин тохтута арыллыбыта. ССКП райкомун бюрота бырабыланыы бу улахан итэвэһин кытаахтык сэмэлээбитэ уонна итэвэстэри туоратыыга быһаччы сорууктары туруорбута. Колхоз бырабыланы-наты ыһыыга бөлөмөнүн баир итэвэстэри туоратыыга суһал дьа-һаллары ылына. Ол курдук ко-лхоз туорахтаах культура ыһы-гын сэмэтин толору булуна (965 центнер сэмэ атын оро-йуонтан атыллынына). Иткии тэҥэ 270 гектардаах сиргэ хаар тинтэрилиннэ, 2880 тэһа нөһүс бааһыналарга таһылына.

Партгосконтроль комитетын штаты таһынан отделын үлэтигэр активнай кыттынын партгоскон-троль штаты таһынан инспектор-дара тыа хаһаайыстыбаннай нау-ка кандидата В. А. Петровская, ыстаарсай научнай үлэһит А. И. Голысаева, ученай-агроном М. Ф. Смирнова, инженер-механик Ве-лосудцов В. К. уо. д. а. ылааллар.

Норуот контролердарын үлэти-гэр кылаабынайа — утумнаах, маас-сабай, принципциальной уонна дьыалабай буолуу. Партийнай-государственной хонтуруол үлэ-тин туһалаах уонна хамсатыы-лаах буолуутун биһиги манна ча-былхайдык көрөбүт.

Х. САВЕИНОВ,
партгосконтроль комитетын тыа
хаһаайыстыбатыгар отделын
сэбиэдиссэйэ.

Маасса хонтуруолугар

торутаабыта буолбут бэрэбиэркэ көрдөрүүнэн, отделение техника оромүөнүн былаанын ситиһил-лээхтик толорор.

Норуот контролердарын үлэ-лэригэр саамай быһаарар суолта-лаабынан итэвэһи арыыны эрэ буолбакка, ол итэвэстэри туора-тар суоллары мыйа биэрми буо-лар. Ааспыт сыл бэс ыйыгар Ле-нин аатынан колхозка от хомуу-рун үлэтин тургутун бэрэбиэркэ-лээһин ытыллыбыта. Бэрэбиэркэ түмүгүн партгосконтроль комите-тын көһө сыдыар муһунабар дьүүлээбиннит. Бэрэбиэркэ көр-дөрүүнэн сүөһү аһылыгын бэ-лэмнөөһүнүгэ ордук Кычыкаат учаастага хаалылаах этэ. Чуо-лаан механизированнай эвенолар

Билигин оройуон хаһаайысты-баларыгар сүөһү кыстыга күчү-мэвэй туруулаах. Сааскы ыһыыга бөлөмөнүнүгэ элбэх итэвэстэр бааллар. Ол иһин норуот контро-лердари ити боппуростарга ула-хан болломтолорун уураллар. Оро-йуон хаһаайыстыбаларыгар сүөһү кыстыгын бэрэбиэркэлээһин тү-мүгэ партгосконтроль комитеты-гар уонна ССКП райкомун бюро-тугар дьүүлэһинилэр.

Норуот контролердара бэрэ-биэркэ түмүгэр миэстэтигэр наа-далаах дьаһаллары ылааллар. Ве-теринарнай врач Е. В. Седякова салайааччылаах комолоһор груп-па Покровскайдаагы онытнай-кордорүүлээх хаһаайыстыбага кыстык туруун үгэ бэрэбиэркэ-

иниччэ заводугар 50 кэргэнэ суох дьон олорор дьыаланы тутатыт. Билигин ити дьыалэ-ититэр сис-теманы тутуу ытыллаа турар. Сотору бүтэрэн дьону көһөрүөх-түт.

— I кыбартаалга нөрүллүбүт үлэлэр былааннарын хайдах то-лоробутуй?

Бастабы кыбартаалга үлэбит былаанын кыайан толорботубут. Ити сүрүн биричииниэтин, мин үгөһө ахтыбытмын курдук, тутуу матырыйааллара тийбэттэрэ, үлэ-һит куус арыйара буолаллар. Бы-һыл уонна эһил тутулдуохтаах объектар а к ы л а а т т а р ы н ичигэс бириэмэвэ түһөрөн бөлө-мөн кэбислэтэх үлэни эһиэ ула-ханык бытаарта. Ол эрэри, би-һили 1965 сылга бэриллибит тутуу былаанын толорор эрэл-лээхпит. Ити сүрүн махизматэ-бириди биригээдэлэр уонна ту-лааччылар икки ардыларыгар тэ-нийбит социалистическай кута-лаһы буолар. Үлэһиттэр депутат-тарын оройуоннаабы Советын де-путата А. Расторгуев, А. Витанес, А. Соколов салайар биригээдэлэ-рин болуотунуһуктара, И. Лось са-лайар биригээдэтин каменищек-тара, А. Нечаев салайар буюу хаһааччыларга бэйэлэрин күһнэлэ-соруудахтарын куруутун аһара то-лороллор.

Соторутаабыта биһиги управ-лениебытыгар ыччат-комсомоль-скай биригээдэтэ тэрилиннэ. Ити биригээдэ үлэтин махизматэ кү-нүттэн ыла үрдүк таһаарылаах-тык үлэһир.

1965 сыллаах тутуу былаана толорууларыгар өссө биһрдэ кы-таахтык эрөнөрбүти биллэрэ-бит.

БЫЛААНЫ ТОЛОРУОХПУТ!

Покровскайдаагы тутуу управ-ленията оройуонга тутууну ытыты биэр сүрүн тэрилтэтинэн буолар. Киниэхэ кирпиччэ за-водун тупсаран тутуу атын про-мышленнай объектары уонна олорор дьыалэри тутуу сүктэ-риллэр. Тутуу управлениетын коллективн таһаарылаах үлэ-лэриттэн промышленнай объек-тары уонна Покровскай олох-тоохторун сага тупсабай онго-һуулаах олорор дьыалэринэн хааччыны улахан тутулуктаах.

Биһиги корреспондентым В. Черных тутуу управлениетын начальнига Семен Васильевич Беломестныхтан 1965 сылга хан-нык үлэлэр ытыллыахтаахтарын туһунан кэпсиригэр көрдөстө. Онуоха кини манныгы кэпсээтэ:

— Тутуу үлэтин кээмэйэ бы-һыл ааспыт сыллаабыр икки төгүл кэригэ улаатта. 1964 сылга 670 тыһынча солкуобайдаах тутуу былааннаныллыбыт буоллабына, быһыл биэр мөлүйүүн 120 ты-һынча солкуобайдаах үлэни то-лоруохтаахпыт. Ити үлэлэргэ кир-пииччэ заводун тупсаран оноруу-нан сибээстээх үлэлэр эһиэ ки-и-рэллэр, онон завод төгүрүк сыты быһа үлэһирэ хааччылыаба. Билигин заводун тупсаран тутуу үлэлэрин чуолкайдааһынга сов-нархозтан специалистар кэлэн үлэ-һи сыдыаллар. Билигин дараны манна үлэ элбэх. Холобура, манна туойу, кумааы кутар, мөһийэр уонна кирпиччэни куурдар отде-лениелар тутуллуохтара. Уо котел-лаах котельнай тутуллуоба, ону таһынан цемени харайар ысхы-лааттар тутуллуохтара, кана-лиаация онгоһуллуоба. Билигин ити үлэлэри толорууга биһиги

рабочайдарбыт үгэс өттүлэрэ үлэ-линилэр.

Итиги таһынан завод террито-риятыгар 16-дыы квартиралаах икки олорор дьыэни тутатыт. Ити-лэртэн биһрдэстэрэ управление бас биһийитигэр бэриллиэвэ. Биһиги итиннэ бэйэбит рабочай-дарбытын олордуохпут. Бу икки дьыэни 4-с кыбартаалга бүтэрэн туһаа киллэриэхтээхпит.

Рабочайдар сорохторо комму-нальнай предприятиялар хонтуо-раларыгар 6-лыы квартиралаах 4 олорор дьыэни тутууну ытылаалар. Ити дьыалэртэн биһрдэстэригэр билигин ис онгоһуу ытыллылар. III кыбартаалга биһрдэ дьыэ, оттон IV кыбартаалга 2 дьыэ туһаа киллэриллиэхтэрэ.

Улахан тутуу үлэлэрэ тыа ха-һаайыстыбатын Саха сиринээри научнай-чинчийэр институттар ытыллылар. Манна II кыбартаалга 16 квартиралаах олорор дьыэ, III кыбартаалга 50 миэстэлээх ово-нитиллэр комбината, IV кыбар-таалга 40 миэстэлээх, уһанар сыахтаах оромүөнүүр мастарыс-кыай дьыэтэ тутуллан туһаа кил-лэриллиэхтэрэ. Бу тэрилтэвэ 16 квартиралаах олорор таас дьыэ уонна лаборатория дьыалэрин акы-лаата түһэрилиннэ.

Араас ведомстволарга анаан үс гараж тутуллар. Итигэртэн биһр-дэстэрэ 50 миэстэлээх гараж суол управлениетыгар анаан тутуу-лар. Ити гаражтары тутан бүтэ-рии уонна туһаа киллэрини дьыл иккис кыбартаалыгар буолуоба.

Партия райкомун икки этаж-таах таас дьыэтин уонна 8 квар-тиралаах олорор дьыэтин тутуу

сааланна. Ити тутуулар кэлэр сылга бүтэриллэ туһаа киллэ-риллэхтэрэ.

— Степан Васильевич, эһиги тутуу матырыйаалларынан, меха-низмнарын, транспордынан хайдах хааччылабытый? Туох эмит биричинтээн үлэ бытаарар түбэлтэтэ тахсар дуо?

— Онук түбэлтэ баар буо-лааччы. Холобура, буруус мастар, пилотерияллар, столарнай онго-һуктар тийбэттэр. Ити тутуу ма-тырыйаалларын биһиэхэ сүрүн биэрээчинэн Востээхтэвин ТМУ буолар. Кини үксүгэр биһиги үлэ-битин атахтыыр. Биһиэхэ хомуу-лар тийэр бетоннар эмнэ тий-бэттэр. Онон биһиги толорор үлэ-битин бытаардабыт. Электромон-тажнай үлэлэри ытарга биһиэхэ араас турбалар тийбэттэр. Би-һиэхэ билигин 50000 метр кэ-рингэ араас турбалар маадалар.

Автомобильнай транспорт би-һиэхэ толору баар. Ол эрэри ко-төвөр механизмнарын, чуолан кырааннарын, ситэ хааччылы-баппыт. Ити механизмнар уонна онтон да атын тутуу матырыйаал-лара биһиэхэ өрүс суола аһы-лынаабына эрэ кэлэр кыҕахтаах-тар.

Биһиги тутуу үлэтин киэн да-лааһынаахтык ытарбытыгар 50-тан тахса рабочайдар уонна специалистар маадалар. Биһиги рабочайдары олордор дьыэтэ суох буолан, үлэһит күүһү толору бу-лэр кыахпыт суох. Билигин кир-

Төрөөбүт айылбабын таптаа уонна бүүбэйдээ!

ОЙУУРУ ТАБАТЫК ТУНАНЬАХХА

БИНИГИ дойдубуттар колхозтарга уонна совхозтарга элбэх сир барыллар. Ойуур хаһаайыстыбатын производствота коллективнай хаһаайыстыбаны сатгы сайыннарыга көмө салаанан буолар. Кини общественной хаһаайыстыба уонна хас биһирди колхозтаах маска наадыһытын хаачыйар. Колхозтар ойуурдара ууһу, почваны харыстыр орооллаахтар, сүөһү мөччирэнэр уо. д. а. туһаныллар.

Колхозтарга ойуур хаһаайыстыбатын тэрийиһи уонна сөптөөхтүк туһаныы колхозтар бырабыланыннарарыгар сүктэриклэр.

Биһиги оройуоммуттар ойуур хаһаайыстыбатын тэрийиһи, туһаныы дьыалата хайдах турарый? Биһиги оройуоммут колхозтарыгар бастайааннай туһаныыга сыһарылыбыт ойуур 22785 гектарга төгөннөр. Лесхоз колхозтарга ойуур хаһаайыстыбатын бэрээдэктэһиннэ наадалаах көмөнү онорор. Ол эрэри колхозтар салайааччылар лесхоз көрдөбүтүн толорууга ахайымтыата суох сыһааннаһаллар. Биһиги дьэри колхозтар ойууру көгүлэ суох кэрдэллэр, сыһы ыраастаахтар, баһаары утары туһаайылыбыт дьаһалтары ылбаттар. Биһир да колхоз аналлаах лесниги анаан үлэлэһэт. Советох Орджоникидзе аатынан колхоз лесниги анаабыта буолан баран, кини 200 километрыннан тайаан сытар ойууру советобун дьаһайар кыаба суох. Колхозтарга ойуур хаһаайыстыба-

тыгар учуот уонна отчуотунас олус мөлтөхтүк турар. Баһаар куттала суох буолуутун уонна ойууру хайдах туһаныыны бэрээдэктэһэттэр. Ол түмүтэр холбоор, Ленин аатынан колхозка аапыт сылга ойуур баһаарын 2 түбэлтэтэ таһаарыллыбыта. Ону лесхоз күүһүнэн умуроруллубута. Ленин аатынан уонна «Правда» колхозтар сыллата аайы баһаар куттала суох буолуутун быраабыланын көһөннөр улахан ыстараабы толүүктэр. Ойуур быраабылатын көһи содулугар колхоз элбэх харчыта ыстараапка орокуоттанар, ити суума сылын аайы, ачыахталар, үүнэр. Бы-

йыл был садаланыабыттан Ленин аатынан колхоз хайы-үйэ 250 солкуобайдаах ыстараабы төлөөтө.

Кэһини сылларга колхозтар экономикалар бөбөргөөтө, салалтара үөрэхтээх кадрдар элбэтилэр, онон ойууру туһаныыны уонна харыстааһыны бэрээдэктимир кыахтар толору баар буолулар. Орджоникидзевский лесхоз колхозтарга техническэй да, конструктивнай да көмөнү онорорго бэлэм. Колхозтарга ойуур хаһаайыстыбатын бэрээдэктимиргэ үөлдьүстэ.

П. СЕРГЕЕВ,
Орджоникидзевский лесхоз
кылаабынай лесничий.

Норуот бүтүүнүн бас билиитэ

БИНИГИ Ийэ дойдубут ойуур-общественной инспектордар ула-

дарыгар аан дойду маһын саппаа-хан суолталаахтар. Ойуур общественной инспектордарын сүрүн эбэһинэстэринэн нэһилиэннэ ортотугар ойууру—биһиги баайытын харыстааһын-на, баһаартан, көгүлэ суох кэр-диптэн араҥаччылааһынга өй-дөтүү, маассабай үлэни кизгини ытыты буолар.

Ойуур общественной инспектор-дардара тыа баһаара барытыгар, көгүл өтүнэн кэрдии түбэлтэти-гэр буруйдаахтары булар уонна эппизикэ тардар бырааптаахтар.

Билигин кэмгэ биһиги лес-хозпутугар 50 общественной ин-спектордар бааллар. Кинилэр кэ-кэлэрэ чизһинэй, үтө суобас-таах, айылбаны таптыыр дьонно-рунан ханыах тустаах.

Ойуур общественной инспектор-дардара тыа баһаара барытыгар, көгүл өтүнэн кэрдии түбэлтэти-гэр буруйдаахтары булар уонна эппизикэ тардар бырааптаахтар.

Билигин кэмгэ биһиги лес-хозпутугар 50 общественной ин-спектордар бааллар. Кинилэр кэ-кэлэрэ чизһинэй, үтө суобас-таах, айылбаны таптыыр дьонно-рунан ханыах тустаах.

Общественной күүстэр ойууру харыстааһыннарыгар оройуонга ойууру харыстааһын инженера.

В. ПОПОВА,

Айылбаны харыстааһын—государственной дьыала

БИНИГИ дойдубут айылбатын баайа, кини бараммат саллааһа биһиги киниэхэ кэрээнэ суох сыһааннаһарытын көгүлэһэттэр. Айылба баайынан биһиги эрэ көлүөнэ дьон туһаныахтара дин сажыыр сыһа, кинини кэлэр көлүөнэ дьон эмиз туһаныахтара. Бөһүлөктөр кэһээн сапаттан са-на тутуулар ытыллан, ойуур со-ропор туох да кэрээнэ суох кэр-диллэн, сыһырдыллан иһэр.

Өсөө 1918 сыллаахха В. И. Ленин уонна Я. М. Свердлов ойууру харыстырыга уонна кини үүнүүтүн хаачыйарга олохтоох Советтары эбэһинэстимир Декре-ти иһин баттаабыттара.

Кэһини сылларга союзнай республикалар Верховнай Совет-

тарын сессиялара айылба хары-стааһын туһунан ылыммыт Со-куоннари үбүлүчү суолталаах-тар. Ити сокуоннар айылба ха-рыстааһына уопсай государствен-най уонна общественной дьыала буоларын билгэртэтэллэр.

Покровской бөһүлөлэни тула-лаан сытар 10 километр кэтиттээх ойуур биһиги күөх зонабыт буо-лар. Кини биһиги тыһынар сал-гыммытын ыраастыыр. Саас уон-на сайын бөһүлөк олохтоохторо бэйэлэрин сыһыаннарыын күөх ойуурга үөрэ-көтө таараллар, ороһор уонна ыччаттар оонньуу-лар, туристическэй походтарга сыдыахтар. Күһүн отоннуур, тэл-лэйдимир хайдах курдук үчүгэйи! Ити барыта ойуур кэрэ баайа буо-лар. Онон ойууру уот сириттэн, кэрдиптэн, сыһырдьыттан ха-рыстааһын хас биһирдини кини ытык иһэ. Ойууру харыстаа-һынга үөрэнээччилэр улахан кө-мөнү онороллор.

Олохтоох бөһүлөк Советынан бөвү-сыһы сүөкүүр аналлаах сирдэр олохтоон тураллар. Ити сирдэргэ суоллары оторон бөвү-сыһы биһир сиргэ тобууну сити-һилиэхтээх. Итинник сирдэр ыйыллыбыттары үрдүнэн сорох дьон күөх зонага бөвү-сыһы то-бур түбэлтэлэрэ тахсар. Ону та-һынан, ойууру уонна дьэ таһы-наабы мастары туох да наадата суох кэрдэллэр. Коммунальнай предпритиселар контуоралара Пя-тилетка уулусса 42-гэр сана дьэ түбүүтүн мытарыгар элбэх мэс сыһыны хаалларан уулуоса-ны сыһырта.

Соторутаабыта Культура оро-йуоннаабы дьэтигэр Саха го-сударственной университетин инженерней-техническэй фа-культетын студентара улахан концерды көрдөрдүлэр.

СНИМОККА: Екатерина Бе-ляева уонна Валерий Корнилов саха үккүүтүн толороллор.

В. СТЕПАНОВ фотота.

Саас буолан, олбуордар истэрин ыраастааһын садалаһа. Бары сыһы-бөрү, этиллибитин курдук, аналлаах онгэ оүөкөһүн хонту-руолланыахтаах.

Покровской бөһүлөлэни общест-

венноһа ойууру көрдээччилэри, бо-бүсүйү мээһэ сүөкөччилэри утары охсуйуохтаах.

А. БАННИКОВ,
лесник.

ҮЧҮГЭЙ КЫҤАМНЫЫ

СОВЕТСКАЯ Союз Коммунисти-ческой партиятын Программаты-гар: «Кини киһиэхэ быраат, та-баарыс уонна дотор», дьэ этил-лэр. Биһиги оройуоммут общест-венноһа Программа ити көрдөбү-лүн толорууга элбэх үлэни ытар. Кинини алдьархайга сьботохтуу хаалларбат — биһиги девизпит буолла.

Биһиги оройуоммуттар харах-тарынан көрбөт I уонна II группалаах инбэлииттэр бааллар. Колхоз-тар, совхоз салайааччылар улахан кыһамныыларын уулар сирдэригэр көрбөт инбэлииттэр туһалаах-общественной үлэнэн дьарыктанал-лар.

Ленин аатынан колхоз V про-изводственной учаастагар И. С. Ефремов тутууга драмка бэлэмнэ-һинигэр, сайынын от үлэтигэр, сылайары билбэкиэ, үлэлиир. Орджоникидзе аатынан колхоз Чкаловтаабы учаастагар Ф. Евста-фьев уонка оттор маһы эрбиир, сайынын күрүө тутар. «Правда» колхоз Улахан-Ааннаабы учаас-тагар М. П. Павлов төһө да кыр-дыаһын иннигэр сүөһү баайар быа хатар.

Көрбөттөр бөлөхтөрүн сала-йааччылар колхоз көмө кассатыт-тан инбэлииттэргэ бордодуунтанан, эбэтэр харчынан көмөнү биһирини тэрийэллэр. Сүөһүлээх инбэлиит-тэргэ колхозтар оттуур сир биз-рэллэр, от аныыллар, уонка оттор мастарын бэлэмнээн бизрэллэр.

Көрбөт инбэлииттэргэ үчүгэй көмөнү Ленин аатынан, «Правда», «Коммунизм» колхозтар, «Өтөм» совхоз онороллор. Кинилэр сыл аайы 8—9 гектар оттуур хodu-

һаны бизрэллэр. Партиянай, ком-сомольскай усна пионерскай тэ-рилтэлэр көрбөттөргө политичес-кай үлэни ытытыга элбэх көмөнү онороллор. 113 тимуровец-пио-нердар көрбөт инбэлииттэргэ ки-нигэлэри, хаһыаттары ааһаллар, дьэ үлэтигэр көмөлөһөллөр, бизс уон түөрт агитатор бэсиздэлэри онороллор.

Революция иннинэ көрбөт буол-буттар дьон сирдэтигэр сылдьан нэһилиэги кэрийэллэр, оттон би-лигин хаан-уруу Коммунистиче-ская партия уонна правительство кыһамныыларынан, обществен-ность көмөтүнэн үчүгэйдик оло-роллор, советскай дойду тэг бы-рааптаах граждандара буолаллар.

С. ЖИРКОВ,
көрбөттөр оройуоннаабы
обществоларын председателэ.

Редактор Н. С. ПОПОВ.

«КОСМОС» кинотеатрга

БҮГҮН, муус устар 2 күнүгэр:

«ЧУЖАК». II серията. Сеан-стар: күнүс 11, 4 чаастан.

«ЭДЭР СААСКА АЙАН». Сеанс: киһэ 7 ч. 30 м.

«МИН ӨЛҮҮНҮ ААСПЫТЫМ». Сеанс: киһэ 9 ч. 30 м.

САРСЫН, муус устар 3 күнүгэр:

«ЭДЭР СААСКА АЙАН». Се-анс: күнүс 11 чаастан.

«МИН ӨЛҮҮНҮ ААСПЫТЫМ». Сеанс: күнүс 4 чаастан.

«БИНИГИ ЧИЭНИНЭЙ КИ-ЛИЭППИТ». Сеанстар: киһэ 7 ч. 30 м., 9 ч. 30 м.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Ытыллар суруука араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыны чуолкайдик ыйыллыахтаах.

Орджоникидзевский типография

Тиража 2840.

Сахаанын № 40.

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевский уонна Горнай оройуоннардаабы комитеттарын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннардаабы Советтарын органа.

Тахсара 3-с сыла.
№ 41 (436).

1965 с. муус устар 4 күнү.
БАСКЫҤЫАННЫА

Сыаната 2 харчы

ДОЙДУ БААҤЫНАЛАРЫГАР

ДОЙДУ колхозтарыгар уонна совхозтарыгар сааскы хонуу үлэлэрэ улам кэҥээн иһэллэр. Азербайджан чайнай плантацияларыгар уонна садтарыгар саас толору хаһаайын курдук хардыылыыр. Астаринский, Леннсканский уонна Масаллинский оройуоннар совхозтарын үлэһиттэрэ кылгас кэм иһигэр чай кусталарын олоордууну бүтүрдүлэр. Үүнүүнү азотнай уобурдуунан аһатыы сабалланна.

Ставрополье бааһыналарыгар хадьымалы бараналааһын бүтэн эрэр. Туорахтаах культуралары, элбэх сыллаах оттору, о. д. а. культуралары, ыһыы маассабайдык тэнийдэ. Петровский оройуон «Правда», он-

тон да атын хаһаайыстыбала-рыгар үс саялкалаах агрегаттары кизгнии тутталлар. Сир ахсын ыһыыга групповой ньыма туттуллар.

Омскийга 5 машиннай-мелиоративнай станциялар тэрилин-нилэр. Итилэртэн иккилэрэ маардаах уонна сыһырдыллы-быт хoduналары, мэччирэгнэри оҥорууга киридилэр. ССКП КК кулун тутардаабы Пленумун уураабын олоххо киллэрэн, саҥа тэриллит станциялар үлэһиттэрэ маар уонна сэлпэрээк былдьаабыт тыһыынча гектар сир колхозтарга уонна совхозтарга бэлэмнээн биэрих-тэрэ.

Краснодарский кыраайга дойдуга кизгнии биллибит, Со-

циалистический Үлэ Геройа Владимир Светличный механизированной звеном саахарынай сүбүөкүлэни ыһыыга киридэ. Механизатордар биридии гектаран 350 центнер үүнүүнү ыларга соруналлар. 1 центнер үүнүүнү ыларга бириэмэни ыһыыны 8 мүнүүтэ 35 диэри аччатарга быһаарыннылар.

Кукуруза үүннэрээччи Владимир Первицкий звеном мас-сыналарын степкэ таһаарда. (ССТА).

КУӨХ УУЛУССАНАН ДОННААБЫ РОСТОВ. ХОТУ-ГҮ-НАВКАЗ

тимир суолунан сааскы ыһыы таһаабастар: ыһыы сизмэтэ, нефть боро-дуунталар, тыа хаһаайыстыба-ларын массыналар тизлэн бараллар. Тимир суол коллек-тива-кыбартааллаабы былаа-нын болдьобун иннинэ толор-до. Тыа хаһаайыстыбатын үлэ-һиттэригэр таһааһы тиздиин былаана балайда аһара толо-рулунна. (ССТА).

СҮӨСҮНҮТТЭРГЭ КӨМӨ

СОТОРҮТААҤЫТА. Качкаат нэһилигэни сулуусналаахтара уонна рабочайдара Ленин аатынан колхоз Кыһыл үрүйэтэни произ-водственной участкагы фермала-рыгар эбии аһылыгы сорутоолка-лааһынна баскыһыанньык оҥор-дулар.

Баскыһыанньыкка 42 киһи кыттыыны ылта. Киһилэр биһир күн 30 тонна былары сорутоолка-лаатылар. Ордук үчүгэйди 6 №-

Петр Семенович Дьячковский сибидиссэйдээх, Роман Васильевич Платонов уонна Екатерина Ильинична Кельцинова учууталлар-даах Кыһыл Үрүйэ оскуолатын коллектива коммунистическайды үлэһит уонна олоорор иһин охсуһаллар.

Учууталлар нэһилиэк культурнай уонна хаһаайыстыбаннай олобор активнайдык кытталлар. Учуутал таб. Платонов—насовет депутата, агитатор, оскуола сибидиссэйдэ таб. Дьячковский—пропагандист, Е. Кельцинова—дьяхтар комитетын чилиэнэ, уус-уран самодеятельность ак-тивнай кыттылааба.

СНИМОККА: (хаһаастан уһа) Р. П. Платонов, П. С. Дьячковский уонна Е. И. Кельцинова.

В. СТЕПАНОВ фотота.

МААЙ ИННИНЭЭБИ ВАХТАҤА

Таб. Борисов Т. Д. биригэдьир-дээх ТХСНЧИ опытной-көрдөрүү-лээх хаһаайыстыбатын Горькай ферматын ыанньыксытара баста-бы кыбартаалга үтү ыһыы бы-лаанын аһара толордулар. Киһи-лэр 730 центнер үтү ыһыларын оҥулар 836 центнер үтү ыһылар. Итинтэн 378 центнер кулун тутар ыйга ыанна. Аспыт ыйга биһир ынахтан 168 килограмм үтү ыһылынна.

Бастыг ыанньыксыттар М. Чер-ковца, А. Устинова кыбартаалга биһирдэн ынахтан 400—471 ки-лограммы, ол иһиттэн кулун ту-тарга 200—214 килограммы ыһылар.

Фермага 265 ынах баарыттан биһиги 106-та төрөөтө. ынах-тарга күнүгэ 5 килограмм өтү, 15

килограмм сиилэһи, 8 кило-грамм көөнһөрбөнү ситэллэр. Маай бырааһынньыгы инни-нээби үлэ вахтатыгар туран, ыан-ньыксыттар муус устар ыйдаабы былааннарын болдьобун иннинэ толорорго уонна былааны таһы-нан 107 центнер үтү ыдарга сорууттанылар.

Биһиги көрө.

ЭЛБЭХТЭН БИИР ХОЛОБУР

«ӨКТОМ» совхозка производ-ство үлэһити сылдьар элбэх кыр-дыаастар бааллар. Киһилэртэн биһирдэстэрэ Зулаах-Аан биригэ-дэтигэр үлэлээччи Д. Д. Кузьмин буолар.

— Ми сааһым 65 буолла да, билигин даһаны таах олооруклун баарбаппын, билигин 37 ньи-рэйи тутан иһтэн турабын. Ити ньирэйдэрбэр эбии өссө хас да са-на төрөөбүт ньирэйдэри тутан, кү-нүгэ диэри сүтүгэ суох иһтэн биригэдэбэр туттарар соруктаах-пын, — диһир Д. Кузьмин.

Киһи көрөр ньирэйдэрэ үчүгэй суруктаахтар.

П. ЕГОРОВ.

Е. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

ЧЭБДИГИРДИИ ЫЙА

ПОКРОВСКАЯ бөһүөлөгүн Советын исполкома соторутаагыта бөһүөлөк санитарнай туругун тупсарар дьаһаллары дьүүллэстэ. Үгүс тэрилтэлэр ол иһигэр: Покровская сельпостун, коммуналь-най хоп-туора, кирпиччэ заводун, тутуу управлениетын, леспротхоз, ТХСНЧИ салайааччытара бэйэлэрин территорияларын олуге кыр-дээхтик тутталлар. Баһнай-прачечнай комбинат таһа антисанитарнай туруктаах. Биһирдэн ыаллар бас билэр дьаһаларын таһынаары уудуе-салар олуге кырдаахтар.

Саҥа тутуллан туһаа киллэриллэр объекттар тастарын көбөр-дүүгэ, ыраастааһынна дьаһал ыһылыбат. Баччааһа диэри сеп-тоох бөх төбөр мнэстэ суох. Суоһу, уулуусалар бөхтөһ-сыстан ыраа таһааттар, сөрөх ардыгар бөбү уоттаан аһаа сыты таһаараллар.

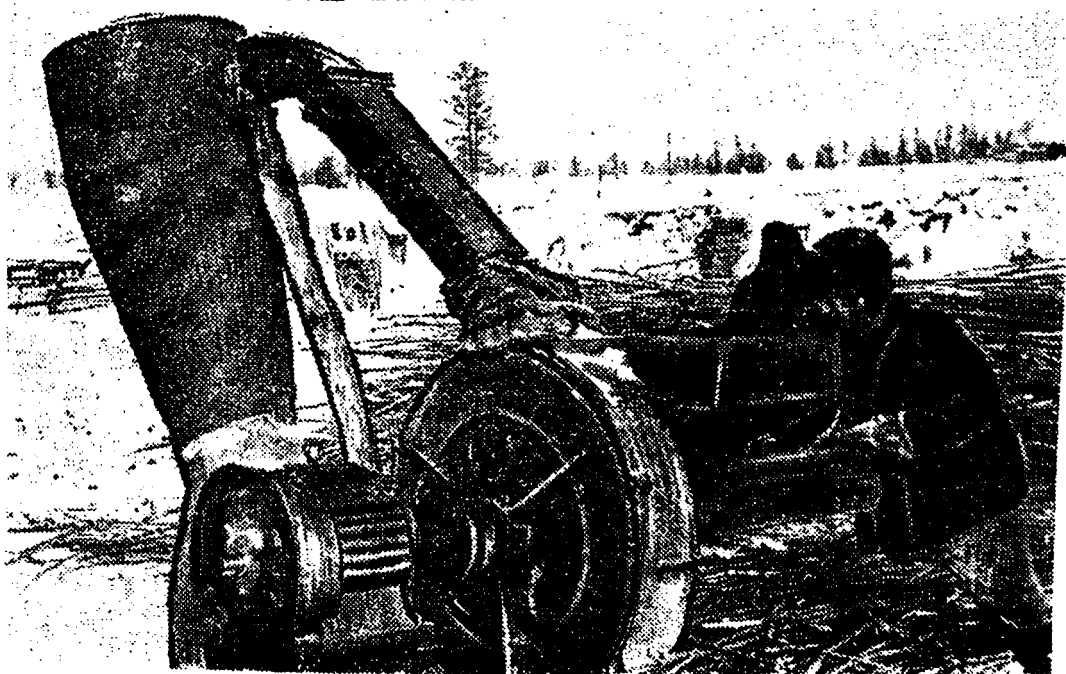
Бөһүөлөк санитарнай туругун тупсарар сыалтан бөһүөлөк Со-вета муус устар 1 күнүтэн бэс ыйы 1 күнүгэр диэри санитарнай икки ыйы биллэрдэ. Ити хэм устатыгар предприятиялар, учрежде-ниялар салайааччытара бары профсоюзнай, комсомольскай тэрилтэ-лэри кытта бөбү-сыһы ыраа таһааһынна маассабай баскыһыанньык-тары оҥоруохтаахтар уонна дьайтэриэхтээхтэр.

Бөһүөлөк Советын исполкома муус устар 25 күнүгэр дьаһа уобор-найдары, бөх кулар дьаһалары оромчуннаа бэрэдэһиниһтэрлэр, ханна суох сирдэригэр саҥа тутар тэрилтэлэр, предприятиялар салайааччылары, биһирдэлээн дьэһи бас билээччилэри сорууду.

Өгүс уонна Покровка үрэх биэрэктэрин санитарнай туруктарын тупсарарга ордук болгомто уурулуохтаах.

Бөһүөлөк Советын исполкома коммуналь-най хаһаайыстыба хон-туоратын бөх сүөһүү сиргэ тиэрлэр суолу ыраастаан оҥорууттар сорууда.

Покровская бөһүөлөгүн Советын исполкома бөһүөлөк бары олох-тоохторун бөһүөлөк санитарнай туругун тупсарыыга туруналлары-гар, кытаанах хонтуруолу олохтууларыгар көрдөһөр.

II Дьөппөһөгө уонна Бэстээххэ талах мээкнэтин элентрическэй хамсатааччы күүһүнэн бэлэм-нээбиттэрэ өр буолла. Манныа сороһо да иһи үлэһит сөп.

СНИМОККА: Бэстээх биригэдэтин биригэдьири Петр Гаврильевич Иванов уонна Петр Саввин талах мээкнэтин бэлэмнииллэр.

В. СТЕПАНОВ фотота.

„АЛБАН ААТ“ КАВАЛЕРА

СҮҮРБЭ ҮС сыллаарыта, бэс ыйын 18 күнүгөр Василий бэйэтин аймактарын уюна довтолорун кытта быраааайдаан араахыбыта. Кыин советскай дьоннор барыларын курдук, немецкэй талабырдыттары Ийэ дойдуттан үүрө фронтка барбыта.

Василий фронтка түстэйэрэ. Аймактара кинини атаара туран эппиттэрэ:

— Кыайан-хотом эргиллээр! Немцтэри харса суох үстү сым, билиги барыбыт аашыгыттан ситис!

— Нэстэниэххэ наада! — дэбитэ кини.

...Фронтка барааччылары Челибинскай таһыгар байыаннай дьылаара үөрөппиттэрэ. Онтон Волховскай фронт... Булчуту—Сибирь кинитин снайпердар курстарыгар ыыппытара. Уон икки киниттэн састааптаах булчуттар—снайпердар болохторун үөрэнэн бүлүттэрин кэннэ тарыйыттар. Өстөбү кытары бултаһы күнүс бую-

лара, оттон түүн хааха онтоостолорго.

Снайперскай винтовка оптической прибордаах — бэртээхэй сэн. Өстөбү ыраактан көрөрүм уюна бэргэниик ытарым. Бу үтүөкөннээх сазан мин 75 метри олобугум, — дээн кэксир Василий Александрович.

1942 сыллаахха бастаан баасылбыта. 1942 сыллаахха, ахсыһыта Албан аат III степеннээх ордене ылыбыта.

1943 сыллаахха Улуу Октябрь бырааһынныгы арысч ийиннэ өстөх харса суох атаакада кырбита. Күнэһэ бөрүгүй буютуута, хаар күүстээхтик түбэ түрдэригэ, билиги дээн баһаам элбэх танка атаакалаабыта. Танкалар билиги үрдүбүтүнэн саба суурэн киирбиттэрэ. Пулеметунан харса-хабыра суох ытыллы-ытыллы олох чугаһаан кэлбиттэрэ. Мин бойбуой довтолорум биригдэн биригдэн барбытара. Вязьм командира ыстаарсай лейтенант мин

бир дойдубарым Саха кинит Макарэв эмнэ гөрөйдүү өлбүтэ. Өтөөх буудулатыттан мин довтолорум Григорьев уюна Радшиль эхкэ өлбүттэрэ. Танкалар төбө алыһаан кэлбиттэрэ. Билиги граматалары уюна умайар убаас таах бытылалары бырабаттаабылыт.

Мин хаахалана сытар сирбитэн эмискэ ыстанан турбутум уюна бастаан ийэр танканы туһаайан умайар убаастаах бытылалары алыппитим. Танка умайан куудалчылаһымтэ. Жумандыр бирикээһинэн чугуйларга тийбипит. Мин эмискэ ахтон түспүтүм. Онтон санитарнай чааска сыгарбын эрэ өйдөөбүтүм. Мин саныбы буудула дьөлө көппүт этэ. Госпитальга эмтэнэн баран, эмнэ фронтка барбытым. Ити кыргыһыта мингин «Хорсуун ийи» медалынан наараадалаабытара. Хорсуун фронттик бэйэһи бойбуой дьыалаларын туһунан ити курдук саныыр-ахтар.

1944 сыллаахха атавар ыраахык баһыран баран Василий Александрович дойдуттар эргилбитэ. Эргиллэн кэлбит буюуу бастаан колхозка биригдэлирини, онтон үүт-табаарынай ферма сөбүдэссэйинэн анаабытара. Василий сылгы иитиитигэр үлэлирин өрдөрө. Ол ийин, кини сылгынытаан анылларыгар көрдөспүтэ. Кини көрдөһүүтүн ылыммытара. Василий Александрович Тарасов Орджоникидзе аатынан колхозка 14 сыл устата сылгынытаан эңкилэ суох үлэлиир, үчүгэй үлэтинэн аатырар. Өлөтүгэр үчүгэй көрдөрүүтүн ийин 1963 сыллаахха кинээх Саха АССР үтүөлээх сылгынытаан аата ингериллибитэ. Саха АССР Верховнай Советин Президиумун Бочуотунай грамотатынан наараадалаабыта. Кини түөһүн «Германияны кыайы ийин», «Билбэниэххэ үлэтин ийин» дээн медаллар эмнэ кыргэтэллэр.

РСФСР тыатын хаһаайыстыбатын социалистическай куоталаһытын туйгуна, коммунистическай үлэ ударнига Василий Александрович Тарасов эйэлээх үлэ фронтугар бэйэтин албан ааттаах саллаат быһыытынан эмнэ көрдөрө.

СНИМКА: В. А. Тарасов.
С. КИРОВ.
автор фотота.

ГЕРОЙ АРАСПААННЬАТА—СОВЕТСКАЙ

ПОЛЯНКАБА улахаана суох Старомонетнай уулусса. Манна элөөх этаптаах Москва 12 №-дээх орто оскуолатын дьытэ турар. Оскуолаба I гварденскай мино-торпеднай авиационнай полк капитана Михаил Советскайга Советскай Союз Геройун аатын ингэрин туһунан грамота баар. Грамотаны сэргэ флотскай фуражкалаах уюна китеһлээх эдэр офицер фотографияга ууруллуот. Кини түөһүгөр Ленин ордена, Кыһыл көмүс суус уюна үс Кыһыл Знамя орденаар. Үөрэнээччилэр хумуһут докумуоннара уюна фотографиялара летчик олобун туһунан кэпсипиллэр.

Михаил Советскай олус эрэй-дээхтик үөскээбитэ. Кыһыл бөнөһүн төрөһүттэрин онтоот этэ. Кинини түөрг саастаар уулуссагын булган, Москва оро интэр дьылаарыттан биридестэригэр ажалытара. Манна кини Михаил дээн зэттаммыта. Уол улаатан баран, интээччилэртэн биридестэрин аатынан Александрович оуолааһы дьытэ. Советскай дээн фамилияламмыта. Кини ити фамилияны чинэстээхтик илдьэ сылдыһыта. Бэйэтин 27 сыллаах кыргас олобор Ийэ дойдутун патриотун быһытынан олобута.

Москваабы матолитражаай автомобиллары онорор завод ыстаарсай инженерэ Степан Гордеев кини туһунан мангыһы кэпсир. Кини Советскай кыта биригдэ дьыттигэр иитилибит, биригдэ оскуолаба үөрэммит, кэнники биригдэ рабфака үөрэммиттэр.

— Миша авиатор буоларга куруутун баара саныра. 1937 сыллаахха рабфагы бүтэрээт комсомол путевкатынан Енискэй үрдүкү байыаннай-авиационнай училищегэ үөрэххэ ытыллыбыта уюна ситиһилээхтик бүтөрүтэ.

Штурман Михаил Советскай сэрини Балтикара көрсүбүтэ. Ленинград оборонатыгар сэринилэспитэ. Итинтэн кэнники Даугавпилс (Двинск) оройуонугар, Исковка, Кингисепка сэринилэспитэ. 80 тахса бойбуой көтүүлэри онорбута, онно кини мэдди кыайы-

лаах төннөрө. Кыин Балтийскай муораба өстөх 10 хараабылын тимирпитэ.

Михаил Советскай 8000 тонна уйуктаах немецкэй транспорты тимириттин туһунан кэпсээтэ умнулубат. «Өр көтүү кэнниттэн уу киирбитигэр үс немецкэй хараабылы көрбүтүм. Икки транспорт харабылааччы арылалаһынын баран иһэлтэрэ. Өстөх соһуччу уолуя көрсүбүтэ, биллэрин ракетатын ыыппыта. Мин летчиги сымалга илпитим. Билиги самолеспут уюна хараабыл икки арда чугаһаан иһиптэ. Өстөбү ытыахха сөн этэ да мин быһаарынымы табыһаа суох этэ. Мин летчик иккис эргирин онгоруугар соруйбутум. Юрий Бунимович олус табыгастаахтык оро ыттыбыта, икки хараабыл үрдүлэринэн ааспыт.

Билиги массылаабыт сага атакара турумута. Билиги сөптөөхтүк быһаарымыннытын билбитим. Ол эрээри быһы-мийгы уларыбыта. Өстөх күүстээх мөһөйдүр уоту аспыта. Массына уот ортотунан өтөн киирбитэ. Үрдүгэ суох сиртэн мин бомбалары түһэрбим. Охсуу олус туочунай этэ. Дэлби тэптэрилибит хараа-

быт ууга тимирэн барбыта».

ССРС Верховнай Советын Президиумун 1944 сыл тохсунуу 22 күнүгөрү Ийаарынан капитан Михаил Александрович Советскайга Советскай Союз Геройун аата ингериллибитэ. Наараадалырылписка часть командира штурман хорсуун, эрдээх санаатын, героизмын үрдүктүк сыналалаан, кини Балтийскай муораба тимирит өстөх хараабылларын туһунан бу курдук суруйбута: «1941 сыл от ыйын 14 күнэ. Балтийскай муораба өстөх уу азынаары лодкатын көрөн бомбалаан тимиритэ. 1943 сыл от ыйын 25 күнэ. Торпеднай охсуунаан өстөх 6 тыһыынча тонна уйуктаах хараабылын тимиритэ. 1943 сыл балабан ыйын 2 күнэ. Торпеданал 4 тыһыынча тонна уйуктаах транспорты тимиритэ. Крейсерскэй көтүү биригдэтигэр 1943 сыл балабан ыйын 3 күнүгөр Балтийскай муораба 8 тыһыынча тонна уйуктаах өстөх хараабылын тимиритэ. 1943 сыл балабан ыйын 26 күнэ. 8 тыһыынча тонна уйуктаах транспорты тимиритэ. 1943 сыл балабан ыйын 30 күнэ 10 тыһыынча тонна уйуктаах өстөх

танкерын тимиритэ».

Гвардия капитана Михаил Советскай бойбуой соруудагы толоро сылдан, 1944 сыллаахха от ыйын 22 күнүгөр өлбүтэ. Күннээх Советскай Союз Геройун аатын ингэрин туһунан грамота, кини үөрэммит Москва 12 №-дээх оскуолатыгар саас-үйэ тухары харалтаба берилибитэ.

Ленинград суруйааччыта Григорий Мирониченко «Флотрог догугуулаах суругу ытта. Аба дойдуну көмүскүү сэрин сылларыгар кини сэринлэнэр, Кыһыл знамялаах Балтийскай флэка сулуссалаабыт.

«Бу мин эр санаалаах, тапталлаах табаарыһым этэ, — дээн суруйар Мирониченко, — кини абатын да, ийэтин билбэт этэ. Кинини аһашыт, ишпит, бухатырды күүһү биэрбит, буюуһускай маастарыстыбага үөрөһүт Советскай Ийэ дойдутун таптыра. Билиги дьолбут ийин өлбүт, олох таптыр, куттанары билбэт, дьиннээх Советскай кини этэ».

ИГОРЬ ТВЕРСКОЙ,
БСА корр.

Саһыл иитиитигэр—ахсаабат кыһамныны

ОРДЖОНИКИДЗЕ аатынан колхозка саһыл иититэ барыстаах салтаанан буолар. 1964 сылга саһыл иитиитигэр колхоз кассатыгар 47516 сомкуобай киирбитэ. Оттон үлэтин ахсаана төрүс киннээх тэһнээр.

Кэнники сылларга саһыл иитиитин маастардара элбээтилэр. Ол курдук, Иитт уаастагар Мария Михайловна Соловьева 1964 сылга 20 ийэттэн 109 оронугу, оттон Мария Павловна Федорова 20 ийэттэн 93 оронугу ылылар. Ити курдук куһаана суох түмүтү Тамара Дмитриевна Федорова эмнэ ситистэ.

Колхоз бырабыланынната Мария Михайловна Соловьеваны уюна Мария Павловна Федорованы Москвага тыа хаһаайыстыбатын быыстаккатыгар ыытарга быһаарда.

Ол эрээри колхоз бары учаас-

тактарыгар саһыл иитээчилэр үчүгөйдик үлэлиир буолбатахтар. Ордук куһаанык Сийнэ учаастагар тт. Якушев уюна Кузьмин үлэтиллэр. Кинилэр 60 ийэ саһылтан баара эрэ 83 оронугу ылыттар. Манна учаастак үрдүнэн хас биридди ийэ саһылтан былаанынан көрүлүбүт 3,5 оро онкугар баара эрэ 1,9 оро ылыллына. Маннык намыһах көрдөрүү сүрүн бириччинэтинэн саһыллар маассабайдык ытарааһынара буолар. Бу учаастак саһыл иитээчилэрэ олус куһаанык үлэлиитэр.

Саһыл иитээчилэр үлэлэрин биригдэн итөөһинэн саһыл тарыттан таһастааһын куһаана буолар. Бу дьыала ордук Тийт-Ары, Сийнэ учаастактарыгар куһаанык турар. 1964 сылга наматыллыбыт сынанан 44 тири

тутулунна, фермаларга боруода саһыллар ахсааннара аччаан иһэр. Тири хаачыстыбатын намыһабын биригдэ бириччинэтинэн саһыллар ордук сайынны кэмгэ күн уота көрбөт сиригэр ылеткара туралара буолар. Маннык быһыы Сийнэ уюна Тийт-Ары фермаларыгар ордук маассабай.

— Тири хаачыстыбатын мөлтөһүн бириччинэтинэн, — диир саһыл ферматын сөбүдэссэй Н. Н. Соловьев. — Саһылы аһатын рационун тутуспат быһыы буолар. Доруоһа, балык смата, эт аһылык, оборот аһа соробор суох буолар. Балабан ыйыгар, алтынныыга уюна тиригэ таһастааһын кэмгэр аһаалаах барабаан суох этэ.

Колхоз бырабыланынната боруукусуя себестоимөһүн наматыгы болломтону уурбат. Чөл-

чөки сыналалаах аһылык саһааһын, холобур, бөлөнөү, сайынны кэмгэ балыгы, тайах этин элбэтигэ ким да кыһаллыбат. Учаастактардаагы саһыл фермаларын икки ардыгар социалистическай куоталаһыны ытыллыбат. Тийт-Ары учаастагар кадрдары сүүмэрдээһингэ болломто ууруллубат, үлэһиттэр субу-субу уларыта тингэ хас биридди саһыл иитээчилэр үлэлэригэр эппиэттээх кэм — саһтары хампааньыта.

Колхоз салалтата саһыл иититин боппурчолунаан күннөтэ дьырытаныахтаах.

Үлэни аһардас былааны биригдэһинэн уюна эбэһэтэһиһи ытыгынан мунгурдуур сатамат. Саһылтан киирэр дохуоту үлэтигэ хас биридди саһыл иитээччи уюна колхоз салайааччыта утумнаахтык охсуһуохтаах.

М. СУХАРЕВ.

Дулевской таас иһит

ру хааччылар эр буолбатах, ону ааһан бу оҕоһуктар скульптордар, живописстар улахан коллективтарын айымньылаах үлэлэрин түмүгэ буолар. Норуот уус-уран үгэһин кизгик туттан Дулево ху дожниктара уонна скульптордара иһит саҥа көрүҥнэрин уонна кинни ойуулааһыны, оҕороллор. Советский Дулево улахан уус-уран өттүнэн сайдыы суолун ба-ран биллгин советский декора-тивной-прикладной искусствоба бастагы кэккэбэ иһэр.

Дулевский фарфор Парижка буолбут Бүтүн Аан дойдутаабы выставкага улахан ситиһиллэммитэ, предприятие үрдүкү — Гран при нагарааданан бэлиэтэммитэ, сттон завод художниктара уонна скульптордара 9 кыһыл көмүс, 7 үрүҥ көмүс медалы ылбыттара. Брюсселлээбэ Бүтүн Аан дойдутаабы выставкага завод кыһыл көмүс медалы ылбыта. Кини художниктара уонна скульптордара — 9 бочуотунай дипломнары уонна медаллары ылбыттара. Завод музейгар фарфор маастардарын бары саҥа үлэлэрэ муньуллаллар.

МОСКОВСКОЙ УОБАЛАС. «Правда» хаһыат аатынан Дулевский фарфоровый завод сылга 50 мөлүүһөн кэриҥэ, оттон хас күн аайы 140 тыһыынча араас оҕоһуктары оҕорон таһаарар. Остолубуой уонна чаайынай сервис-тэр, тарилкэлэр, чааскылар, ба-залар художественной скульпту-ралар оҕоһуллаллар. Бу Европага уонна аан дойдуга биер бөдөн фарфоровый завод. Түөрт уон поточнай линиялар, үс километр кэриҥэ үһүннээх транспортердар уонна конвейердар, сүүһүнэн полуавтоматтар производствоны механизациялааһын уонна автоматизациялааһын туругун чабылхайдык көрдөрөллөр.

Бу завод оҕорон таһаарар бо-родууксуйата нэһилиэнньэ фарфо-ровой иһиккэ наадыытын толо-

КУЛУН ТУТАРГА кыра тыаллаах, тымныы күннэр буоллулар. Үһүс декадаба со-рох күннэргэ тибиилэр түстү-лэр. Салгын температурата ыйга ортотунан — 23,6 кы-раадыс тымныы (нуорматыт-тан 2 кыраадыһынан, оттон ааспыт сыл бу кэмнээбэр 3 кыраадыһынан тымныы). Ый бастагы агарыгар температура 38—45 кыраадыс тымныйда. Саамай ичигэс температура 4 кыраадыс тымныы, нулун ту-тар 29 күнүгэр бэлиэтэммитэ. Сөнүү нуормаба сөп түбэхэр — 4 мм.

Хаар халына бааһынаба кулун тутар 31 күнүгэр нуор-матыттан 8 см үрдүн, эбэтэр 31 см. буолла. Хаар уулуута көстүбэтэ.

Муус устар ый нуорматыт-тан балаҕа тымныы буолуоба. Ый бастагы агарыгар көтө сылдьар былыттаах күннэр буолуохтара, сорох сиринэн хаар түһүбэ. Сорох күннэргэ температура 23—28 кыраа-дыска диэри намтыаба.

СНИМОККА: завод кылаабынай художнига П. Леонов уонна ху-дожник В. Яснецова выставкага оҕоһуктары талаллар.

СССР фотохрониката.

Негрдэр гражданскай бырааптарын иһин охсуһуулар күүһүрэр

АМЕРИКАНСКОЙ хаһыаттар уон-на сурунааллар кулун тутар ыйдаа-бы нүөмэрдэрэ фотографиялары-нан эризмнээлэр. Снимоктарга «аскалаах уонна противогастаах Селма куорат полицейскийдара уонна саллааттара негрдэри ду-бинканан кыбыыллар, атыннан то-бистэрэллэр, харах уутун таһаа-рар газтарынан тумнараллара кес-төр. Уонунан демонстраннар, ол иһигэр оҕолор, дьахталлар, саа-һырбыт дьон ыарахан бааһыры-ны ыллылар: үгүстэр төбөлөрө алдыаммыт, илиилэрэ, атахтара тос-тубут, сирэйдэрин газ сизбит.

Ити курдук реакционердар — расистар кулун тутар 7 күнүгэр, быыбардааччылар испиһэктэри-гэр киирэр кыабы биэрбэттэрин, элементарнай бырааптартан бы-һалларын, дьону «иккис группа» балаһыанньатыгар туталларын ута-ры быраачаһы этиэхтэрин баҕар-быт американскай негрдэр демон-страцияларын дыакыйбыттара.

Бу Селма негрдэрэ сабалаабыт гражданскай бырааптар тустары-нан сокуону олоххо киллэрини иһин хампааньыа сыччах баста-гы эрэ таба буолар.

Селмага туох буолбута биер тү-бэлтэ буолбатах, бу бүгүҥү Аме-рикаба мэлдьитин буолар чакчы.

Селма куорат Алабама штатын ортотугар турар буолан негрдэр билиҥки оро турууларын миэстэ-тин быһыытынан талыллыбыта. Сел-маба уонна бу куорат тулатыгар баар биэс уокрука үрүҥнэрдээ-бэр икки төгүлтэн элбэх негрдэр олоролор да, быыбардыыр саас-таах 88 тыһыынча негрдэн быы-бардыыр испиһэҥкэ баара-суоҕа 200 киһи киллэрэлибитэ.

Негрдэр политической быраап-тара суох буолууларын оннунан хаалларар туһугар собурууку штаттар расистскай былаастара араастык чыычылыллар, өһүр-гэтэллэр. Итилэртэн биридэстэрэ конституцияба «экзамени» ылыы буолар. Быыбардааччылаах испи-һэктэригэр кириэхтэрин баҕарар негрдэргэ 20 страницага бэчээт-тэммит боппууостарга эппиэт-тиригэр күһэйлэр. Ити «экза-мены» кыайан барбатах дьону өлө-рөргө тийэ куттууллар. Соҕох штаттарга билиҥнэ диэри «быы-бардыыр нолуок» баар. Статисти-ка көрдөрөрүнэн, негрдэр кэр-гэннэрин 85 бырыһыаннара олус дьадаҥытык олоролор, итинтэн да көстөр, куоластааһынга бэрт абылх негрдэр кыттыны ылар кыахтаахтар.

АХШ президентэ Л. Джонсон бэ-

йэтэ билиҥнэ курдук «элбэ-негр нэһилиэннээлээх сорох штат-тарга биер да негр быыбардаач-чы быһыытынан регистрациялам-матах уокруктара бааллар».

АХШ негрдэр америкаанскай рас-исттар «эрээн» суох барыларын-тан кыранысса таһыгар абарыы-лар, кэниҥки бириэмэбэ АХШ пра-вительствота негрдэр проблема-ларын быһаарыыга сорох хар-дыылары оҕороругар күһэйдэ. Президент Л. Джонсон конгреска Собуруу Штаттар негрдэригэр куо-ластыыр быраабы хааччылар ту-һунан сокуон бырайыагын ытта. Ити сокуон бырайыага быстахтык ыллахха, «экзамени» тутуу, быы-бардааччы үөрэбин бэрэбиэркэлээ-һин, кини «моральнай хаачысты-батын» уо. д. а. бэрэбиэркэлээһин практикатын сөбө суоһунан ааҕар. «Селмага туох буолбута америка үгэһэ» — диэн билиҥнэ прези-дент.

Ити сокуон бырайыагын ылы-һы да АХШ-ка расовой атаанна-һы суох оҕоһуллуутун көрдөр-бөт. Холбоһуктаах Штаттарга ба-ры американецтарга куоластыыр быраабы биэрэр сокуоннар баал-лар. АХШ конституциятыгар: «бы-лаастар, АХШ гражданныра куо-ластааһынга кытталларын эбэтэр ити быраабы расанан, эбэтэр ти-ри өһүөн хаачахтыыллара са-таммат», — диэн этиллэр. Ааспыт сыллаахха гражданскай быраап туһунан ылыллыбыт сокуонга не-грдэр быыбарга кыттар быраап-таахтарын туһунан эти баар. Ол үрдүнэн негрдэр бырааба суох хаалаллар.

Того оннугуй? Билиҥнэ диэри ити сокуоннар кумааһыга эрэ хаа-лалларыттан буолар. Ити сокуон-нары олоххо киллэрини реакцио-нердар уонна кулукс-лановецтар илиилэригэр баарын тухары, АХШ правительствота, «демократиянан» сирэйэ-хараба суох оонньоон, ки-нилэр дьыалаларыгар ороһуо суоҕа, саҥа сокуон хамсаабат буукубанан хаалыа. «Морской пе-хотаны Собуруу Вьетнамга буол-бакка, бэйэбит гражданныргыт кө-мүскэлигэр Алабамаба, Селмаба ытыгыт!» — диэн модьуйаллар бу күннэргэ Вашингтонга Л. Джон-сон резиденциятын аттыгар мус-тубут демонстраннар.

Вашингтонга итиник эрэ буол-батах. Расистар негр нэһилиэннээ-тин утары үүнэ-тэһинэ суох ба-рыларын утары маассабай де-монстрациялар уонна митиннэр Америка бөдөн куораттарыгар Нью-Йоркка, Чикагоба, Бостонга, Лос-Анжелоска уо. д. а. буолу-таатылар.

Ол үрдүнэн расистар негрдэр бырааптарын мэхэйдэһини сал-баан ыталлар. С. КУЛИК. [СССР].

Редантор Н. С. ПОПОВ.

«КОСМОС» кинотеатрга

БҮГҮН, муус устар 4 күнүгэр: «Биһиги чизинэй килиэп-пит». Сеанстар: 12 ч., 16 ч.
«Киһи угуобун таһынан». 19 ч. 30 м., 21 ч. 30 м.
САРСЫН, муус устар 5 күнүгэр: «Киһи угуобун таһынан». Сеанстар: 11 ч., 16 ч.
«Чуука» I уонна II серията. Сеанс — 19 ч.
«Хиросимо таастара». Сеанс — 21 ч. 30 м.

ӨРТӨӨНҮНҮ ҮҮТҮҮ — ЭППИЭТТЭЭХ КЭМ

тыгар улахан нөһүт түһэрли-битэ.

Бу күннэргэ лесхозка орйуон колхозтарыттан, совхозтан, учреж-дениелартан уонна предприятие-лартан көрдөһүүтөр киирдилэр. Ити матырыйааллар сотору кэми-гэ райсовет исполкомунан көрү-лүөхтэрэ.

Өртөөһүнү эппиэттээһин аһамыт дьоннор Саха АССР Ми-листрдэрин Советын уурааһынан биһиргэтиллибит «Тыа хаһаайы-тыбанынай өртөөһүнү тэрийиһи уон-на мыты быраабылатын» халба-на суох толоруохтаахтар.

Тыа хаһаайыстыбанынай өртөө-һүн бары предприятиеларынан, учреждениеларынан, колхозтары-нан уонна совхозтарынан, ол курдук биридистээн дьоннорунан лесхозтан эбэтэр лесничествоттан ылыллыбыт аналлаах көҕүллээх эрэ буоллахтарына мытыллыах-таах. Ааспыт сылга «Октом» сов-хоз Бастээх отделениетын уһуу-лаһаайыта таа. Жирков өртөөһүнү көҕүлэ суох ыттан 10 солкуо-байынан ыстарааптаммыта.

Өртөөһүн олохтоомут кэмгэ, эбэтэр ыам ыйын 15 күнүгэр дьэри мытыллан бүтүөхтээх. Ба-һаар улахан кутталлаах бириэт-мэтигар районскай уонна лес-хоз правительствоннай бөддьөбү-уларынан да туран, өртөөһүнү бобуон сөп.

Аналлаах көҕүлү ылыт кол-хоз, совхоз уонна учреждение ор-

төөһүнү мытыллыгар гаранти-лай суругунан эбэхтээхтэһиһин биэрэр. Оһоо олохтоомут быраа-быланы чуолкайдык толорор туһу-нан этиллэр.

Ходуһаларга, мэтчирэһиһэргэ, таслооннорго өртөөһүнү мытыах иһинэ харыстанар зоналар кы-раныыссаларынан 1,2 метрдээх хорутуу, эбэтэр 2 метрдээх уоту-нан сизги мытыллыахтаах. Өр-төөһүн тыала суох чууһу күн-гэ, улахан сэрэхтээхтик мытыл-лыахтаах, бары быраабыланы кы-таанахтык тутуһулуохтаах. Уот сизгиһин хаамытын кэрийэ сыл-дьан кэтээн көрүлүөхтээх. Өр-төөһүн бүтүүтүгэр кэрийэ сыл-дьан умайа сытар сирдэри уот барбат тыла умуруллуохтаах. Ити кэһиниттэн аналлаах аттаах киһини дьуһуурустубаа хаал-рыллыахтаах.

Өртөөһүнү мытыыга туһааннаах эппиэттээх колхоз председатели-рингар, совхозтар директордарыгар уонна предприятиелар, учрежде-ниелар салайааччыларыгар су-к-тарыллар.

Быраабыланы кэһи иһин бу-руйдаахтар сокуонунан көрүлү-бүт эппиэҥкэ тардылаллар.

Тыа хаһаайыстыбанынай өртөө-һүнү ойуур баһаара барбат кур-дук үрдүк тарээһиннээхтик мытыахха наада.

В. ПОПОВА.

ойуур харыстабылын инженерэ.

Ытыллар суруука араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыны чуолкайдык ыйыллыахтаах, Орджоникидзевак типография Тиража 2840. Сааһын № 41.

Дулевский таас иһит

ру хааччылар эрз буолбатах, ону ааһан бу онгоһуктар скульптордар, живописстар улахан коллективтарын айымньылаах үлэлэрин түмүгэ буолар. Норуот уус-уран үгэһин киэҥник туттан Дулево ху дожниктара уонна скульптордара иһит саҥа көрүҥнэрин уонна кинини ойуулааһыны оҕороллор. Советский Дулево улахан уус-уран өттүнэн сайдыы суолун баран билигин советский декоративнай-прикладной искусствога бастагы кэккэбэ иһэр.

Дулевский фарфор Парижка буолбут Бүтүн Аан дойдутаабы выставкага улахан ситиһилэммитэ, предприятие үрдүкү — Гран при нагарааданаан бэлиэтэммитэ, сттон завод художниктара уонна скульптордара 9 кыһыл көмүс, 7 үрүҥ көмүс медалы ылбыттара. Брюсселлээбэ Бүтүн Аан дойдутаабы выставкага завод кыһыл көмүс медалы ылбыта. Кини художниктара уонна скульптордара — 9 бочуотунай дипломнары уонна медаллары ылбыттара.

Завод музейгар фарфор маастардарын бары саҥа үлэлэрэ мунньуллаллар.

МОСКОВСКАЯ УОБАЛАС. «Правда» хаһыат аатынан Дулевский фарфоровый завод сылга 50 мөлүйүөн кэриҥэ, оттон хас күн айы 140 тыһынча араас онгоһуктары оҕорон таһаарар. Остобуой уонна чаайнай сервис-тэр, тарилкэлэр, чааскылар, ба-залар художественной скульпту-ралар онгоһуллаллар. Бу Европага уонна аан дойдуга биер бодон фарфоровый завод. Түөрт уон поточнай линиялар, үс километр кэриҥэ үһүннэх транспортердар уонна конвейердар, сүүһүнэн по-луавтоматтар производствоны ме-ханизациялааһын уонна автомати-зациялааһын туругун чабылхайдык көрдөрөллөр.

Бу завод оҕорон таһаарар бо-родууксуйата нэһилиэнньэ фарфо-ровой иһиккэ наадыһытын толо-

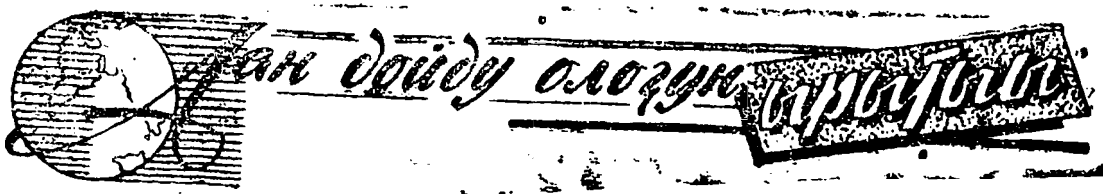
КУЛУН ТУТАРГА кыра тыаллаах, тымныы күннэр буоллулар. Үһүс декадага со-рох күннэргэ тибиилэр түстү-лэр. Салгын температурата ыйга ортотунан — 23,6 кы-раадыс тымныы (норматывтан 2 кыраадыһынан, оттон ааспыт сыл бу кэминээбэр 3 кыраадыһынан тымныы). Ый бастагы агарыгар температура 38—45 кыраадыс тымныйда. Саамай ичигэс температура 4 кыраадыс тымныы, кулун ту-тар 29 күнүгэр бэлиэтэммитэ. Сөнүү нормога сөп түбэхэр — 4 мм.

Хаар халыҥа хааһынага кулун тутар 31 күнүгэр нуор-матыттан 8 см үрдүк, эбэтэр 31 см. буолла. Хаар уулуута көстүбэтэ.

Муус устар ый норматыт-тан балаҕа тымныы буолуога. Ый бастагы агарыгар көтө сылдар былыттаах күннэр буолуохтара, сорох сириэн хаар түһүөбэ. Сорох күннэргэ температура 23—28 кыраа-дыска диэри намтыаба.

СНИМОККА: завод кылаабынай художника П. Леонов уонна ху-дожник В. Яснецова выставкага онгоһуктары талаллар.

СССР фотохрониката.

Негрдэр гражданский бырааптарын иһин охсуһуулар күүһүрэр

АМЕРИКАНСКАЯ хаһыаттар уон-на сурунааллар кулун тутар ыйдаа-бы нүөмэрдэрэ фотографиялары-нан эриэннэнэллэр. Снимоктарга «аскалаах уонна противогазтаах Селма куорат полицейскийдара уонна саллааттара негрдэри ду-бинканан кырбыыллара, атынан тэ-бистэрэллэр, харах уутун таһаа-рар газтарынан тумнараллара кес-тор. Уонунан демонстраннар, ол иһигэр оҕолор, дыахталлар, саа-һырбыт дьон ыарахан бааһыры-ны» ыллылар: үгүстэр төбөлөрө алдьаммыт, илиилэрэ, атахтара тос-тубут, сирэйдэрин газ сизбит.

Ити курдук реакционердар — расистар кулун тутар 7 күнүгэр, быыбардааччылар испииһэктэри-гэр киерэр кыабы биэрбэттэрин, элементарнай бырааптардан бы-һалларын, дьону «иккис группа» балаһыанньатыгар туталларын ута-ры бырааччы этиэхтэрин бабар-быт американский негрдэр демон-страцияларын дыкыйбыттара.

Бу Селма негрдэрэ сабалаабыт гражданский бырааптар тустары-нан сокуону олоххо киллэри иһин хампааньа сыччах бастагы эрз этаба буолар.

Селмага туох буолбута биир тү-бэлтэ буолбатах, бу бүгүҥнү Аме-рикага мэлдьитин буолар чакчы.

Селма куорат Алабама штатын ортотугар турар буолан негрдэр билигин оро турууларын мизэс-тин быһыытынан талыллыбыта. Сел-мага уонна бу куорат тулатыгар баар биэс уокурукка үрүҥнэрдэ-бэр икки төгүлтэн эбэх негрдэр олороллор да, быыбардыыр саас-таах 88 тыһынча негртэн быы-бардыыр испииһэккэ баара-суоҕа 200 киһи киллэр-иллибитэ.

Негрдэр политической быраап-тара суох буолууларын оннунан хаалларар туһугар собуруугу штаттар расистский былаастара араастык чычылыллар, өһүр-гэтэллэр. Итилэртэн биридэстэрэ конституцияга «экзамены» ылыы буолар. Быыбардааччылаа испи-һэктэригэр кириэхтэрин бабарар негрдэргэ 20 страницага бэчээт-тэммит болпууостарга эппиз-тиригэр күһэйлэр. Ити «экза-мены» кыйан барбатах дьону оло-роҕо тийэ куттуулар. Сорох штаттарга билиннэ диэри «быы-бардыыр нолуок» баар. Статисти-ка көрдөрүүнөн, негрдэр кэр-гэннэрин 85 бырыһыаннара олус дыаганьык олороллор, итинэн даккестер, куластааһынга бэрт аһыах негрдэр кыттыны ылар кыахтаахтар.

АХШ президентэ Л. Джонсон бэ-

йэтэ билинэрин курдук «элбэх негр нэһилиэннэлээх сорох штат-тарга биер да негр быыбардаач-чы быһыытынан регистрациялам-матах оукуруктара бааллар».

АХШ негрдэр хамсааһыннарын кэҥээһинэ уонна американский ра-систар кэрээнэ суох барыларын-тан кыраныысса таһыгар абарыы-лар, кэнники бириэмэбэ АХШ пра-вительствота негрдэр проблема-ларын быһаарыыга сорох хэ-дэһилэри оҕорорулар күһэйдэ. Президент Л. Джонсон конгресска Собуруу Штаттар негрдэригэр ку-ластыыр быраабы хааччылар ту-һунан сокуон бырайыагын ытта. Ити сокуон бырайыага быстахтык ыллахха, «экзамены» тутуу, быы-бардааччы үөрэбин бэрэбизрэлээ-һин, кини «моральной хаачысты-батын» уо. д. а. бэрэбизрэлээһин практикатын сөбө суобунан аабар. «Селмага туох буолбута америка үгэһэ» — диэн билиннэ прези-дент.

Ити сокуон бырайыагын ылы-ны да АХШ-ка расовой атаанна-һы суох онгоһуллуутун көрдөр-бөт. Холбоһуктаах Штаттарга ба-ры американецтарга куластыыр быраабы биэрэр сокуоннар баал-лар. АХШ конституциятыгар: «бы-лаастар, АХШ гражданаара кула-стааһынга кытталларын эбэтэр ити быраабы расанан эбэтэр ти-рии өгүһүн хааччатыллылар са-таммат», — диэн этиллэр. Ааспыт сыллаахха гражданский быраап туһунан ылыллыбыт сокуонга не-грдэр быыбарга кыттар быраап-таахтарын туһунан эти баар. Ол үрдүнэн негрдэр бырааба суох хаалаллар.

Тобо оннугуй? Билиннэ диэри ити сокуоннар кумаабыга эрз ха-лалларыттан буолар. Ити сокуон-нары олоххо киллэри реакция-нердар уонна кулукс-лановецтар илиилэригэр баарын тухары, АХШ правительствота, «демократиянан» сирэйэ-хараба суох оонньоон, ки-рилэр дыалаларыгар ороһуо суоҕа, саҥа сокуон хамсаабат буукубанан хаалыа. «Морской пе-хотаны Собуруу Вьетнамага буол-бакка, бэйэбит гражданныгын кө-мүскэлигэр Алабамага, Селмага ытыт!» — диэн модьуйаллар бу күннэргэ Вашингтонга Л. Джон-сон резиденциятын аттыгар мус-тубут демонстраннар.

Вашингтонга итинник эрз буол-батах. Расистар негр нэһилиэннэ-тин утары үүнэ-тэһинэ суох ба-рыларын утары маассебай де-монстрациялар уонна митингэр Америка бөдөн куораттарыгар Нью-Йорк, Чикагоба, Бостонга, Лос-Анжелоска уо д. а. буолу-таатылар.

Ол үрдүнэн расистар негрдэр бырааптарын мэхэйдэһини сал-баан ыталлар. **С. КУЛИК.** (СССР).

Редатор Н. С. ПОПОВ.

«КОСМОС» кинотеатрга

БҮГҮН, муус устар 4 күнүгэр:
«Биһиги чизинэй килиэп-пит». Сеанстар: 12 ч., 16 ч.
«Кини угуоһун таһынан». 19 ч. 30 м., 21 ч. 30 м.
САРСЫН, муус устар 5 күнүгэр:
«Кини угуоһун таһынан». Сеанстар: 11 ч., 16 ч.
«Чукак» I уонна II серията. Сеанс — 19 ч.
«Хиросимо таастара». Сеанс — 21 ч. 30 м.

ӨРТӨӨНҮҮ ЫТЫҢЫ — ЭППИЭТТЭЭХ КЭМ

тыгар улахан пачоот түһэралли-битэ.

Бу күннэргэ лесхозка оройуон колхозтарыттан, совхозтан, учреж-дениелартан уонна предприни-елартан көрдөһүүлэр кирийдилэр. Ити матырыйааллар сотору кэм-кэп райсовет исполкомунан көрүл-лүөхтэрэ.

Өртөөһүнү эппиэттээһинэн аһаммыт дьоннор Саха АССР Ми-нистрдэрин Советын уураарынан бигэргэтиллибит «Тыа хаһаайыс-тыбаннай өртөөһүнү тэрийи уон-на ытыгы быраабылатын» халба-на суох толоруохтаахтар.

Тыа хаһаайыстыбаннай өртөө-һүн бары предприниеларынан, учреждениеларынан, колхозтары-нан уонна совхозтарынан, ол курдук биридэһлээн дьоннорунаа лесхозтан эбэтэр лесничествоттан ытыллыбыт аһаахха көҥүлээх эрз буолуохтарына ытыллыах-таах. Ааспыт сылга «Октом» сов-хоз Бэстээх отделениетын управ-ляюцияга таа. Жирков өртөөһүнү көҥүлэ суох ытыт 10 солкуо-байынан ыстарааптаммыта.

Өртөөһүн олохтоммут кэмгэ, эбэтэр ыам ыйын 15 күдүгэр диэри ытыллан бүтүөхтээх. Ба-һаар улахан кутталлаах бириэ-мэтигэр райисполком уонна лес-хоз правительствотнай бөдүбү-үлэригэр да туран, өртөөһүнү бобуон сөп.

Аһаахха көҥүлү ытыт кол-хоз, совхоз уонна учреждение ор-

тоһуну ытыгытыгар гаранти-йай суругунан эбэхтээхтэһи биэрэр. Оппо олохтоммут быраа-быланы чуолкайдык толору туһу-нан этиллэр.

Ходуһаларга, маччирэҥиэргэ, толооннорго өртөөһүнү ытыгыт-пиннээ харыстатар зоналар кы-рылыссаларынан 1,2 метрдээх хорутуу, эбэтэр 2 метрдээх уоту-нан снэтии ытыллыахтаах. Өр-төөһүн тыала суох чуууну күн-нэ, улахан сэрэхтээхтик ытыг-лыахтаах, бары быраабыланы кы-таанахтык тутуһулуохтаах. Уот аһаһыннаах хаамытын кэрийэ сыл-дьан кэтээн көрүлүөхтээх. Өр-төөһүн бүтүүтүгэр кэрийэ сыл-дьан умайа сытар сирдэри уот барбат тыла үмүрүлүөхтээх. Ити кэнниттэн аһаахха аттаах кыһини дьуһуурустубага хаал-лыахтаах.

Өртөөһүнү ытыгыга туһааннаах эппиэттээх колхоз председатели-ригэр, совхозтар директордарыгар уонна предприниелар, учрежде-ниелар салайааччыларыгар су-к-тэриллэр.

Быраабыланы кэһин иһин бу-руйдаахтар сокуонунан көрүлү-бүт эппиэккэ тардылаллар.

Тыа хаһаайыстыбаннай өртөө-һүнү ойуур баһаара барбат кур-дук үрдүк тэрээһиннээхтик ытыахха наада.

В. ПОПОВА,

ойуур харыстабылын инженерэ.

Өртөөһүнү ытыгыга эппиэт-тээх дьоннор бэйэлэрин эбэхтээхтэ-ригэр халаатынайдык сыһыан-наспыттара. Ол түмүгэр баһаары үмүрүөрүүгэ эбэх үч ороскуот-таммыта, үлөһит күүс, техника үлэһэбитэ, ойуур хаһаайыстыба-

Ытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыһы чуолкайдык ыйыллыахтаах, Орджоникидзевская типография.

БИҢИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покров-ский бөһ. Орджоникидзе уул. 32 №-рз. ТЕЛЕ-ФОННАР: редактор—1-62, редакторы солбу-йааччы—1-59, ответ. секретарь—1-51, сурук от-дела—1-46, уопсай—2-66.

Тиража 2840. Санааһын № 41.

Сыаната 2 харчы

Хаһаайыстыбалар	Ү ү т			Э т		
	кыбартаал б лаана	Туолла	Быры- һыан	1 кы- бартаал б ылаана	Туолла	Быры- һыан
Ленин аатынан колхоз	1900	1638	86,2	1000	1228	122,8
«Правда» «	1750	1776	101,4	500	1443	288,6
Орджоникидзе аатынан колхоз	1550	1747	112,7	500	882	176,4
«Өктөл» совхоз	3400	3026	89,0	750	1001	133,4
ТХСОНЧИ ОҢХ	—	1394	—	—	994	—
Барыта:	8600	8187	95,1	2750	4554	165,5

СААСКЫ КЭМ СЫЛБАТЫЙЫНЫ КҮҮППЭТ

КҮН УНААН, ылаагы күнээр
буоллулар. Кыһын устатыг-
гар сыппыт хаар ууллан
эрэр. Ити сааскы ыһыыга бэлэм-
нэлэнигэ бытаарбыт хаһаайысты-
балары тиэтэһингэ бэллэни үөс-
кэтэ. Оттоо «Өктөө» совхоз са-
лайааччытара үгүс муннахтары,
уһун этиллэри оҕордулар да
сааскы ыһыыга бэлэмнэнигэ хам-
сатыылаах үлэни ыһпытатылар.
Дьыл баччатыгар дьэри хортум-
нуй, өвөрүөт аһа ыһылатар сирдэ-
рингэр ноһуому тэийин, бурдук
ыһыллар бааһыналарыгар хаары
тохтотууга дүөннаах үлэлэр
мытыллыбатылар.

Биийнч соторутаабыа «Өктом» совхозка сааскы ыһыыга бэлэмнэһингэ туох үлэ ытыллыбытын билтээри тийибииһит. Совхоз кылаабынай агронома таб. Убугунов К. П. биийнч ыһытыбытыгар үлэ барыта бараан иһэриэ, трактэртар уонна холбоһор тэриллэр аромүөннэрэ кыгаанах режим ыһытыныан тутуһуллары уонна ыһыы сизэмэти ыраастааһын тэтһимсээхтик бараан иһэриэ курдук, үөрөкөтө кэпсээбитэ.

Дынгар, сааскы ыһыыга бэлэмнэни туруга мөлтөх. Былаан-графигынан 4000 тонна өнүгүр

дыл баччатыгар дээрि совхоз механизатордарынан 1090 тонна сибиэһэй гонуом эрэ таһыллыбыт, 950-тан тахса гектарга хаары типтэрин ытыллыбыт.

Совхоз механизатордара трактордар уонна сааскы ыһыыга үлэлиир тыа хаһаайыстыбаннай массыналар оромуоннэрин муус үстэр 25 күнүгэр бүтэрэргэ эбэнээтэлистибэ ылыммыттар. Оттон

нома (таб. Шадрин М. И., Варламов М. И.) дьыл баччатыгыр днэри сааскы ыһылыга кичэллээхтик бэлэмнэниигэ улахан суолтаны биэрбэтэхтэре киһини дыһысыйа-рэр. Дирекцияра уонна парткомга сааскы ыһылыга бэлэмнэни туру-рун туһунан биригэдэһипрэдэр отчуоттарын истии тэригилибэтэх, ыһылыга бэлэмнэниигэ үлэтээччилэр ортолоругар социалистическай

лэр. Машин 4-р ажилтай ОУМ-3,5
 ыраастыг массын агаар бүрдүг
 ыраастаагчын кулун тутар 20
 күнүттэн эрх саралаагчтар.

Машна үлэ тэрээһиннэ саҕарай. Сарай иккэн өттө аһарас, эркин нэрэ алдыммыт, сордох сирдэригэ-нэн хаар өгө төбөһө киирбит. Сарай үһһө өтүгүнээри хаар ирэн түһэн ээр. Ыраастыыр массыына сүгүдэтин табатык туруурун үлэ-

паркомун эвнийгтээх үлэнигтэр
сэвхэз туорахтаах культурат
ыһыгытын киин учааттагар сы
дыбаттар. Үлэнигтэр туохха на
дыйыаларыл учууттабаттар уо
на итинигээ кыһалыбаттар. Со
хонка 60 гектарга хортуотуну
уонна оборуот астары олорду
туохтаах. Маныаха бэлэмшэди
үлэ ситэтэ суох ытыллар. Пар
никорай араамалары оромүөлнээ
һин сага саралаана. Парник
кутултуохтаах буор миэстэлэги
таһыла илик. Уйравляюцый таб
Ильцов, оборуот биригэдьири
таб. Андреева оборуот культурала
рын ыһыгытын сирин бэлэмшээ
һингэ аахайымтыата суохтуу
ыһыланнаһаллар.

Сторунтаарыга буолан ааспын
СССР КК Пленумугар СССР КК
Бастабы секретара табаарыс А. В.
Брежнев тыа-хаһаайыстыбатын
иния проблематын — сир оҥоруу-
суи культуратын үрдэтин, үрдүк
үүнүүнү ситиһин, сүөһү интиги-
ни аһын-үлүн элбэтин, тыа ха-
һаайыстыбатын производствотын
ары салааларын рентабельноста-
тын хааччыһыы проблематын си-
һиниэлээхтик быһаарыыга түмү-
лүөх түстөөх, — дээн ыйбыта.

Совхоз салайааччылары сааскы
ыныыга бэлэмнэһинигэ таһаарыл-
тыбыт улахан итэвэстэри бэрт
түргэниик туоратыыга уонна үлэ-
һиттэр ортолоругар ССРС Кини
Комитетын кулун тутардаары Пле-
цумун матырыйаалларын үөрэ-
тинигэ сүрүн болгомотторун ууруох
туستاахтар.

Ф. МИХАЙЛОВ.

Фестивальга ситиһини баъарабыт!

СҮҮРБЭ сымлаарыта, аан
дойду иккис сэригтэ бүп-
лүт сылыгар, араас дойду-
лар ыччаттарып представителлэрэ
бөйөлэрин бастакы Бүтүн аан дой-
дутаабы конгрестарыгар Лондон-
га мухтубуттара уонна фашизмы
утары, эйэ уонна дөбөрдөһүү иһин
охсуһарга андабар биэрбиттэрэ. Бу
көрөсүһүү үгүс представителлэрэ
соторутаарыта эрэ байыаннай си-
ниэли гражданскай тагаска ула-
рыппыттара. Килиилэр Лондонга
айгыраабыт уонна курааннахтам-
ыт Европа нонгө тиийбиттэрэ.
Килиилэр хаан төхтүүтүн утары,
эйэ иһин сорунуулаахтык охсу-
һарга битэ быһаарыныылаахтара.

Бу андабар толору кырдыктаа-
рын бэлнэтигэр Ыччаттар бүтүн
аан дойдутаагы фестиваллара
арыс төгүл буолан ааста. Били-
гин оһр үрдүн эдэр ыччата төхсүс
фестивальга бэлэмнэнэр, кини де-
һиһа: «Ыһир сааааланыы, эйэ-
һоһоа доһордоһуу иһин». Көрөү-
һүү Алжирга быһыл сайын буо-
луһа.

Советский уолаттар уонна кырыттар фестивалга активнайдык баалмаллар. Соторутаарыта Москва довордонуу дыһэтигэр буолан ааспыт фестиваль кыттылаахтары кытта көрсүү буолла. «Ветераннар» Москва иччатыгар уонна сүк дойдутарын студенттарыгар фестивалнай хамсаанын туһунан кэпсэтилэр:

— Лондогнн, — днэтэ жур-
налистка Ольга Четверкина, —
фестиваль хайдах буюу хутаабын
тулунан сансырбыт. Биһиги ула-
хан үтүө кэскиллээх хөрсүһүүгэ
сыйдыар курдук сансырбыт. Кийи
чахчы оннук этэ!

— Мин прогрессивнай ыччат
ити сылларга айа иһин хайдах
турнуулаахтык охсуһарыл көрөн
итэрэйбэтиим, — дигэн кэпсэиэр Ми-
хайил Котэв Эйа көмүскэлиин со-
ветскай комитетын аппиэттиир

секретарь, Лондоннаабы көрүлүү кытгыылаава. — Алжирдаабы фестивалъ Эйэ бүтүя аан дойдутаабы Хельсинкига буолбут конгресса үлэтин бүтэрбитэ уон сыл буолбутун кэннэ сабаланыада, мин итэрэйбим, биир сомоволоһууга уонна эйэрэ ыгырыылы Африка эдэр ыччата истинник ойуөбө.

Алата Фестиваль кыргыылааба,
«Техника молодежи» сурунаал
кылаабынай редактора Василий
Захарченко Варшава фестивалы-
гар буолбут концердарган биир-
дэстэрин туһунан кэпсилэр: Сцена-
бата үрдүк уңуохтаах африка ыч-
чата охто сытар; кини тамтамнар
дорвооноро тыһаабытыгар хай-
дах эрэ тиллэн барар, туран кэ-
тэр, киниэхэ жүөс-уох эбиллибит
курдук, тинэвэр, сүрдээх улахан
уңуохтаах, толук көрүннөх, кы-
раһаыбай киһи буолан хаалар. Ки-
ни сцена үрдүнэн үңкүүлээн элээ-
рэр. Көрөөччүлөр бу соннууу
улуутун бэккиһээбиттэрэ. Ити
көннөттэн эдэр африканец ияниги
буолан аасыт биир фестивалга
«Өлөн эрэр кубаны» толорбут сө-
ветскай балеринна Майя Плисец-
каяны көрбүтүн, бу үчүгүүнү кы-
таалыахтык ойдообүтүн уонна Аф-
рикага иддэ барбытын итээнэ.
Варшаватаабы фестивалга төһөнөн
кэлэн тиллэн эрэр Африка уба-
раһыгар көрдөрбүтүн көнөһүр. Би-
лиги бары үөрөбүт — дыһр За-
харченко. — Ыччаттар Алжирга
көрсүһөхтэрэ, бу дыкты, ыал-
дытымсах, толору романтикалаах
сир, героическай кэнтинент.

Алжирга тутууга сыл анара үзүлэбиз, добровольнай студен-
ческой этэрээт кыттыкыдаа Бо-
рис Пономарев, ССРС Улхан теа-
трын балетын сөлүһа Елена Ря-
бинкина, Довордохуу дьютүгэр IX
фестивальга аанаммыт, ырыаны
аралатыт поэт Лев Ошанин фести-
вальга ситилини бабараллар.
Москвагааы довордохуу дьютэ
араас тылынан кэлсэтэр интерна-
циональнай көрсүһүүгэ үөрүйэх.
Отгон бу ордук ураты этэ. Кийи
ласпыт уонна калар фестиваллар

Үлчиннара тыгмалаба. Тыл этээч-чилэр ааспыт сүөлү ахталлара, отгон кинофильмнар үөһа викториналар уолаттары үөһа кыргыттары буюлаары турар Бүтүн Сөюзтаабы көрүхүү дойдутун түһунан билиһиниэрэллэрэ, өһһообор үгкүүһүттэр, художник Лариса Кулагина графическай үлэтэ Алжир "Лоскуйунан" киэрээнэллэр. Маһаа добордохуу үөһа бһһир санааланыы, бһһир өһһомболохуу фестиваль чабылхай уотугар өһһһһһүүр курдук.

Биэчэр кытгылылаахтара икки телеграмманы бытгылар: Бири Алжирга, — Бүтүн аан дойдутаары бэлэмнэнэр комитетка, оло советский бычат аан дойду нуруоттарын кытта дофодоһорго дьуһунара бигэргэтиллэр. Икк... эр — Вьетнамига, оло империалистической агрессияны утары сорунуулаах охсуһууга биир санааланыы иһин нуруоттара ыңгыры этиллэр.

Ольга Чечеткина муниьахха
тыл этэригэр фестивальный хам-
сааһыны элбэх сүлүхэтээх раке-
тава холуйда уонна хас биһирдн
фестиваль киһи инники суолун
сана кэрдигинэ буолар диэтэ. .
(БСА).

Саша Рюо заводна 1942 сыллаахха кэлбитэ. Бастаан кини араас үлэбэ сылдьыбыта. Кэнники кирпиччэ уматааччы идэтин баһылаабыта. Билигин кольцевой оһоххо ыстаарсай кирпиччэ уматааччынан үлэлиир. Үлэлээбит сылларын устатыгар элбэх опыты мунньуна.

Партийнай тэрилтэ коммунистара Александр Адамовиһы партийнай тэрилтэ секретарын солбуйааччынан быыбардаан улахан итэбэли биэрбиттэрэ.

СНИМОНКА: А. Ров (хангас)
А. Степановскайга үлз ньыма-
ларын көрдөрөр.

В. СТЕПАНОВ фотота.

МААРДАРЫ КУУРДАЛЛАР

БЕЛОРУССИЯ мелиоратордара ааспыт сылга 171 тыһыынча гектар маары куурдан, колхозтарга уонна совхозтарга бизрдиляр. Ити икки сыллаабытаабыр балтараа төгүлүнэн элбэх.

Билигин экскаватордар куурдар сеттэри хаһаллар, чөнгөчөктөрү, сэлпэрээктэри ыраастыылар. Тимир-бетонтан муосталар, шлюзтар тутуллаллар. Ити курдук 1965 сылга 174 тыһыынча гектар маар сирдэр куурдуллуохтара уонна сүүс тыһыынчаттан тахса гектар ходуһа уонна мзччирэн сирдэрэ тупсарыллыахтара.

Ити үлэлзэри бастын техниканан сэбилзммит тутар-монтажтыр
управлениелар ытталлар. Самоходнай массыына биир чаасна 100
метр уһуннаах ханаалы, эбэтэр, биир чаасна 600 кубической метр
буору хаһар. (БСА).

СНИМОНКА: А. Роо (хангас)
А. Степановскайга үлэ ньыма-
ларын көрдөрөр.

1965 с. муус уотар 7 н, № 42.

Сортовой сиэмэ — үүнүүнү үрдэтии төрүтэ

(Бүтүүтэ. Иннин 3 стр. көр).

Һэр. Саха сиригээс урукку государственной селекционной станцияга туорахтаах культура 10 сыл устата гектартан 10,4 центнер үүнүүнү бээрбитэ. Амма оройуонаабы «Коммунизм» колхоз 1957 сылга 771 гектар туорахтаах культура ыһытын гектарыттан ортотунан 16,3 центнер үүнүүнү ылбыта.

Советскай государствоны төрүтэбит В. И. Ленин 1921 сыллаахха бэс ыйын 13 күнүгэр гражданскай сэрри кэмигэр дойдуга кытаанах балаһыанна буолан турдагына, сылларыгар семеноводство тохто

Советскай правительство семеноводство туһунан декретин иили баттаабыта. Бу декрет советскай семеноводствоны тэрийи төрүтүнэн буолбута, киниэхэ республика ыраас суортаах ыһыи сизмэтин түргэнник тарбаты суруга туруоруллубута. Бааһынайдар кыра хаһаайыстыбаларыгар сортовой сиэмэ суох этэ. Советскай былаас

ло суох сайдар. Тыа хаһаайыстыбатын холбоһуктааһын кэнниттэн кини тэрээһин уонна научнай төрүттэрэ бөбөргөөбүттэрэ уонна чуолкайдаммытара.

Советскай семеноводствоны сайыннарыы уонна бөбөргөтүү үтүөкэннэх усулуобуйатынан Советскай правительство 1937 сыл бэс ыйын 29 күнүгэр «Туорахтаах культуралар сизмэлэрин тупсары дьаһалларын туһунан» ылыммыт уурааба буолар. Бу уураабынан колхозтар уонна совхозтар ыһыиы ангардас сортовой үчүгэй сизмэлэринэн ыһар быһаччы дьаһаллара бэлиэтэммиттэрэ. Семеноводство туруктаах системата олохтоммута уонна бэйэтин ордуктарын көрдөрбүтэ, кини билингэ диэри сайыннарыллар. Семеноводство сайдыытын төрүтүнэн — үүнээйигэ тас эйгэтин сабыдыаллааһыгар усулуобуйаны тэрийи туһунан мичуринскай үөрэх буолбута.

Саха сиригэр туорахтаах культураларын ыһыиыгар семеноводческэй үлэ 1937 сыллаахха, Саха сиригэр хонууларыгар тэриллбит тыа хаһаайыстыбатын опытной станциятыгар саҕаламмыта. Бастакы сылларга сизмэ ахсаана уонна суорда сыл аайы улэрийар буолан, семеноводческэй үлэ ордук уустугурбута. 1940 сыллаахха сортовой сизмэнэн ыһыи 10760 гектар этэ. Туорахтаах культура 115,8 тыһыынча гектар ыһыиыгар өлүү ыһааһына 7 бырыһыанга тэннэһэрэ, оттон Саха сиригэр үүннэриллбит селекционной суорт ыһыиыта 2,5 бырыһыанга тэннэһэрэ. (Х. Саввинов, Шерстова К. 1964 сыл). Госселекционной станция коллектива бастакы уон сыла (1937—1947 сс.) селекционной семеноводческэй үлэ түмүгэр туорахтаах культура 11 суорду: үүннэрибэт уонна государственова 2000 центнер элитнэй сизмэни туттарбыта. Туорахтаах культура ыһыи-

тын сирэ кэнники сүүрбэ сылларга араас бичичинэлэринэн улаханник халбаһаабыта.

Партия уонна правительство советскай семеноводствоны сайыннарыыга ахсаабакка кыһанар. Бу дьонуннаах дьыалаба биһиги дойдубутугар туорахтаах культурага семеноводствоны төрүттээн тупсары дьыалатыгар улахан суолтаны биэрэн турар, ССКП Кини Комитета, ССРС Министрдерин Совета 1960 сыл муус устар 23 күнүгэр «Туорахтаах культурага, масличнай культурага уонна оҕо семеноводствоны тупсарар туһунан» аналлаах уураабы ылыммыта. Ити кэмтэн ыла семеноводство сайдыытыгар саҕа, интенсивнэй кэм саҕаламмыта. Тыа хаһаайыстыбатын Саха сиригээс научнай-чинчийэр институтта семеноводство урукку схемаларыгар сөп түбэһиннэрэн, элитнэй сизмэлэри үүннэрбэт уонна бурдугу кутар пууннарга туттарбыта, итинн тэнэ республика райсемхозтарыгар биэрбитэ. Райсемхозтар ити элитнэй сизмэлэри бэйэлэрин учаастактарыгар ыспыттар уонна ылылыбыт үүнүү сизмэтин бары бааһыналарга ыһарга биэрбиттэрэ, оттон иккис репродукция сортовой сизмэлэрин бурдугу кутар пууннарга туттарбытара. Бурдугу кутар пууннар сортовой сизмэлэри республика колхозтарыгар уонна совхозтарыгар атылаабытара. Семеноводство манник элбэх кэрлиһтээх система: сортовой сизмэлэри дэлэтигэ кыабы биэрбэтэ, колхозтар уонна совхозтар киниэхэ наадыыларын толору хааччыйар кыаба суоҕа. 1960 сыллаахха колхозтары уонна совхозтары сортовой сизмэлэрин хааччыыи саҕа бэрээдэгэ олохтоммута. Элитнэй сизмэлэри үүннэри саҕа схематын оҕоруу тыа хаһаайыстыбатын Саха сиригээс научнай-чинчийэр институтгар сүктэриллбитэ. Институт Покровскайдаагы опытной-көрдөрүүлээх хаһаайыстыбата элитнэй сизмэлэри республика семеноводческэй хаһаайыстыбаларыгар Иркутскай уобаластаагы бурдук бордуктатын управлениетын Якутскайдаагы бурдугу тутар пууннаа чирээстээн биэрэр. Бастакы репродукция сизмэлэрин сөптөөх кээмэйинэн ылар наадаба семеноводческэй хаһаайыстыбалар элитнэй сизмэлэри үрдүк агротехническэй көрдөбүлгэ ыһахтаахтар. Семеноводство учаастактарга, республика райсемхозтарыгар почваа оҕоруу агротехниката почваа синги туттарыыга үлүлүчү туһаайыллаахтаах. Саха сиригэр усулуобуйатыгар туорахтаах культурага агротехническэй үлэ сүрүн соруугунан күн-дьыл усулуобуйатыттан тутулуга суох үрдүк үүнүүнү ыһыи буолар. ТХСНЧИ сир оҕоһуугар уонна селекцияга отдела почваа оҕорууга наардааһыны тупсарыыга уонна үүнүүнү көрүүгэ-хараһыыга улахан болҕомтотун уураар. Биһиги санаабытыгар, туорахтаах культураны ыһыиыга, райсемхозтар 1965 сылтан икки хонуулаах севооборотка кириэллэрэ наада. Райсемхозтар тирээн турар сорууттарынан бэйэлэрин хаһаайыстыбаларыгар семеноводствоны тупсарыи, маннайгы репродукция сизмэтин үүннэри уонна производство кээмэйин — быһаарыи буолар. Хас биридди райсемхозка уонна производственной управлениега сиз-

мэ суордун саҕардыи уонна суорду уларытыи былаанын оҕоруу наада. Республикага суорду саҕардыи туорахтаах культуларга 4 сыл буола-буола оҕоһуларга олохтоммута. Семеноводство саҕа схематын быһыытынан колхозтар уонна совхозтар семенной учаастактарыгар иккис—бэһис репродукциялар үүннэриллэллэр, оттон производственной ыһыиыларга — 3-с уонна 6-с. Итинэн сылын аайы семенной учаастактарга эрэ буолбакка, производственной ыһыиыларга эмиэ үрдүк репродукциялаах сизмэнэн ыһар кыахтар толору баар буоллулар. Ити үүнүүнү үрдэтиигэ быһаарар суолтаах буолуоҕа. 1965 сылга сортовой сизмэлэри ыһыиыга, кизгик тарбатыыга бары наадалаах дьаһаллар ылылланна наада. Чугастаагы сылларга семеноводство саҕа систематын олоххо киллэриигэ олобуран, ыһыиыны барытын сортовой сизмэнэн ыһыи соруга турар. Ол иһин, хас биридди райсемхозтарга, колхозтарга уонна совхозтарга семенной хаһаайыстыбаны тупсарыахха наада. Райсемхозтар уонна колхозтар, совхозтар сотору кэминэн сизмэни бүтүннүүтүн сөптөөх кондицияга диэри кичэллээхтик ыраастаан бүтэриэхтээхтэр.

Бары колхозтар председателлэрэ, совхозтар директордара уонна хаһаайыстыбалар агрономнара ыһыиы сизмэ матырыйаалын хааччыыыга быһаччы эппиэти сүгэллэр. Маныаха райсемхозтары наадалаах трактордарынан, тыа хаһаайыстыбатын массиналарынан бастатан турар, минеральнай уобурдуунан, гербицидтеринэн, ядохимикаттарынан, бириһиэннэринэн, куулларынан оттон да атын наадалаах матырыйаалларынан хааччыыыга үлүлүчү болҕомто ууруллуохтаах. Нам оройуонун Ленин аатынан колхоз бырабыланынатын уонна «Амма» совхоз дирекциятын 1965 сылга сортовой сизмэлэргэ анаан типовой ыскылааттары тутарга ылыммыт эбэхтээхтэригэр улаханник кэрэхсэниэн сөп. Сизмэ хаһаайыстыбаларын салаааччылар уонна агрономнара элитнэй сизмэни атын репродукциялаах сизмэни кытта булжуйбат наадаба ыһаахха хонтуруолу олохтуохтаахтар. Элитнэй сизмэнэн ыһыи үчүгэйдик уобурдуллубут, сыыс ото суох, үчүгэй бааһыналарга ыһыыллаахтаах. ыһыи сизмэтин ыскылаакка тутуу кэмигэр сөптөөх температура олохтонуохтаах. Өскөтүн итинн тахсар түбэлтигэр итибэт сизмэни туспа арааран сөрүүккэтэр уонна салгылатар соруу турар. Өскөтүн ампаар иһигэр буортулааччылар баар буоллаһтарына, кинилэри суох оҕорууга туһаайыллыбыт сүһөл дьаһаллар ылыллыахтаахтар. Сааскы ылааны күннэргэ сизмэ түүнүгүрбэтин уонна итибэтин иһин кэтээн көрүлүөхтээх. Ол иһин, кураан күннэргэ ыскылаат иһин куруутун салгылатыахха наада. Ыскылаакка сизмэ туруга хайдаһын туһунан сөптөөх кэмигэр амбарнай кинигэ суруллуохтаах, оуоха бары ыһыыллыбыт үлэлэр уонна дьаһаллар толору бэлиэтэнэллэр.

Д. КОРНИЛОВ,
ТХСНЧИ семеноводство
отделын сэбиэдистэйэ, тыа
хаһаайыстыбаннай наука
кандидата.

Редактор Н. С. ПОПОВ.

«КОСМОС» кинотеатрга

МУУС УСТАР 7 КҮНҮГЭР:
«ХАРА АЧЫКЫ». Сеанстар:
19 ч. 30 м., 21 ч. 30 м.
«РОМЕО МИН БЯЛЫМ». Сеанстар: 11 ч., 16 ч.
МУУС УСТАР 8 КҮНҮГЭР:
«ПТАШКИН ТУНУНАН СЭ-
НЭН». Сеанстар: 11 ч., 16 ч.,
19 ч. 30 м. уонна 21 ч. 30 м.

ЛЕСХОЗ.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Ыһытлар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыи чуолкайдык ыһыллыахтаах,
Орджоникидзевак типография. Тиража 2840. Саҕаһын №42.

Искитимскэй оройуон «Улыбинскэй» совхоза Новосибирскай уобаласка «дэтитилибит хаһаайыстыбалартан биир бастыһынара.

Совхоз көтөрү иитэр фермаларын уонна ферма үлэһиттерин албан ааттара уобаласка эрэ буолбакка, кини тас өттүгэр кизгик сурабытар.

СНИМОККА: совхоз биллиилээх көтөрү иитээччитин, коммунистическай үлэ ударнига Мария Измакованы көрөбүт. Ааспыт сылга 6 тыһыынча сымыытыгар кууруссаттан 784 тыһыынча сымыыты ылбыта. Ситиспит кыайыларын иһин ЫБСЛКС КК грамотатынан уонна значогунаа наҕараадалааммыта.

НХСБ кыттылааба комсомолка Мария Измакова семилетка бүтэһик сылыгар көрөр кууруссаларыттан биир мөлүһөн сымыыты ылларга соруутанна. Кини үтүө холобурун дьүөгэлэрэ эмиэ батыһаллар.

ССТА фотохрониката.

НОРУОТ КУОЛАҔА: ВЬЕТНАМГА ЭЙЭНИ!

АХШ Вьетнамга агрессиялааһынын утары аан дойду общественноһын бырачыастааһынын туһунан телеграф хас күн аайы саҕаттан-саҕа иһитиннэриилэри абалар.

Полиция төһө дабаны мэхэйдэхэрин үрдүнэн Париж ыччаттара Собуруулу-Илинги Азияга американскай сэрриһитимсэхтэр, тохтоппот провокацияларын саатынан-суутунан ааҕан турар демонстрация оҕордулар. Хас да тыһыынча уолаттар уонна кыргыттар Париж уулуссатынан: «Вьетнамга эйэни!», «Янкилар мантан кизэр буолун!» — диэн лозуннардаах хаамтылар. Демонстрация бүтүүтүгэр кини кыттылаахтара маассабай митинг оҕордулар.

Югославия профсоюзтарын Кини Совета АХШ Вьетнамга агрессиялааһынын сибээстээн быһаарылаах бырачыас оҕордо. Аан дойду бу оройуонугар империалистическай интервенция, — диэн этиллэр Белградка бэчээттэммит сайабыланынааба, — сэрини салгыи кэнэтии кутталын үөскэтэр.

«Унан» хаһыат инники ыстатыйата, Монголия норуота Вьетнамга хаан тохтуулаах сэрини АХШ правительствота бэрт түргэнник тохторон быһаарылаахтык модьуйар дьин бэлиэтиир.

АХШ Вьетнамга агрессия-

ОПЕРАЦИЯ ТОБУННА

АХШ сэбилэниилээх күүстэрин командованиета Собуруу Вьетнамга оҕорбут биир бөдөҥ байыаннай операциялара тобунна. Ити операция сыалынан Сайгон уонна Камбоджа кыраһыысатын икки ардыларыгар баар халыг ойууру уматыы, оһон Собуруу Вьетнам партизаннара хаххалар сирдэрин суох оҕоруу этэ.

Олунньуга уонна кулун тутарга Америка самолеттара хойуутук үүнэн турар мастар уонна сэллэрээктэр сэбирдэхтэрин суох оҕорор аналлаах химикалийдары элбэхтик ыспыттар. Ол кэнниттэн кулун тутар 31 күнүгэр уонунан тонна уматар бомбалары, умайар булаастаах бактары ойуурга быраабаттаабытара. Халлаанга сүрдээх күүстээх уот умайбыта. Күүснэ түспүт ардах ба-

тын ураты долгуйуулаах демонстрация Боливия столицатыгар американскай посольство дьинтэн аттыгар буолла. Демонстраннар посольствоны чэрэниилээх бытыылканан тамнаатылар уонна американскай былаабы уматтылар.

хаары умуруорбута.

Юнайтед Пресс интернэйшнал агентство корреспондента бэлиэтирин курдун, «Собуруу Вьетнамга сэрри буолубуттан бу сири уматыыга биир саамай улахан операция». «Саҕа кистэлэн өлөрүү сибэ» боруобалааһын биризмэтигэр хотторууну ылла» — диэн бэлиэтиир корреспондент.

(ССТА).

Орджоникидзевакдаагы лесхоз бары тэрилтэлэр салаааччыларыгар ыам ыйын 1 күнүгэр диэри маһы кэрдиигэ заявканы түһэрэллэригэр биллэрэр.

Заявканы түһэрбэтэх тэрилтэлэргэ мас кэрдиитэ көнүлүннэ суоҕа.

ЛЕСХОЗ.

БИҢИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покровскай бөһ. Орджоникидзе уул. 32 №-р. ТЕЛЕФОННАР: редактор—1-62, редакторы солбуйааччы—1-59, ответ. секретарь—1-51, сурук отдела—1-46, уопсай—2-66.

СОВЕТСКОЙ ПАРТИЙНОЙ-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННОЙ ДЕЛЕГАЦИЯ ВАРШАВАҒА

ВАРШАВА. Муус устар 5 күнэ, ССТА анал. корр. ПХРП уонна ПНР Министрдерин Советын ыгырытынан официальнойдык Ыалдьытты ССКП КК Бастакы секретара Л. И. Брежнев баһылыктаах партийнай-правительственной делегация бүгүн Варшаваҕа кэллэ. Ыалдьыттааһын биризмэтигэр ССРС уонна ПНР икки ардылары-

гар добордохуу уонна хардарыта көмөлөһүү туһунан санга дуоҕабар илии баттаныаҕа.

Советской делегацияны Владислав Гомулка, Юзеф Циранкевич, Зенон Клишко, Адам Рапацнай Народнай Польша уонна да атын партийнай уонна государственной деятеллэрэ көрүстүлэр.

БАРЫ ДӨЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЙДАРА, ХОЛБОХУН!

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевский уонна Горнай оройуоннардаабы комитеттарын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннардаабы Советтарын органа.

Тахсара 3-с сыла.
№ 43 (438).

1965 с. муус устар 9 күнэ.
БЭЭТИНСЭ

Сыаната 2 харчы

ПАРТИЯ КЫҢАМНЫЫТЫГАР ҮЛЭНЭН ЭППИЭТТЭЭН

ЫҢҢЫЛҕЫ сааскы күннэр колхозтаахтарга ордук үөрүүлээхтэр. Бу үөрүү баар буолара сокуоннай, билиҥи дөйдүбүтүгэр тыа хаһаайыстыбатын салгыы сайыынары утатыллыыт дьаһалларын туһунан ССКП КК кулун тутар ыйдаары Пленумун уурааҕа санга ситиһиллэргэ өрө күүрдэр. «Правда» колхоз II производственной участкаһын колхозтаахтара партия Кийи Комитетын Пленумун уураабын улахан өрө көтөбүлүүннэ көрүстүлэр.

Социалистическай куоталааһын I кыбартааллаары түмүгүнэн билиҥи участкаһыт үтү уонна эти оҕорууга уонна атыылааһынга, сүөһүнү уонна санга торуобу тыһынаахтыы итингэ кыайылааһынан табыста. Үтү оҕоруу кыбартааллаары былаана 103 бырыһыан, атыылааһын былаана — 115 бырыһыан толорулуна. Билиҥи эти былаанга көрдүбүт-тээбэр үс төгүлүнэн элбэри атылаатыбыт. Бөлөн ынах сүөһү уонна кийи төрүөбэ өлүүтэ таһаарылдыбата. Бастакы кыбартаал түмүгүнэн ситиһилбит иһин колхоз бырабылманыытын уонна парткомун көһө сылдьар Кыһыл знамятын ылыбыт.

Ордук үчүгэй көрдөрүүнү Гаврил Романович Чепалов салайааччылаах коммунистическай үлэ фермата Эбэ ситистэ. Бу тарыллылаах коллектив кыбартааллаары былааны үтү оҕорууга 108,2 бырыһыан толордо, хас бириднн ынахтан 257-днн килограмм үтү манна. Эдэр ыанньык-сыттар М. Ким уонна А. Аркадьева уонна да атыттар үчүгэй үлэлэрини чопчу бэтиэтиэххэ сөп. Ити курдук Тураҥнаах ычат-көмөчольскай фермата куһаҥаа сүөх көрдөрүүнү ситистэ. Манна ыстаарсай ыанньыкыт Матрена Семеновна Михайлова, кийи дьүөгэлэрэ Г. Варфоломеева, З. Юрьева уо. д. а. кыбартааллаары сорулаахтарын 134 — 183 бырыһыан толордулар. Ферма үрдүнэн хас бириднн ынахтан, Эбэ ферматытан барт ынанан хаалан, 251-днн килограмм үтү манна.

Эбнн аһыдыгы бэлэмнээн аһатыы билиҥи дьолунаах соруку-туһунан буолар. Биригээдэ бу сору-гун үчүгэйдик толордо. Ыаһар ынахтарга сууккаҕа 30—40 килограмм коопһөрбө бэриллэр. Эбнн аһыдыгы бэлэмнэһингэ уонна көөнньөрүүгэ Е. Решетников бэйэтин күүһүн харыстаабанна үлэ-

тир, Октябрь участкаһын уон-на ыанньыкыттарын ыахтарын толору хаачыйар. Үлэс үтүө хо-лөбүрү үү тийээччи С. Терентьев, от тийээччи М. Шильов уон-на В. Юрьев көрдөрүлөр. Тракторист М. Софронов 710 сүөһүнү отунан толору хаачыйар. Бос-

рудахтарын 13-ра толорбуттар. Хотоннору механизациялааһы кыайан ытыллыбат. Сүөсүһү-тэр ыаһаан үлэни билиҥи да илһиннэ толоролор. Сааскы ыһыгы бэлэмнэһин билиэхэ ор-дук куһаҥан туруктаах. Тыа ха-һаайыстыбаннай массымналар

ССКП КК Пленумун уураабын — олоххо!

туук В. Ефимов 30 олус ырыган бөрөөннөрү — көрүүгэ-харайыага үчүгэй түмүгү ситистэ.

Ол эрэри, билиэхэ производ-ствоны тэрийингэ улахан итэһэ-тэр бааллар. Биригээдэ бары чи-лэһиннэрэ былааны толорор уонна аһара толорор иһин, бири кийи курдук турунан, үлэлээбэттэр. 33 ыанньыкыттартан бэйэлэрин со-

уонна инвентардар, өрөмүөннэрэ билиҥи да бүтэ илэ. Баһына-лары уонна ходоһалары бүтэйдэ-һингэ, ол курдук сайылыктары өрөмүөннээһингэ бочумнаах сө-руктар тураллар.

Билиэхэ былаан улахан. Партия аһалыы кыһамныытыгар охсуу-лаах үлэһэн эппиэттэри баарыл-лар. Билиҥи бири улахан хотону комплекснайдык механизация-

ССКП Орджоникидзевской райкома, райсовет исполкома уонна тыа хаһаайыстыбатын управлениета бары колхозтаах-тары 1965 сыл I кыбартаал былаанын государственуоа үтү атыылааһынга ситиһиллээх-тик толорбуттарынан эбэрдэ-лииллэр.

Колхоз бары үлэһиттэрэ ССКП КК кулун тутар ыйдаа-бы Пленумун историческай уураахтарыгар эппиэттээн, сүөһү кыстыгы ситиһиллээх-

тик түмүктээһингэ, сааскы ыһыгы бэлэмнэһингэ, ходоһа-ны тупсарыга икки ударнай ыйы кыайылаахтык ытыы-га уонна сүөһү бородууксуяа-тын оҕорууга итиннэ госу-дарствоа атыылааһынга бары күүстэрин ууруохтара диэн бигэтик эрэнэбит.

ССКП РАЙКОМА
РАЙСОВЕТ ИСПОЛКОМА
ТЫА ХАҢААЙЫСТЫБАТЫН
УПРАВЛЕНИЕТА.

ОРЕДЖОНИКИДЗЕ ААТЫНАН КОЛХОЗ БЫРАБЫЛЫАННЫАТЫГАР ПАРТКОМУГАР

ССКП Орджоникидзевской райкома, райсовет исполкома, тыа хаһаайыстыбатын управ-

лениета бары колхозтаахтары үтү государственуоа атыылаа-һынга семилетка бүтэһин сы-лын бастакы кыбартаалын бы-лаанын ситиһиллээхтик толор-буттарынан эбэрдэлииллэр.

Колхоз 1550 онугар 1747 центнер үтү туттарда. Колхоз бары үлэһиттэрэ ССКП КК ку-лун тутардаабы Пленумун историческай уураахтарыгар эппиэттээн, тыа хаһаайысты-батын сайыннары былаанын тслорууга санга ситиһиллээх буолуохтара, үтү уонна эти государственуоа атыылааһын бы-лаанын аһара толоруохтара, сүөһүнү сүтүгэ суох, үчүгэйдик кыстатан таһаарыга бары күүстэрин ууруохтара, сааскы ыһыгы ситиһиллээхтик бэ-лэмнэһинтэрэ, ходоһаны туп-сарыга биллэриллибит икки ударнай ыйы кыайынаан тү-мүктүүхтэрэ диэн бигэтик эрэ-нэллэр.

ССКП РАЙКОМА
РАЙСОВЕТ ИСПОЛКОМА
ТЫА ХАҢААЙЫСТЫБАТЫН
УПРАВЛЕНИЕТА.

Е. БАИШЕВ,
«Правда» колхоз II биригээдэтин ыстаарсай биригээһиннэрэ.

Сааскы ыһыгы бэлэмнэһини бэрэбиэркэлиибит

ҮЧҮГЭЙДИК БЭЛЭМНЭНИИ—ҮҮНҮҮ ТӨРҮТЭ

СЕМИЛЕТКА бүтэһик сылы-гар үрдүк үүнүүнү ыһы ССКП Кийи Комитетын кулун тутардаабы Пленумун историческай уураахтары толорууну кытта ыкса сибээстээх.

Пленум уураахтарыгар би-һини оройуонмут тыатын ха-һаайыстыбатын үлэһиттэрэ партия советскай дьон уйгу-лаах олохторун материалнай таһымна өссө үрдэтигэ ула-хан кыһамныытын чарылхай-дык көрүлөр.

ТХСХПЧЧ опытной-көрд-рүүлээх хаһаайыстыбатын оҕо-руот аһын үүннэрэр биригээ-дэтин рабочайдара республика

үтүөлээх арганама М.М. Корни-лова салаатынан сааскы ыһыгы кичэллээхтик бэлэмнэ-нэллэр, хортунуһу уонна оҕоруот аһын үүннэрингэ ылыммыт эбэһээтэли-тибэни чинэстээхтик толорон, ити кул-туралары государственуоа атыы-лааһын былаанын толорор иһин сүрүн соруу туруоруннулар.

Сарыларда эрдэттэн кнэ-һээһингэ дьылы опытной - көрд-рүүлээх хаһаайыстыба оҕору-тун биригээдэтин үлэһиттэрэ өтөрөн турбакка үлэһитлэр. Билиҥи кийилэр парниктары ыраастыылар, ноһуту та-һаллар. Ити курдук, хаппыме-

та уонна пемидэр расадала-рын олохтоо сабалланна.

Оҕоруот аһын уонна хор-туонпуй ыһыгыгар аһаммыт участкаа хас бириднн гектар-рын аһамы 60—80 тонна но-һут таһылына. 100 тыһыны-ча туой-куну көһүө оҕоһул-ларын аһуугар 160 тыһыныча бэлэмнэһэ. 1100 парник араа-малара өрөмүөннэһэ, 510 мат-тар оҕоһулуунулар. Ити пар-никтар толору туһанылааһы-рыгар кыагы биэрэр.

Рабочайдар В. Васильев, Г. Васильев уонна Н. Петров дьулуурдаах үлэ холөбүрүн көрдөрүлөр. Кийилэр тракто-

рист Гаврилий Никитовичтын ноһуот таһыытыгар хара кү-һүнүттэн үлэһитлэр.

Бу күннэргэ ОКХ рабочайда-ра сааскы ыһыгы бары өт-түнэн толору бэлэмнээх көрсө-р иһин бары күүстэрин ууру-лар. Ол эрэри, кийилэр үлэ-лэригэр билиҥи даһаны бы-һаарылла итик бонифуэстэр үүстэр. Хаһаайыстыба салаа-тата парниктары итити сле-тематын монтажаһыны ула-ханык хойутатта. Ити пар-никтарга расадалары олохтоо-чу, көһөрүүнү улаханник аһа-тыан сөп.

ОКХ оҕоруот аһын уонна хортунуһу үүннэрээһингэ оройуон бары оҕоруоттуттары-гар социалистическай куотала-һыны үрдүк үүнүүнү ыһар иһин кийилэр тэһиһэллэрнэр ыгырыы ылыммытара уонна хас бириднн гектартан 210 центнер оҕоруот аһыт. 110 центнер хортунуһу ыһарга, итиннэ государственуоа атыы-лымыга бэйэлэригэр эбэһээ-лэһтибэ ылыммытара. Бу эбэ-һээтэлиһтибэ толорууга ки-йилэр бэйэлэрин күүстэрин харыстаабыттар.

Н. ЕРМОЛАЕВ текстэ,
В. СТЕПАНОВ фотота.

ЫНАХ КЫТАРААНЫНЫ СУОХ ОҢОРУОХХА

Специалист трибуна

СҮӨНҮ иштинин салгы салгынарына сүөнү кыстыгы тэрээниинээхтик ытты уонна сүөнү биэр да өлүүтэ-сүтүүтэ суох толору итти быһаар суолтаны ылар. Бу соругу толорууга хаһаайыстыба салайааччылары, специалистара мээстэтигэр сүөнү кыстыгыт туруугу бэрэбэркэлээр уонна сонтоох дьаһалы тутатына ылан иһэр эбээһинэстээхтэр. Сүөнү эмис-тот буолуутун, сага төрүүтү толору итти уонна саптары хампааньатын сонтоохтук ыттыгы тэрийингэ уһулччу болбото уурулуохтаах.

Биһиги оройуонмут хаһаайыстыбаларыгар бэрэбэркэ түмүгэр, элбэх итэвэстэр уонна алдастар баалара көстөр. Манна улахан итэвэс саптары хампааньатын тэрийингэ таһаарылар. «Өкөм» совхоз I отделениетыгар ынахтар маассабыдык төрүүлэрин үрдүнэ, телятниктар ситэ бэлэмнэмэтэхтэр, ол түмүгэр сага төрөөбүт ийэрэи түбүнэх сиргэ туруорулар. Лени аатынан колхозка бу дьаһал өссө мөлтөх турустаах. Манна сага төрүүх сиктээх, харага, кыраас телятниктарга сымнаан турар буолан, тынныиан ыалдыылар таһаарылына. Ол курдук, бодон ылах сүөнү уонна субан сүөнү ырыганаанына салванан тахсар. Бу хаһаайыстыба «Харыйа төрдүн» учаастагар табы. Данилов көрөр-харайар сүөнүлэриттэн уон биһэ олус ырыган туруктаах. Сүөнү корооччу Данилов хотонун кэмгэр ыраастаабат,

комбикорму ханна түбэспит сиргэр кутан биэрэр. Колхоз специалистара бу учаастакка хаһаа эмэ сыдыбаллар, үлэ балаһыаньатын кытта билсэнэттэр. Билигин ынахтар төрөөһүннэр маассабыдык бара турдагына, хаһаайыстыбаларга ынары саптары тэтхэ олус бытаан. Муус устар 1 күнүнээри туругунан 2513 ынах төрөөбүтүтүн, баара эр 962 ынах саптарылына. Ити, ааспыт сол бу кэмгэр тэгинээтэххэ 400 тобон арыйах. Биһиги хаһаайыстыбаларга сылдан специалистартан ыйытабыт:

— Үт ымыгар эбээһинэстэтибэ тобо толоруллубатыт?

— Биһиге быйыл, уруккутаар лаппа арыйах ынах төрөөтө.

Бу үт ымын үрдэтин бопуруоһугар быһаччы сыһыаннаах специалистка биричииһэ үкү! Ити курдук, чуолаан, «Правда» колхозка ынары саптары эмнэ олус бытаанык ыттылар. Маны специалистар: «Биһиге оруснут үлэ-лээбэт» — дии халы-мааргытык эһиэттиһиллэр.

Саптары хампааньата мөлтөхтүк барар сүрүн биричииһэтин хаһаайыстыбалар специалистара сүөнүнү көрүүгэ-харайыга, аһатыга, оустары биризмэттигэр бэлэмнээһингэ сонтоох болбото-ну уурбаттара буолар. Быйыл кулун тутар ыйга Орджоникидзе

аатынан колхоз кылаабынай зоотехника таб. С. А. Капитонов производственной управлениега телефоннуур:

— Биһиге орустар тийибэттэр, оһон учаастактарга ынахтар кытарыылар.

Сүөнүнү кыстыкка туруоруу кэмгэр зоотехник ханна сыдыбытай? — дии ити кэмниттэн ыйытарга тийиһиллэр. Хас бирдии специалист, бирдии учаастактарынан тоһо сүөнү баары уонна хас оһу наада буоларын чуолкайдык билиэх тустаах этэ.

Биллэрин курдук, ынах кытараанына хаһаайыстыбага үт ымыгар улахан оһууну оһорор, нөһоһо тэбэр. Ол иһин, ынах кытарааныны суох оһоруу хас бирдии специалист, сүөнү үлэһилин оһоммототун кэмнээр, уруохтаах. Бу бопуруоска сыһарылыбыт ынарын сүүс бырыһыан саптарбыт ыныкысыкка бириэмийэни оһохтуур туһунан туһааннаах дьаһалы ыалалара буоллар улахан туһалаах буолуо этэ. Бу сүөнү бородууксуулар үрдэтингэ улахан төһүүнэн буолара саарбаа суох. Ити курдук, сорох хаһаайыстыбалар салайааччылары уонна специалистара «Правда» колхоз кылаабынай зоотехника таб. Л. А. Оглезнев үтө холобурун батыһан, ынары искусствоннай снэмэлээһини тэрийингэ кы-

һамныларын уурбаттар. Бу ныма племенной үлэ үрдүкү ыымата буоларын умнуохха табылыбат. Өскөтүн кэккэ хаһаайыстыбалар специалистарыттан сүөнү бородатын тупсарыга, үчүгэй төрүттээх-уустаах сүөнү аһсаалын элбэтингэ тугу оһордугут? — дии ыйытар буоллар, дуослуруннаары этнэхтэрэ суох этэ диин быһаччы ойдуохха наада. Көстөрүн курдук, хаһаайыстыбаларга сүөнү бородатын тупсары үлэ дьаһалынан устар. Сүөнү бородатын тупсары үлэ үчүгэй зоотехнической учуоту эрэйэр.

Быйыл хаһаайыстыбалар специалистарын иһингэр племенной үлэни тэрийингэ дьолуоннаах уонна улахан эппиэттээх соруктар тураллар. Маныаха быйыл кулун тутар ыйга буолан ааспыт сүбэ муһнаах племенной үлэни тупсарыга уонна маныаха баар итэвэстэри туоратыга ылыммыт быһаччы дьаһалара улахан суолталаахтар.

Ынах кытарааныны суох оһорууга үчүгэй төрүттээх-уустаах, эт-хаан өтгүнэн үчүгэйдик сайдыбыт тыһы нырэйдэри сүүмэрдэһин, хаһаайыстыбага хааллары дьолуоннаах суолталаабын ойдуохха наада. Төрүүр сүөнү аһсаалын хаһаайыстыбаларга элбэтэр уонна бөбө туруктаах оһорор наада элбэх бородууксуулары биэрэр ынах төрүүбүн тупса сүүмэрдээн, бөһөхтөн бастайааннай кадрдарга сыһарытаахха наада. Ити этилэр бары дьаһаллар сүөнү бородатын тупсарыга, кини бородууксуулар тохтоло суох үрдэтингэ быһаарар суолталаах буолуога.

Партия уонна правительство сүөнү иштинин культуратын бопуруоһугар улахан болбототун уурар. Партия кулун тутар ыйдаабы Илэнума колхозтар уонна совхозтар экономикаларын салгы тупсарыга быһаччы дьаһаллары бэлэмтээтэ.

А. ИМАНГУЛОВ,
производственной управление
зоотехника.

Пенсионер Иннокентий Васильевич Соловьев 73 саастаах. Кини билигин да эппиэттээх үлэбэ үлэлиир, Орджоникидзе аатынан колхоз Тумуллаабы учаастагар 18 тонна хортуппуу үчүгэй туруктаахтык көрөр-харайар.

СНИМОККА: И. В. Соловьев.

В. СТЕПАНОВ фотота.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Кулун тутар 6 күнүгэр Покровской 2 №-эдэх оһуолатыгар учууталынса Олесова Татьяна Яковлевна РСФСР үтүөлээх учууталын бочуоттаах аата инэриллибитин чистээһин буолла. Үөрэнээччилэр уонна коллегалара Татьяна Яковлевнаны истигини эбэр-дэлээтилэр, айымнылаах үлэни, уһун үйэни уонна дьолу бабардылар.

«Биһиги тапталлаах учууталларбытын наһарадалааһын иһин правительство махтабыт!» — дии 5-с ныйаас үөрэнээччитэ Наташа Коколова.

БИИГИ КОРР.

БОЮБУОЙ СЫЛЛАР СУОЛЛАРЫНАН

МОСКВА. ССТА байыаннай репортера М. С. Редкин бэйэтин архивын сыһыады оһорон саһаран хаалбыт оһир фотоснимокка харабын хатаата. Фотоснимок кэтэх өттүгэр бу снимок 1945 сыллаахха Берлин чугаһынаары кыра куоракка түһэрлэһиһин туһунан суруллубут. Снимокка көстөр саллаат — байыаннай шофер Александр Васильевич Косенко. Кини кимэн кинэр чаастары кытта биргэ фашистарынан үүрүлэн аһатылыбыт советский гражданны босхолоһунга кыттыһы ылбыта. Ол күнүгэ Советский Армия босхолоһут тыһыһынан дьоннорун куорат уулуссаларыгар көрүөххэ сөп этэ. Снимокка көстөрүн курдук босхолоһмут дьоннор сирэйдэрэ хайдах курдук үөрбүтү-көпүтүт!

Ити кэмтэн сүүрбэ сыл ааста. Фашистский батальон Европа норуотун өрүһүбүттэртэн биридэстэрэ А. В. Косенко оһилиһин

ханна оһорорун уонна үлэһиһин билиһи баарылар. Билиһигини курдук, А. В. Косенко билигин Москва оһорор, бэйэтин байыаннай уонна эйэлээх оһоххо таптыыр идэтин хааларбатах — уруккутун курдук, шоферынан үлэһир.

Билигин фашистский Германияны кыайы буолбута 20 сыла чугаһабытын кэһнэ, Арбаа Германия правительствота фашистский буруйдаахтары «бөдбөхторо өр буолбутунан» сууттуурган быһыһыга, кинилэр хара-дйидах дьаһаллары сабарга соруналлар.

— Манык быһаары, — диир Александр Васильевич, — ама ким аардыбат-сатардыбат буолуой. Мын сэрин бүтүөр диири бородуой саллаатынан сыдыбытым, пилеровецтар сыдынг буруйу оһорууларын бэйэм илэ хараһыһаа көрүтүм, кинилэргэ ханнык дьаһаны бырастыгыны баар буолуон сатамат. Фашистский буруйдаахтар, ханна да сыдыбыттары иһин, кытаанахтык наһаастаһахтаахтар.

СНИМОККА: А. В. Косенко. Уга диики босхолоһмут советский гражданны кытта кини турара көстөр,

Улуу Кыайы 20 сылын туолуутугар

КИНИ ПРАГАБА ТИИИБИТЭ

А БА ДОПДУНУ көмүскүүр сэрин сабаланы-тын бастакы ыйдарыгар Чурапчы оройуонун оһохтоһо Илья Николаевич Платонов Советский Армия кэккэтигэр ынырылыбыта. Ефрейтор И. П. Платонов хайдах сэрмилэһитин, кини боевой наһарадалара даһаны туһулулар. Кини түһүн Албан аат III степеннээх, «Кыһыл Сулус» орденнар, «Сталинград оборонатын иһин», «Будапены ылы иһин», «Венаны ылы иһин», «Праганы босхолоһун иһин», «Германияны кыайы иһин», «Испанияны кыайы иһин» медаллар кыргэтэллэр. Итиги таһынан хорсун быһыһыларын иһин кылаабынай жоһандоһаһи бирикээһинэн 17 махтаһы ылбыта.

Ити курдук, ефрейтор И. Платонов Волгоград оборонатынан саһалаан, өстөрү Сталинградка үлүрүтүү кэмниттэн биһиги Ийэ дойдубут территориятын немецкэй талабырдыттарган босхолоһун иһин ситиһинилээхтик кыргыһыта. Кини уонунан советский куораттары, селолары босхолоһута. Корсунь-Шевченковский оройуонугар төгүрүтүлүбүт немецкэй дивизиялары урускаллаһыта. Ити кэмниттэн фашистский батальон Румыния, Венгрия, Чехословакия, Австрия норуоттары босхолоһута.

Кини сулуусалаабыт танковой армията сэрин иһинки кыргыһыгар сыдыра. Кини танковой

армия саһарнай чаһыгар сулуусалаабыта.

1944 сыллаахха атырдьах ыйын 30 күнүгэр ташковской армия биһир бастакынан Румыния юлициата Бухарест уулуссаларыгар килбиһтэ. Итинэ Илья Платонов танковой десаннга эмнэ баара.

Румынияны босхолоһун кэмниттэн Советский Армия Венгрияны босхолоһуну саһаабыта. Ордук улахан кырыктаах кырыһыны Будапешт иһин буолбута. Хас бирдии уулуссаны, кыбартаалы ылы улахан хаан тохтуутун таһаарыта. Будапешт ылылыбытын кэһнэ танковой армия Вена куорат туһаайытыгар сэрмилэһитэ, Вена куораты ылбыта. Биһир тимир суол станциятыгар улахан засада оһоһуллубута. Ефрейтор Илья Платоновка тимир суол рельсатын тобо тэлтэрэргэ сорук туруорбуттара. Киннэхэ тол биэрбиттэрэ уонна рельса аныгар ууран, кэһиэхтээх немец эшелонун үлгү тэлтэрэргэ соруйбуттара.

Түүн станцияга уу-чуумну этэ. Сарсыарданаан воинский эшелон иһэрэ иһилиһитэ. Сорору поезд көстөн кэлбитэ. И. Платонов ыһсаабакка толун рельса аныгар уураат шугурун умалыта уонна тейиичи баран кэтэһэн сыһыта.

Поезд чугаһаан кэлэн иһитэ, паровоз тол үрдүнэн аһаатын кытта эстэн дэлби барбыта, вагоннар бэйэ-бэйэлэригэр аһыһыһытара. Эшелону арыаллаан көһит немецкэй вагонтан сырсаан тах-

ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 с. мууо уотар 9 н. № 43.

БАСТАКЫ ТУР ТУГУ КӨРДӨРДӨ

ЫЧЧАТ фестивалын оройуоннааы бастакы турун көрүү бүтэ. Фестиваль жүннэригэр үгүс уусуран самодеятельность коллективтара нэһиликэннэ ортоугар үчүгэй концерттары көрдөрөллөр, агитпоходтары тэрийэллэр, киэн культурнай маассабай агитационнай үлэни ытталлар.

Муус устар 3 күнүгэр Покровскай бөһүөлэгин ыччаттарын оройуоннааы фестивалларын бастакы тура түмүктэннэ. Машина Покровскай орто уонна 8 кылаастаах оскуолаларын учууталларын, эмигр-санитарнай холбоһук, си-бээс уезды, ССКП райкомун, райсовет, культура отделын, вет-лечебница уонна типография кол-лективтара кыттыһыны ыллылар. Көрүүгэ райпотребсоюз коллектива кыттыахтаах этэ буолан ба-ран, хомойуох иһин, партийнай уонна комсомольскай тэриитэлэр Саха сиригэр ыччаттарын III фести-вальгар сөптөөх суолтаны биэр-рэн, уус-уран самодеятельность коллективын тэрийбэтэхтэрин, по-литическай - маассабай үлэни өрө көтөхлөтөхтөрүн түмүгэр кытты-ны ылбатылар. Оройуон ыччаттын фестивалын курдук маньык до-һуннаах дыалаа суолтаны биэр-бэт буолуу партийнай, комсомоль-скай комитеттарынан, профсоюз тэриитэлэринэн улаханник сэмэ-лэннэхтээх.

Оройуоннааы фестиваль ман-найгы туругар Покровскай орто уонна 8 кылаастаах оскуола-рын коллектива балачча үрдүк сыананы ылла. Киинилэр маасса-бай уонна тэрииллээх буолуу холобурун көрдөрдүлөр. Учуутал-лар концерттара үчүгэй ис хоһоон-ноох. Илин онгоһугун быыстап-ката болломтону күүскэ тарта. Көрүү түмүгэр учууталлар баста-кы миэстэни ыллылар. Иккис миэстэни 3,67 баалы ытан куль-тура отделын, ССКП уонна ЫБСЛКС райкомнарын, райсовет коллективтара ыллылар. Сибээс үлэнигэр үчүс, эмигиттэр төрдүс миэстэлэри ыллылар.

Фестиваль бара турар

Көрөөччүлөр үрдүк сыананы биридьилээн толорооччуларга Ар-кадий Егоровка, Инокентий Го-голевка, Зинаида Лутовская, Инокентий Григорьевка уонна Людмила Ругаева биридьилэр. Саха үгүсүтүн культура отделын, нуучча хороводун оскуола үгүс-лүттэрэ үчүгэйдик толордулар. Ити курдук, «Куба үгүсүтүн» — Валерий Мунгалов уонна Людми-ла Камышова, венгрия үгүс-түн «Чардаш» Ольга Яковлева көрөхсөйдүлээхтик толордулар. Бастакы турга Илья Колоневич Егоров, Николай Николаевич Ко-стантинов, Ольга Николаевна Жиркова онтон да атын самодея-тельная артистар активнай кыт-тыгыны ыллылар.

Илин онгоһугун быыстапкаты-гар киини көрөхсөтөр үлэлэри Горбунова Зинаида Александров-на, Прокопьева Вера Васильевна, Шумилова Клавдия Николаевна, Максимова Лидия Гаврильевна, Платонова Вера Павловна, Скры-бина Нора Яковлевна онтон да атыттар киллэрбиттэр. Киинилэр үлэлэрэ үрдүктүк сыаналаннылар уонна оройуоннааы фестиваль иккис туругар киллэриллилэр.

Эмигр-санитарнай холбоһук коллектива илин онгоһугун быыс-тапкатыгар биэр да үлэни киллэр-бэтэ, онон тинэх миэстэбэ хаалла. Бэйэ онгоһугун быыстапкатыгар сүрүннээн, оһуор уонна баайы үлэлэрэ киллэриллилэр. Ойуу-луур-дүһүнүүр искусство, техникаскэй искусство уонна уус-уран фотография оһус абы-һах үлэ киллэриллибит.

Тинэвэр, ыччаттар оройуоннаа-ы фестивалларын маннайгы ту-ругар Покровскай бөһүөлэгин ыч-чаттара ситэтэ суох бэлэмнээх кыттынылар, уус-уран өттүнөн намыһах таһымнаах, нэһиликэннэ

киэн аранатын тардыга үлэ си-тэтэ суох барбыт диэн түмүктүү-бүтүгэр тиийбэт. Маны быһыи концерка көрдөрүлбүт 99 нү-мэрдэртэн 56-та — «3», 37-та — «4», саамай үрдүкү — «5» сыа-наны икки эрэ нүмөр ылытыт-тан чуолкайдик көрбүт.

Оройуоннааы фестиваль иккис туругар Покровскай бөһүөлэгин холбоһуктаах коллективтара кы-чэллээхтик бэлэмнэллэрэ, уус-уран өттүнэн сиппит-хоннот нү-мэрдэри көрдөрөллөр, киинилэр идеяны ис хоһооннорун түсэ-раллара эрийиллэр. Көрүү кыт-тылаахтарын түсэбай үчүгэй көстүүнэринэн хаачыйыаха, сүрүн болломтону репертуар ис хоһоонугар ууруоха наада.

Н. БОРИСОВ,

Покровскай бөһүөлэгин ыччаттарын оройуоннааы фести-валын I турун көрүү журитын председател.

СААС КЭЛЛЭ

ДОЙДУ хомууларыгар саас-кы ыһы үлэтэ улам киэн да-лааһыннаар.

Собуруу оройуоннар Дон-Сальскай уонна Пролетарскай хаһаайыстыбалара уобаласка бастакынан 130 тыһыынча гек-тарга саас эрдэтэни куолас-таах уонна бобовай культура-лар ыһыларын бүтэрдилэр. «Сальскай» зерносовхоз ыһы-ны үчүгэйдик ытта. Манна үс күн устата 7600 гектар сиргэ куоластаах уонна бобовай культура ыһылына.

Львовщинага сааскы үлэбэ сүүһүнэн туковай сеялкалар үлэтиллэр. Сүүһүнэн гектар-даах сиргэ кыһынны культу-ралары эби аһаты ытылына. Ханна почва куурбут сиргэр тэһитэ түһэн ыһы сааланна. Сааскы сэлэһинэй, клевер, он-тон да атын культуралар ыһыллара киэнник тэһийэн эрэр.

Ньэчимизни уонна эбиэһи ыһы Тянь-Шань үрдүк хайа-лаах сирдэрин бааһыналарыгар сабаланнылар. Быйыл кыра үүнүүнү биэрэр суортары үрдүк үүнүүнү биэрэр «Комбайнер» үүнүүнү уонна «Казахстан-кай-126» сэлэһинэй солбуйал-лар.

Азербайджан колхозтара уонна совхозтара 10000 гектар-га кукурузаны ыстылар. Бу аспыт сыл ити кэмгэр тэһнэ-тэххэ 6000 гектарынан ордук.

Белоруссия собуруу өттүгэр кыһынны культуралар күүх отторо күн диэки тардыстылар. Тянь-хаһаайыстыбаннай авиация пилоттара 20000 гектар ыһы-сирин минеральная уобурдуу-нан эби аһатылар. Быйыл авиация көмөтүнэн биэр мө-лүүөн гектар ыһы сирэ эби аһатыллаа уонна уобурдуу-луоҕа.

(ССТА).

АБА ДОЙДУ СЭРИИТИН ИНБЭЛИИТТЭРИГЭР САҢА ЧЭПЧЭТИИЛЭР

Георгий ДРОЗДОВ, РСФСР социальная хаачыйыга министрин бастакы солбуйааччы.

Сотуртаабыта Аба дойду Улуу сэриитин инбэлииттэригэр уонна фашистскай халабырдыт-тары утары охсунууга өлбүт баһыаннай сулууспалаахтар кэргэттэригэр чэпчэтинни кэргэтэр туһунан ССКП Киин Комитета уонна ССРС Министрдерин Совета уураах ылынылар. ССРС Верховнай Со-ветын Президиума 1965 сыл ыам ыйын 1 күнүттэн Аба дойду сэриитин III группалаах үлэлиир ин-бэлииттерин пенсиялара инбэлииткэ төлөбүр минимальнай кээмэйиттэн аччыа суохтаах диэн быһаарда.

Ити докумуоннар тустарынан Бэчээт сонунун агентствотын корреспондента кордоһутунэн, Рос-сийскай Федерация социальная хаачыйыга министрин бастакы солбуйааччыта Георгий Дроз-дов кэпсир.

Социальная хаачыйы совет-скай системата киһи туһугар ис-тинник кыһанар. Бу кыһамны ча-вылхай көстүүтүнэн Аба дойду сэ-риитин инбэлииттерин тустарыгар кыһамны буолар. Киинилэр бэйэ-лэрин Үрүккү хамнастарын 65—100 бырыһыан пенсияга ыла-лар, оттон Албан аат үс орде-нын кавалердара пенсияларын уопсай сууматын 50 бырыһыа-нын ордук ылааллар.

Өсө 1960 сыллаахха тахсыбыт государственной пенсиялар туста-

рынан Сокуон байыаннай сулуус-палаахтар пенсияларын кээмэйин улаатыннара туһаайылыбыт уларыттыны оһорбута. Чуолаан, үлэлээбэт II группа инбэлииттэр пенсиялара улааныта. Киинилэр ылар пенсияларын уон оһуу-һыан ордук аарылар.

Фашизмы кыайы сүүрбэ сыла туолуон иһинэ Коммунистическай партия уонна Советскай прави-тельство бу кыһамны ситиһинэ хааннарын тоһуоттарга чэпчэти-ни кэргэтэри наадалааһынан аах-тылар.

1965 сыл ыам ыйын 1 күнүт-тэн ССРС-ы комүскээһингэ ба-һыаннай сулууспаа сылдан баа-һырыны уонна контузияны ыл-быт, фронтга сылдыһына сибээс-тээн ылдыбыт I уонна II груп-па инбэлииттэр пенсиялара бы-лэрдик улааталлар.

Ыам ыйын 1 күнүттэн Аба дой-ду сэриитин III группалаах үлэ-лиир инбэлииттерин пенсияларын улаатыннара туһунан ССРС Вер-ховнай Советын Президиумун Ыйааа олоххо киһир. III груп-палаах инбэлиит пенсията бары түбэлтэлэргэ ССРС-ка олохтоммүт пенсия минимальнай кээмэйиттэн аччыа суохтаах. Бу, туох ханнык иһиннэ, байыаннай сулууспаа ыһырыллыан иһинэ кыра хам-настаах, эбэтэр фронтга оскуола-ыокаамыйатыттан эбэгэр студен-ны сылдан барбыттарга сы-һыаһынаах.

Билигин Российскай Федерация жорутун хаһаайыстыбатыгар III группалаах инбэлииттэр биэс гыммыттан түөртгэр үлэлиир. Ба-рыллаан көрүүнэн, киинилэр сыл устата 60 мөлүүөн сокуобайы эби ылаахтара. Советскай Союз үрдүнэн бу сыалга ороскуот быдан үрдүк буолуоҕа.

Советскай Союзка үлэтэ суох буолуу суох уонна суох буолуоҕа.

Итини тэһэ бэйэлэрин доруобуйа-ларынан үлэлиир кыахтаах инбэ-лииттэри үлэбэ олохтоһуун бол-туруоһа ситиһинээхтик быһаа-рылар. Партия уонна правитель-ство Аба дойду сэриитин инбэ-лииттерин үлэбэ олохтоһуунна аһаан рабочайтар уонна сулуус-палаахтар уопсай аһааннарын иһи бырыһыаныгар диэри бо-руоннааһыны наадалааһынаах-таахтылар.

Партия уонна правительство уураахтара предприятиеларга, ин-бэлииттэргэ аһаан аналлаах сыах-тары уонна отделенналары тэри-йэри наадалааһынан аһар. Итини таһынан инбэлииттэр араас про-дестары, киинилэр үлэлииттэрин чэпчэтэргэ наадалаах матыра-йааллары бөсхө ылар быраантаах-тар.

Үрүккү өттүгэр производство үлэлииргэ сэрин инбэлииттэригэр сөптөөх усулуобуйа хаачылыаһыт этэ диэн быһаччы этиэххэ наада. Российскай Федерация инбэ-лииттэр үлэлиир предприятиелар-рыгар аналлаах тэриилээх сыах-тар хайы-үйэ үлэбэ киллэриһин-нилэр. Киинилэргэ 15 тыһыынча-тан тахса инбэлииттэр үлэтилл-лэр. Чуустаабы икки сылга республика предприятиеларыгар өсө 65 аналлаах сыахтар тэри-лиэхтэрэ. Инбэлииттэргэ кыга-тыллыбыт үлэ күнэ, үлэ бириэмэ-тигэр эби сыннаһан, чэпчэти-либит үлэ иһуормата олохтоһор. Өс-көтүн сорох инбэлииттэргэ про-изводственнай быһы-майгы до-руобуйаларынан сөл түбэстэт буолларына, киинилэр дьилэригэр үлэлиэхтэрин эмнэ сөл.

(Бүтүүтүн 4-с стр. көр).

ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 о. муус устар 9 и. № 43

сыбыттара уонна ыраах куоптатахтара. Бийиги байыастарыт куустээх уоттарынан урускаллам-

мыттара уонна үгүстэрэ биллэн ылылыбыттар. Ити курдук ефрейтор Илья Платонов боевой со-рудары толорон, элбэх аһылыгы уонна байыаннай сөби-сэбиргэли тэһмит өстөөх эшелонун ытары хаачыйыта. Ити иһин киин Албан аат III степеннээх орденнаа наараадалааһыта.

Советскай Армия фашисткай Германияны бү-тэһиттээхтик үлтүрүтэр уонна Чехословакияны босхолуур иһин тинэх сэриилэргэ активнай кыт-тыгыны ылбыта. Гитлеровскай Германия биэр да тыла суох бэриһинтэ. Арбаа сэрин уурайыта. Аны сэрин биэр көрдүгүнэн — Японияны үгү-рүтүү соруга турбута. Илья Платонов танковай армия чааһын кытта Японияны утары сэриилэһэ кэлбитэ. Манна киин тапка экипалыгар пулемет-тигынан сылдыбыта. Японнар күүскэ бөбөргө-түммүт Улахан Хинган хайатын туорааһынаа кыттыбыта. Манна хорсун быһыыны көрдөрбүтүн иһин «Кыһыл Сулус» орденнаан наараадалаа-мыта.

Япония хотторон иһин диэки сэрин уурайыта. Итинэн иккис аан дойдутааы сэрин кыайы-лаахтык түмүктэммитэ.

Аба дойдуну комүскүүр сэрин кыттылааба И. Н. Платонов кылгас боевой суола итинник. Сэрин кэнииттэн Саха сиригэр арбиллэн кэлэн, отурут хаһаайыстыбатын чөлүгэр түһэрингэ күү-һүн харыстаабааха үлэлээбитэ. Билигин билиги дойдубуттар коммунизм кыайарын иһин күр-гүөмнээх үлэбэ кыттар.

Н. ЕРМОЛАЕВ суруйуута. В. СТЕПАНОВ фотота.

ТАБААРЫСТЫҢ СУУТ

риктирин тохтоотуохха, ол иһин автономияция үс сыл устата профсоюзун быраабын быһыта. Итинтэн салгыы Неве бэйэтин кэргэни уонна олохторун куруук эрийдири-мунуур суолга туран, 15 сууккара хайыыга олорбута. Ити барыта киниэхэ эмн буолбата.

Колхоз салайааччылары Неве мас кэрдийтигэр үлэҥэ алаабытара. Кини үлэни сыгыан убу-субу, бэйэтин доҕоро Хитиновтын дэриэбинэҥэ киирэн итириктээһинин дьарыктаабыт. Неве хампаанын барытын иһэл кэбиһэл баран, кэргэни «харчыта абад, олорбум», — динди түүрүйдэ-бит, сааһа куттаабыт. Ити кур-

дук Неве күчтэн-күч кэрээһинтэн тахсап иһит.

Табаарыстын суукка Неве кытта бири дэриэбинэҥэ олорор уонна үлэтир дьоннор кини бу сыдын быһыытын туһунан аба-ран-сатаран туран тыл эттидэр уонна кытаахтаах буруйдуурга модьуйдулар. Табаарыстын суут Неве ити ньуду-баллаабыһы-тыт иһин кытаахтаах самэһэтэ уонна оскотун итириктээһини, күдүгээһини иһиникитин та-баарар түбэлтэтигэр дымагата на-роднай суут көрүүтүгэр бэриһи-диэн сэрэттэ.

И. ЕГОРОВ.

МОСКВА. Государственный биримий лауреата В. И. Долгополов салайааччылаах Бүтүн Союзтаах «Светотехнической» научнай-чинчийэр институт лабораториятыгар норуот ха-һаайыстыбатыгар киэҥик туттулларга аналлаах араас кө-рүгүнээх табыллар, индикатордар, прибордар шкалалар, сиг-нальгай устроительдар, сырдык источниктара «Э.П.» элект-ролюминесцентнай панеллар оҥһуллаллар.

Кинилэр билигин «Светотехника» заводка киэҥик оҥһу-лаа эрэллэр. Ааспыт сылга бастаах үс тыһыынча электро-люминесцентнай панеллар оҥһуллал табаарыһыннылар.

СИМОНКА: группа салайааччылары Л. И. Долгополова уонна Г. И. Петрова, младшай научнай үлэһит Т. И. Белог-ловская, Воткинская ГЭС мнемосхематыгар сигнал көстүүтүн бэриэһиркэлиилэр.

ССТА фотохронината.

АБА ДОЙДУ СЭРИИТИН ИНБЭЛИИТТЭРИГЭР САҢА ЧЭПЧЭТИИЛЭР

(Бүтүүтэ. Иннин 3-с стр. көр).

СССР КК уонна ССРС Министр-дэрин Советын уураахтарыгар Аба дойду сэринтин инбэлииттэригэр уонна өлбүт буйууннар кэргэттэ-рингэр олорор дьинэн хааччыы-та чэпчэтин көрүллэр. Урукку өттүгэр Советскай сокуон быһы-тынан кинилэр эмнэ улахан бы-раабынан туһанааларын санатар маадалаах. Ол курдук, государ-ственной дьинэлэргэ төлөбүрэ суох квартиралары бастаах уочарат малааллар. Билигин кинилэр бы-рааптарга өссө көҥүлүннэ. Госу-дарство сэрин инбэлииттэригэр уонна өлбүт буйууннар кэргэттэ-рингэр дьинэ тутталларыгар 1000 солжубайга дьинэ сууданы бля-рэр. Сууда чэпчэтиллибит усу-лубуйуура, ханнык да бырыһыан аабыыта суох, барыллар. Сууданы төлөбүрүн уон сыл устата, ылбыт күнүттэн үс сыл буолан баран са-даланар.

Государство бэйэтин олохун харыстаабакка фронга хорсун-дук охсуспут дьоннор доруобуйа-ларын туһунан авалыы кыһанар. Аһардас ааспыт сылга Россиякай Федерацияга санаторийдарга уон-на сыһыанар дьинэлэргэ босхо путевканын Аба дойду сэринтин 50 тыһыынча инбэлииттэрэ эм-тэниилэр уонна сыһыаннылар. Быһыл кинилэр ахсааннара би-лэриг элбигэр. Социальной хаач-

чыыы органнына инбэлииттэргэ босхо путевканы бээрэр эрэ буол-батахтар, итин тэнэ босхо быра-йаһы эмнэ төлүүллэр. Итинтэн эбни профсоюзкай тэрилтэлэр Аба дойду сэринтин үлэтир инбэлиит-тэрин санаторийдарга, сыһыанар дьинэлэргэ, оттон кинилэр өлө-лүт — пионерскай лаабырдарга бастаах уочарат ытыаллар.

Врачтар рецензирин быһыыты-нан Аба дойду сэринтин инбэлиит-тэригэр бэриллэр эмн сыһаната 80 бырыһыан чэпчэтиллэн бэриллэр. Маныаха даһатаах, ааспыт сылга правительство уураабынан эмн сыһаната чэпчэтиллибитин, сорох ыарыһахтарга эмн босхо биэрин олохтоммутун ахтар маадалаах. Сэрин инбэлииттэригэр саҥа чэп-чэтиннэн сибээстээн, сыһыан аайы бюджетка 5 мөлүйүүн солжубай бэриллэбэ. Бу, аһардас Россия-скай Федерацияга.

Ааспыт сылтан правительство уураабынан Аба дойду сэринтин инбэлииттэригэр медицинскэй көр-дөрүүлэргэ сөл түбэһиннэрэн, «За-порожец» автомобиль босхо бэ-риллэр. РСФСР-га хайы-үйэ ити массыынаы 3,5 тыһыынча киһи ылла, оттон быһыл түс бэйэлэрин массыыналарыгар 11 тыһыынча инбэлииттэр олордохтара. Итинн таһынан РСФСР куораттарыгар олорор мөлүйүүн чиниэригэр ордук ахсааннаах инбэлииттэр

куорат иһигэр сылдыр транспо-рынан, трамвайынан, автобуйу-нан, троллейбуйууна, метрополи-тенынан босхо туһанахтара.

Аһардас Россияскай Федера-цияга 21 мөлүйүүн солжубай суумалаах чэпчэтин буоһуоба.

Советскай Союз Коммунист-ческай партиятын уонна ССРС правительствотын уураахтара — гитлеровскай Германияны кы-йыыга бэйэлэрин кылааттарын киллэрбит советскай граждандар тустарыгар кыһамны чавылхай көстүүтүнэн буолар.

(БСА).

УОТ КУУСТЭЭХ УОННА ЧУОЛКАЙ ЭТЭ

НЬЮ-ЙОРК. ССТА. АХШ ба-йыаннай командованиетын представител Советскай Союз-ка оҥһуллубут «Миг» дьин Хотугу Вьетнам истребитель «Америка салгыннаабы күүһүн «Ф-105» истребитель-бомбар-дировщиын бэһинэ сууларда дьин» биллэрдэ. Бу хапсыһыт-тан «Миг» туюх да буолбата. Итинн таһынан зенитнэй уоту-нан атын американскай само-леттар эмнэ сууларылыннылар.

Ассошиэтед Пресс агентст-во корреспондента биллэрэри-нэн, Вьетнамга АХШ салгы-наабы байыаннай күүстэрин командующайа майор Джозеф Мур Хотугу Вьетнамнар зени-тнэй уоттара олус күүстээх уон-на чуолкай дьин эттэ.

АГРЕССОРДАР ТОХТООБОТТОР

АХШ салгыннаабы байыан-най күүстэрин самолеттара муус устар 5 күнүгэр Вьетнам Демократическай Республика-тын территориятыгар саҥа са-ба түһүүнү оҥордулар. Уон истребитель — бомбарди-ровщиктар Виль оройуонун бомбалаатылар.

Эмнэ бу күн Согуруу Вьет-намга АХШ морской авиация-тын уонна салгыннаабы күүстэ-рин 66 самолеттара саба тү-һүүнү оҥордулар. Бири само-лет зенитнэй артиллерия уоту-нан сууларылына.

(ССТА).

Редактор Н. С. ПОПОВ.

ИДЭЛЭЭХ СОЮЗ КЫҤАМНЫТА

НОВОАРХАНГЕЛЬСКАЙ оройуон «Коммунизм сардангата» колхоз профсоюзкай тэрилтэтин опыта улахан кэрэхсэбиллээх. Агроном Андрей Мелишкеевич салайааччылаах профсоюз комитета коллектив дьүүлүгэр маадалаах боппуруостары куруутун киллэрэр.

Быйыл профсоюзнай муньыхтарга механизатордар, социалист-ческай куоталаһыларын түмүктэрэ оҥһулунна, олохтоох Советтар депутаттарыгар кандидаттары түрүөрүү ытылынына. Ити курдук, колхозтаахтарга уолтускай биэрин, санаторийдарга уонна сыһыан-нар дьинэлэргэ путевканы анааһын боппуруостары быһаарыллаллар.

Профсоюз комитетын көрүлээһининэн сааскы ыһыыга техника бэ-лэмин көрүү ытылынына. Кини түмүгэ профсоюз чилиэнэригэр киэҥ дьүүлэригэр түрүөрүлүннэ. Кыһаһылаабынан Василий Мо-торнай IV-с тракторнай бирингэһэтэ табыста. Кини сааскы ыһыыга түйүтүнүк бэлэмнээбит.

Муньыахха сааскы ыһыы көһигэр механизаторлары биримийэ-лээһин туһунан боппуруос көрүлүннэ.

Бастаабыт механизатордарга көһө сылдыр ыһыы ыһыһы уонна харчынан биримийэ бэриллэбэ.

Хаһаайыстыба механизатортара 6000 гектар сиргэ 30-36 чаас у. гатыгар сийги саптарыны оҥорорго эбээһинэстаниилэр. 1 күн устата 2600 гектар тусрахтаах культураны, 3 күн устата — 960 гектарга сахарнай сүбүөкүлэни ыһарга быһаарылына. Тракторис-тар тылларыгар тураллар. Кинилэр тыһыынчанын гектар сирин ары-йах чаас иһигэр бараналаан бүтөрдилэр.

Кировоград куорат.

ССТА көрр.

Ытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыһы чуолкайдык ыһыллыахтаах. Орджоникидзевская типография. Тиража 2840. Сааһаһын № 43.

Муус устар 12 күнэ — Космонавтика күнэ

Космонавтар Павел Иванович Беляев уонна Алексей Архипович
Леонов сиргэ түһүү кэнниттэн.

ССТА фотохрониката.

ЫИ, МАРС, ВЕНЕРА... Галактика сулустара... Киһи-аймах космос куйаарын кистэлэнгэр отон киирэрэ баар-быта ыраатта. Бу түһүпун тоһо-лоох элбэх остуоруйалар суруллубуттара, тоһо-лоох элбэх суруйааччылар — фантастиктар кинигэлэрэ тахсыбыта буолуой! Билигин космоска көтүү кистэлэнэ арыллына. Күн тулатынаары эйгэни чинчийин биһиги быһаан быһытынан барар, коммунистическай тутуу уоткай программатыгар киирэр.

Советскай ученайдар биһиги социалистическай тутуубут ордукарыгар тырабырэн, халлаан куйаарыгар бары өттүнэн кимэн киирэллэр. Маныаха бүгүн космонавтика бырааһынньыгы ытыты чарылхай көстүүдэн буолар. Билигин биһиги дылы «Космическай» дьэн аатыр бырааһтаахпыт. Советскай биэрэктэртэн сулустар акыйааннарыгар көтөр уонунан космическай апараттар ыһылынылар, киһилэр араас өрүттээх чинчийэр уонна экспериментальнай программаны толороллор.

Уһулччулаах наукай интэриһин, холобур, «космос» сир аргыстарын сериятын ытыты тардар, киһи сылга 35-тэ көтө. «Космос» аргыс көмөтүнэн биһиги ученайдарбыт сир магнитнай хонуутун, атмосфера тас харын уонна былыттар системалара үөскээһинин, сир радиационнай курдааһыннарын энергетическай састаабын, онтон да атын космос уустук физическай көстүүлэрин үөрэтэллэр.

Аан дойду общественноһун улахан болломтотун АМС-планеталар икки ардыларынаабы «Зонд-1» уонна «Зонд-2» автоматическай

станциялары ытыты тарта. «Зонд-2» бортугар аан бастагынан алта уникальнай электрическай реактивнай чалазменнай хамсатааччылар боруобаланчылар, киһилэр түһайымы систематын салайым органнынан туһанылынылар.

Космосу автоматическай ко-

Советтар дойдуларын сулустарга суола

тор апараттар көмөлөрүнэн үөрэтин дьонуннаах суолталаах. Ыйы үөрэтингэ, онтон да атын планеталары үөрэтингэ сыаналаах түмүктэри чинчийээччилэртэн күүтүүххэ сөп. Дьэ, ол иһин 1964 сыл алтынны 12 күнэ аан дойдуга бастагынан инженер полковник Владимир Комаров, техническай наука кандидата-космонавт Константин Феоктистов, врач-космонавт Борис Егоров экипажтаах «Восход» аргыс хараабыл орбитага тахсыта историческай суолталаах сойуһунан буолар. Сулустаабы экипаж биһир сууһа уотата хараабылы салайа сылдьан, астрономияга, физикага, биологияга, медицинага онтон да атын наукага улахан наукай үлэни ыһыпта.

Бу рейска дьоннор скафандрата суох көннөрү спортивнай көстүүнээх үлээһинтэрэ бу Советскай космическай техника дохсунук сайдытытын туһута буолар. «Восход» хараабыл сирн тула көтүүтэ, Ыйга, онтон да атын күн систематын планеталарыгар иһинкигин көтүүтэ элбэх миэтэлээх космическай хараабыллар айааччыларыгар кыабы биэрэр.

Советскай наука уонна техника кыйаытын чарылхай көстүүтүнэн хараабыл командира летчик-космонавт полковник Павел Беля-

ев, иккис пилот летчик-космонавт Алексей Леонов экипажтаах «Восход-2» аргыс хараабыл көтүүтэ буолар.

Парижскай коммуна геройдарын Карл Маркс халлаанга кимэн киирэр геройдарынан ааттаабытын курдук 1965 сыл кулун тутар 18 күнүгэр коммунистар халлаанга дьингээтик кимэн киирдилэр: сулустар летчиктара Алексей Леонов иккис эргиргэ аан дойдуга бастагынан космическай хараабылтан тахса сырытта уонна түгэбэ биллибэт киһи куйаарга уһуна.

Билигин Ийэ дойдубут уонна Аан дойду молуһунун дьонноро

телевидениенан түгэбэ биллибэт куйаарга, маһан скафандры кэппит Алексей Леонов көтө сылдьарын көрөн итэбэйдилэр. Үс миллиард ахсааннаах киһи-аймах чыпчылыыах бэтэрээ өттүгэр киһи сага эпохага — сулустар дойдулары эпохатыгар киирбэтин илэ харахтарынан көрдүлэр.

Сулустар акыйааннарыгар киһи тахсыта биһиги үйэбитигэр уһулччулаах сойуһуне. Киһи бэйэтин суолтатынан Юрий Гагарин космоска аан маһнай көппүүтүгэр тэҥнээх. Алексей Леонов салгына суох эйгэбэ хараабыл кабинетыттан тахсан, халык бабарар үлэни толоруохха сөптөөбүн көрдөр-

до. Бу иһинки өттүгэр өскөтүн орбитага космическай станциялары тутуу, космоска көтүүтэ тахса сылдьан чинчийини өнөрүү, планеталарга үктэни наада буолар түбэлтэтигэр биһиги кыахтар толору баалларын туһунан.

Космоска кимэн киириин салдар. Советскай норуот уолаттара уонна кыргыттара — аан дойдуну хорсун чинчийээччилэр киһи-аймах уйгулаах олоһо тупсарын, эйэ уонна прогресс иһин сага хороун быһыылары иһинкигин өссө өнөрүөхтара, маныаха Ленин партиятын программа — коммунизмы тутуу улуу дьыалата угуулар. Евгений РЯБЧИКОВ.

ДОБОРДОҔУУ УОННА БЫРААТТАҔЫ

ВАРШАВА. Муус устар 8 күнэ. ССТС аналлаах корреспондентара Г. Киселев уонна В. Кузнецов биллэрэллэр.

Бүгүн күнүс Варшава култура уонна наука Дьыбарыаһын конгрессин саалатыгар Советскай-польскай добордохуу — куорат үлэһиттэрэ ССКП КК Бастагы секретара Л. И. Брежнев баһылыктаах ССРС партийнай-правительственной делегациятын кытта көрсүһүүлэрин митингэ буолла.

Саалага мустубут тыһыынчанан Варшава олохтоохторо табаарыстар Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, Ю. В. Андропов, А. А. Громыко, Н. И. Крылов, Т. Я. Киселев, В. И. Дрозденко, А. Б. Аристов, ПХРП

КК Бастагы секретара В. Гомулка, ПНР Государственной Советын председателэ Э. Охоб, ПНР министрдерин Советын председателэ Ю. Циранкевич баһылыктаах Польша Холбоһуктаах Рабочай партиятын уонна ПНР правительствотын салайааччылары президиумга тахсыыларын дохсун ытыс таһынынан көрүстүлэр.

Польша өбөлгөрү советскай ыалдьыттарга, ПХРП уонна ПНР сала-

йааччыларыгар сибэкиллэри тутардылар. ССРС уонна ПНР государственнай гимнэрэ толорулунна. Добордохуу митингин Эдвард Охоб аста.

ПХРП КК Бастагы секретара Владислав Гомулка уонна ССКП КК Бастагы секретара Л. И. Брежнев тыл эттилэр.

Митинг бүтүүтүгэр конгресс саалатыгар «Интернационал» дохсунук ылланна.

ДУОГАБАР ИЛИН БАТТАННА

ВАРШАВА. Муус устар 8 күнэ. ССТА анал. корр. Бүгүн манны Советскай Социалистическай Республикалар Союзтарын уонна Польша Народнай Республикатын икки ардыларыгар добордохуу, биһигэ үлээһин уонна хардарыта көмөлөһүү дуогабарын илин баттааһын буолла.

Правительство дьэитин колоннай саалата. Дуогабары илин баттааһына манны кэллилэр: Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, Ю. В. Андропов, А. А. Громыко, советскай партийнай-правительственной делегация атын чилиэннэрэ, В. Го-

мулка, Э. Охоб, Ю. Циранкевич, ПХРП КК политбюротун чилиэннэрэ уонна секретардара, Государственной Совет уонна ПНР правительствотын чилиэннэрэ.

Икки норуоттар добордохууларын уонна быраатаһыыларын историческай докумуонугар ССРС Верховнай Советын Президиумун боломуочуйатынан Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, Польша Народнай Республикатын государственнай Советын боломуочуйатынан В. Гомулка, Ю. Циранкевич илин баттаатылар.

Бэбэһээнгиттэн Покровскайга ыччат
фестивалын иккис тура сабаланна.
Бука бары фестивалга!

КОСМИЧЕСКАЯ СААС

КОСМОСКА киһи бастакы кутуута бэйэтин биографиятын сор-ботунан буолбатах гражданин советскай сиргэ, арааһа, суох буолуо, оттон муус устараабы. Кы-йы сага күнүгэр диэри биһиги олох даһаны билбэтэх уонна исти-бэтэх эдэр геройбут Юрий Гага-рин аймах-билэ киһибит курдук буолла.

Тоһо да ырааһын үрдүгүн мин кырдыбас колдунэ дьонго эки-рэрбин биллэрэ тинийэбин. Миэхэ тус бэйэбэр Гагарин көтүүтүгэр космонавт эдэр ордук суолталаа-ра. Олох эдэр киһи, уолчаан хал-лаан куйаарын Колумбынан буол-ла, дин сананыллыбыта. Киһи би-һиги күл-кемер буолбут Смолен-щина куораттарыгар уонна село-ларыгар көрбүт уолаттарытыт-тай биһирдэсэрэ этэ. Эстөөхтөн со-ветскай сирин босхолоон, биһиги итиннигэ уолаттарга бэйэбит сол-датскай аһылыктытыттан бэссэр-бит. Полк интенданнара мунура биллибэт бэйэлэрин дьылаларын тас өттүнэн оворору хомуйан кут-тала суох сиргэ ытарга кыһал-лаллара.

Биһиги Гагарини аралыы ха-рахпыттан көрбүлүт уонна эдэр колдунэ туһутар биһиги су-рахпыт киһи туттуунан туолбута. Ити эгэн туттуу космоһы саамай эдэрдер арийбыттарынан дову-нуолламыта. Сиргэ бовотүк олох-сүйбүт кэтээн көрөөччүлэр буола-быт. Реактивнай самолет үһүнэн көтөр үрдүгүтөн ыраах сулу-тарга биһиги дьулуурбут хаһан даһаны тинийбэт этэ. Герман Ти-тов ити биһиги чөпчөки санаабы-тын үрөйдө.

Николаев уонна Пенович кө-түүлэрэ... Эдэрдер космоһа кө-түүлэри аһарда. Биһиги дууһа-бытыгар чөпчөки буолла, ону сөп-төөхтүк өйдүүргүтүгэр баһарабын. Космоска 33 саастаах Андриян Николаев баар буолуута уонна он-но, халлаан куйаарыгар ырыа ыл-лааһына миэхэ дьикиттэн-дьик-ти курдук көһүннө.

Ол көһүннүтэн космоһа Валерий Быковскай уонна эһиэ эдэркэээ Валентина Терешкова тахсыбыт-тара. Космос эһиэ эдэрдергэ эрэ суолу аспыта.

Үс бүхатыыр туһунан долгу-

Евгений ДОЛМАТОВСКИЙ,
поэт.

туулаах сурах. Врач Борис Его-ров сааһынан эдэр, ол ғынан ба-ран летчик буолбатах, бары наа-далаах эрчиллиилэри барыта. Ки-һини кытта кырдыбас табаарыс-тар. Хараабыл командири Комаров эрэ летчик. Баһар биһирэмэ кэллэ-бинэ поэт даһаны, космическай экипаж штатыгар наада буолал-рай?

Киһи плащадка киһилэри көрүһүүгэ мин манхайан өрөр баттахтаах физик Феоктистов те-бөтүн көрбүтүм. Киһи биһиги оро-саасыты сарбыйбыт улуу сэрин кыттылааба эбит.

Бүтэһиккэ Беляев уонна Леонов холобура суох хорсун көтүүлэриҥ ылаабын. Мин полковник Беляев түөрт уон саастаабын, киһи ор-дөөгүтүтөн көтөрүп, киһи кыр-гыттарга хайы-үйө улааппыттарын радионан истэн баран сүрдээхтик үөрбүтүм. Сулуостарга айаннааһын сага суолтатын туһунан элбэхтик суруйаллар уонна кэпсэтэлэр. Кырдыба мин хараабылы сал-йыы, Леонов кабинаттан фантас-тической тахсытын тустарынан олус астыныһан аарабын, ол эрэри, эһи уорүүм сүрүн бири-чинэтэ — Беляев сааһыгар буо-лар. Мин ойбөр космоһскай саас түөрт уонга тинийбитин туһунан сагаттан-сага санаалар үөскүү-лэр.

Өссө биһирдэ Беляев туһунан уонна киһи эрэ туһунан буолба-ка биһири этиэхпин баһарабын. «Восход-2» хараабыл хаманды-рын биографиятыгар өссө биһир туһунан санатын баар. Ол киһи көтөр уонна парашютисскай прак-тикатагыгар ырааһынык оһоллонуу баара, ол оһоллонуу киһи олоһун быһа сылыттыах.

Биһир тылман эттэххэ, — кос-

СНИМОККА: аллара «эккэбэ (хангастан уна); Борис Егоров, Константин Феоктистов, Вален-тина Николаева-Терешкова, Владимир Комаров; Иккис эккэбэ — Валерий Быковскай, Герман Титов, Юрий Гагарин, Андриян Николаев, Павел По-пович.

моска орто саастаах дьон өтөн киһирдилэр. Күһүгэ Аполлоннар буолбакка, дьигиһээх Сир дьонно, үлэһит уонна дьулуурдаах, эрэм-ниилэрин хаһан да сүтэрбэт дьон дьулуһаллар.

Ити барыта биһиги саныыр са-наабыт чугасайытын, биһиргэ түмүүтүн күүһүрдэр, биһиргэ ба-рыбытыгар космоһска дьулуһуу суолун арылар.

Онон киһилэр — хайы-үйө уон биһир буолулар. Ити космоһскай эдэрээккэ Советскай дьон хаас да колдунэлэрин представителлэрэ баар.

Нуучча, украинец, чуваш... Рабочай уола, бааһынай уола, интеллигенция уола...

Летчик, физик, врач. Хоһоонһуот уонна художник.

Мин киһилэр харахтарын онгун, киһилэр дьуһуннарын, кылаабы-найа угуохтарынан хайдахтарын туһунан эппэппин.

Ордук эһэхэ космоһска кырды-бас саастаахтар өтөн киһирэн иһэллэрэ көрөхсөнөр, баһар кэлэр сгүтөр сулуэ хараабылларыгар Советскай былаас саастылаахтар-ыгар мкстэ көстөөрөй? Халлаан куйаарын каһианнара оччобо: бары колдунэттэн элбэх баһалаах-тар баалларын сыаналаан көрдүн-лэр.

БСА.

ОРТО ОСКУОЛАНЫ БҮТЭРЭЭЧЧИЛЭР СҮЛҮӨТТЭРЭ

МУУС УСТАР 3 күнүгэр Бул-гуньахтаахха орто оскуоланы бү-тэрээччилэр иккис сүлүөттөрө буолла. Манна Покровскай, Бул-гуньахтаах уонна Синиэ орто оскуолаларын бүтэрээччилэр уон-на бу оскуоланы бүтэрэн баран биһиги производства үлэһини сылдыааччылар муһуннулар.

«Оскуола, производство, үрдүк үөрэх» диэн темаҕа дакылааты ЫБСЛКС райкомун оскуолаҕа от-делын сөбиэдиссэйэ М. Посельская онордо.

Сүлүөккэ бэйэлэрин коллектив-тарын ааттарыттан комсомольскай тэрилтэлэр секретардара, комсо-молецтар — производственниктар тыл өттилэр, киһилэр оскуоланы ситиһиилээхтик бүтэрэллэригэр уонна үрдүк үөрэххэ эбэтэр про-изводства үлэһини баралларыгар, хаһан даһаны «ичигэс мнэстани» көрдөөбөттөрүгэр ыһырдылар.

2-я ЛЕНА МАЯКТАРА

Муус устар 11 н. 1965 е. № 44,

ССКП Обкомун чилиһинэ билли-лээх ыанньыксыт «Правда» кол-хозка В. Гаганова баһымынан үлэһини кэлбит Е. С. Решетникова үөрэби бүтэрээччилэр сүөһүгэ үлэ-һини баралларыгар ыһырда. Уччу-таллар республикатаабы VI съезд-тэрин түмүктэрин уонна үрдүк үөрэххэ киһини сага быраабыла-тын туһунан ССКП райкомун идеологическай отделын сөбиэдис-сэйин солбуйааччы Н. П. Марков тыл эттэ.

Сүлүөт кыттылаахтарын «Правда» колхоз председателэ — Н. Е. Едисеев эһирдэлээтэ:

— Эһиги үрдүк квалификация-лаах специалистарынан, социалис-тической производства тэрийээч-чилэринэн буолуохтааххыт. ССКП БК кулун тутардаабы Илэнума-тыа хаһаайыстыбатын өрө көтө-вүү уталытыллыбат сорукарын туһунан дьаһаллары бэллэтээтэ. Ым тыа хаһаайыстыбатыгар үлэ-һин, — ол коммунистическай тутуу инники күөнүгэр иһэр. Би-һиги колхозпут экономикаҕа өрө

көтөбүлэр, хаһаайыстыба сага техникадан сөбиэлэнэр. Ылыммыт эбэллээхтэһиһиһитин толоробут. «Эбэ» ферматын ыччаттара үчү-гэйдик үлэһинилэр. Үүт ыамын былаанын 108 бырыһыан толор-дулар. Тураһнаах ферматын ыан-ньыксыта Галина Варфоломеева I кыбартааллаах сорукарын 126 бырыһыан толордо. Ити курдук, Аартык ферматын ыччаттара Рая Максимова, Александр Архипов, Мария Борисова, Клара Ефимова, механизатордар Владимир Павлов, Петр Григорьев, онтон да атыт-тар куһаана суох үлэһинилэр. Орто оскуоланы бүтэрээччилэри 10 киһини Улахан-Аан учаастагар ыанньыксытынан, сүөһү көрөөч-чүһүн үлэһини кэлэргитигэр ыгы-рабын. Биһиги ыгырыбытыгар эһиги комсомольскайды эһиһэт-тэххит диэн истиһиник саныыбын. Сүлүөт кыттылаахтара оро-һун бастакы комсомольцын Саха сирин народнай суруйааччыт, драматург Степан Павлович Ефре-мов эһиһиһе улаах болвоттоһон аһылтылар.

— Комсомолецтар уонна ыч-чаттар! Бэйэбит колхозкутутар үлэлээн, маассаҕа культураны тарбатын, олох геройдарынан буо-лун! — диһр Саха АССР үтүөлөөх учуутала С. П. Ефремов.

ЫБСЛКС райкомун секретара И. Кузьмин элбэх комсомольецтар-га хайбал иһиһтэрин туттарда. Сүлүөт кыттылаахтара орто ос-куоланы бүтэрээччилэргэ ыгырыы ылыннылар. Сүлүөт «үөрэххэ уонна үлэбэ куруутун инники буолуохха!» диэн девизинэн бар-да. Ыалдьыттар чинэстэригэр ула-хан концерт бэриһиннэ. Сарсыны-гар Покровскай орто оскуолатын үөрэнээччилэр Аартык ферматы-гар сырыттылар, манна 1961 сыл сааскыттан Булгуньахтаах орто оскуолатын бүтэрбиттэр үлэһини-лэр. Овдөр ферма үлэһиттэрэ ыччаттар хайдах оһороллорун уон-на үлэһинилэрин көрдүлэр.

— Урут биһигиттэн ынабы жа-таан ыыр киһи суох этэ. Биһиргэ 16-һы ынабы сыһыарбыттар. Бастаан күчүмүһөй этэ. Сорохлут

сарсыарда кыйан турбакка ытыгырбыт. Биһиргэ опьиттаах ыанньыксыттар, колхоз бырабы-лыһаныта улаханньык көмөлөһүт-тэрэ. Биһиги билитин бэйэбит үлэ-битин олус таптаатыбыт, сага те-рүүбү ылы олус үчүгэй, биһи-гин 30 ынах төрөөтө. Биһиги көрдөөхтүк олоробут, күн айы ку-луупка сылдыабыт, эһиһини, фер-маҕа үлэһини кэлэргитигэр сүбэ-һинбин, бары биһиргэ үлэһиһ-пит, — диһр Анна Михайлова.

— Биһиги механизаторга үөрэммитинит, ол ғынан баран спе-циальностьыгар үлэһээбипит, оттон хомойбоһупут. Биһиги кол-лектиһпит эйэлээх, үлэһи тап-тыыр. Биһирдэ эмэ наадабытыгар бардахпытна, сорохторбут сол-буйаллар, — диһн кэксинир Мама Борисова.

— Оскуолаһытын бүтэрин, би-һиргэ үлэһини кэлин, эһиһэ кыр-дыбас ыанньыксыттары сыһыа-рыахпыт, — диһр Н. Е. Едисеев.

Тиниһэр, ыалдьыттар 200 сүө-һү киһир, автопоилкалаах чуур-жа хотонго сырыттылар.

В. СТЕПАНОВ.

Юрий ГАГАРИН: биһиги эйэлээх космос иһин!

БАСТАКЫ космонавт Юрий Гагарин астронавтика аан дой-дутаагы академиятын бочуотунай чилиһинэн быһбардаммы-тын эбэрдэһини кэлэргитигэр, киһи аэродомга этэ. Манна киһи «Восход-2» космическай хараабыл экипаһа эргиллэн кэлэрин, бары дьон курдук, күүтэн турара. Самолет кэлиэр диэри абырх мүнүүтэлэр хаалбыттара.

— Миэхэ астронавтика аан дойдутаагы академиятын чилиэ-һин бочуоттаах аатын инэрбиттэриттэн мин олус үөрэбин, — диһр Юрий Гагарин. — Ити иһитиннэри Павел Беляев уонна Алексей Леонов киһи-аймах элбэн ааттарын туһугар онорбут хорсун быһыыларын түмүктээбит күннэрин кытта сөп түбэс-питтэтин олус киһи туттабын. Мин санаабар аан дойду спе-циалистара эрэ буолбакка, ону аһаһа үтүө санаалаах бары дьон бу көтү суолтатын үчүгэйдик өйдүүлэр. Беляев уонна Леонов космоһскай салгы сайдыытыгар туттаах элбэх боп-пуруостарга эппистэри биһирдилэр.

— Мингин быһбарданыһы, — диһн салгыыр бастакы кос-монавт, — биһиги советскай космонавтарбыт этэрээтэрин чилиһинэр космоһска сайдыытыгар киллэрбит кылааттарын биллини курдук сыакалыһын. Маны сэргэ Америка космо-навта Джон Гленн академияҕа быһбарданыһын эбэрдэһи-бин. Биһиги инкиэммитин быһбардаһын биһиги дойдубут эйэлээхтик олоруу политикатын ытарын өссө биһирдэ биһир-гэтэр. Советскай Союз космоһы, киһи сокуоннарын үөрэтини бары дойдубар ученайдарын күүстэринэн ытыһыны ордугунан ааһар. Ити саамай сөптөөх. Халлаан куйаарын чинчийи тү-мүктэрэ бүтүүн киһи-аймахха сулууспалыыр. Эйэлээх космос иһин! Советскай прасительство итин «Восход-2» хараабыл экипаһа ситиһиилээх көтүүтүн түмүгэр ылыммыт бэйэтин ыгы-рытыгар өссө сага күүһүнэн бэллэтээбитэ.

«Советскай правительство, — диһн этиллэр ыгырыһа, — урут хаста даһаны эппитэ уонна билгин өссө үөрүүлээхтик, Советскай Союз эйэлээх политиканы сиргэ уонна космоһска утумнаахтык ыһыһыта уонна ытарга сананар диһн этэр».

— Космоһы баһылааһынна бары дойдубар добордохууларга сайда турдун! — Ыгырыы ити түмүк тыллаһа биһиги норуот-пут саныыр санаатын толору этэллэр, — диһн биһиги кэпсэ-тиһитин түмүктүүр 1 №-дээх космонавт.

В. МИХАЙЛОВ,
БСА анал. корр.

ЫСТАПААН

(Салгыыта. Иннин «ЛМ»
42 №-гэр көр).

ЫСТАПААН бу сытан бэрт элбэи саныыра, ол быһыыгар ытыыра. Кини ордук араата өлбүтүн аһыйара. Туох баар кини саныыр санаата, бука барыта бандыыттарга өбүрүүнөн туолбута уонна ити ыскаардыгар: — Саатар ийэм өлбөтөбө буоллар, бу курдук сылдыһам суох этэ, — дин саныы сыппыта.

Бу түүн Ыстапаан бэрт куһаҥанньык утуйбута. Утуйан иһэн үйүтэн кэлэрэ. Иһиллээбит курдук иһ-һыым буолара. Кини санаатыгар, от-мас барыта куһаҥан ыһах курдук барыйан-сарайан турара, кини үйүлүгүтүн көтүтэрэ.

Ыстапаан сарсыарда күн тахсыта, оттоох күрүөтүттэн оронон турбута, дэлби үлүйбүт уонна ачыктыабыт этэ. Кини санаата, — саатар кыратык аһы түспүт кини диннэ тартарара. Онон дьаһыһа-дьаһыһа, дэриэбинэ диэки барардыы өнөстөн, бүтэйи кэрийэ хааман испитэ. Ол иһэн, чугас-таары ыла Түмэнний Өлүөскэтин аах өбөтө, Дьорбоот ынах хомуйа баран иһэрин көрсө түспүтэ.

Дьорбоот эмиз кини курдук, баара эр уонча саастаах, мөкү таҥастаах ово этэ. Ыстапаан, Дьорбооту көрөөт киниэхэ уунутары сүүрэн тийибитэ уонна кини хантан, төвө кэлбитин, оттоох күрүөбэ хоммутун — барытын көпсөөтү биэрбитэ. Маны истэн баран, Дьорбоот бэйэтин кытта ынах хомуйа барсарыгар этэн баран, лэппэскэ биэриэх буолбута.

Ыстапаан Дьорбооттуун, Түмэнний Өлөксөйө аах ыыр икки ынахтарын хомуйан аралыттарара. Дьорбоот эргэ ампаар кэннигэр кэлэл тохтоон баран, — «Эн манна хаал, мин дьоммор биллэрбэккэ, лэппэскитэ сып гыннаран таһаарыам», — диэт дьэ дьэки элэстэнэн хаалбыта. Ыстапаан эмиз сөвөтүбүн хаалбыта.

Дьорбоот өр буолбатаба, начаас икки ардыгар, чинээтэр лэппиэскэ ырааарытын иһигэр уктан баран, сүүрэн арыластаан кэлбитэ. Уохна Ыстапаан дьэки аһыммыт харахтарынан кылап-илэп көрө-көрө, — ээ, мэ, маны сизэ—диэт лэппиэскитин уунан биэрбитэ. Ыстапаан ымысырбыт курдук хаба тардан ылан баран, халпыт лэппиэскитин сизэн күчүгүрүлүбүтүн барыта. Дьорбоот ону көрөн турар, көрсө баайытык:

— Мин айппин, Ааныс эмээхсин холдьовон таһаарытын дьоммор көпсөөт уонна эйигин олордун дин этим. Оччово өн, биһиэхэ олоруовун. Иккиэн ооннуохпут, мин ийэм, арам оро-ну олох кырбаабаттар,—диэбитэ.

Ити кэнниттэн Дьорбоот дьэбэ

кирэн дьонун баайытык ийэтигэр көпсөөт лэбэллэн олордута. Дьорбоот ийэтэ ону иһиллэн олорон баран — ол Ааныс, баай эмээхсин харамыгар айах көбүрэтэри холдьовор буолтара... Дьэ, хайдах гыныахпытый, Ыстапаан биһиэхэ даҕаны олордун... Биһиги туохтуттан көпсөөтүбү? Өлүөр буоллахпытна өйөөн-убанан олороо иһибит... Ол ово дьонноро бэрт үчүгэй дьон этилэр, онон кини уһаан куһаҥан буолбут үһүө, — диэтэ.

Дьорбоот маны истээт, хайы-сахха таһырдыа мэлис ынан хаалла уонна Ыстапааны дьэбэ ыгыран киллэрдэ. Иккиэн чаай бэлэмнэтэн аһаан бардылар. Ити кэнниттэн Дьорбоот олордохтоон баран, — Ыстапаан биһиэхэ олорор буоллун, ийэм сөбүлээтэ—диэтэ. Оттон Ыстапаан буоларына, үөрүүтүн уонна сөбүлэһэрин биллэрэн мичээрдэн кэбистэ.

Ыстапаан бу олорор ыла, бэрт кыһалбаахтык, кыамматтык даҕаны олорор буоллаллар, Ыстапааны сүрдээхтик таптыыр, үчүгөйдик тутар этилэр. Ол курдук сөвөтөх ололорун Дьорбооту кытта тэҥнэ аһатан-тангыһнаан сырытыннарыттар. Ыстапаан бу ыалын сүрдээхтик таптыыр, ытыктыыр этэ.

Кини бу курдук нөҥүө сылыгар, саас муус устар ый эргэтигэр дьымы олордутун кэннэ, кинилэр араара бэрт арыах хонукка ыалдьан өлөн хаалбыта.

Ыстапааннаах Дьорбоот олохто-ро эмиз сатамат уһугар тийибитэ, күнтөн-күн ахсын аһыыр ас, таҥнар таҥас татымтыһан испитэ уонна ону буларга кыах, күөс суоҕа.

Дьэбээх кини элбүтүн кэннэ, кини ойово эриг аһытыгар ый кэринэ ытаан-сонгоон, харабын уугунан суунан баран, бурдук ыһыта бүтэрин арай кытта эмиз өлөн хаалбыта. Бу күнтөн ыла Ыстапааннаах Дьорбоот иккиэн тулаайах хаалбытара.

Дьорбооту таайа аах Бүтүр ороннордоох, сүөһүлэри-астары иитэргэ ылбытара. Оттон Ыстапаан ийэтин убайдара, бырааттара бааллар этилэр да, ким даҕаны кыһанан иитэргэ ылбатаба, ол иһин уон саастаах Ыстапаан эмиз тулаайах, харалтата суох хаалбыта.

Ыстапаан Дьорбооттуун олус бэттиилэр этэ. Кини күнү быһа санаатыттан түһэрбэккэ Дьорбооту саныыра, кини дьонноро өлбүтэрин аһыйара. Дьорбооттуун Ыстапаан арахсыбыт күнүгэр эмиз, ололору булан табаарыстанарын

санаабыта. Ол иһин, иһин кыр-дарга хас даҕаны ово ооннууу сылдыарыгар кыһан ооннуууу көрбүтэ буолан баран, анараагылар кинини кыла курдук корол-лор. Ол сылдьан үс ово түмсэ тү-һэн бараннар, кинини кырбаары хаайаннар нэһилтэ атабынан куоттарбыттар. Ыстапаан бүгүн хантан даҕаны, тугу да булан аһаабата. Оттон күн буолларына хайа сахха киирэн, ыла кини аһылыга буолан эрэр.

Ыстапаан саатар биһр эмэ ыла аһаатарай диэбит санаатыгар от-чут ооннордооххо, Сомсоон эмээхсини аахха сылдыбыта буолан баран, аһаах быһыыла-ра суоҕа. Хата ол онугар Сомсоон эмээхсинэ:

— Бу туох ааттаах уола бу-ла? Оволору ирдээри сирэйин харабын дьэргэлдүү сылдыарын эбээт — диэт, суол ааныгар кыс-тан турар Ыстапаны таһырдыа анһан кээспитэ. Ыстапаан ханна даҕаны кэлэр-барар сирин булбата-ба. Онон ол түүнү быһа, дэриэ-бинэ ыалларын дьэбэлэригэр сыс-тан тура-тура туннүтэлэн испитэ.

Уочараттаах хараҥа түүн эмиз халбарыһан тийэн кэлбитэ. Ыстапаан олус ачыктыабыт уонна утуктаабыта бэрдиттэн, абына-та-бына дулбардаах кураанах маар кытытыгар киирэн, баба бата-һын быһыгар сытан утуйан хаалбыта.

Нөҥүө сарсыардатыгар уһуктан кэлбитэ: — күн күнүскү ызм кэ-мэ буолан кыырай халлаан оро-һугар тахсыаһынан-тахсыбыт этэ. Сүрдээх кураан баайы күн буол-бут. Ыстапаан тураары ханнаан

көрбүтэ да, күүнэ суох нүһай курдук этэ. Кини туох буоллахпы-ный? — дини куттана санаабыта. Иһилтэн, атабын хамнаталаан көрбүтэ да, олох хамсаабат, атын кини этин курдук этилэр. Ыста-паан маны билэн баран ытамыһа-һа ылбыта уонна ордуу арай, бэттэх кэлбэт илиилэрин лбир-либэр тардыаһы сыппыта. Онтон улам-улам иһилтэ-атара арыһый хамсыыр буолан, кэлин үһугар сыппыт отун быһыыгар олордута. Кинини үһээттэн, сайынны ку-һаас күн уота тобулу көрбүт этэ. Оттон, аллараттан буолларыта эһик өрө үтэй, күн уота уонна сник охсуһуутугар түбэһэн Ыста-паан олох турбат буолуор дини үлгү оуустарбыт этэ.

Ыстапаан сүһүөвэр нэһилтэ ту-ран, дэриэбинэ диэки барар са-нааны ылынан, олох сэнитэ суох буолбут атахтарын ордуу арай сыбарытаһы турбута. Кини сы-лайытынааһар буолуох, ачык-таабыта олустаабыт уонна син-һыһэ биллэ хам ысыһыһа кы-дылы буолбут этэ. Онтон тута-хаба тутан ылан аһыра суоҕа, кини санаатын ордук түһэрбитэ. Ол иһин, соһумар баайытык ыла-ла киирэн аһылык көрдүү, эбэ-тэр бэйэлэрэ суох буоллахтарына, сээкэй куйаһан-һиһэн аһы булан, аһаан барар санаа кини ойут-көтөн түспүтэ. Ити санаатын ту-туһан, Сидэр ороннордоох тэл-гэлэригэр үһүөхтэн кэлбитэ. Дьэ таһыгар даҕаны, дьэ иһит-тэр даҕаны ким да суох этэ. Ол иһин сайытык дьэ халтаһын халпа-һын, тыһаабаатар ханнык дуу дьэбигини ойөөн аһан, дьэбэ киирэн ол-бу диэки одуулаһан барбыта.

(Салгыыта бэчээттэннэ).

БУ СНИМОК Бар-наулга «Книга почтой» маҕаһыһына оноруллу-бута. Товаровед А. Осин-цева (хаҥас), уонна ки-нигэ талааччы В. Доро-феева Алтайскай кыраай селоларыгар научнай, художественнай кинигэ-лэри ыытарга бэлэм-нииллэр. Алтай олох-тоохторо кинилэргэ кэ-рэхсэбиллээх кинигэлэ-ри кэмигэр ыыталларын иһин бу дьонго махтал-ларын биллэрэллэр.

Ааспыт сыллаахха бу маҕаһыһын үлэһиттэрэ 30 тыһыынчаттан тахса көрдөһүүнү толорбутта-ра. Икки ангар ыйга бу маҕаһыһын тыа сиригэр 3 тыһыынча посылканы ыыта.

ССТА фотохрониката.

НЭҢИЛИЭННЬЭНИ АҢЫНАН-ТАҢАҤЫНАН ХААЧЧЫЙЫ КООПЕРАТОРДАР ИЭСТЭРЭ

БУ КҮННЭРГЭ, Покровскайга оройуон пайдиһаахтарын боло-мучунайдарын мунуһаа буолан ааста. Райпотребсоюз 1964 сыл-лаары финансовый-хаһаайсты-баннай үлэтин туһунан отчуоту-най дакылааты бырабылыһыаа председателэ таб. Сметанин Н. С. оҥордо.

Потребительскай кооперация үлэһиттэрэ Советскай Союз бары норуоттарын кытта биһргэ партия XXII съездин уонна СССР Кини Комитетин Пленумдарын уураах-тарын олэххо киллэрингэ дьулуур-даахтык үлэстэтилэр. Кооперация-ба чилиэһинэн ыһыга Сийэ, Тийт-Арыы, Бэстээх уонна Пок-ровскай селыһолара биллэр-көстөр үлэни ыһтылар. Отчуоттуур кэм-нэ пазыйи хомуйуу былаана 139,2 бырыһыан толорулунна.

Райпотребсоюз куораттыг тип-

тээх 56 маҕаһына 1.818 ты-һыһыҥа сокуубай обороттаах та-баары атылаатылар. Итинтэн ураты 24 маҕаһы 1.947 ты-һыһыҥа сокуубай суумалаах та-баары эргиннэ.

Отчуоттуур кэмгэ табааны атылааһын розничнай былаанын райпотребсоюз 103,6 бырыһыан толордо. Эбэтэр, былааны таһынан 392 тыһыынча сокуубай суума-лаах табаары нэһилиэһиһэ атылаата. Табаары эргини 1963 сыллааһар 902 тыһыынча сокуу-байыһа үһүнэ. Ордук үчүгэй көрдөрүүнү Покровскай, Сийэ уонна Дьөппөн селыһолара китис-итлэр.

Общественнай аһылык үлэтэ эргинэр төрилтэ улахан мие-тэни ылар. Покровскай остоло-буойа 1964 сыл IV кыбарталыг түмүгүнэн үрдүк көрдөрүүнү со-циалистическай куоталаһыга си-тинэн, «Холбес» респотребсоюз уонна эргин үлэһиттэрин проф-союзун обкомун көһөрүллэ сыл-дьар Кыһыл знаматын ыла.

Таб. П. Исакова ыстаарсай по-вардаах Номугу остолобуойа үлэ-тин биллэрдик тупсарда. Остоло-буой үлэһиттэрэ киниһантан эл-бэх махтал суруктары ылаалар. Сийэ селыһотуһаары интернат-чиктар остолобуойдарын үлэтэ биллэрдик тупсарыһыннэ.

Оройуон общественнай аһылы-гын предприниматара табаар эр-гириин сыллаары былаанын 122,8 бырыһыан толордулар.

Ол эрэри, общественной аһы-лык предприниматарын үлэһит-тэр үгүс итэбэстэр бааллар. Осто-лобуойдар бэлэмнэһин астарын ассортимена дьадаһы, хаачыс-тыбата ситэтэ суох.

Покровскай остолобуойа үлэ-тин былааныгар клиенттары аһа-тыһа-сизитиһа саҥа ыһымалары олэххо киллэрин көрүлэр. Осто-лобуойга абочениһан сакаастар ыһыллар буолуохтара. Кэлэр от-түгэр атыһыһыр саала кэнгэти-лиһа уонна кондитерскай оҥо-һуктары оҥорон таһаары улаа-тыннарыллыа.

Ааспыт сыллаахха райпотреб-союз мунуһууу былаанын баара-эрэ 51,6 бырыһыан толорбута. Бэстээх селыһота сылан-сыл ах-сым бэйэтин финансовый бала-һааннаһытын мөлтөтөн иһэр: 1963 сыллаахха 119 сокуубай барыс-таах эбит буолларына, отчуоттуур кэмгэ 26.000 сокуубайдаах но-чооту таһаарда.

Быһаарылыһаах болпуруһу-нан кооперативнай средствозы харыһаһын буолар. Урукку сыл-лааһар 1964 сылга арастараата аһаана аччатыһыһа. Иэстэри ирдээн ыһы мөлтөхтүк ыһыт-лар, баара-суоҕа 14 тыһыынча сокуубай ирдэниһинэ. Бэстээх (Бүтүүтүн 4-с стр. көр).

КОМСОМОЛЬСКАЙ ДИСПУТ

Культура оройуоннааы Дьэ-тигэр муус устар 2 күнүгэр ыһытыллыбыт, «эн аатыг ком-сомолец буоллабына — бэйэн үлэһин ону бигэргэт», дини темаҕа ыһытыллыбыт көпсөтинин туох да бэлэм суох ыһыт-лыбытын түмүгэр дьингээх көпсөтинни кыһан тахсыбата-ба. Комсомол чилиэһинэрэ ус-таавка этилибит сүрүн эбээ-һинэстэрин туһунан эрэ көпсө-тинни буолла. Көпсөтиннигэ оройуон биһр бастагы комсо-молена, билигин партия чилиэ-

нэ С. Д. Иванов уонна Н. В. Баранов тыл эппиттэрэ. Комсомольскай мунуһаа кыт-тылаахтара бөһүөлэги тупса-ран тутуу уонна ыччаттар сын-наланнарын тэрийиһ болпу-руостарын сийилин дьүүллэс-питтэрэ. «Юность» кулуубу тэрийэргэ, 25 тонна хаарбах ти-мири хомуйарга, стадиону ту-тарга, 2000 маһы олордорго быһаарыммытара. Коммуни-стическай үлэ принциптерин ту-һунан Ленинскэй уроктар ыһытыллыахтара. Коммунисти-

ческай үлэ ударнигы аатын ылар иһин охсуһууга улахан болгомото уурулунна. Муус ус-тар 18 күнүгэр Саха сирин ком-сомолун 45 сыла туолуутугар аһаммыт «Мин комсомольскай оҕо сааһым» дини темаҕа биз-чэр ыһытыллыа. Норуоттар добордохууларын, советскай ырыалар бизчэрдэрэ, фестивал-лар уонна спартакиада ыһыт-лыахтара.

БИҢИГИ КОРР.

Нэһилиэнньэни аһынан-таһаһынан хааччыыы кооператордар иэстэрэ

(Салгыыта. Бүтүүтүн 3 стр. нөр). Сельпота нэһи хомуйууну аччатарын онугар, элбэтэр. Бу сельпота 6.200 солкуобайдаах араастараата таһаарылына. Дьөһөн сельпотутар балаһыаньыа эмнэ иттиһик.

Араастараата таһаарытын сүрүн бириччиннэтинэн материалый эпниэттэх үлэтэргэ кадрдары сөбү сүөхтүк түрүөрүүтүн таһаарыллар. Ханны кадры табатык аттаран туруулар сиргэ балаһыаньыа үчүгэй. Холобура, Тинт-Арым сельпотутар кэниик сылларга араастараата таһаарыллыбат буолла.

Дакылаатчыт уонна тым этээччилэр райпотребсоюз үлэтигэр көккэ итэбэстэр баалларын бэлэтээтилэр. Сөбүтүөлкэлиир хонтуора сылларга былаанын тохто. Кинигэни атыылааһын былаана толоруллубата. Араастарааттар, итэбэстээһиннэр салгыи таһаарыллаллар. Табаардар сүтүүлэригэр уонна таараба олохтонуллубут нормалар таһынан туттулаллар. Нэһилиэнньэ наадыһытын, сааастары былааннааһын үөрэттилит. Покровская сельпотун маһаһыныгар атыылаааччылартан харчыны ордуу ылым түбэтэлэрэ бааллар.

Социалистической күүталаһы аатыгар эрэ тариллибит. Бастын опыты атаһаһы ситэтэ сүөх ыгыттылар. Плановой-экономической үлэ билигин олох көрдөбүлэригэр ырааһынан эпниэттэбэт. Райпотребсоюз аппаратаһын үлэһиттэрин ортотугар үлэ дысиплиниэтин куруубайдык кэниичахчылар таһаарыллаллар.

Иит сельпотун үлэтигэр ыарахаттар бааллар, — диэтэ сельсовет исполкомун председателэ таб. Федоров А. М. — Сельпо транспорна сүөх, колхоз транспорнан көмөнү онорбот. Ол түмүгэр, райпотребсоюз ыскалаттарын таһаары аһаһыга күчүмэйдэр көрсүлэллэр. Маһаһыныга наадалаах хопчотобу-мажнай танаастар, көстүүмнэр, онтон да атын промышленнай наадалаах табаардар сүөхтэр. Сельпо Осетроваттан аһаһылыбыт таһаастары өрүс үгүөр баар Чураан базатыттан ылар. Ити күчүмэйдэри үөскөтөр. Индикитин ыска-

латтары колхоз киһи учаастагар тутар туһунан бопһуруону быһаарыахха.

Шиккэ продовольственной маһаһыны тутар наадалаах. Ити туһунан кэпэһин икки сыл устата барда да, билингэ дылы быһаарылла илик. Билигин үлэһит маһаһыны дьээтэ көрдөбүлгэ эпниэттэбэт, олус кыарабаас.

Дьөһөн сельпотун председателэ таб. Гаврильев Е. С. бэйэтин этитигэр таһаары таһыга күчүмэйдэр баалларын туһунан тохтоот. Ааттарын кэниэр наадалаах табаардар: саахар, бурдук, өбөрүөт астарын, фрукта консервалара тийбэттэр.

Биһиэхэ таһаары уурууга ыскалаттар тийбэттэр. Автоматична сүөбүдүн атыылыр тоҕкаларга табаар кэнигэр тиэрдилибэт.

— Номугу маһаһыныгар прадавецтар чаастатык уларытталлар, — диэтэ нэһилиэк Советын исполкомун председателэ таб. Захаров Е. Г. — Туттарымын сибээстээн маһаһыны ор бириэмэз хатанан турар буолар. Сага маһаһыны тутар туһунан уураах таһаарыта да, тутуу үлэтэ саалана илик. Ити туһунан Покровская

сельпотун салайааччылар тууларигэр да баттанаттар.

Маалтааныттан сага маһаһыныга туттулуохтаах тутуу маһа киллэрилиннэ. Билигин тутуу үлэтиг саалыахха эрэ наада.

Райпотребсоюз быраһыаньыатын отчуотун сүһүбүн итин тэһэ тыл эттилэр: Сынна сельпотун председателэ А. П. Варданов, Тинт-Арым сельпотун председателэ сөбүлээччы Н. Н. Никифоров, райзаготконтора директор Н. Н. Владимиров, Покровская сельпотун председателэ Н. Н. Харитонов уо.д.а.

Ремонтниктараары — Холбоу потребсоюзун председателэ таб. В. Д. Азаров муһунаахха кыгыһын ыла уонна тыл эттэ.

Пийиһаах бөдөмүчүлүгүдэр муһунахтара райпотребсоюз быраһыаньыатын састаабын саагардан биэрда.

Ф. МИХАЙЛОВ.

Дон дойду олохтооһуну бырытты

Хара-дьайдаах агрессияны тохтотуохха!

Аабааччыны кытта бэсиэдэ

Союзуу Вьетнам территориягар сааттаах сэриигэ батыллыбыт Холбоууктаах Штаттар Вьетнам Демократической Республикатыгар быһааччы агрессиялаабыттары икки ый буолла. Ити агрессия күнтэн-күн кэпэһин иһэр, Вьетнам сүүһүнэн эйэлээх кэргэттиригэр өлүүнү уонна алдьархайы ажаллар. Вьетнам Демократической Республикатын территориятыгар Америка самолеттара улам диригик өтөн кириэн иһэллэр. Американская самолеттар муус устар 4 күнүгэр Демократической Вьетнам столицата-Ханой салгынаабы кыраныссытыгар өтөн киридилэр. Вьетнам Демократической Республикатын атын дойдулардаабы дьыалатын министрствотын сайабылыаннаһыгар бу — «Союзуу Вьетнамга бэйэтин хотторууттан быһанар иннитэн хотугу Вьетнам утары салгынынан саба түһэн алдьатылаах сэриини күүһүрдэр былаанын толорууга АХШ сага агрессивнай хардыытын көрдөр», диэн этиллэр.

Итини таһынан Американской агрессордар Вьетнам Демократической Республикатыгар алдьатылаах сага сэрии сэбин көрүгүн боруобалааһыны сабаластылар. Арбаангы бэчээт иһитиннэрбитин курдук республика территориятыгар үрдүгэ сүөх сиртэн напормо-вай бомбалары быраабаллар, ити кэниттэн сир умайан барар.

«Американецтар Гитлер уонна Муссолини курдук Вьетнам нэһилиэнньэтин сага сэрии сэбин боруобалааһыныгар тыыннаах лаборатория курдук туһаналлар», — диэн английскай «Нью Стейтсмент» сурунаал абаран туран суруйар. Америка салгынаабы ороспуоньуктарыгар ханнык мистэни урускаллыыллары бэйэлэрэ көрдүүллэригэр быраап бэрилиннэ.

Ити кэниттэн партизаннары аһылык буолар культураларыттан быһар наадатыгар ыһылылары сүөх онгорорго операциялары онордулар. Самолетунан ойуурдарга тоннанан бороһуоктар уонна газтар ыһылыннылар, итилэр үүнүүнү сүөх онгороллор уонна дьону тумнран өлөрөллөр. «Күн айы кэриэтэ», — диэн билинэр американская сенатор Уэйн Морзе, — АХШ самолеттара биһиги сэриини биллэрбэтэх дойдубут утары ороспуйду саба түһүүнү онгороллор. Итиник саба түһүүлэр уонна газтары туттуулар АХШ-га хоромньуну эрэ таһаараллар уонна общественность уордайытын таһаараллар».

Аан дойду бары чыһинэй дьонно АХШ буруйу онгорор дьаһылыларын сэмэлиллэр. Американская сэриинимсэхтэр үүнэ-тэһинэ сүөх барылырын утары демонстрациялар, муһунахтар, митиннэр буолбатах биэр да дойдularын аан дойдуга билигин булар күчүмэйдэр. «АХШ Вьетнам утары сэриини ыытыы ордуу алдьатылаах ньымаларын туттан киһи-аймакха кутталы ажалла» — диэтэ Англия биллиилээх филосо-

ба уонна эйэ иһин охсуһааччыта Бертран Рассел.

Ол эрэри, Вашингтонан кэлэр иһитиннэрбилэр көрдөрөллөрүнэн АХШ правительствотын салайааччылар аан дойду норуоттарын модьуйуутугар бэриммэттэр уонна Вьетнам демократической республикатын утары агрессиятын уураатар санаалара сүөх. Вашингтонга бу социалистической республика эйэлээх куораттарыгар уонна селоларыгар салгынтан саба түһүүнү күүһүрдэргэ сага былааннары, салгынынан уонна муоранан блокадалары онгорорго, хотугу Вьетнам ууларыгар миһалары туруорарга сага былааннары онгостолор.

Итини кытта сэргэ Холбоууктаах штаттар Союзуу Вьетнамга бэйэлэрин сөбүлэһинилээх күүстэрин элбэтэллэр, бэйэлэрин Сайгоннаабы хоолдугаларын үрэллэн эрэр армиятын быһыырга дьулуналлар. Кэниики сылга кинилэр армияларыттан улахан аччыгыһа сүөх 18 тыһыынча киһи күрээтэ, олаата хас алтыс саллаат армиятан барда. Союзуу Вьетнам куораттарыгар уолаттары күүс өтүлэрин киһиттэн, ресторнтан, университеттартан уонна кулууптартан тутан ылан хаһаармаба тэһэйн илдьэллэр. Итинэн армияга дьон тийбэттин толоруохтарын баараллар. Тыа сиргэ босхолонуу фронтун армиятын илиитигэр толору кэриэтэ баар. Бүгүн Союзуу Вьетнам салайар чөмкөлөрө уонна кинилэр хаһаайыннара — американская оккупаннар ооннообор дойду столицатыгар Сайгонга бэйэлэрин куттала сүөх санамматтар. Соторуутаабыта күүстээхтик харабылланар АХШ посольствотын дьэтигэр күүстээх дэлби тэбии ньиригыйбитэ. «Дойду бары нэһилиэнньэтэ бу уопсай охсуһууга кыттар эбит», — диэн биллиилээх австрийской журналист У. Бэрчетт суруйар. Киһи партизаннар охсуһар ойуурдарыгар хас да ый олорбу-

та. Биэр улахан, түмсүүлээх кэргэһигэр баар курдук санаабын.

Национальной босхолонуу армиятын кимэн кириитинэн американская оккупаннар уонна кинилэр Союзуу Вьетнамнаабы наймылаахтара биертэн-биэр хотторууну ылан иһэллэр, кинилэр хонтуруоллуур территориялара хас күн аабы кыараан иһэр. АХШ ханнык бабар сага буруйу оноруулаах дьаһылыра, кылыллыылыра, Союзуу Вьетнамга өлөрүүлэрэ, Вьетнам Демократической Республикатын утары агрессиялааһын, кинилэри бүтэһиктээх хоторууттан хайдах даһаны быһаабат.

Аан дойду бу оройуонугар АХШ ытар билигин политика салбаан барыта аан дойдутаабы баһаһыаньаны өссө ыаратыан уонна киһи-аймабы сага сэриигэ умса анныан сөп. Ол иһин советская правительство өссө биридэ Холбоууктаах Штаттары кинилэр дьаһылыра эйэс улахан кутталы үөскэтэрин туһунан сэргэттэ. Советский Союз сэрии кэпэһин барытыгар кыһаллыбат буолуон сатамат, онон быраатты социалистической дойду — Вьетнам Демократической Республикатын оборонатын бөбөгөтүүгэ дьаһаллары ылар.

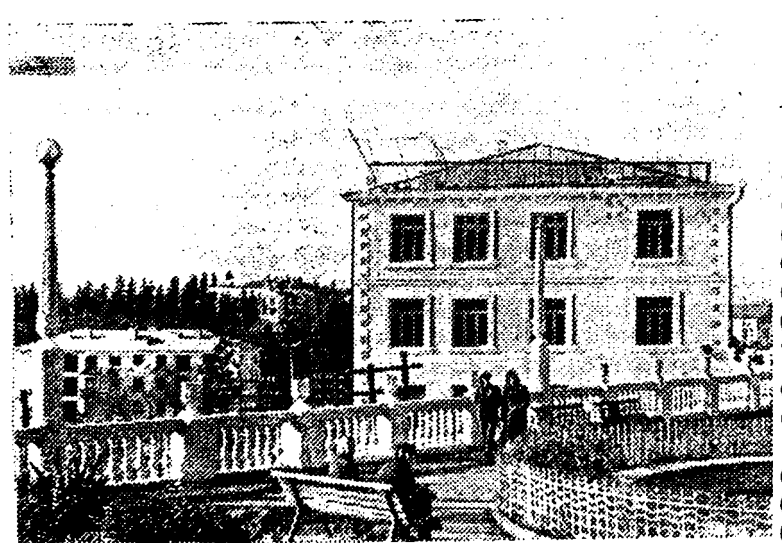
Быһыы-майгы хааһыта маньыгы көрдөрөр: АХШ, Вьетнам Демократической Республикатын утары бэйэтин агрессиятын тохто-тохтооха уонна Союзуу Вьетнамтан таһаран биэрэхтээх. Итини онгорбот буоллабына кинини күһэйэхтэрэ.

С. КУЛИК.

Редактор Н. С. ПОПОВ.

«КОСМОС» кинотеатрга

Муус устар II күнүгэр: «Зигмунд Колосовская». Сеанстар: 12 ч., 14ч., 16ч. 19-30 м. 21-30 м.

ГРУЗИНСКАЯ ССР. Махарадзевская оройуон Насакирали селота кэрэ күөх ойуур ортотугар турар билигин куораты санатар. Элбэх аҕаҕардаах олоһор дьэһэллэр, оҕо саттардаах, дьаһылылардаах, оҕуолалардаах, аҕаҕадаах, баһыһаах, олох-дьаһах өттүнэн хааччылар комбинаттаах, көнө асфальтированной уулуссалардаах.

Оройуонна биэр бастын үлэлээх Насакиральская чайы үүннэрэр совхоз баар.

ОНИМОККА: Насакирали село биэр муһууга.

СССР фотохрониката.

ЛЕНА МАЯКТАР

Ытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аһа аатын, адырыны чуолкайды ыһыллыахха, Орджоникидзевской типография.

ВИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покровская бөһ. Орджоникидзе уул. 32 №-р. ТЕЛЕФОННАР: редактор—1-62, редакторы солбулааччы—1-59, ответ. секретарь—1-51, сурук отдела—1-46, уопсай—2-66.

Тиража 2840.

Санааһын № 44.

Тыя хаһаайыстыбатын салгыи сайыннарыыга биһиги партиябыт ылыһар дьаһаллара барыбытыгар чуолкайдык ойдоһор. Промышленнай предприятислар, учреждениелар уонна тэрилтэлэр коллективтара фермалары, производственнай участактары уонна колхозтары кытта шэфтэһэн туран улахан көмөнү өгөрорго сөрүктаналлар.

Орджоникидзевакй лесхоз коллективэ семилетка бүтэһик сылыгар «Правда» колхозу кытта шэфтэһэн туһааннаах көмөнү өгөрорго эбэһээтэлистебэ ылыһа.

Лесхоз коллективэ чуолаан, баскыһыанньыктары тэрийһэн колхозка маһы бэлэмнээһингэ уонна оту өттөөһүнгэ, сайын дьону таһыыга уу транспортынан хаачыһыыга, колхоз ойууругар техникескэй көмөнү өгөрорууга, лесхоз үлэһиттэрин көмөтүнэн сааскы өртөөһүнү ытыһыга, общественнай сүөһү аһылыгар анаан 150

тонна I уонна II сүөртөөх оту бэлэмнииргэ эбэһээтэлистебэ ылыһа.

Ити көмөбө эппиэттээн, «Правда» колхоз чилиэннэрэ эти, үүтү онтон да атын тыя хаһаайыстыбанын бородоуктаны өгөрорууга бэйэлэрин социалистическай эбэһээтэлистебэлэрин чинэптээхтик төлөрорго сөрүктаналлар.

Биһиги көрр.

СССР КК кулун тутардаабы Пленум уураахтарынан, өрө көтөүллэн, «Правда» колхоз сүөсүһүттэрэ үлэбэ үтүөкөннээх ситиһини көрдөрүлэр. Биһиги «Правда» колхозка тийиһини гэр чепаловтар тустарынан элбэх көпсөһүн буолбута. Үүтү ылыһыга I кыбартаал түмүгүнэн социалис-

БАСКЫҤААННЫК БУОЛЛА

Тинт-Арыы сельскэй Советыа уонна Орджоникидзе аатынан колхоз бастакы уонна иккис биригээдэлэрин үлэһиттэрин инициативаларынан хотон уонна кулуун тутуугар анаан тутуу маһы бэлэмнээһингэ маассабай баскыһыанньык буолла. Ити күн мас көрдүһүгэр Тинт-Арыы уонна Тумул участактарын 59 рабочайдара уонна сулуусулаахтара таһыстылар. Баскыһыанньык түмүгэр 250 кубометр мас көрдүһүнэ, ол иһиттэн арыс уон кубометр тутуу барар сиригэр таһылыһа.

Мас көрдүһүгэр ордук активнай кыттыһы Тинт-Арыы сель-

потун, сибээс отделениетын, баһыһа үлэһиттэрин коллективтара ылыһар. Үрдүк таһаарылаах үлэ хөбөүрүн С. Петров, Н. Кузьмин, А. Остроуев, А. Петров уонна да атыттар көрдөрдүлэр.

Ол эрээри, баскыһыанньыкка 8 кылаастаах оскуола уонна масомолпром коллективтара кыттыһы ылбатахтара хомолтоһох.

Орджоникидзе аатынан колхоз чилиэннэрэ тутуу маһын бэлэмнээһингэ кыттыбыт бары таһаарыстарга улахан махталларын биллэрэллэр.

М. СУХАРЕВ.

ПОКРОВСКАЙГА КЫҤЫНЫ АТААРЫ

Кыһыны атаары Покровскайга олус көрдөөхтүк ааста. Клубнай уонна Пятилетка уулуссаларга бэрт эрдэттэн элбэх киһи муһунна. Уулуссаба араас астары, кинигэлэри атылааһын үчүгэйдик тэрилиннэ. Эргизэн үлэһиттэрэ кыһыны атаарааччылар туохха наадылларын толору хааччыларга үчүгэйдик бэлэмнэммиттэрин бэлиэтиир наадалаах. Остолобуой үлэһиттэрэ «Холбос» специалитарын көмөтүнэн элбэх кондитерскай оҥоһунтары бэлэмнээбитэр.

Уулуссаба оҥоһуллубут остуолларга дьону үөрэн-көтөн көрсөр продавецтар көрдөөх кэпсэтиилэринэн, имигэс туттууларынан-хаптыларынан атылаһыа да суох киһини атылаһыннараллар.

Санаттан-сага дьон мустан, тугу-эмит булгуччу атылаһан бараллар. Кыһыны атаары бырааһынныгар оболуун-кырдыабастыын бука бары кэлбиттэр.

Остуолба үрдүгэр ыйаммыт араас бириһи ыттан тахсан ылар туһугар улахан сыра табыста. Көр-күлүү манна буолла. Сага суоруллан туруоруллубут остуолба устун үөһэ ыттан бириһистэр ыйанан турар сирдэригэр тийһэн бириһи ылаһын. Остуолба устун ыттан тахсыыга үчүгэй дьобурдаахтарын кирпиичэ заводун рабочайа Юрий Нестеров, райпотребсоюз шофера Николай Филиппов онтон да атыттар көрдөрдүлэр.

Үгүстэр остуолба ортотуттан, сорохтор бириһис чусаһаан иһэн, кыайан тахсыбакка төттөрү сурулаан түһэллэрэ абатыан.

Уулусса мунуктарыгар нэрэхсэбиллээхтик хаарынан оҥоһуллубут куобабы, эһэни, Снегурочканы, Дед-Морозу, хаар дьыллэри, онтон да атыттары көрүүххэ сөп. Кинилэр аттыларыгар элбэх киһи мустан хаартыскаба-түстүлэр.

Күүлэйдээһин саамай күннээн турдагына, самолет кэлэн элбэх листовкалары түһэртээтэ. Парашютунан самолеттан снегурочка түстэ.

Автомашиналарынан, тройка аттарынан күүлэйдээһин буолла. Автомашинаба обонн ь о р д о х эмээхсин суду улахан эриэппэни тардан ычаахтаһа тураллара оҥоһуллубут. Нуучча национальнай көстүүмнэрин таһыыт ТМУ үлэһитэ Людмила Агафонова, Шура Тарасова, Мария Захарова, продавецтар оскуолаларын истээччигэ Валя Иванова көрдөөх частушкаларынан дьону сөхтөрдүлэр.

Покровскай олохтоохторо кыһыны атаарыларын үөрүүлээх бырааһынныыга сырттан хатыыскалааһынан уонна Культура оройуоннаабы дьизитигэр буолбут улахан концердынан түмүктэннэ. Кыһыны атаары бырааһынныыгар Покровскай олохтоохторо эрэ буолбакка, кини чугаһынаабы селолар олохтоохторо кытыннылар.

ЛЕНА МАЯКТАРА

СССР Орджоникидзевакй уонна Горнай оройуоннараабы комитеттарын уонна үлэһиттэрдепутаттарын оройуоннараабы Советтарын органа.

Тахсара 3-с сыла. № 45 (440).

1965 с. муус устар 14 күнэ. СЭРЭДЭ

Сыаната 2 харчы

ҮҮТ ЭЛБИИР

тической куоталаһыыга Эбэ ычат - комсомольскай фермата бастаан тахсыбыта. Манна үүтү ылар киһи охсунуу утумнаахтык ытыһылыбыт. Чепаловтары кытта III биригээдэттэн Куоһава фермата уонна Тураһаах ычат-комсомольскай фермата тилэх баттаһан кэлбиттэрэ. Түмүк маһык: Эбэ ферматыгар хас биридди ынахтан 257-лин килограмм, Тураһаахха 251-лин килограмм үүт ыаммыта, оттон Куоһава фермата үүт валовой ыаммыгар чепаловтартан биридди тоннаан эрэ хаалбыта. Бу үс ферма бэйэлэрин кыбартааллаары соруахтарынаһара төлөрбүттара.

Биһиги комсомол комитетын секретара Евгений Александровтуун куоталаһы кыайылаахтарыгар сырыттыбыт. Сага тутуллубут чуурка хотонго ынахтар түөрт эрээтинэн бааллан тураллар. Ферма аттыгар от, комбикорм, талах мээккэтин уонна туус саппааһа үүсэ. Сүөһү аһылыгын хаачыһыыга улахан кыһаһы баара харахха тутта бырабыллар. Аан үрдүнэн: «Манна коммунистичес-

кай үлэ коллектива үлэһиттэрэ диир суруктаах. Ол ханас өттүгэр: «Биридди кыһабыт, барыбыт биридди кыһа туһугар!» диир суруллубут. Уһа өттүгэр: «Ыаньыксыт! Ынаххын ыан иннэһэ эмпиһин массаастыгырғын умуума!» — диир дозунг баар. Хотон иһэ ыраас, кыһа-куоһа, хас биридди ыаньыксыт ахсын эбии аһылыгы бэлэмнээһингэ анаан буочуканан хааччылыбыт. КВ-200 улахан лаары үөскөтөөччи ынахтары сылаас уунан хааччылар.

Биһигини кулуун сөбүдүсэһэ Гаврил Ермолаев көрсөр. Киһи бу ферманы кытта шэфтэһэр, биһигин көрдөрүү дуоскатын сыһынараларын саһардар. Таб. Ермолаев ферма үлэһиттэрин ситиһинэрин туһуан бу курдук көпсөһү:

— Кыбартаал устата барыта 21135 килограмм үүт ыанна, соруах 108,2 бырыһыан төлөрүлүһа. Коллектив иһиттэр бастыннар бааллар. Көрүүг эрэ, Матрена Ким үс аһар тоннаттан ордук үүтү ыата, оттон былаана 3192 килограмм. Пти курдук, Алысия Аркадьева 2979 онугар 3209, Варвара Ларионова 2899 онугар 3112 килограмм үүтү ыата. Сууккаба тоһо үүт ыаммытын көрдөрөр дуоска баар. Манна көстөрүнэн, муус устар ыйы ферма ыстаарсайа, коммунист, Гаврил Романович Чепалов, Мотя Ким, Дмитрий Винокуров уонна Алия Аркадьева куһаана сүөх саһаалаахтар. Кинилэр сууккаба 76—109, эбэтэр хас биридди ынах ахсыттан 9—10 килограмм үүтү ылылар.

— Ынахха сууккаба алта килограмм үчүгэй хаачыстыбалаах

оту уонна жүһүгэ иккитэ—барыта 30—35 килограмм көһүлөрбөнү снэтэбит. Сүөһү хамабатык сиприн наадатыгар эбии аһылыгы туһууубут. Ынабы сылаас уунан баһалара ханьар дьэри туулатабыт. Эһиги бэйэбит билээбит, сүөһүнү үчүгэйдик аһатымы үүт ыамын үрдэтин төрдө буоларын, — диир көпсөһү Матрена Ким.

— Пленум уураахтара биһигини элбэххэ эбээһинэстиһэр, — диир Гаврил Романович. — Биһиги муус устар ыйга соруахлыт улахан, оттон биһиги ый саһалаһытыттан көрдөххө, соруахлытын төлөрөр кыах баар. Биһиги ынахлыт улахан аһара төрөөтө. Биһиэхэ кытарак ынах суорун көрүэтэ. Биһиги бары кыахпыһы туһанан, үлэлэтэхпитинэ, муус устарга үүт баар буолуо.

Гаврил Романович сөпкө этэр, кырдык да муус устарга үүт элбизэ. Кыргыттар социалистическай куоталаһыыга хайаан да бастыһар санаалаахтар. Иккис биригээдэ ычаттара куруутун иһини буолуохтарын баһараллар. Кинилэр колхозка аал бастакыһа, 1964 сыл олунньу 7 күнүгэр, коммунистическай үлэ коллективын үрдүк аатын ыбыттара.

Ити көмтэн ыла киһилэр производство маяктарынан буолаллар. Сотэрутаагыта уус-уран самодельноһу көрүү бастакы тургутар бу биригээдэ коллективэ колхозка бастакы эһэстэни ылла. Эбэ ферматын иккис бастыһа ыаньыксыта хомусчуттар ансамблларыгар ситиһилээхтик оһуһуобуттара.

Коммунистическай үлэ коллективын ферматын үлэһиттэрэ Тойон-Арыыга ити курдук көхтөөхтүк үлэһитлэр, көрдөөхтүк сынныаһаллар.

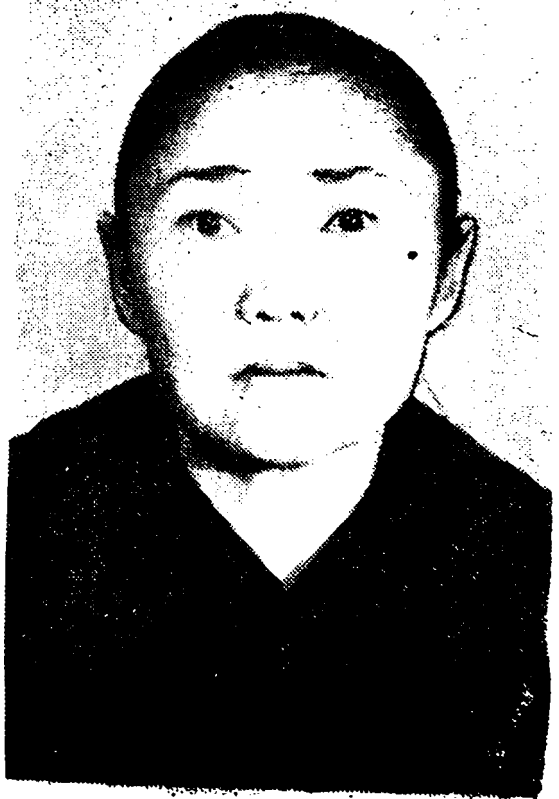
Г. ЗАХАРОВ.

«ӨКТОМ» совхоз Төхтүрдээһи биригээдэтин биридди бастыһа ыаньыксыта Е. А. Пестерова 1964 сыллаахха биридди ынахтан 2084 килограмм үүтү ыан бэйэтин эбэһээтэлистебэтин 123 бырыһыан төлөрбүтэ. Таб. Пестерова Е. А. «РСФСР тыатын хаһаайыстыбатын социалистическай куоталаһытын туйгуна» значогунан наһараадаламмыта.

Семилетка бүтэһик сылыгар ыаньыксыт Е. Пестерова өссө үрдүк эбэһээтэлистебэни ылыһан үлэһит. Бастакы кыбартаалы үчүгэй көрдөрүүлээх түмүктээтэ.

СНИМОККА: ыаньыксыт Е. А. Пестерова.

В. СТЕПАНОВ фотота.

СҮӨНҮ КЫСТЫГАР ЭППИЭТТЭЭХ КЭМ

СҮӨНҮ иитингийн сайыннарына-
га уонна кинигэттэл ылаахтар бөрү-
дүүсүгүннү үрдүктүгү саас биир
эппиэттээх кэмнэн буолар.

Биһиги соторутаарыта Ленин
аатынан колхоз У производствен-
най биригээдэтигэр сырыттыбыт.
Манна 900-тэн тахса ынах сүөһү,
ол иһигэр 300 ынаар ынахтар
уонна саага төрүүр түгүл бургун-
настар бааллар. Муус устар 1 кү-
нү түмүгүнэн 163 ынах төрөө-
бүт. Ол эрээри, үтүү ылыы кыбар-
тааллабы былаана кыайан төлө-
руллүбүтэ. Бастагы кыбар-
таалга 19 тонна валовой үт
ынарын оһугар 46,9 тонна үт
ыаммыт. Биһиги ынахтан баара-
суога 157 килограмм үт ылы-
мыбыт. Сүүрбэ манньыкыттан
бэйэлэрин графиктарын уон үс
ыаммыкыт төлөрбүт.

Валовой үтүү ылыы былаан
түөлбүтүттэн уонна үтүү, орос-
куоттааһына хонтуруол сүөбүт-
тан үтүү госуодарствога туттарып
былаана төлөрүллүбүтэ. Үт та-
баарынаа 57,3 бырыһыанга эрэ
тэнг. ыаммыт үт 34,3 бырыһыан-
на ыһырдэргэ иһэрдиллибит, 8,4
бырыһыан ис-хаһаайыстыбаннай
паадага туттуллубут.

Ыһырдэргэ 100 центнер ле-
кустествонай үтүү өгөрөн иһэр-
дэргэ былаан тиэрдилибитэ. Ону
учаастак салайааччылары В.
Дмитриев, А. Варламов суолта
бүрэн, бөлөмнүргэ кыһаллыба-
таахтар. Оһоһор хотоннор үрдү-
лэрин хаарып түһэрбэтхтэрин тү-
мүгэр хотон таммалаан, сүөһүлэр
түөлэрин дьүдүтэллэр.

ФЕРМАЛАРЫ МЕХАНИЗАЦИЯЛААҬЫН

ОРДЖОНИКИДЗЕ аатынан кол-
хоз Чкаловтаабы производственной
учаастагар сүөһү иитиитигэр ме-
ханизациялааһын олохтонон эрэр.
Чкалов уонна Харыйалаах ферма-
ларыгар 250 ынах ынаар механи-
ческой аппарат туруорулунна.
Онон ыанньыкыттар аан бастаан
ынабы механической аппаратынан
ыаһыны сабалаатылар. Ыанньык-
сыттар үлэлэрэ улаханньык чэпчэ-
тэ. Маны таһынан бу хотоннорго
автопоилка туруорулунна.

Монтажтыыр үлэлэри «Сель-
хозтехника» Булгуньахтааххаабы
отделениетын рабочайдара А. Со-
колов, В. Мерзлянин ыытылар.
Кинилэр билигин Тумул учааста-
гар ыһырдэ турар хотонугар уунан
итиитилэр системаны туруоран
бүтэрэн эрэллэр.

Сүөһү иитиитин үлэһиттэригэр
бу улахан көмө буолар.
Н. АММОСОВ.

Комсомолецтар истиилэригэр

МУУС УСТАР 18 кү-
нүгэр 1965 сыл олөх-
тоох бириэмэнэн 8 чаас
35 мүнүүтэҕэ Саха си-
рин үөрэнээччи комсо-
молецтарын радиослет-
тара буолар.

Бары оскуолаларга
радиослету коллектив-
най истиини тэрийнэх-
тээхтэр.

2-с ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 с. муус устар 14 н. № 45,

Сүөһүлэргэ күнүгэ сэттэллэн ки-
лограмм оту уонна талах мээкка-
лтиэн көөннүрбө өгөрөн снэтэл-
лэр. Ити, баччага, сөһтөөх аһы-
лык курдук. Ол гынан баран от
хаачыстыбата олус кыһаран буо-
лан, сүөһүлэр тоһо-хана аһаа-
баттар.

Биригээдэҕэ тоһо элбэх
ынах төрөөбүтүн үрдүктөн сапта-
рыны ыытарга эрдэттэн тэрий-
мэтэхтэр. Ол түмүгэр муус устар
1 күнүгэр диэри биһир да ынах
сантарыллыбатах. Биригээдэ са-
лайааччылары үтүү ылыы былаан-
ны төлөрбөтөх биричиинэлэринэн
ынахтар хойутаан төрөөһүннэри-
гэр снэгэнэллэр. Ол гынан баран,
сантарыны тэрийбэккэ олорол-
лор. Ити түмүгэр кэлэр сылга
ынахтар өссө хойутаан төрүүхтэ-
рин, элбэх ынах кытарыабын сөн.

Ыһырдэ корөөччүлэр Н. Матвеев,
Ф. Петрова, Е. Пестерева үлэһитир
хотоннорго үчүгүйдүк оромун-
наммэтэх, сннктээх, ыһырдэри
таһырдыа таһааран күлүдэһнэт-
тэр.

Биригээдиһир В. Дмитриев ха-
сты да хонукка үлэтигэр тахсы-
бэкка арыгысыыр. Ол түмүгэр
биригээдэ үлэтэ дьаалатынан ус-
тар. Колхоз бырабыллыаһына
уонна парткома бу биригээдэ са-
лайааччыларыгар кытаанах ми-
рэнн ылаалара эрийиллэр.

Бу биригээдэни кытта сөргө
олорор IV биригээдэҕэ сүөһү кыс-
тыгы тэрийиниҕэ балайда үчүгэй
көрдөрүүлэр бааллар.

Коммунистической үлэ ударни-
га Н. Кириллин 50 бороону тутан
корон-харайан кыстатта. Үчүгэй
көрүүнү-истиини, аһаһыны хаач-

чыһан борооннор күһүнүгү ту-
руктары сүтэрбэттэрин эрэ буол-
бакка, кинилэр уобалтарын уонна
улааталларын ситистэ. Кини бо-
роонноругар көөннүрбө өгөрөн
эбнн аһатар. Ол түмүгэр, бороон-
нор сууккатаары эбннннлэрэ
сорох ыйдарга биһир килограммтан
ордо сырытта. Бу бэрэһеанору
муус устар 6 күнүгэр мясочел-
промиа туттардылар. Биһир бо-
роон орто ыйааһына 225,8 ки-
лограмм буолла. Түөрт уон бо-
роон үрдүк уйуулаабынан, уон
бэрэон өртөнү үрдүктөн уйуулаа-
бынан туттулунна. Ити курдук,
колхозтаах Н. Кириллин бэйэтин
үчүгэй үлэтинэн кыһынны би-
риэмэҕэ сүөһүнү дьүдүлүлүккэ,
төттөрүтүн, уотуохха, сөбүн да-
каастаата.

Саас кэлигэ сүөһү үлэһиттэ-
рин элбэххэ эбээһиннэһинир. Сүө-
һүнү тэрээһиннээхтик кыстатан
таһааран маччирэннэҕэ үүрүү ула-
хан тэрийэр үлэни эрийэр.

Н. ЕРМОЛАЕВ.

„Кинилэр Ийэ дойдуларын көмүскээбиттэрэ“

АТАМАЙ абыс кылаастаах
оскуолатын үөрэнээччилэрэ му-
зейдарын альбомнарыттан
биригээстэрин ити курдук аат-
таатылар.

Альбомга Аба дойду Улуу
сэриитин бириэмэтигэр Ийэ
дойдуларын геройдуу көмүскээ-
бит буйууннар тустарынан ма-
тырыйааллар хомуллубуттар.

Альбом маннайгы страница-
тыгар снайпер Степан Гурье-

вич Ковров туһунан ахтыы
бэриллибит. Бу албан аатырбыт
буйун естөөбү бэргэнник ыта-
ра, хорсун, геройдуу быһыыны
көрдөрбүтэ. 1941 сыллаахха
бу хорсун снайпер туһунан
фроннаабы хаһыаттар элбэхтик
суруйбуттара. С. Г. Ковров Аба
дойду сэриитин фронугар ге-
ройдуу өлбүтэ, кини туһунан
сырдык өйдөбүл хаалла.

Ити курдук Аба дойду Улуу

сэриитин кыттыылаахтара ин-
ки бойбуой орден кавалера
Р. Д. Филиппов, младшай сер-
жант И. М. Федоров тустары-
нан ахтыылар, сэрии кэмнээ-
би фотографиялар бааллар.

Бу альбом — Улуу Кыайы
20 сылыгар үөрэнээччилэр бэ-
лэхтэрэ буолар.

Г. ДАНИЛОВ.

Горнай оройуона.

СИРДЫККЭ ТЫЫННААХ ПАМЯТНИКТАР

(Бүгүн Шушенской сэлиэннэҕэ)

ТЫМНЫЫ Сибиһир кыраайа.
Манна ааспыт үйэ бүтүүтүгэр ре-
волюционнай үлэтин иһин эдэр
Ленин көҕө ымыллыбыта. Кини
манна үс сыл кэринэ олорбута.

В. И. Ленин Музей-дьиэтэ бэ-
рээһиннэн тутуллубут икки эргэ
дыһаҕа баар. Ити дыһалартан ор-
дук каракхэсбэллээхтэрэ Владимир
Ильич сыылка бүтэһик ыйдары-
гар олорбүт дыһаҕа буолар. Эке-
курсовод кэспиринэн бу дыһа
сылыннайдар «гостиницалары-
нан» буолбүт. Хаһан эрэ бу дыһа-
ҕа декабрист, онтон — народник,
ити кэһиниттэн социал-демократ
олорбүттэр.

Дыһа куукуратынан Владимир
Ильич остолобуой өһөстүбүт хо-
һугар киирбэит. Манна кини баа-
һынайдары көрсөрө. Кинилэр үг-
сүүлэрин истэрэ, буруйдарын бы-
растыы гынарга кордоһор сурук-
тарын суруйара, юридической сү-
бэлэри биэрэрэ.

Ыраахтаабы правительствота
В. И. Ленин Сибиһиргэ ыытан
туран, кинини активнай револю-
ционнай үлэттэн тайгитам, Рос-
сия социал-демократиятын, рабо-
чай кылааһы снрдытэ суох хаал-
ларам дии санааммыта. Оһүк
буолбатар, ыраах хараһа муһ-
пуктан кистэлэҥ суоаларынан ре-
волюционердарга Ленинскэй тыл
тийиэрэ. Ленин Шушенскэйдан
ыраахтаарыга биллэр өхсүүнү
биэрэрэ, Россия революционнай
хамсааһынны идеянай салайаач-
чытынан, өрө күүрдөөччүтэн буол-
бута. Владимир Ильич манна

Кини манна пролетариат револю-
ционной партиятын тэрийин, ки-
ни программатын уонна тактика-
тын гениальной былаанын өһөр-
бута. Бүтүн Россия политическай
«Некра» хаһыатын тэрийин ле-
нинскэй идеята манна үөскээбитэ.

Ити кэмтэн ыла 65 сыл ааста.
Биһиги дойдубутугар улукканнаах
уларыһыылар тарыстылар. Биһи-
ги дойдубут бастын уолаттара
сыылкара сылдыбыт урукку
мигээтэлэрэ, ыраах Сибиһир кы-
раайа, кини билбэт гына күбү-
лүйдэ. Ильич бүтүн манна сыл-
дыра эһитэ буоллар хайдахтаах
курдук үөрүү этэй!

Ааспыт үйэ бүтүүтүгэр Моск-
ваттан Шушенскэйга диэри Ленин
икки нэдиэлэттэн ордук айаһаан
тийибитэ. Советскай түргэн лай-
нер кинини манна сэттэ чааһы-
нан тиэрдэ этэ. Сыылкара сыл-
дыар сириг туһунан оччотобуҕа
дьонноругар Владимир Ильич ман-
нык суруйбута: «Село улахан,
бадарааннаах, хаас да уу-дусалаах,
буоһуларын курдук олус бымылаах.
Село ноһуомунан курддамыт, но-
һуому манна село аттыгар быра-
валлар...».

Билигин Шушенскэйи билбэк-
кин. Асфальтированной уулусса-
лардаах, күөх мастардаах, сайын
элбэх снбэжкпэлэрдээх, хаас дыһа
ахсын кэрпэтэ сэдтар бааллар.
Дыһалар үрдүтэригэр — телеви-
зционной антенналар. Селога саҥа
элбэх тутуулар: Советтар дьиэтэ-
ра, Культура дьиэтэ, универмаг,

сибээс дьиэтэ, «Саяны» гостиница,
олөх-дьаһах наадыһытын комби-
ната бааллар.

Бу үйэ сааланыытыгар Шу-
шенскэйга биһир эрэ начальнай
оскуола баара. Оттон билигин орто
оскуола, интернат-оскуола, музы-
кальнай оскуола, техникум баал-
лар. 200-тэн тахса гектар сэдтар
Шушенскэй тулатыгар үүнэн ту-
раллар.

Ильич кэриэстэринэн уонна ки-
нини кытта билигин да сүбэлэһэр
курдук, советскай дьон бэйэлэрин
олөхтөрүн туталлар, үлэбэ сити-
һинилэрин туһунан арааһтардыы-
лар. Сибиһир олөхтөдхтөрө В. И.
Ленин Музей-дьиэтигэр бэйэлэрин
саҥа предприятияларын бөрөдүүк-
суйатын көрдөрүүгэ ыыталлар.

Алюминийтан кутуллубут үрүм
дискка. Манна Красноярскай алю-
миниевай завод рабочайдара бэйэ-
лэрин арааһнардарын кытта ыы-
ныттар.

Ыраахан дисккара суруллубут:
«В. И. Ленингэ. Норильскэй куо-
рат комсомолецтарыттан Талнаха
бастагы рудатын бөлөһүн тут». Кини
аатыгар музейга кэрэ өһө-
һуулаах альбомнар, искусствени-
най волокно Красноярскай заводун
уонна Кыаскай хлопчатобумажнай
комбинат таһастарын көрүһнэрэ
ылытыннылар.

Манна чугас баар Ленин ааты-
нан совхозтар уонна колхозтар
үлэһиттэрэ Ильич иннигэр от-
чүттүүүллэр.

Ильичка тыыһнаах пааматын-

лыгынан — Кини аатынан аат-
таах тыа хаһаайыстыбатын тех-
никума буолар. Кини Советскай
былаас бастагы сылларыгар сир-
дыт Шушенскэйга сылдыбытын
кэриэһингэр, олөхтоох бааһынайдар
көрдөһүүлэринэн, тэрийлибитэ.
Бааһымайдар правительствога
үөрэнээччилэри практикара үөрэ-
тэргэ алта сүүс дөһээтинэ снри,
сүүс дөһээтинэ ойууру биэрэргэ
бөлөмнөриг туһунан суруйбуттара.
Билигин хатын чаран сабатыгар
бүтүн студентскай куорат баар
буолла. Техникумга тыа хаһаа-
йыстыбатын специалистара бөлөм-
нэһиллэр, улахан оһытнай үлэ
ыытыһтар. Манна аан дойду тыа
хаһаайыстыбатын культураларын
үс сүүстэн тахса сүөртара үөрэ-
тиллэр.

В. И. Ленин сыылкара сылды-
быт сириттэн чугас, кини олбөт-
суһат аатынан Саяно-Шушенскэй
ГЭС тутуулар. Кини аан дойдуга
биһир саамай күүстээх электри-
станциянан буолуога. Шушенскэй
аттынан эр санаа комсомольскай
ударнай тутуута — Абакал — Тай-
шет тнмэр суол трасеата барар.
Манан билигин поестар сылдыат-
лар. Бу тнмэр суол Саян кистэлэ-
һин баһылааһынна, тыа хаһаа-
йыстыбатын сайыннарыыга туһа-
лаах буолуога. Саяно-Шушенскэй
ГЭС күүстээх промышленнай-эко-
номической комплеке буолар. Ки-
ни Ильичка коммунизм эпохатын
пааматынныгынан буолуога.

А. КРЫЛОВ,

БУ СНИМОНКА Омскай уобалас Карл Маркс аатынан кол-
хоз бастын сүөһү көрөөччүтэ С. М. Козлову көрөбүт. Кини
аата уобаластаабы Бочуот дуоскатыгар киллэрилиннэ.

Бэйэтин үлэтин туһунан С. Козлов манньык кэспир:—Аас-
пыт сыл атырдыах ыйыттан биһиги фермабытыгар кыра сүө-
һүнү түргэнник уотуу ньыматын туттар буолбуттара. Мизэх
биһир саастаах 60 борооннору туттарбыттара. Тохсунньуга уонна
олунньуга 29 бороону мясокомбинатка туттардыбыт. Биһир
бороон орто ыйааһына 300 килограммтан орто.

Борооннору манньык аһабаты: Күнгэ үстэ — биһирдннтигэр
биһирднн килограмм оту, икки төгүл уоннуу килограмм сннлэ-
һи уонна күнгэ биһир төгүл сннлэскэ булкупан биһирднн кило-
грамм концентраты биэрэбит. Ууну төһө наадыһалларынан
иһэллэр.

Түргэнник уотуллубут сүөһү этин биһир центнерэ 40 сол-
куобайтан ордубат.

Мин үлэм иһин үчүгэй төлөбүрү ылабын. Ыйга эбии—пре-
миальной төлөбүрү 40 солкуобайы ылым.

Биһиги колхозпут эти госуодарствога атыылааһын кыбар-
тааллаабы былаанын икки төгүл кэринэ толордо. Итини би-
һиги сүөһүнү түргэнник уотан ситистибит.

ССТА фотохрониката.

ААТТАРЫН ҮЙЭТИТИЭХХЭ

МУУС УСТАР 18 күнүгэр — Саха сиригэр комсомольскай тарилта үөскээбитэ 45 сылын туолар үөрүүтээх бырааһынныгы.

Билинги оройуонмутугар бастагы комсомольскай ячейка Өктөм оскуолатыгар 1921 сыллаахха тарыллыбыт. Кинини учуутал, коммунист Георгий Проконьевич Николаев салайбыта.

Оччотобуга комсомол кэккэтигэр кирип олус кытаанах буолара. Эр санаалах уолаттар, кыргыттар кирир эдилэр. Ити оччотобу кэм балаһыанньатыттан тутулуктааба. Комсомолга кириэргэ бэлэмнэнээччилэр Устаабы уонна Программаны баһыттан-атабар диэри үөрэтэллэрэ, «Смело товарищи в ногу» диэн революционнай ырыаны олус үчүгэйдик, киэн туттуунан ылымыллара. Өктөмгө комсомолга ааҥ бастаан Афанасий Кононов, Георгий Федоров, Иван Михайлов, Савва Засимов, Степан

Ефремов кирибиттэрэ.

Оройуон бастагы комсомолоттара гражданскай сэрин сыларыгар илииллэригэр саа тутан, бандыттары утары геройдуу охсуһан, Советскай былаанга комүскээбиттэрэ.

Советскай былаанс иһин бэйэтин эдэр оловун биэрбит комсомолотторкы биридэстэринэн урукку III Маастааны нэһиллэгин киһитэ Афанасий Кононов буолар. Кини командование бийбүбүй соруудабын мэлдьитин ситиһилээхтик толороро. 1922 сыллаахха олунньу ыйга Бастээххэ олорор бандыттар этэрээттэрин ахсаанын быһаарарга сүрүдүк биэрбиттэрэ. А. Кононов разведкага баран иһэн, бандыттар тоһуурдарыгар түбөспүтэ уонна тэҥэ суох сэрини хортусунак охтубута. Ити курдук кини доҕоро комсомолец Георгий Федоров эмиэ бандыттары утары тэҥэ суох охсуһууга олбута.

Ити кэмтэн ыла уонунан сыл-

лар аастылар. Билинги олохтук кини билбэттик уларыда. Коммунизм тутар саага кэлүөнэ дьон үүһүн табыстылар. Кэлэр кэскил иһин охсуһууга олохторун биэрбит дьон сардык кэриэстэрэ умнуулар суохтаах. Онон, мил, революция уонна үлэ албан аатын кудуубун оройуоннаабы филиалы чылыһа буоларым быһымынан, оройуон бастагы комсомолоттары ааттары кэриэстээн үйэтиитиэххэ дьээн этин киллэрэбин.

С. ИВАНОВ.

ЭТЭРГЭ дылы, уута суох олоруу хайдах да кыаллыбат. Бу туһунан Ленин аатынан колхоз IV биригээдэтин уонна I Дьоннон нэһиллэгин Советын салайааччыларыттан уратылар бары билэллэр. Ол да иһин, Тиит-Эбэ начальнай оскуоланы уута суох хааллардылар.

Манна уу суох буолан, оскуола хастыы эмэ күнүгэ сууллубат-хомуллубат. Уу баһарга сыһыарыллыбыт Г. Семенов харчытын бэйэ-тэ ылар буолан, күнү быһа, чааһынай квартираларга ууну тиэйэр. Оттон оскуолага кулун тутар ыйга биэр эрэ буочука ууну тиэйэн баран, биэс буочуканы тиэйбит курдук мөһараапка суруттара сатыыр. Ити чиниһэйэ суох быһытыт туһунан эттэххэ, Г. Семенов оһүргөнэр уонна уузу оскуолага олор да тиэйиэм суоба дьээн тыллаһар.

Сотурутаабыта, уу суобун кыһалбатыттан билинги IV кылаа:

үөрэнээччилэрин кытта ойбоһтон солуурунан уу баһарга күһэллэ-биһит.

Уу баһааччы Г. Семенов хаһан бэрээдэккэ тартыллыбай уонна оскуоланы уунан хааччыйыбай? — дьээн ыйытарга тийиэбит.

Х. ИВАНОВ.

Тиит-Эбэ начальнай оскуоланын сзбиздиссэйэ.

ПОЧТАЛЫОННАР КУБААННЫК ҮЛЭЛИИЛЛЭР

КҮН АХСЫН хаһыаты күүппэтэх биэр да ыал биллэрин суох. Ордук, ыраах учаастактарга оло-рооччулар почталыон кэлэрин күүтүүтээх ыалдыг курдук кэтэһэллэр.

Хомойуох иһин, «Өктөм» совхоз Чалаевтаабы биригээдэтигэр хаһыаты уонна сүрүннээх олус кыһаан ыаллар. Урут т. Терентьев үлэһипр эрдэбинэ хаһыаты түүрт-бисе конугулан ыаллара. Билин ыалдырынан күөн туттан куһаанык үлэһипр. Оттон биллэрин таб. Дмитриева үлэһипр да, эмиэ олус куһаанык үлэһипр.

Хаһыаты кэмигэр тиердингэ сибээс отделеһиетин начальнига эһипти-сүгүөхтээх. Билинги киһиттан: «Хаһыанньыт тиердин хаһан бэрээдэктэнэрий? — дьээн ыйытаһытын баһарабыт.

Л. ПЛАТОНОВ.

ӨГНӨӨХ ХАҢЫАТ

«ПРАВДА» колхоз комсомольскай тарилтэте Булуһунахтаах сельскай кудуубугар өгнөөх хаһыат хаас да нүмэрин таһаарда. Бу хаһыаты колхозтаахтар улахаһык кэрэхсийлэр. Хаһыакка колхоз олорун соһуһиелара, бастыг дьоннор, киһикэр үлэлэрин ньыматын, колхоз уһина биридинлээи производствениай учаастактар сорууктары түстэринан суруллар. Итилин тэҥэ колхоз производствотыгар куһаанык үлэһипр, итириктэр, күлүгэһипр

уо. д. а. дьоннор түстэринан матырыһааллар таһаарлар. Ити матырыһаалларга туһааннаах карикатуралар оһуһуллаллар, сатирическай хоһооннор суруллаллар.

Хаһыаты оһорууга олохтоох ху-дожиктар Николай Григорьев уонна Егор Иванов активнайдык кытталлар.

Өгнөөх хаһыат нэһиллэһиэ ортотугар агитационнай-нигэр үлэни туруорууга үчүгэй сабы-дыаһаах буолуога.

И. ЕГОРОВ.

ИТЭБЭСТЭРИ ТУОРАТЫАХХА

ОРДЖОНИКИДЗЕ аатынан колхоз Дьураатаабы производствениай учаастагы колхозтаахтара бэйэлэрин уопсай мунньахтарыгар учаастак салайааччыларын кыты критика тарпыттара. Салайааччылар аахайымтыата суохтарыттан 200 ыаллар ынах турар хотонун үрдүн хаара түһэрлиһбэккэ турар. Ол иһин хотон тэстэр, ыанньыкыттар ууну ортотунан кэһэ сылдьан үлэһиплэр. Манньык күчүмэбэй үсүлүбуйаны билээн олорон, салайааччылар кыһаллыбаттар.

лар. Ол да иһин, манна уут сыата намнаах.

Ити этиллэр итэбэстэри бэрт түргэниик туоратыы сорууга турар.

Н. КАПИТОНОВ.

Суруйааччы И. П. Никифоров 50 сааһын туолуутугар

ЫСТАПААН

[Иһинин «ЛМ» 42,44 №№-гэр көр].
ЫСТАПААН долбууру, остуол дьааһыгын сирийэн көрдөө-бүтэ да, туох даһаны суох этэ. Оттон ханас диэки турар ыскаамыйа аһыгар, обургу соһус чугуун хаппахтанан турарын арыһа тарпыта. Чугуун мунгунан оргутуллубут издыгыг хотосуллубакка эрэ, уулуун-хаардыын балгыһан олорор эбит. Ыстапаан чугууну оннугтан сыбарытан бэттэх тардаат, аан бастаан издыгыг уутун иһэн

сабырсаппытынан барбыта. Оттон издыгыг сөмүһэтин оботунан ороон таһааран айаар илдээн эрдэһинэ, дьэһэ аана тэлэс гына аһылла түспүтэ да, Сидэр эмээхсинэ харабын килэчи көрбүтүнэн, икки сутуругун бобуччу туппугунан дьэһэ ортотугар биридэ баар буолбута. Ыстапаан эрдээх кутталыттан, ханна да барыан буолбакка, баккылаах, ырбааһытын дуома илигири тураахтаабыта.

— Тыһынтын тардыам, ороспуой. Билингиттэн уоруйах буолан бараары гыммыккын, — диэт уоһа-уоһугар кыттыбат буола тоһмут киһили бабыгыраамахтаата, онтон Ыстапаан үрдүгэр түһэн бокуюа суох илиитинэн кырбаан, атаһынан тэбизлээн барда. Эбиитин — манна кэлэн көрөөр эрэ, — дии дии чанчыгыттан ситээн дьэһэ таһыгар таһаарбыта. Ыстапаан эрдээх ытаан бэтэһи-бэтэһи-тии дэриэбинэ кэтэһин диэки хаама турбута.

Дэриэбинэ кэтэһинээһи тыа кытыгар тиэлибэккэ хаалбыт күр дүлүһнэр сыталларыгар тийиэн Ыстапаан олорон эрэн кулгаабын, сырайын, көхсүн туппахтаата. Кини манна олорон элбэһи эргитэ санаата. — Бу кэриэтин олох төрөөбөтөбүм буоллар... Дьэ, хайдах киһи буолуохпунуй? Ким аһатыай, иитиэй? — дии-дии эмиз хат ытаан барбыта. Ытырын быһыгар аһалаах, ийэтин аһыан сүрбэ ытырбахтаан ыларга дылы гынна,

Сиһинэ орто оскуоланын 8 кылааһын үөрэнээччитэ Галина Леверьева «4» уонна «5» сыаналарынан эрэ үөрэнэр. Иллэн бириэмэтигэр ийэтигэр, Орджоникидзе аатынан колхоз бастыг ыанньыкытыгар Улита Андреевнага көмөлөһөр.

СНИМОНКА: Галина Леверьева.

В. СТЕПАНОВ фотота.

ыарыта ааһа илигэ.

Сүөдэр обоннор кыстык балабана онон-манан ойдон түһүтэлээбит, саах сыбахтара баас оннун курдук оһойон көстүбүттэрэ. Ыстапаан балабаһа, — ама манна туох даһаны суох ини, — диэбит санаатын илдэ үнүөхтээн кэлбэтэ. Халбаны бэрт нэһиллэ аһан, аанна аһыан кыбыта сыһа-сыһа, дьэһэ иһигэр кирибитэ. Былыргы үйбэһе көһөн хаалбыт ыал өтөһө, ыһыллан-буруллан турар. Оһох кэһиниэн хотонго кириэр, адарай аан дардаллан турар. Балабаны тула, наара ороннор кэккэлээбиттэрин көрөн баран, Ыстапаан, — манна утуйуом буоллаба, — дии санаан, иһин түгэһиттэн үөһэ тыһыммыта. — Ээй, хайа, — хортуппуй үтэн смирбэр испиһкэм суох эбит дии, дьэһэ саны-саны төбөтүн тарбанна. Онтон холумтанга ыттан испиһкэ көрдөөн көрбүтэ да булбатаба. Ити кэһиниттэн орон аһын кириэн чүүччэйэн, туох баар бөһү-сыһы барытын хостоон таһаарбыта. Ол кэһини тһэһэр, хаһаангыта эрэ биэр быһаһас хаалах испиһкэ, орон хайабаһынан түспүтүн булан таһаарбыта: — бай, доһор, туох үчүгэй ойуулаах испиһкэтэй? Дьэ даллайан түһэн муостаах тайах дии, саага соһус ээ, ама умайар ини, — дьэһэ испиһкэти хаатын көрбөхтөөн баран, бэрт тиэтэһинэн оһоххо мас бөһөнү бэлэмнээтэ. Испиһкэтин атаһыттан бири сотто, — умайбата, иккис маһа төбөтө туура барда, үһүс эмиз буралыһна.

— Кэбис, кэбис, сиһиттээх эбит, таах баратымааха. Сарсын күн уота көрөн кууртаһына туохтаа-бар да ордук таарыттарбат буолаа ини, — дьэһэ баран, хаатын ап-паччы тутта уонна түһүккэ уурда. Онтон оргууй аһай таһырдыа тахсан хортуппуй олордуллубут кирээдэтигэр барда.

[Салгытын 4-с стр. көр].

ЛЕНА МАЯКТАРА 3-СТР

ОЙУУРУ ТУНАНЫНЫ БЭРЭЭДЭКТИЭХХЭ

«Португальская» Гвинея—Африка континентын биэр бүтэ-
хик колонията. Кини норуота бэйэтин босхолоһунун иһин сэ-
билленилээх охсуһууну ыытар. Партизанскай этэрээттэри сэр-
гэ Португалия колонизатордарын утары ПАИГК тэрийбит на-
циональнай-босхолоһуулаах армиятын чаастара сэриигэ кыт-
таллар. Армия хас күн аайы өстөөххө ордук самнарылаах
охсууну биэрэн иһэр.

СНИМОККА: ПАИГК генеральнай секретара Амилкар Каб-
рал сэриилэри бэрэбиэркэлиир.

ССТА фотохрониката.

ЫСТАПААН

[Салгыыта. Иннин 3-с стр. көр].

Барыта, үс үһүн кирээдэсэ хор-
туоппуй олордоллубут этэ. Бу
хортуоппуй ото тахсыбыттан
көрдөххө,—бэрэ төрөөбүт бы-
һылаабы. Ыстапаан кирээдэ бы-
һыгар чоххойон олорон,—бэйи,
мантан алдьаппакка ылбыт киһи
үчүгэй буолуо этэ—диэбит киһи
«урдук, тус-тупса бөлөхтөөн үүм-
мүт төртүртээн, отторун тыып-
пакка эрэ ойбоһунан хаһан ылан,
куурусса сымыытын саба үс-түөт
хортуоппуй, ырбаабытын тэллэ-
сэр кутунна уонна тизтэй-саарайа
балаһанын диэки бөкчөрүөт турда.
Кини ачыккаабыта бэрдиттэн—
оо, мун саатар буспут да буолба-
таххын,—дии санаата уонна биэр
хортуоппуй сиикэйдии сиз хачы-
рыбатан кэбистэ. Онтуката ас
суолтатын толуйуохтаабыр, эби
алдьархайы ажалбыта. Сыһаабын
уута саккырааччы сүүрбүтэ. Сүр-
эс өлөхсүйэн хотуолаары хаста
да өбүйбэттэн бэһэн тохтообута.
Хайа сахха, кизэ буолан боруор
хараҥа дьиз таһын сабардаабыта.
Балаһан иһэ таһырдыаабыр икки
төгүлүнэн өссө хараҥа этэ. Наара
орон үрдүгэр, бороон ходоуун
курдук от онон-манан тэлгэнэ сы-
тарын үрдүгэр, Ыстапаан утуйаары
токуллоһунан—токуллан баран,
хас кутуйах тыһа сырдырбаата-
бын аайы дьигинии сыппыта.
Онтон улам-улам уута былдыаан,
утуйан хаалбыта.

Бу тухары Ыстапаанга ким да
кыһаллыбатабы, уонна сүтүктээбэ-
тэбэ. Ыстапаан куолутунан, күн
уоттаммытын кэннэ уһуктубута,—
дэлби ачыккаан хаалбыт, урукку-
тунаабыр өссө сэниэтэ суох буол-
бут этэ. Дьааһыа—дьааһыа өссө
утуйаары, тартаран нухарыйан ба-
рара. Кини бэйэтэ да билбэтэбэ
уута тобо хамматабын. Сэрэһэн,
сэниэм эстэн утуйарга тартара ту-
рар буоллабым—диэн саныыра.
Ол икки ардыгар, түннүккэ уу-
бут испиискэтигэр күн уота сылаас
баһайытык тыган турарын көрө
биэртэ,—«испиискэм куурдабы»,—
диэбит санаатыгар, сэниэтэ суо-
бунан үнэн тийэн илиитигэр ылла,
ол кэннэ син бэһэннэһитин кур-
дук, эргим-үргүм тутан көрдө.
Биэр маһы ылан уматаары, сотуо-
лаан сардырбалпыта уот сандаарыс
гына түспүтэ. Ачыккаабыт Ыста-
паанга мантан ордук үөрүү ха-
нан даһаны суоһа,—саатар хор-
туоппуй сиэр баһайым ини—
диэн баран хортуоппуй буһарар

дьаһаллары тэрийтэлээн барбыта.
Бэһэннэһиттээбэр эби 3—4 хор-
туоппуй киллэрэн күлгэ көмпүтэ
уонна буһарын кэтэһэн, холумтан
иннигэр кэтэбэ куоһайан олороох-
тообута.

Ыстапаан бу «урдук, иччитэх
өтөххө хортуоппуй үтэн син-сип
үс хоммута. Үһүс күнүгэр дэриэ-
бинэбэ, нэһилиэк Советын предсе-
дателэ уолсай мунньабы ыһыр-
быта. Бу мунньахха, урут Ыстапаа-
ны иитэ сылдьыбыт уонна хол-
дохпут Дьөгүөр оһонньор эмиз
кэлбитэ. Дьөгүөр оһонньор мун-
ньах кэнниттэн, дьоһуннанан ту-
ран, кыһаллыбыт-мүһэллибит буо-
ла сатаабытын дьэбэлэйдээн эрэ-
дии:

—Былырыын, миэхэ иитиллибит,
Арамаан бокуонньук обото Ыста-
паан уол ханна барбыта биллибэк-
кэ, сүтэн хаалбыт. Ону Совет
иһит,—диэн этээт түрбүт сиргир
бакыс гына олорон кэбиспитэ.

Совет председателэ, ситэ бар-
быт хара киһи остоулан туран
кэллэ. Сөмүйдүн чочонното—чоч-
онното Дьөгүөр оһонньоро:

—Тулааһа оһону холдоһон та-
һарбыт киһи Ыстапааны күн бү-
гүн булангыһын миэхэ ажал. Манна
үчүгэй ыалга олордуохпут, үөрэх-
хэ биэриэхпит... Ииппит оһом диэ-
бит буола-буолабын, холоон да-
һаны ийтин-аһаттын ини, сөбүн
кырбаан-атабаһаан боруостаабы-
тын буолуо. Дьэ турума, тахсан
була тат!—диэн күүстээх собуустук
эппитэ.

Дьөгүөр оһонньор тыл этэн кө-
рөөрү тура экирээн, тэпсэнни-
тэпсэнни үрүөгүн умнубут оһуо-
ла оһотуну баһын тарбанна. Кини
өйүгэр этэр тыллара сааһыланан
биэрбэттэлэр. Совет председателин
ити тыллара кырыктара бэрт буо-
лан, Дьөгүөр оһонньор тугу эмэ
бөрөөн-тараан хардалаһабын ин-
нигэр сабыы биэрбэттэтэрэ. Оһон
Дьөгүөр оһонньор атаһын үрдү-
гэр айгыраамаһаан баран, хап-
сабар эргиллэ түһээт, онон-манан
сарымтаһаммыт кыл сэлээппэтин
хаба тардан ылан төбөтүгэр саба
уурунна уонна хас атылын ахсын
токур дэһизлээх тимир торуоска-
тыннан муостаны дьөлүтэ кэһэн
эрэрдии, тобурубатан тахсан барда.

Дьөгүөр оһонньор, Ыстапааны
көрдүүрүгэр тийбитэ. Ол иһин
Ньукуу диэн уолу соруһан, иһкиэ
буолан чугас эргин көрдөөбүттэрэ

СЫЛ АХСЫН бииһи лесхозну-
тугар 170 тыһыыччаттан тахса
кубометр мас көрдүлэр. Көрдүн
үһүс группалаах ойуурга көнү-
лэлэр. Нэһилиэнньаны маһыны
хааччыһы, туох-хаһык иһилинэ,
киһилэр бэйэлэриттэн тутуһу-
таах. Лесхоз маһынан төһө сөн
буоларынан хааччылар кыһаһах,
маһыаха бары үсүлүбүһүн кы-
таанаһык тутуһуу хайаан да
наадалаах.

Маска наадылар тэриэтэ биэр
сыл иһаһи, атыһаһык эттэххэ
эһини көрдөр маһыгар быйыл,
лесхоз аадырыһыгар көрдөһүү тү-
һэриэхтээх. Лесхоз ол көрдөһүү
быһыгынан эрэ ойуур фонун бы-
һан биэрэр. Өскөтүн тэриэтэ биэр
сыл иннинэ көрдөһүү түһэр-
бэтэһинэ, лесхоз ойуур фонун
быһан биэрэр бырааба туох, онуук

□

быраабынан РСФСР Госплана эрэ
туһаһар кыһаһах. РСФСР Госпла-
на үһүс группаттан ойуур фонун
эһин быһан биэрэн сөн.

Ойуур фонун анааһын сайын-
ны кэмгэ оһоһуһалар. Оһон хас
биирдүн тэриэтэ сылын аайы, ыам
ыйын 1 күнүгэр дьэри, кэлэр сыл-
га төһө мас наада буоларын ту-
һунан лесхозка биллэрэр эбээһи-
нэстээх.

Ити көрдөһүлү тыһарыан туран,
маһы советуонкалааччы сыл бэс-
такы күнүгэр аһаммыт дэлэ-
нэлээх буолуохтаах уонна ол дэ-
лээнэтин мас үлэтэ буолуон инни-
нэ акт быһыгынан тутуохтаах.

Ойуур фонун хас биирдүн мас
көрдөр тэриэтэ ити фонун аһыыр
туһунан быһаары тахсыан икки
аһар ий иннинэ таһаһаһах. Ити

болдьох кэннинээри ыйдарга маһы
советуонкалааччы лесфонун эһин
ыһан сөн, маһыаха уон быры-
һан эһин харчыны төлүүр. Ити
кэнниттэн маһы советуонкалааччы
ойуур фонун ылар быраабы сүтэ-
рэр. Арай Саха АССР Министрда-
рын Советын фондуттан ылааччы-
лар туһааннаах сылга аһтыһыны
1 күнүгэр дьэри ойуур фонун
ыһаһаһарын сөн. Оһон сайабы-
лыһаһыны ойуур фонун ыһыга
биэр сыл иннинэ биир уонна
биирэмэтигэр туһаны дьоһуннаах
суолталаах. Ойуур фонун туһа-
ныыга «Ойууру биир быраабы-
латын» уонна «Ойуурга баһаары-
най куттал суох буолуутун быраа-
былатын» хайаан да тутуһулуох-
таах. Ити быраабылалары кыра-
тык да кэһини түбэлтэтэ таһаары-
лыа суохтаах.

Хас биирдүн советуонкалаач-
чы маһы көрдүнэ аһаһаһах доку-
муонига ыйылыбыт курдук,
ыраастааһыны үчүгэй хаачысты-
балааһык ыһтар эбээһинэстээх.

Ойууру көрдүн быраабылатын кэ-
һин, эдэр маһы көрдүн, сыһы-
ыраастааһык хааллары, бол-
дьоху тутуһуот буолуу түбэлтэлэ-
ригэр маһы көрдөөччи ыһтараа-
ка тардыллар.

Маһы советуонкалааһын биир-
мэтигэр баһаары утары дьаһал-
лар көрдөһүлэрин толоруу ха-
йаан да наадалаах. Итинник көр-
дөһүлэринэн көрдүн кэнниттэн
сыһыны үчүгэйдик ыраастааһык,
маһы көрдөн бүтөн, сааһылаан ба-
ран төгүрүччү ханааба хаһы,
мас көрдөр сиргэ, баһаар барар
кутталлаах биирэмэтигэр, хара-
быллааһыны олохтоһуун уо. д. а.
буолаһалар.

Аһаммыт сылларга мас көрдүл-
лэр сирдэригэр ойуур баһаара ба-
рар үгүс түбэлтэлэрэ таһаары-
лыбыта. Холобур, 1963 сылга
кожемунальнай предприятиялар
хонтуруаларын дэлээнэтигэр ба-
һаары утары быраабылаһы кэ-
һин түмүгэр, элбэх мас умайы-
та, үүнэн турар мас эмнэ буюрту
буолбута. 1964 сылга ойуур ба-
һаардара Покровскай леспроехо-
һун уонна «Өктөм» совхоз мас
көрдөр сирдэригэр эмнэ буолуу-
тара. Ити чахчылар ойуур баһаа-
ра буолар кутталыгар сэрэхтээх
буолууга бииһи тэриэтэлэрибит
мас көрдөөччилэрэ бэйэлэрин бол-
бамтолорун уурбаттарын туһунан
чуолкайдык этэллэр. Ол курдук,
ойууру быһан биирэмэтигэр наадалаах
көрдөһүл эмнэ тутуһулуубат. Ол
да иһин сылын аайы сорох тэри-
тэлэр ойууру куһаһаһык туһа-
ныы, ойуур баһаарын таһаары,
көнүлэ суох көрдүн иһин үгүстүк
ыһтараһаһаһаллар.

Ойуур бары быраабылатын хал-
баһа суох тутуһар буолаһаһыты-
на, бииһи оройуонмут ойуурун
сөһтөөхтүк туһанар уонна харах
харатыһыны харыстыыр буолуох-
пут.

П. СЕРГЕЕВ,

лесхоз кылаабынай лесничийэ.

Редактор Н. С. ПОПОВ.

Сурук бэчээттэммэтэр даһаны...

КАЧЫНААТТАН редакцияба
кирибит сурунка Дьөппөн сель-
потун бэкээринэтэ астаабыт
килиэбигэр таас үлтүркэйэ кө-
һүннэ диэн сурулуубута.

«Редакция бу туһунан Дьөп-
пөн сельпотун председателэ
таб. Гаврильевна биллэрбитэ.
Таб. Гаврильев манньык түбэл-
тэ баара, бэкээринэ үлэһиттэ-
рин дьалабай быһыыларыттан,
тиэстэбэ электрическэй лаампа
үлтүрүйэн түспүтэ чахчылаах
диэн биллэрдэ. Бу болпуруос
бырабылыанһа мунньабыр
дьүүлэһинэ. Буруйдаахтар ула-
хан сэмэбэ тардылыннылар.
Инникитин манньык түбэлтэ
тахсыбатыгар кытаанах сэрт-
тии оһоһулуна.

Табаарыс Павлов П. П. Но-
мүгүтээби сэллиги эмтиир ба-

лыһаһа почта хойутаан тии-
йэрин туһунан редакцияба су-
руйбута.

Сибээс оройуоннаабы уезлын
ыһтаарсай оператора таб. Ба-
кулин ыстатыйаба этиллэр чах-
чылар толору кырдыктаахтар
диэн биллэрдэ. Билигин Нөмү-
гүгэ штаты таһынан агент үлэ-
лиир, балыһаһа почтаны күн
аайы тизрдэр.

Итиитик таптыыр «эргэһим,
ийэбит, кийиитим, кыыспыт,
балтыбыт, эдьийим
УСТИНОВА
Агафья Дмитриевна,
эдэр сааһыгар соһумардык өл-
бүтүттэн диригиник курутуян
туран, бары аймахтарыгар, бил-
лэр дьонноругар иһитиннэрэ-
бит.

Кэргэнэ, оһолоро, ийэ
кылына, төрөппүттэрэ,
эдьийдэрэ, быраата.

Тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ!

Ойууру уоттан харыстааһы! Уоту утары охсу-
һар добровольнай дружиналары тэрийиҥ! Ойуур
баһаарын умуруоруу техникатын үөрэтиҥ уонна
баһылааһы! Чугастааһы ойуурдары харыстааһыҥ-
на шефтэһиитэ тэрийиҥ!

САХА СИРИН ЛЕСНОЙ АВИАЦИЯТА.

ОЛОНА МАЯКТАРА

Ытыһаллар сурунка араспаанһаны, ааты уонна аба аатын, аадырыһы чуолкайдык ыйылыһаһах.

Орджоникидзеваккай типография.

Тиража 2840.

Сааһаһын № 45.

«КОСМОС»
кинотеатрга

МУУС УСТАР 14 күнүгэр:

«ГАНГА УОННА ДЖАМНА»

I—II сериялара. Сеанстар: 11 ч.

16 ч., 19 ч., 22 ч.

ВИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покров-
скай бөһ. Орджоникидзе уул. 32 №-р. ТЕЛЕ-
ФОННАР: редактор—1-62, редакторы солбу-
һааччы—1-59, отв. секретарь—1-51, сүрүн от-
дела—1-46, уопсай—2-66.

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевский уонна Горнай оройуоннардаабы комитеттарын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннардаабы Советтарын органа.

Тахсара 3-с сыла.
№ 46 (441).

1965 с. муус устар 16 күнэ.
БЭЭТИНСЭ

Сыаната 2 харчы

Хонтуруоллуур тэрилтэлэр үлэлэрин дьүөрэлэһиннэриэххэ

ВИЛЭРИН КУРДУК, партия уонна правительствэ ыйытыларын, государственнай былааннары уонна соруудахтары толорууну хонтуруоллааһыны советох партийнай-государственной хонтуруол комитеттара толорор буолбатахтар. Кинини сэргэ элбэх ахсаалнаах ведомственной, государственнай, административнай уонна общественной хонтуруол тэрилтэлэрэ бааллар. Холбоһуу, билигин оройуонмутугар предприятиелар, тутуулар, колхозтар уонна совхозтар финансовай-экономическай үлэлэрин бэрэбэркэллэр тэрилтэлэр — государственнай статистика инспектурата, райсовет исполкомун үбүн салаата, госбанк, стройбанк, тыа хаһаайыстыбатын управленийта, оройуоннаабы былаанчыыр комиссия уо. д. а. бааллар. Кинилэр бэйэлэрин аналларынан предприятиелар, тутуулар, колхозтар, совхозтар үлэлэрин бэрэбэркэллэлэр, финансовай, хаһаайыстыбаннай ырытыылары онороллор. Ол тыһан баран, кинилэр ити бэрэбэркэни бэйэ-бэйэлэрин кытта сибээстэспэккэ онороллор. Онон сорох ардыгар үрүтүһэ бэрэбэркэ барар.

Кинилэр үлэлэрин дьүөрэлээһини партийнай-государственной комитет тэрийэр аналлаах. Ити туһунан ЦКК балаһыанньатыгар даһаны этилэр. Маны билигин ханыкк ньымаларынан олохтухпутун сөбүй?

Бу боппуруоска чуолкай аңгы-аңгы биллигитэ ким да быһааран биэрэ илик. Партийнай-государственной хонтуруол Ленинград куораттаабы комитета хонтуруоллуур органнар үлэлэрин дьүөрэлээһинигэ балайда сөптөөх ньымалары булбут. Итини билигин аһыйах хонуктаахха баран биллэтибит. Онон бары тэрилтэлэр представителлэригэр дьүөрэлээһини совета тэриллибит. Советка 7—9 киһи киирэр. Ити советтар бары хонтуруоллуур эбээһинэстээх тэрилтэлэри кытта биһргэ бэрэбэркэни ыттымы былаанын кыбартаал аайы онороллор. Ити былааннарга предприятиелар финансовай-хаһаайыстыбаннай үлэлэрин бэрэбэркэлээһини, ис резервни үөрэттин уонна туһаныны уо. д. а. боппуруостар киирэллэр.

Ити былаантан көрөн партийнай-государственной хонтуруол комитеттарыгар көмөлөһөр группаларга былаан оһоһулан ытыллар. Ол былааны толоруу партийнай-государственной хонтуруол комитеттэри көмөлөһөр

группатын председателин хонтуруолланар уонна салайылар.

Билигин усулдуобуйабытыгар партийнай-государственной хонтуруол комитеттэригар көмөлөһөр группалар, «Комсомольская прожектор» этэрээттэрэ, колхозтар ревизионнай комиссиялара уонна нэһилиэккэ баар атын тэрилтэлэр бэрэбэркэни ыттымы уһсай былаанын бары биһргэ оноруктаарын сөп. Нэһилиэккэ баар көмөлөһөр группалар председателлэрэ партийнай тэрилтэлэр секретардарын солбуйааччылар буолалларын быһытынан, уһсай бэрэбэркэни ыттымы тэрийиңгэ уонна салайыыга ордук быраантарахтар уонна кыахтаахтар.

Биригээдэлэрдэри, участваттардаабы партийнай тэрилтэлэргэ өмнө маны олохтуохха сөп.

Хонтуруоллуур үлэлэр уһсай былааннарын промышленнай предприятиеларга, тутууларга онго-

руохха сөп. Ону ити предприятиялардаабы уонна тутуулардаабы көмөлөһөр группалар салайыытаахтар.

Билигин оройуонмутугар хонтуруоллуур үлэни дьүөрэлэһиннэран ытытыга үп, банк органнын, статинспекция, районнар, тыа хаһаайыстыбатын управленийта, райпотребсоюз председателлэригэр совет тэрилиннэ. Совет хас кыбартаал аайы оройуон предприятиеларыгар, тутууларыгар, колхозтарыгар, совхозтарга, эргин тэрилтэлэригэр хонтуруоллуур үлэлэри дьүөрэлэһиннэран ытытыга.

Ити курдук, хонтуруоллуур бары үлэни биһргэ сүрүннээн ыттымы бэрэбэркэлэр, ревизиялар хаачыстыбаларын түһсэрига, кинилэр түмүктээх буолалларын ситиһиһэ, арыллыбыт итэргэни туоратыыга сөптөөх дьаһалы ылары хааччыыа.

М. ЧУСОВСКОЙ,
партийнай-государственной
хонтуруол комитетин
председателэ.

ОБОРУОТЧУТТАР БИФИГЭЭДЭЛЭРИГЭР

ССКП Кини Комитетин кулун тутардаабы Пленумун уураабын олоххо кииллэр, тыа хаһаайыстыбатын бордодуукталарын элбэхтик онорон таһаарар иһин оройуон тыатын хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ бу күннэргэ өрө күүрүүлээхтик үлэлиллэр.

Опытнай-көрдөрүүлээх хаһаайыстыба оборудот аһын уонна хортуппуй үүннэрээчиллэрэ таһаарылаахтык үлэлиллэр. Билигин манны парниктары бэлэмнээһини, рассадалары

Фотопортрет

үүннэри бара турар. БУ СНИМОВКА оборудот биригээдэтин рабочайдара Николай Степанов (үөһө каркас үрдүгэр), коммунистическай үлэ ударнига Федот Реев (аллара) каркас уматан баран саба туралларын көрөбүт. Кинилэр ити курдук парниктары иттиргэ анаан түөрт каркаһы бэлэмнээн уматтылар. Тракторист коммунистическай үлэ ударнига Григорий Никифоров күһүнтүтэн ыла ноһуом таһытыгар үлэлээтэ. Кини оборудот үлэһиттэригэр ханнык ноһуому саастыылларынан: арыт балбаабы, арыт

сылгы ноһуомун аһалар. СНИМОВКА: тракторист Г. Никифоров.

Бу хаһаайыстыбага теплицэга улахан суолтаны биэрэллэр. Сыл аайы элбэх рассадалары үүннэрэллэр. Билигин теплица иттиллэн рассадалары олордорго бэлэм буолла.

БУ СНИМОВКА (ханастан уга) коммунистическай үлэ ударниктара Варвара Кириллина уонна Александра Ильина теплицага хара буору ноһуому кытта булкуйан рассада олордорго бэлэмни тулалларын көрөбүт.

В. СТЕПАНОВ фотота.
Н. ЕРМОЛАЕВ текстэ.

ДЬОҢУННААХ практической дьаһаллар

ССКП КК уһсина ССРС Министрдерин Советын уурааба

ССКП КК кулун тутардаабы Пленумун уураахтарыгар сөп түбөһүнэрэн, дойду тыатын хаһаайыстыбатын салгыы сайынрыыга дьоһуннаах практической дьаһаллар ылылаллар. Кини хыһаттарга элиһиннэи уонна оруоһу үүннэриигэ уонна гесудаство атылааһыңга колхозтар уонна совхозтар материалнай иттириэстээх буолууларын уонна ириһи, гречиханы, просаны, посолнух сыаналаах суопдун уонна сизмэтин үүннэриини уонна сөптөөк аһааһыны улаатыннарар дьаһаллар тустарынан ССРС Министдерин Советын уураахтара табыстылар.

Ити тыа хаһаайыстыбатын бордодуукталарыгар (зонатыттан көрөн) 1965 сыл ыам ыйын 1 күнүттэн атылаһыллар сыаната үйдүүр. Эбии төлөбүр дьаһаллара ылылаллар. Сири онороччула бабаларынан ити төлөбүр натуралан эбэтэр харчынан бэриллэр.

ССРС Верховнай Советын Президиума «Колхозтартан ылылал падоходнай нолуок туһунан» Ыйаах ылыһа. Уруңу өттүгэр колхозтартан падоходнай нолуок хаһаайыстыба валовой дохуотутта тутулуктанан ылыллара. Билигин колхоз ыраас дохуотуттан ылыллар, ону даһаны рентабельноһун көрөн, 15 бырыһыан көбүрэттиллэр. Ыйаахха нолуок суумата уонна төлөнөр болдьоһо ыйыллар «Правда» хаһыат муус устар 12 күнүнээһи нүөмэригэр «1965—1970 сылларга тыа хаһаайыстыбатын бордодууктаһын атылаһы былаанын туһунан», «Сахарнай сүбүөнүлэни онорууга уонна гесудаство атылааһыңга колхозтаахтары уонна совхозтар үлэһиттэрин эбии биризмийэлээһин туһунан» ССКП КК уонна ССРС Министрдерин Советын уураахтара табыста. Ити уураабынан кэлэпятилеткаба, 1970 сылы холбоон туран, сыл аайы 55,7 мөлүйүүн тонна (3,4 миллиард буут) бурдугу атылаһы былаана бигэргэтилиннэ. Итини тэңэ арылаах культуралары, хортуппуйу, сахарнай сүбүөнүлэни, хлопот-сыреһы, сүһүнү уонна көтөрү, үүтү, сымыыты, түүнү, онтон да атын бордодуукталары 1966—1970 сылларга союзнай республикаларынан атылаһы былааннара бигэргэтилиннэлэр.

1965 сылтан сүбүөнүлэни үүннэрэр колхозтарга уонна совхозтарга саахар чэпчэтиллибит сыананан, килограмма 38-тыы харчы атылаһаба. Маннын атылаһанар саахар кизмэйэ сүбүөнүлэни төһө ситиһиһээхтик үүннэрииттэн уонна гесудаство атылааһынтан тутулуктаах буолуоба. Сүбүөнүлэни үүннэрэр үлэһиттэргэ биризмийэ олохтонор.

Саһа практической дьаһаллар тыа хаһаайыстыбатын салгыы сайыннарыыга, норуот олоһун уйгутун үрдэтиигэ партия уонна правительство аһалы кыһамньыта буолар.

(ССТА).

ҮӨРЭЏИ БИЛИИ ҮРДҮҮР

ЫСТАПААН.

(Салгыта. Иннин «ЛМ» 42, 44, 45 №№-гэр көр).

БУ КҮН Дьөгүөрдээх Ньукуу кыстык дьыаллары барытын кэрийэн көрдөөбүттэрэ буолан баран Ыстапаны олох булбатахтара. «Атын дэриэбинэ» баран хааллаа. Аны, онно көрдүү барыллыахтаах — дьин түмүктээх дьыаларыгар төннөн кирибиттэрэ. Ыстапан дэриэбинэ хотугу өтүнэн эргийэ сүүрэн, Өлүнэ өрүс кытыгыгар кыран ол-бу дьикти көрүтэлээбитэ. Хас да күн уу дьикти испэккэ утаппыт бэйэтэ, өрүс кытыгыгар умса сыппыта уонна хас эмэ төгүл төхтүрүөн ымсыыр-быт курдук уулаан кыллырбаппахтаабыта. Тура экирээт, кырааскалаах тыы тардыллан турарын сүүрэн тийэн, тыыны ууга анньан кумабы сурулаппытынан барбыта. — Өрүс устун устан көрдөбүм, ханна тиксэбин да, онно тохтум, — дьин санааны булбута. Кини, урут Дьорбооттуун сөтүөлүү сылдьан тыынан оонньуур этилэр. Онон кини тыыны хайа бабарар салайар, эрдэр буолара. Күн уота сүрдээх итиник көрө. — Халлаан чуумпугун бириэмэттэргэ түбэстим. Тыалырыахтаабыр буолуох салгын да хамсаабат — дьин Ыстапан иһигэр үрээ санаабыта. Өрүс түргэн сүүрүтэрэ бири кэм хоту сырсаалара. Ыстапан тыытын иһигэр киирдэ. Уһуга биллибэт өрүһү уһаты көрдө. Бизэктэн тэйн, үөс дьикти эрдэнэн икки өттүнэн иһигэни-иһигэни далаагана олоодо. Өрүһү ортолоон баран көрбүтэ, кинини сүүрүк охсон ыраатыннарбыт. Дэриэбинэ көстөр-көстүбэттик туналыһа олооро. Өрүс сүннүөнэн собуруу дьикти, Ыстапантан бээрээтэ холбурдаах тэйдэ, улахан бабайы болуот иһэрэ. Болуот сага мастара күн уотугар чабыллыан кылбаспыттара. Болуоту эрдэр быһылаахтара, бири кэм хачыгыры-хачыгыры уу тыаһа кулларгүөр. Болуот үрдүгэр үс-түөрт киһи хаамса сылдьаллар, ол таһынан болуот бастаах өттүгэр эмиз тэбис тэһик хамсанан кэдэннээр дьон бааллара.

Ыстапан маны бэрт өр одуулаабыта. Кылбайан сүүнэ да болуот, туох эрэ дьон иһэр буоллур, — дьин санаабыта. Тыытын эрпэккэ, түгэс көстүбэт киэн далай дьикти хайыһан кээспитэ. Өр-өтөр буолбатаа, болуот чуһааһар-чуһааһан, ситэн кэлбитэ. Болуоттаахтар, соботох оҕо тыыга олорон иһэрин көрөн муодарбаабыттара. Онгочолоох үс киһи, Ыстапан тыытын кытта сэргэлээх түспүттэрэ. — Хантан иһэр оҕосунуй? — дьин анараангылартан бири киһи ыйыпта. Онуоха Ыстапан олобохтоон баран хоруйдаабыта: — Бу дэриэбинэттэн иһэбин... — Ханна барабын? — Хоту...

— Ноо, кэл, биһиги болуоппуттан тутуһан, биригэ айанныабын! — дьин оҕоcho кутуругар олоор киһи үөгүлээбитэ.

Ыстапан болуокка баар буолбута. Кини дьолугар сага доботторо бэрт эдэр уонна эйбэс дьон буолан биэрбиттэрэ. Болуот үрдүгэр хатырык отуу иһигэр буору кутан оҕоһуллубут холумтанга уот бачыгыры умайа турара. Холумтанга, сүүнэ бабайы солурдаах чэйдэ ортуһан биллигири олоорбута. Чэйдэ испэтэ, «илиэл сибэбэтэ» хас да хоммут Ыстапан, хараба чэйдээх солуртан араһпат этэ.

Ыстапан аргыстара, чэйдээри мунньуһуннар. Болуот ол-бу уһугуттан кэлтэлээн холумтаны тула, кэккэлэчи олоордулар. Онтонмантан Ыстапан дьикти харахтар бырабылыннылар. — Эдэр айанныт, ханна баран иһэбин? Того бу курдук айанныатын? — дьин Ыстапаны тула өттүтэн ыйытан бардылар.

Ыстапан ханна, хайдах сылдыбытын туһунан бири да кистээбэккэ тоҕо кэспээн биэрэргэ сананна. Аттыгар сытар дүлүһү олооро биэрэ уонна чобуо бабайытк кэспээн элээрдибитинэ барда, истээччилэртэн үгүстэрэ бастарын быһа илгистэн сөхпүт быһыларын биллэрбиттэрэ, Ыстапан сэхэнин толору итэбэйбиттэрэ.

Кини хас да хонукка суумматха

илиилэрэ, үүнэн-үүнэн баран нэк буола ниссэн хаалбыт баттаа, былыргы үйэ илбирийбит ырбаахылаах баккыта, сайыны быһа этэрбэс кэппэтэх атахтара, кини кэспээн дьин чаччылаахтык туоһулуура уонна итэбэтэрэ. Кини сэлгээтэн бүтэрин кытта истэн олоороччулар өйүлэрин хасыһан уонна чааскы ылан бараннар Ыстапаны чэйдэ ыһырыттара. Арыылаах килиэби күүһүг кыайарынан сиз, ачыктыабытын биллэн турар киһи буоллабын, — дьспиттэрэ болуоттаах айанныттар. Ити тылы Ыстапан бэккэ ытыктыы истибитэ.

Тоторго ис хайдар, ачыктыырга быар быстар — дьин өс хоһоонугар дылы, Ыстапан бу аһылыкка тоҕон-ханан, мэхтиэтгэр хайдах эрэ сүрэхтиин сөрүүкээбиккэ дылы буолбута, көстө-биллэ сэллээммитэ.

Айанныттар набыл бабайытк аһаан-сизэн бүппүттэрэ. Тэскэйбит истээх, ситэн-хотон бастабына соһуох көрүһнээх, алын сэнгийэтигэр онно-манна чүмүт бытыктаах киһи, соһуйбут курдук тура экирээт:

— Чэйинг оҕолоор, эрэллээх буолар ғына, арыы дьикти сыһыары эрдэн бээрээбин, — дьитэ. Бу луосман этэ. — Чэйинг, чэйинг — дьһээт бары миэстэлэригэр тарбаспыттара. Болуоту арбаа дьикти эрдэн, эрдиини мэтэһнэтэн барбыттара.

Ыстапан, ханна кэллибит дьэбит санаатыгар илин-арбаа хайсыпахтаан көрдө буолан баран дьүүлүн-дьяабытын быһааран билбэтэ, арай өрүс өттүгэр, сүрдээх үрдүк хара сыырдаах арыы күөбэ бири кэм налыһан көстөрүттэн, арыы талахтара элгэлдэһэн-дьэргэһэн хаалан иһэллэриттэн атыны гугу да көрбөтө.

Ыстапан тоҕон-ханан, утуйуох санаата кэлэн дьааһыбахтаан ылбыта уонна отуу ойсоһугар бырабылла сытар окко умса түһээт муннун тыаһа бурдугунаабытынан бараахтаата.

Дэриэбинэттэн баран хаалбыт Ыстапаны нэһилиэк Совета сүтүктээбитэ, хас дабыны киһини анаан көрдөтө сатаабыта. Булбатахтара. Ол иһин нэһилиэк Совета Дьөгүөр оҕонньордооххо сылдьан, Ыстапаны холдьоһон таһааран сүтэрбиттэрин туһунан боротуокул онорбут уонна Ыстапан ханна эрэ мээһэ баран өллөсө дьин түмүккэ кирибит.

Сидэр эмээхсинэ, издьыгэй харыһыан тулааһа оҕону үлэттээн баран, холдьохпутугар нэһилиэк Советын председателэ бэр улаханник абарбыт уонна эмээсинтэн ыаһыалаан ыйыталаһан баран:

— Эһиги дьону аһыааччыгы суох, бэйэбит үчүгэйдик олорто: хутуна, атыттар хайдах да буолаларыгар кыһаллыбахты. Олох хардыта тулаахтары атабастааччылары кытта охсуһуохтаах, — дьэ эппит.

Ыстапан болуокка олоорбута үтөгүрүк суукка буолла. Киниэх ардыгар үчүгэй дьон түбэһэннэ боһо аһатан, үчүгэйдик кэспэтэ илдьэ иһэллэригэр кини бэрт улаханник махтаана саныыра. Ол да буоллар, кини ханна, туох сиргэ түбэһэрэ, онно хайдах сылдыһа биллибэт буолан улаханник санааргыыра.

Сүүрүктээх уу болуоту түргэнник уһаара. Уһус суукка устутуларын сабаана өрүс арылар улам-улам хойдон, сотору-сотору кэлитэлиир буолбуттара. Арыт киһилэр болуоттара, арылары икки ардыларынан кычымыһан устара.

(Салгыта бачээттэннэ).

ҮҮНЭЭИИГЭ — ЭРЭЛЛЭЭХ КӨМҮСКЭЛИ!

ҮҮНЭЭИИНИ харыстааһын биһиги барыбыт утатытыллыат сорукпут. Тыа хаһаайыстыбатын үүнээйитин, буортулааччылары, ыарыһы утары охсуһуу улахан суолтаны ылар.

Биһиги оройуонмутугар үүнээйини буортулааччыларынан сүрүннээн дьабарааскы, уу күтэрэ, хаппыстаны уонна луугу, сүбүкүлэни сир сажырбалар, аһыһа, былаһылар буолаллар. Туорахтаах культураны маассабыдык ыарыһыгар ыарыһан быһылаах уонна кытаанах хоруончуга буолар.

Үүнээйини харыстааһын соругун толорууга кылаабыһа, үөнүкөйүүр уонна ыарыһы утары сөптөөх кэмгэр охсуһуу улахан суолтаны ылар. Үөнүкөйүүр, буортулааччылары кытта бириэмэттэргэр охсуһууга бары наадалаах дьаһаллар ыһылыахтаахтар. Маныаха элбэх сэрэтэр дьаһаллары, химическэй-средстволары киһиник туттан үлэлээһин ыһытылаахтаах. Маныаха үгүс агротехническай дьаһаллары олохтоһуһа ыһыһы кэмгэр ыһытыга, ыһыллар-культуралары сөптөөхтүк аттаран туруорууга улахан болгомото уурулуохтаах.

Саха сирин усулуобуйатыгар хаппыста, редиска, турнепс, эриэппэ онтон да атын культураны бириэмэттэргэр ыһы, болдьовун тутуһуу хайаан да наадалаах. Өскөтүн ити культураны хойуттан ыһар буоллаха, киһилэри үтөс курдук, араас көрүһнээх

буортулааччылар снэхтэрин сөн. Итинник буортулааччыларынан былаһынар, сөбирдэни снэхчилэр, хаппыста сахырбалара буолаллар. Сөвооборот тутуһулуубат сиригэр сылын аайы буортулааччылар элбиклэр уонна үүнээйи ыарыһыта улаатар. Хортуоппуйыһытын чинчийин матырыйаалларын көрдөххө, өскөтүн хортуоппуйу куруук бири учаастакка олодор буоллаха, кини ыарыһыга ордук ыларымтыа буолар.

Үүнээйини харыстааһын Саха сиринээри станцията биллэрэринэн, быһыл оройуон хаһааныстыбаларыгар аһыһа тарбаныта баар буолуо дьин сабараланар. Ол курдук, Ленин астынаах колхозка тыа хаһаайыстыбанын культураны ыһыһыларын күһүгү чинчийин түмүгэр бири квадратнай метр сиргэ ортоһунан 21,7 устуука, өттөн Покровскайдаагы опытной-көрдөрүүлээх хаһаайыстыба — 4,6 устуука аһыһа баара биллибитэ. Ити аһыһалар үчүгэйдик кыстаан тарыстахтарына, сайынны кэмгэ 8—10 төгүл элбэхтэрин сөн. Ити чаччылар көрдөрөллөрүн курдук, ходуһа өттөрүн уонна туорахтаах культураны ыһыһы аһыһа буортулуур кыахтаага биһиннэ.

Дьабараны утары охсуһуу тоһо даһаны күүстээхтик ыһытылыбытын иһин оройуон хаһаайыстыбаларыгар көрбөччилэр аһааннара биһигин да элбэх. «Өктөм» совхозка бири гектар сиргэ 35, саа-

май элбэбэ 85 дьабарааскы уйа-лара бааллар. Ордук элбэх көрбөччилээх сирдэринэн «Ала-дьяаһы», «Сытыган» уонна «Үн-күр» буолаллар. «Правда» колхоз территориятыгар бири гектар сиргэ 39 уйа, өттөн сорох сирдэргэ 108-ка тиийэр уйа баар. Көрбөччилэр ордук дэлэйбит сирдэриннэ: «Үрэх арыһа», «Кураанах», «Алаастаах» участкактара буолаллар. Покровскайдаагы опытной-көрдөрүүлээх хаһаайыстыба баһыһаларыгар гектарга 7—16 уйа баар, сорох маччыран сирдэригэр гектарга 72-гэ тиийэр аһааннаах дьабарааскылар бааллара биллэр, ортоһунан гектарга 23 көрбөччи баар. Көрбөччилэр бу хаһаайыстыба ордук «Толоон», «Куталаах» уонна «Ой» участкактарыгар үгүстэр. Покровскайдаагы опытной-көрдөрүүлээх хаһаайыстыба дьабарааскыны дьаатынан суох оноруу күүскэ ыһытылыбытын (Бүтүүтүн 4-с стр. көр).

ГОРЬКОВСКОЙ УОБАЛАС. Иранда Еркиова Красносельской селоба үлэли кэлбитэ үс сыл буолла. Эдэр ахушканы киһиэхэ болгомотоохтук, истинник сыһаннаһарын иһин олохтоохтор улаханник төптөөһүлэр. Кини ыарыһаха көмөлөһө кэлэргэ куруук бэлэм буолар.

СССР фотохрониката.

ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 с. муус устар 16 к. № 46,

I КЫБАРТААЛ ТҮМҮГЭ

СЕМИЛЕТКА бүтэһик сылын бастакы кыбартаалын түмүгүнэн эргизэн үлэһиттэрэ үчүгэйдик үлэлээтилэр. Райпотребсоюз үрдүнэн табаар эргиирин былаана 100,4 бырыһыан туолла. Иһит сельпота (председатель таб. Турахов Н., местном председателэ таб. Петров) I кыбартааллаабы былааны 113,9 бырыһыан, ол иһигэр кинигэ атылааһыны 145 бырыһыан толордо. Кооперацияба сага чилиэннэри ылыы уонна паай үбүн хомуйуу эмиз аһара туоллулар.

Тиит-Арыы сельпота былаанын эмиз куһаана суох толордо. Сиина, Дьөлөн сельполара эмиз аһара толордулар.

Оройуоннаабы кинигэ атылыыр маһаһын кыбартааллаабы былаанын 113 бырыһыан толорон үчүгэй көрдөрүүлэннэ. Оройуон общественной аһыһыгын предприятиялара кыбартааллаабы былааннарын 101 бырыһыан толордулар. Коммунистическай үлэ коллективын аатын ыларга охсуһар А.П.Заморщикова сэлбидиссэйдээх оройуоннаабы оҕолобуой былаанын 116,2 бырыһыан толордо.

Ол эрэри бастакы кыбартаалга бары сельполар үчүгэйдик үлэлээбит буолбатахтар. Бэстээх сельпота (урукку председателэ М. Н. Соколов, местном председателэ И. Н. Ефимов) кыбартааллаабы былаа-

нын 92,4 бырыһыан, ол иһигэр кинигэни атылааһыны — 12,7 бырыһыан, кооперацияба сага чилиэни ылыһыны — 17 бырыһыан, паай үбүн хомуйуу — 31 бырыһыан толорон хаалан иһэр.

Эргизэн үлэһиттэрэ бастакы кыбартаалга ситиспит сорох үчүгэй тэтимнэрин ыһыктыбаһа семилетка сэттис сылыгар ылыммыт эбэһээтэлиститилэрин толорууга бары күүстэрин ууруохтаахтар. Нэһилиэннэни бары наадалаах табаардарынан хааччыһыны тутсарыахтаахтар.

Е. СКРЯБИН,

райпотребсоюз инструктора.

Үүтү, эти государствоа атылааһын уонна туттарыы

СУБУОННАТА

1965 с. муус устар 10 күнүнээһи түмүгүнэн (центнеринан)

Хаһаайыстыбалар	Ү ү т			Э т		
	II кыбартаал былаана	Туолла	Бырыһыан	II кыбартаал былаана	Туолла	Бырыһыан
Ленин аатынан колхоз	7900	1795	22,7	1400	1356	96,8
«Правда» «	6350	1905	30,0	800	1443	180,3
Орджоникидзе аатынан колхоз	5900	1806	30,6	800	885	110,6
«Өктөм» совхоз	9100	3264	35,9	900	1104	122,7
ТХСОНЧИ ОКУ	4960	1868	37,6	300	1033	344,4
Барыта:	29250	8770	29,9	3900	4788	122,7

Бүгүн-Саха сириҥ комсомолун 45 сыла

ОРДЖОНИКИДЗЕ аатынан колхоз Чкаловтаабы биригээдигэр 050 садын сэбиэдэсэйэ Нина Стрельцова нэһилиэнньэ улахан ытыктабылынан туһанар. Эдэр, хоһуун үлэһит хаһан кэлиэбиттэн манны баар 050 сада оройуонга биһир үчүгэй үлэлээх тэрилтэнэн буолла.

050 садыгар бэрээдэк мэлдьи баар. Оболор доруобайдар уонна үөрэ-көтө сылдьаллар, аһылыктара араас бүлүүдэлээх буолар. Аһылыгы бэлэмнээһини сэбиэдэсэй бэйэтэ хонтуруоллуур.

СНИМОККА: Нина Стрельцова.

УОБАЛАСТААБЫ ПАРТИЙНАЙ АКТЫЫП МУНҢАБА

Бөрөһө Якутскайга уобаластаабы партиейнай актыып мунньаба буолла. Мунньахха партия обкомун чилиэннэрэ уонна чилиэннэргэ кандидаттара, ревизионнай комиссия чилиэннэрэ, ыгырыллыбыт ССКП райкомнарын, горкомнарын бастагы секретардара, үлэһиттэр депутаттары оройуоннаабы уонна куораттаабы Советтары, исполкомнарын председателлэрэ, партиейнай-государственной хонту-

руол комитеттарын председателлэрэ, колхозтар уонна совхозтар парткомнарын секретардара, колхозтар председателлэрэ, совхозтар директордара, «Сельхозтехника» оройуоннаабы холбоһуктары, председателлэрэ, министрдар уонна управленцелар начальниктара, научнай-чинчийэр учреждениелар салайар үлэһиттэрэ, тыа хаһаайыстыбатын специалистара, республикатаабы хаһыаттар, радио

уонна телевидение редактордара, Саха АССР Министрдарын Советын, Верховнай Советын Президиумун, Профсоюзтар уобаластаабы Советтарын, ИБСЛКС обкомун эппиэттээх үлэһиттэрэ сырыттылар.

Мунньах маннык болугуруостары дүүллэстэ:

1. ССКП КК кулун тутардаабы (1965 с.) Пленумун түмүктэригэр уонна уобаластаабы партиейнай тэрилтэ сорукуттарын туһунан.

2. Саха АССР колхозтарыгар уонна совхозтарыгар ходуһаны, мэтччирэни түпсэри уталытылыбат дьаһалларын туһунан.

Уобаластаабы партиейнай актив мунньаба дүүллэһиллэбит болугуруостарга туһааннаах уураахтары ылыһна.

хостарга, совхозтарга, онтон да атын государственнай тыа хаһаайыстыбаннай предприятиеларга уонна тэрилтэлэргэ туттарылар холбуллубут үүт биһир тоһоҥулар 10 солкуобайдаах төлөбүрү олохтоото.

ССРС Министрдарын Советын уураарынан мам ыйын 1 күнүттэн ынах үүтүн базиснай сыатын ортоку нуорматын уларытарга быһаарылыһна. Бу уларытыы, колхозтарга, совхозтарга, тыа хаһаайыстыбаннай предприятиеларга уонна тэрилтэлэргэ колхозтаахтарга тарҕанар.

УЛАХАН СУОЛТАЛААХ УУРААХТАР

ССКП КК кулун тутардаабы (1965 с.) Пленумун уураагар олохуран ССРС Министрдарын Советта 1965 сыл мам ыйын 1 күнүттэн колхозтарга уонна совхозтарга, онтон да атын государственнай хаһаайыстыбаларга урукку сыанаба эбин государствога туттарыллар үрдүк, орто уонна намнаах уойуулаах бөдөг ынах сүөһүгү, барааны уонна сибиниһэни туттарыы иһин саҥа төлөбүрү бигэрэттэ.

ССРС Министрдарын Советта мам ыйын 1 күнүттэн үүт промышленноһун предприятиеларынан кол-

МААССАБАЙ СУБУТУННЬУК

«ӨКТОМ» совхоз рабочайдары уонна специалистара, Октом оскуолаты, рабкооп коллективтара оскуолава уокка оттор маһы сотуопкалааһынга муус устар 10 күнүгэр маассабай субуотунньуку тарйидилэр. Бу үлэга ба-

рыта 150 киһи кытылына уонна үс сүүс кубометр маһы бэлэмнээтилэр. Алта автомашиналар уонна икки тракторынан ити күн оскуола олбуоругар биэс уон кубометр мас таһылыһна.

М. НИКИФОРОВ.

БАРЫ ДОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЙДАРА, ХОЛБОҢУН!

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевскай уонна Горнай оройуоннараабы комитеттарын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннараабы Советтарын органа.

Тахсара 3-с сыла.
№ 47 (442).

1965 с. муус устар 18 күнэ.
БАСКЫҤААНҢА

Сыаната 2 харчы

ПАРТИЯ БОЙОБУОЙ РЕЗЕРВЭТЭ

«КОМСОМОЛ биһиги килбизинээх партиябыт уола» — диэн ылланар комсомольскай ырыаба. Коммунистическай партияны, кини историятын, улуу Ленин аатын кытта комсомол олоҕо бүттүүнэ, кини үөскээһинэ быстыспат сибээстээхтэр.

Ленинскэй комсомол бэйэтин кэнкэтигэр 20 мөлүйөөтөн тахса уолаттары уонна кыргыттары түмэр, кини кэнкэтигэр быыстала суох үүнэн иһэр. Советскай ыччат бастыҥ представителлэрэ комсомолга коммунистическай иитии хайбаллаах оскуолатын бараллар.

ИБСЛКС бойобуой этэрээттэриттэн биридэстэринэн, быыйл муус устар 18 күнүгэр 45 сааһын туолар, Саха сириҥ комсомола буолар. 1919 сыллаах ахсынньы-

га бэйэтин кэнкэтигэр 23 эрэ чилиэннээх Саха сириҥ комсомольскай тэрилтэтэ модун общественнай күүс буола үүннэ. Билигин Саха сириҥ комсомолун кэнкэтигэр 50 тыһыынча кэриҥэ кыргыттар уонна уолаттар бааллар.

Охсуһуу уонна үлэ чэпчэнитэ суох суолунан эрдээхтик хааман, үйэ аҥарыгар чугаһыыр биризмэбэ Саха сириҥ комсомольскай тэрилтэтэ халбаҥнаабат идеяны түмсүүлээбин, партияга уонна норуотка мунура суох бэриниллээбин көрдөрдө.

Саха сириҥ комсомола бэйэтин историятын бары кэрдиис кэмнэригэр. Коммунистическай партия уонна ИБСЛКС КК салалталарынан саҥа общественны туттааччылар бастагы кэнкэтигэр испитэ, республика ыччаттарын үлэ, албан аат суолунан сирдээбитэ.

Биһиги оройуонмут комсомолецтара, ыччаттара бэйэлэрин бу улахан бырааһынньыктарын ССКП КК кулун тутардаабы (1965 с.) Пленумун уураабынан өрө күүрдүлүбүт улахан политической уонна үлэбэ өрө көтөбүллүүнэн көрсөллөр.

Оройуон хаһаайыстыбаннай уонна культурнай тутуугу уолаттар уонна кыргыттар активнайдык кытталлар. Семилетка былааннарын болдьобун иннинэ толорууга колхозтар уонна совхоз комсомольскай тэрилтэлэрэ улахан кылааты киллэрэллэр. «Правда» колхоз 363 уонна Тураннаах, Ленин аатынан колхоз Сааһыыр, «Өктөм» совхоз Төхтүр фермаларын комсомолецтара саҥаны, бастыгы көбүлээччилэринэн, үчүгэй

дьаалалары тэрийээччилэринэн буолаллар. Талах мээкэтин сотуопкалааһынга Н. Кельцинов, В. Исаков салайар механизированнай ыччат-комсомольскай звенолара үчүгэйдик үлэһииллэр.

Оройуоннаабы комсомольскай тэрилтэ колхозтар уонна совхоз производствотын сүүһүнэн ахсааннаах маяктарын ааттарынан, промышленнай предприятиелар уонна тутуулар бастыҥнарынан иһэн туттар.

Феодосий Софронов хортуоппуй үүннэрээччилэр звенота ИБСЛКС обкомун уонна Саха АССР Тыатын хаһаайыстыбатын министрствотын көһөрүллэ сылдьар Кыһыл знаматын ылла.

Оройуонга «Коммунистическайды» олоро уонна үлэһии үөрэниэххэ» диэн девизтээх ыччат III фестивалын II-с тура ситиһиилээхтик түмүктэнэн эрэр. Бу улахан суолталаах культурнай дьаһалга оройуон колхозтарын ыччаттара уонна комсомолецтара ордук активнайдык кытыннылар.

Покровскайдаабы ТМУ, кирпич заводун, Мохсоболюох бөһүөлэгин комсомольскай тэрилтэлэрэ рабочай ыччат ортотугар улахан иитэр үлэни ытталлар.

Комсомол — партия бойобуой көмөлөөччүтэ уонна резервэти. Биһиги оройуонмут комсомольскай тэрилтэтэ ИБСЛКС Саха уобаластаабы комитетын уонна партиейнай тэрилтэлэр салалталарынан саҥа киһини иитиигэ, оройуон эконоиматын уонна культуратын өрө көтөбүүгэ бэйэтин дьонуннаах кылаатын киллэрэригэр саарбаҥа ламмат.

СНИМОККА — комсомолец Олег Гелевья. Кини Тюменскай уобаластаа, Тюмень оройуоннаабы «Сельхозтехника» отделениегэр тыа хаһаайыстыбатын массыыналарын деталларын онгорор аналлаах сыахха үлэһир. Үрдүк частоталаах установка көмөтүнэн киһи булуук лемехтэрин онгорор. Олег онгорбут 200 кэриҥэ биэс корпустаах лемехтээх булууга сааскы ыһыы үлэтигэр аҥардас кулун тутар ыйдаабы соруудабы аһары толоруу суотугар үлэлээтэ.

ССТА фотохрониката.

ЛЕНИН ҮЛЭЛЭРЭ КУБАҢА...

ССКП райкомун пропагандаба
уонна агитацияба отделын
сэбиздиссэийн солбуйааччы.

Өрөйүүн активын, колхозтар

Колхозтар бары учаастактары-
гар колхозтаахтар муньбахтара
ытылынна. Ити муньбахтарга
бастакы кыбартааллаабы үлө тү-
мүктөрө уонна ССРСН НК кулун
тутардаабы Илэнумун уураарын

1965 с. муус устар 18 н. № 47

Кылаас таһынан үлэ биир дьолунаах көрүнүгүнэн өскүрүлүштэрин түрүмү буолар. Туристическай поездка уонна экскурсияга сылдьан дөрөнөөччүлөр промышленнай предприятиелар, совхозтар, колхозтар ситиһиннэрин кытта билгиллэллэр, бэйэлэрин төрөөбүт кылааһыгар үөрэтэллэр, историческай-революционнай, архитектуранай чахчыларга түс бэйэлэрин көрөллөр. Куорат уонна дөрөнөөччүлөр кэрэ аныстаттарынгар сылдьаалар. Кинилэр төрөөбүт кылааһыгарын кичэйэн үөрэтэллэр. Революционнай хамсааһынга бэйэлэрин куораттарын уонна сөлөһүмүннэрин оруолларын билэллэр, биир дойдулаахтарын героическай үлэлэригэр уонна охсуһууларын кытта билсигиллэллэр.

Эйэ, демократия, национальнай
тутулууга суох буолуу, социализм
уонна коммунизм иһин охсуһуу—
аан дойду коммунистической хам-
сааһынын генеральнай линията.

ВНИИГИ дийдүүбугар коммунистической тутуу улуу Программаны одоххо кылларыгэ сага кинини бары өттүнэн дэиттэр иитии дьолуунаах сөрүк быһыы-тынан турар. Майыаха оскуола улахан оруоллаах. Сылын аайы норуот үөрэриниитин үлэһиттэрэ уруок таһынан үлэни кинигик уонна айымныылаахтык тэнитэллэр.

Кылаас таһынан үлэ биир дьолуунаах көрүнгүнэн оскуолатаары туризм буолар. Туристической походка уонна экскурсияга сылдьан үөрэнээччилэр промышленнай предприятиялар, совхозтар, колхозтар ситиһиннэлэрин кытта билгиллэллэр, бэйэлэрин төрөөбүт кыраайдарын үөрэтэллэр, историческай-революционнай, архитектунай чакчытары түс бэйэлэринэн көрөллөр. Куорат уонна дэриэбинэ кэрэ аһэстэлэрингэр сылдьаллар. Кинилэр төрөөбүт кыраайдарын кичэйэн үөрэтэллэр. революционнай хамсааһынга бэйэлэрин куораттарын уонна селоларын оруолларын билэллэр, биир дийдүүлаахтарын героической үлэлэрини уонна охсуһууларын кытта билсигэллэр.

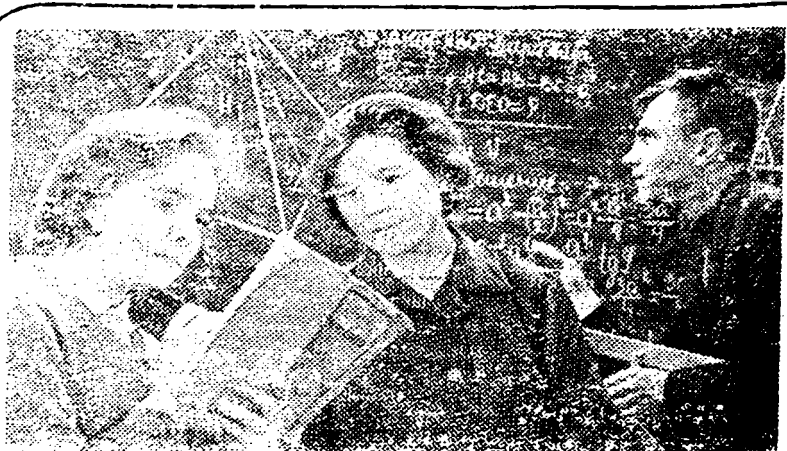
Поход бирнэмэтигэр ово воля-
гаах буюуу сыналгаах хаачысты-
атыгэр, булугас-талыгас өйгө,

коллективизмга уонна табаарыс-
тыы быһыыга, бэйэ-бэйэни ыткык-
таһыыга үөрэнэр. Итиннэ таһынан
туристической поход ово эт-хаан
өтүгүнэн сайдыытыгар үтүөкөһүнээх
сабыдыалы өнүрөр.

Сорох походтарга төрөөбүт дүй-
дүнү үөрэтэр эрэ буолбатахтар,
өксепедициалар, научнай учрежде-
дешалар чинчийэр үлэлэригэр бы-
һааччы кыттылыны ыдаллар. Холо-
бур, геологической поход эгэрээ-
тин начальнига И. Н. Кычкин бы-
һиниги республикабыт оскуолалара
геологической походтарга актив-
найдык кытталлар, 137 этэрээт-
тэргэ 1844 үөрэнээччи 86 күөлү,
хостонор баайдар 17 араас көрүнү-
нэрин чинчийингэ көмөлөстүлэр
диэн көпсир. Үтүс оскуолалар,
холобур, Дүлүсүн, Мүрү, Курбунах
(Уус-Алдан оройуона), биһиги
оройуоммутуттан Булгуннахтаах
оскуолата туристалаһы түмүтөр
музейдары уонна краеведческой
музнуктары тэрийдилэр.

Көстөрүн курдук, оскуолатаары
туризм онову нитингэ дьоһуннаах
суолталаах, кппи история, геогра-
фия, биология, математика, тыл,
литература, физкультура предмет-
тэрин кытта ыһаа сибээстээх.

П. БОРИСОВ,
оройуонуга туризмы तरी-
йээччи, Покровской орто
оскуолатын учуутала,

СНИМОККА: киэһээҥи оскуола Х кылааһын үөрэнээччилэрэ норка ферматын үлэһиттэрэ А. Калачикова, В.Суворова уонна шофер И.Киврин. Киһилэр үчүгэй производственниктар уонна туйгуҥ үөрэнээччилэр. **ССТА фотохрониката.**

КОМСОМОЛ — МЭЛДЫТИН ИННИКИ

БИНИГИ БЭНИЭ ЭТИБИТ

(Ахтылар)

СААС эрдэ, 1921 снл. Кулун тутарга үрдүк сиргэ уонна тэлгэхэ таһыгар харалдык тахсыбыта.

Улуус оччотообу киин оскуолатыгар Өктөмгө 40-ча оҕо үөрэмнэ уонна икки учуутал үлэлээбитэ. Оччотообуга итинник оскуолалар улахан оскуоланан аабылланнара.

Кулун тутар ыйга, хаһыс уруок кэнниттэн эбитэ буолла, биниги кылаастааҕы ыйыллан тахсыбыт уонна билбэт хара бардан, мичилибит киһибитигэр кэтиллэ түспүт. Киһи оскуола көрдүөрүн ортотугар турара. Ол, комсомол губкомун инструктора Василий Иванович Грязнухин этэ.

Уруок кэнниттэн учуутал Георгий Прокопьевич Николаев кылааска кирибитэ уонна: «кыратык тохтуу түһүт. Билигин эһигини кытта куораттан кэлбит табаарыс кэпсэтиһэ. Күүтүн, биниги билигин кэлэспит», — дии биллэрбитэ.

Олоробут. Күүтэбит. Сотору киһилэр кириэн кэлбиттэрэ. Василий Иванович бинигини ыраас харахтарынан көрүтэлээбитэ уонна бэйэтин кэпсээнин сабапаан барбыта.

Биниги манна баайдар, тойоттор тустарынан, киһилэр сүптү уулаабыт хаһааччыларын, киһилэр тоҕо баайдар иһиллэригэр систэрин көннөрбөккө үлэлииллэрин, хааннарын уонна көлөһүннэрин тоҕолорун тустарынан өссө сикили истибиппит. Биниги үлэһиттэргэ көмөлөһүөх тустаахтыын билбиппит. Ыччат соһуун соруга үлэһиттэр интэриэстэрин уонна бабаларын иһин охсуһуу буоларын билбиппит.

Ити күн, биниги бэниэ буолан — Афанасий Кононов III-Маалтааны нэһилиэгиттэн, Иван Михайлов,

Савва Засимов Нөмүгү нэһилиэгиттэн, Егор Федоров уонна мин III Малдыбар нэһилиэгиттэн комсомолга кирибиппит.

Биниги сорукупт чуолкай этэ. Үлэбитин пансионатка оҕолору олордуу болпурорун быһаарыттан сабаалабыппыт. Баайдар, кизэстэр уолаттарын уонна кыргыттарын пансионаттан үүрбүппүт.

1921 снл күһүн губком инструктора Алексей Михайлович Дэхси лээхэп тахсан өрүс үгүөр тэриллит үрүн бандыыттары утары охсуһууга Өктөмгө бойобуой дружина тэрийбитэ. Ити дружинага биниги 5 комсомолец бары кирибиппит. Ревком уонна партийнай ячейка бойобуой дружинага көгүл өттүнэн кириэччилэри хомуйтара улуус бары нэһиликтэригэр боломуочунайдары ыппытара. Биниги, комсомолецтар, ити боломуочунайдар саамай эрэллээх көмөлөһөччүлэрэ этибит. Араас соруудахтары толоробут.

1922 сыллаахха Илин-Хангалас улуусу сэллэммит үрүн бандыыттар этэрээттэрэ бааллара иһилибитэ. Комсомолецтар илик-билигэр саа тутан Советскай былаас көмүскэлигэр түрбүппүт. Бинигиттэн сорохторбут ити охсуһууга өлбүттэрэ. Егор Федоров Покровскайтан II Маалтааныга (Чаракна) разведкага барбыта. Бандыыттар тоһуур огорон комсомолец Федоров олобун быспытара. Бэстээххэ разведкага баран испит Афанасий Кононов бандыыттар эмиз өлөрбүттэрэ. Савва Засимов бандыыттар өрө турууларын хам баттааһын кэнниттэн учуутал техникумун бүтэрбитэ.

Ал дойдуну көмүскүүр сэриигэ сылдан геройдуу өлбүт. Иван Михайлов Коробейников баандаһын үлүрүтүүгэ, Никольскайга, Чурапчыга, Төһүлүгэ, Арбаа — Хангалас

улуусугар буолбут сэринлэргэ кыттыбыта. Сэри кэнниттэн ылдан өлбүтэ.

Онон оройуонга бастаан комсомолга кирибит биниги бэниэ этибит. Ити күнү биниги хаһан да умнубаппыт. Бинигини тэрийээччилэринэн большевик учууталлар Георгий Прокопьевич Николаев, Петр Иванович Петров этилэр. Киһилэр бинигини Советтар былаастарын иһин охсуһууга өрө күүрдэллэрэ, саага общество үрдүк идеалларыгар угулаллара.

Билигин биниги молуһунунан ахсааннаах комсомолбут дыктини айар, коммунизм сырдык дыктин тутар. Биниги оройуонмутугар ленинскэй комсомол кэккэтигэр 1590 эдэр сүрэхтэр бааллар. Эһиги ытык сорукутунан коммунистическай обществоны тутууга комсомольскай эдэр эрчим уотун, күүһүн-уобун биэриин буолар.

С. ЕФРЕМОВ,

оройуон бастагы комсомолец, сурыйааччы.

Ыччаттар III фестивалларын бастагы туругар Культура оройуоннааҕы дьэтин уусуран самодьян тельноһын кыттылаахтарын концерда улахан ситиһилээхтик барбыта. Көрөөччүлэр коллектив толоорутун ытык тийиһи тыһаан жөрүстүлэр.

СНИМOKKA: Марфа Пермькова (ханас) уонна Ольга Жиркова „Бэсчээн“ дьэн үн-күүнү толооролор.

РЕВОЛЮЦИОННАЙ ҮГЭСТЭРГЭ ЫЧЧАТТАРЫ ИТИЭХХЭ

РЕВОЛЮЦИЯ уонна үлэ албан аатын республикатаары кулуубун Орджоникидзевскай оройуоннаабы филиала сытан эрэ ордук бириэмэ үлэлиир. Ити да кылга кэм устатыгар кулууп чилиэннэрэ кырата суох үлэни ыттылар. Саха сирингэр граждeнскaй сэрин, Советскай былааһы олохтоһуу, революционнай үгэстэр тустарынан ыччаттарга аналлаах ахтылары өйгөрүү, кыргыттарга уонна уолаттарга комсомольскай билиэттэри туттары, саага, дьоллоох олох

иһин охсуһууга өлүт геройдар ааттары үйэтигэр кыһамны — киһилэр ытар сорох үлэлэрэ сүһүбүн итиниктэр.

Муус устар 14 күнүгэр буолбут, революция уонна үлэ албан аатын кулуубун чилиэннэрин муньаага Саха сирин комсомолун 45 сылыгар аналла.

ЫБСЛКС оройуоннаабы комитетин секретара Иван Кузьмин муньах кыттылаахтарыгар оройуон ыччаттара хаһаайыстыбаннай уонна культурнай тутууга кытты-

ларын туһунан кэпсээтэ.

Оройуоннаабы комсомольскай тэрилтэ, — дьэтэ киһи, — бэйэтин кэккэтигэр 1600 кэригэ уолаттары уонна кыргыттары түмэр. Тыа хаһаайыстыбатын производствотар комсомолецтар уонна ыччаттар өрүттэри сыттан сыт аайы үрдээн иһэр. Билигин көлхөстэргэ уонна совхозка 18 ыччат-комсомольскай фермалар, 6 механизированнай звенолар тэриллэн үлэлиилэр. Промышленнай предприятияларга уонна туууларга эмиэ ыччат-комсомольскай коллективтара тэриллэлэр.

Таб. Кузьмин этинин бүтүтүгэр кырдыаас көлүнэ, представителлэрин ыччаты итингэ активнайдык кыттаалларыгар, революционнай үгэстэри ыччакка өссө кинигин, диригиник тирдэллэригэр ыгырда.

Ити кэнниттэн тмл эһинг филиал председателэ Николай Алексеевич Наумов кулууп чилиэннэри ыппыт үлэлэрин уонна 1965 сылга ыттылар дьаһаллар былааһарын билиһиннэрдэ.

Муньаахха туһалаах этинлэри өгөрөн оройуон бастагы комсомолецтарыттан биридэстэрэ, биллилээх драматург, Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учуутала Степан Павлович Ефремов, кулууп чилиэннэри Ефрем Михайлович Никитин, Семен Георгиевич Жирков, Николай Дмитриевич Шитов, Семен Дмитриевич Ивачов уода. тыл өттилэр.

Революция уонна үлэ албан аатын кулуубун филиалын үлэтин өссө күүһүрдэргэ, кулууп хас бирдин чилиэнэ Саха сирин комсомолун 45 сыла уонна фашистскай Германияны кыайы 20 сыла туолуулары бэлэтээһингэ активнайдык кыттаалларыгар быһаарыллыа.

Бастыгнар кэккэлэригэр

техник этэ, үс сыл сулууспалаабыта уонна дьэтигэр төһүбүтэ. Саллаат олово соробор кытаанах, соробор көрдөөх, соробор улахан күчүмбэйдээх буолар. Николайга кэрэ-бэллэ күһүртэн биридэстэринэн Улуу Октябрь 38 сылын бырааһынныктааһын буолбута. Үөрүүтээх парад, чуолкай уонна эрчимнээх хаамы, бойобуой табаарыстар тыйыс сирдидэрэ... Радиотехническай сулууспа ефрейтора II. Кельцинов бойобуой уонна политическай бэлэмнэни түйгүнүн быһытынан хайбат иһилиһин наараадалыы туһунан полк командирин бирикээһэ аарыллар. Ити кэнниттэн киһи «НВО түйгүна» значогуна наараадаламмыта...

Киһи палубаттан бэйэтин дьэтигэр, уонна көрсө кэлбит ийэтин, балтын чопчу көрөр. Оттон абата, Иван Проконьевич Аба дойду, сэринитин фронтугар өхтүбута. Ийэтэ Николайга уонна балтын Дусяны советобун иппитэ.

Хаһан трамвай биэрэккэ тиксипитигэр киһи истибитэ:

— Ботя кэлбит! Мария, уолун кэлбит.

— Уолум, уолум хаһанай? — дии-дии Мария Дусяны трамвайга сүүрэллэр. Николай ийэтин, балтын, уонна мустубут дьону кытта истинник дорооболонор. Киһиттэн эппиэттир бокуой биэрбэккэ, доруобуйатын уонна сулууспатын туһунан ыйыталаһаллар. Улахан кэпсэти дьэбэ буолбута. Ийэтэ уонна балта көлхөз олобун туһунан сийиһи кэпсэбиттэрэ. Оттон Николай армияга сулууспалааһын, бойобуой табаарыстарын, айаннарын туһунан кэпсээ-

битэ.

Сыл аасыта. Урууку саллаат кэтхөз производствотар активнайдык кыттыбыта. Биридэ киһиэхэ бодонсүйбүт көлхөз председателэ кэлбитэ. Оччотообуга, Ат-Дабаан, Удэи, Сиинэ, Ой-Мураан бэлэр Короленья аатынан көлхөзкэ холбослуттара. Председатель киһини Борон учаастагар звоньейоунаа үлэлигэр эппитэ. Николай собулэснитэ. Сезон устата киһи салайар звенога суоһу аһылыгын бэлэмнээһингэ бэйэтин эбэлээтэтиһитин толорбута. Күһү, ленинскэй комсомол 40 сылын туолуутунан сийэстээтэ, 1958 сыллаахха, Николай Кельцинов бастыг звоньейоулар ортолоругар ЫБСЛКС обкомун Вочуотунай грамотатынан наараадаламмыта. Ити жүрдүк, киһи биридээтти түөрт сыл устата ситиһилээхтик салайбыта.

Олохтоох маһаһыгыга продавецтар субу-субу уларыта турар буолаллар, үлэ мөлтөхтүк барара. Олохтоох нэһилиэк Советын нополкомун председателэ Николайга продавецтынан үлэлигэр эппитэ. Чилиэнэй уонна эрчимнээх үлэтиг Кельцинов 1961 сылтан билингэ дьэри продавецтынан эһиклэ суох үлэлиир. Чулуу продавец аасыт сыт былаанын 104,5 бырыһыан, өтгөн юлуньу ыйдаары былаанын 102 бырыһыан толорбута.

Нэһилиһинэ үүнэн иһэр маадыһытын толору хааччылар туһугар урууку саллаат кыһамнылаахтык үлэлиир.

С. КИРОВ фотота уонна текстэ.

Үөдэй.

КОМУС күһүн турара. Чыычаах ырыата, күөлүргэ хойутаабыт кустар саһаһа эрэ сайыны санаталлара. Үгэс күүдүк, бары от хомуурун үлэтигэр тахсыбыппыт.

Ити көмгэ биэрэккэ трамвай кэлбитэ. Палубага саллаат формалаах эдэр саха турара. Киһи оҕолору кытта оонньообут, сөтүөлээбит, балдыктаабыт биэрэгин диэки тоһолуппакка охуулура. Ово сааһын, оскуолатаабы сылларын, көлхөз хонуутугар үлэлирин саһыыра.

Итинтэн ыла армияга сулууспалааһын бараламмыта. Николай Кельцинов радио-

МАС КЭРДИЛЛИБИТ СИРИН КЭМИГЭР ЫРААСТЫАХХА

КЭРДИЛЛИБИТ ойуурга мутуу уонна ситэ туһанылыбакка хаалбыт мастары кэмгэр ыраастааһын ойууру уот сийиниттэн харыстааһыҥа улахан суолталаах. Покровская леспромхоз кэрдэр ойуурун учаастактарыгар хаалбыт мас тобохторун уонна мутуктары биһир сиргэ чөмөхтөөн баран үөт-тааһын аһыматын туттар. Ойууру кэмгэр ыраастаабат буолуу саҥа мастар үүнүүлэрин мөһөйдүр.

Ыраастаамакка хаалбыт кэрдиллибит ойуурдар уот барымытыгар кутталы үөскэтэллэр. Ону таһынан ити сирдэри баһаар барбатгына оҕорууга элбэх үлэни күүс уонна үп ороскуоттаныр. Сыһырыдыллыбыт ойуурдар мас ыарыыта уонна үөн-күрдүбэ үөскүүрүгөр төрүт буолаллар.

Оройуоннаабы ойуур хаһаайыс-

Редакцияба
киирэр суруктарман
УМУУГА ХААЛЛЫБЫТ

УЛАХАН-ААН учаастагар чөл-чэттиллибит сыаналаах промтовардары атымытыр автолавка хас да төгүл кэлэ сырытта. Билинги, Еланка олохтоохторо, автолавка кэлэн барбыт сураһын кини Покровскаяга төһүбүтүн эрэ кэннэ итэбидит. Олохтоохтор үлэлэрин бырабан туран Улахан-Аанга баран атыылаһар кыахтара суох.

Оройуон эргинин тэриэтэһин салайааччытара тийэ сылдьаан атыылаһыны колхозтар кини эрэ учаастактарыгар тэрийэллэрэ, ыраах олоһор биригээдэлэр, фермалар үлэһиттэрин умнаһалара сыһа.

Райпотребсоюз салайааччылары, ити алыастарын көһүнөн, автолавканы ыраах биригээдэлэргэ уонна фермаларга сырытыннараллара, нэһилиэнньэни ыладалаах табаардарынан хааччыйаллара наада.

С. БУРНАШЕВ,
партгосконтрольга көмөлөһөр
бөлөх чилиэнэ.
«Правда» колхоз.

тыбатын өттүттэн тоһо эмэ эрдэтэн ойдоһуу уонна сэрэтии дьаһаллар ыһыллалларын үрдүнэн, маһы советуюнкалыыр уонна таһар тэриэтэлэр кэрдийит ойуурдары ыраастааһын быраабылатын тутуспаттар, ону таһынан ойууру туһаны олохтоммут быраабылатын аһиэ кэлэллэр. Покровская леспромхоз, Покровская сельпота, райпотребсоюз, Ленин аатынан, «Правда» колхозтар уонна итинтэн да атын тэриэтэлэр ойууру туһаны быраабылатын мэлдьити кэлэллэр, кэрдэн туһамыт ойуурдарын кэмгэр ыраастаабаттар, быраабыланы кэһин иһин ыстараабы эрэ төмөтөхторүнэ күһэллэн ыраастыһаллар.

Хас биһирдин мас советуюнкалааччы ойуурунан туһаны быраабылатын тутуһары ойдоһутээх, ойууру туһаны быраабылатын кэһин ойуур хаһаайыстыба-

тыгар улахан почооту таһаарарын, ойууру табыгастаахтык туһаныыга тиэрнэтин ойдоһуу тустаах.

Муус устар 15 күнүттэн мамыйы 15 күнүгэр дьэри оройуон-жаары лесхоз ойууру ыраастааһын ыйын биллэрдэ. Ити кэм эһигэр ситэ ыраастаамакка кэрдиллибит ойуурдар уот барымытын кутталлаах кэмэ сабыланытыгар икки мөрттөн итэбэһэ суох кэһиттээх тыһа хорутулан тогүрүтүлүөхтээх. Баһаар барар кутталлаах кэм үстатыгар итинтэн учаастактарга кэтээн көрөр дьон аһааһаахтар.

Кэрдиллибит ойууру ыраастааһынан куотунар тэриэтэлэр салайааччылары сэрэтинин сиргэ ыстарааһыныга тийэ буруйдаһахтара.

П. СЕРГЕЕВ,
лесхоз кылаабынай
лесничийэ.

НОВОСИБИРСКАЯ УОБАЛАС.
Искитимтэн чугас, Петушихи өрүс
хангас биэрэгэр «Тальменский»
совхоз иккис отделениятын көтөрү
нитэр фермата баар.

Манна эдэр коммунист Галия Лебедева (снимокка) салайааччылаах
көтөрү итээччилэр коллективтара

үлэлиир. Галия салайар хаһаайыс-
тыбатыгар сылга хас биһирдии куу-
руссаттан ортотунан 160 сыммыты
ылаллар. Бу — уобаласка үчүгэй
көрдөрүү.

Быйыл отделение көтөрү итээч-
чилэрэ госуодарствоа 1 молүйуон
200 тыһыынча устуука сыммыты,
2000 центнер эти туттарарга эбэ-
һэтэлиститэ ылынылар. Көтөр
итээччилэр тыллара дьыалаттан
арахсыбат. Кинилэр кыбартаал-
лаабы былааннарын болдьобун ин-
нинэ толордулар.

ССТА фотохрониката.

ДОҔОРДОҔУУ УОННА ЭЙЭ ДУОГАБАРА

ААСПЫТ нэдиэлэ ырааттыы Польшага советской-партийнай правительственной делегация бара сырытта уонна ССРС итиннэ Польша Народнай Республикатын икки ардыгар добордоһуу, биригэ үлэлээһин уонна хардарыта көмөлөһүү туһунан дуогабары илии баттаата. Бу событиэ икки дойдулар сыһыаннаһыларыгар чопчу сабыдыаллыыр. «Варшавский дуогабарга илии баттаабыт Европа социалистической государстволарын биһир сомоболоһуутун дьыалатыгар,— диэтэ Л. И. Брежнев, Вроцлаве куоракка тыл этэригэр, — биһиги дойдуларбыт икки ардыларыгар саҥа дуогабары түһэрсии агрессордар ханнык бабарар суоһурбаныларыттан харыстаныы эрэллээх оружиета. Бу социалистической Польша кыраныыссатыгар ханнык бабарар сэринэн ииригирбиттэр, муостарын булгуруттар средстволарынан буолуоҕа.

Дуогабарга этиллэр: Европага куттал суох буолуутун хааччыйыыга Польша Народнай Республика-тын Одер-Нейссе Лужицкай госу-дарственной кыраныыссата тыы-тыллыбата хааччыллар. Бу кыра-ныысса аан дойду иккис сэриитин кэнниттэн олохтоммута, Народнай Польша сиригэр Германиянан был-дыаммыт сир чөлүгэр түһэрилли-битэ. Гитлеровской Германияны кыайыы кэнниттэн ити сир Польшага төһөнөрүллүбүтэ. «Советской Союз, — диэн суруйар Польша хаһыата «Трибуну Люду», — би-ниги госуодарствобыт Одерга, Ней-ссега уонна Балтикага кыраныыс-сатын бүтэһиктээхтик олохтообута. Советской держава империализм ыгааһынттан Польшаны быһаа-быта уонна биһиги госуодарствобыт куттала суох буолуутун хааччый-быта». Манна урут фашистарынан былдыаммыт Силезия сиригэр, бү-гүн үлэни таптыыр Польша но-руота Европа оройуоннарыгар эконоимической өттүнэн улаханник сайдыбыт Социалистической Силе-зияны олохтоото.

Ол эрэри, Арбаа Германия ре-ваншистара, Гитлер политикатын нэһилиэнньэтинэн буолан туран, Европага олохтоммут бэрээдэги кытта билигин да эйэлэһиэхтэрин бабарбатар. Сэрии бүппүтүн кэн-нэ Польша, Германия Демократи-ческой Республикатын уонна Че-хословакия билинги кыраныыс-саларын хаттаан көрөргө модьуйал-лар. Ол да иһин, билинги кэмгэ советской-польской дуогабар ор-дук улахан суолталанар. Одер-Нейссе кыраныыссата тытыллы-батын хааччыйыы билинги кэмгэ Европа бүтүүнүн үрдүнэн дьоһун-наах улахан суолталаах. Ити кыра-ныысса Арбаа Германия реван-шистарынан тытыллыбат буолуу-тун хааччыйыы Чехословакия уон-

на ГДР интэриэстэрин, Европага эйэ интэриэстэрин таарыйар. «Би-ниги дуогабарбыт, — диэр Польша Холбоһуктаах рабочей партиа-тын Кини Комитетын бастакы секретара В. Гомулка, — бу Арбаа Германия милитаристарыгар хар-дарыы буолар, кинилэр иирбиттии реваншистской былааны уонна кы-раныыссаны хаттаан көрүүнү мо-дьуйаллар. Бу дуогабар Народнай Польша Одер-Нейссе уонна Бал-тика кыраныыссата тутулуга суох буолуута биһигиттэн бэйэбиттэн тутулуктаабын, Советской Союз кыайтарымтыата суох модун күү-һүгэр уонна Варшавский дуогабар кыттылааба буолар бары госу-дарстволар модун үүстэригэр тирэбирэрин өссө биһирдэ биһир-гэтэр».

Бу дуогабар — польской-совет-ской сыһыаннаһы историятыгар саҥа дуогабарынан буолар. Бири-гэ үлэлээһин уонна хардарыта кө-мөлөсүһүү бастакы дуогабара лоп-курдук сүүрбэ сыллаабыта илии баттаммыта а. э. 1945 сыллаахха. Ити кэмгэ Берлин аныгар бүтэ-һиктээх кыргыһыы буола турара. Ол күчүмэбэй күннэргэ Советской Союз Польша нуруотугар добор-дуу илиитин ууммута. Польша бэ-чээтэ бэлиэтирин курдук, Польша Советской Союз өйөбүлүнэн сү-һүбэр турбута, сэрии иннинээзи

бэйэтин промышленной кыабын улаатыннарбыта, наукаба, техника-ба уонна культураба улахан кы-айыны ситиспитэ. Народнай Польша 90-тан тахса бөдөн предприя-тиелара Советской Союз көмөтү-нэн оҕоһуллубуттара. Польша кы-раныысса таһыттан атылаһар не-бин 100 бырыһыана, тимир уонна марганцевый руда 80 бырыһыана, кокса онтон да атын сырьё 75 бырыһыана ССРС-тан кэлэр. Ити курдук, Советской Союзка үрдүк хаачыстыбалаах промышленной уонна продовольственной табаар-дар Польшаттан кэлэллэр. Саҥа дуогабар ССРС уонна Польша ик-ки ардыларыгар добордоһууну өссө бөһөргөтүөҕэ. Бу дуогабар социализмы уонна коммунизмы тутар биһиги дойдуларбыт сы-һыаннаһыларынын сайдыытыгар олус улахан уонна дьоһуннаах со-бытиенан буолар. Бу—аан дойдуга эйэни уонна социалистической дойдулар добордоһууларын бө-бөргөтүү дьыалатыгар улахан кылаатынан буолар.

Сергей КУЛИК.
(ССТА).

Редактор Н. С. ПОПОВ.

Сүүйүүлээх кылаат учуараттаах 45-с
тираһыгар Орджоникидзевской оройуон
сберегательнай кассаларыгар ууруллубут
сүүйүүлээх кылаат манник
счёттарыгар түбөспит
СҮҮЙҮҮЛЭР

Счет №	Кылаат сыл агар- даабы орто суумата	Сүүйүү бырыһыана	Сүүйүү суумата
265	95-00	200	190-00
298	531-00	25	133-00
348	1-00	25	—
399	1-00	25	—
443	25-00	25	6-00
530	6-00	100	6-00
575	1-00	25	—
629	1-00	25	—
691	1-00	25	—
848	126-00	25	32-00
943	287-00	25	72-00
1079	1-00	25	—
1265	11-00	200	22-00
1399	23-00	25	6-00
1298	1-00	25	—
1482	190-00	25	48-00
1530	52-00	100	52-00

5043 № -дээх КИИИ СБЕРКАССА.

«КОСМОС» кинотеатрга

БҮГҮН, муус устар 18 күнүгэр
«Япония сэриигэ». Сеанстар:
күнүс 12 ч., 2 ч., 4 ч.

САРСЫН, муус устар 19 күнүгэр
«Хаһыы». Сеанстар: киһэ
7-30 м., 9-30 м.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Ытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыны чуолкайдык ыйыллыахтаах.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покров-
ская бөһ. Орджоникидзе уул. 32 №-р. ТЕЛЕ-
ФОННАА: редактор—1-62, редакторы солбу-
лааччы—1-59, ответ. секретарь—1-51, сурук от-
дела—1-46, уопсай—2-66.

Орджоникидзевская оройуоннаабы типография. Тиража 2840, Баканын № 47.

ПИЭРИБЭЙ МААЙЫ КӨРСӨ

ҮРДҮК ТЭТИМИНЭН

ПОКРОВСКАЙДААБЫ опытай-кордоруулаах хаһайыстыба сүөсүһүттэрэ ССКП Кини Комитетын кулун тутардаабы Пленумун уураахтарыгар эһиһэттээн, семилетка бүтэһик сылыгар сүөһүттэн ылыллар аһы-үөлү дэлэтингэ үрдэтиллибит эбэһэтэлиһтибэни ылыһылар.

Сыл бастакы үс ыйыгар былааны таһынан 106 центнер үүт ылыһына. Хаһайыстыба бастык ыанньыкытара Марфа Андреева, Пелагея Ермолаева, Мария Черкаева уонна Анна Устинова сыһарылыбыт ынахтарыттан 1 кыбартаалга 450—180-нуу килограмм үүтү ыабыттара.

Муус устар ыйга ыанньыкыттар 1 Маай иһиннээри куоталаһыга киирсэн өссө үрдүк көрдө-

рүүнү ситистилэр. Кинилэр хайы-үйэ ыйдаабы былааннарын толортоотулар. Марфа Андреева 3280 онугар 3900 килограмм үүтү ыата. Кини холобурун батыһан дьүөгөлөрө Анна Устинова, Мария Черкаева былааннарын таһынан тыһыһычачылы иһир үүтү аһара матылар.

Эһии аһылыгы табатык туһаны сүөһүттэн ылыллар боро-дуукеуйаны үрдэтингэ улахан көмөнү биһэрдэ. Бу бочуоттаах үлэ: Петр Лиханов, Афанасий Слепцов уонна Ким Борисов кыһанан-мүһүнэн үлэһиллэр. Звено чилиэн-нэрэ хас күнүн ахсын талах мээк-кэтиттэн онгоһулаһуот үстүү тонна эһии аһылыгы онгортон таһаараллар.

Сүөһүгэ тото-хана аһылылары-

гар халбаннаабат рацион онгоһу-луһа: биһир ынахха биһэс килограмм от, уон килограмм сиилэс, маньы тэгэ аһыс килограмм эһии аһылык бэриллэр. Ити түмүгэр ыанньыкыттар сүөһүттэн кэлэр аһы-үөлү күнтөн-күн ахсын үрдэтиһиллэр. Ыанньыкыттар ыан ылар күннээри үүттэрэ 140-ча килограммга тийдэ.

Горькай уһаастагы сүөсүһүттэрэ муус устарга былааны таһынан 107 центнер үүтү ыан ыларга үрдэтиллибит эбэһэтэлиһтибэни ылыһылар. Ф. МИХАЙЛОВ.

„КОСМОС-65“ КӨТҮҮТЭ

1965 сыл муус устар 17 күнүгэр Советскай Союзка «Космос-65» Сир искусственной аргыһын учараттаах ытыты буолла. Аргыс бордугар, 1962 сыл кулун тутар 16 күнүгэр ССТА биллэрбит, космическай эйгэни чинчийини салгыы ытыты программатыгар соп түбэһин-нэрэн аналлаах научнай аппаратура туруоруллубут. Аргыс орбитага манньык параметрынан таһаарылына:

- Сири бастаан эргийэр кэмэ 89,8 мүнүүтэ;
- Сиртэн мунугаан тэйинтэ (апогей) — 342 километр;
- Сиргэ мунугаан чугаһааһына (перигей) — 219 километр;
- орбитага иһинтэ — 65 кыраадыс.

Научнай аппаратурадан ураты, аргыска 19,996 мегагерц частотада үлэһир радиопередатчик, орбита элементэрин чускайдык кээмэйдээһингэ аналлаах радиосистема, прибордар уонна научнай аппаратура үлэлэрин туһунан Сиргэ бизирингэ аналлаах радиотелеметрической система баар.

Аргыска туруоруллубут аппаратура сөптөөхтүк үлэһир.

(ССТА).

БАРЫ ДОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЙДАРА, ХОЛБОХУН!

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевскай уонна Горнай оройуоннардаабы комитеттарын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннардаабы Советтарын органа.

Тахсара 3-с сыла.
№ 48 (443).

1965 с. муус устар 21 күнэ.
СЭРЭДЭ

Сыаната 2 харчы

ОПЫТТААХ ҮЛЭҢИТ

ОРДЖОНИКИДЗЕ аатынан колхоз Тумулаабы производствений уһаастагы биһир кырдыаас сүөһү көрөөчүтэ Спиридонов Петр Герасимович Советскай Армия кэп-кэтиттэн демобилизация ялаһаһа 1946 сыллаахха кэлбитэ уонна ити кэмтэн ыла, эңкилэ сүөх, сүөһү иһититигэр үлэһир.

Петр Спиридонов ор сыллар усталаарыгар ынах ферматыгар бостуугунан үлэһэлбитэ. Ити

сыллар усталаарыгар үүтү ылыһы-ны элбэтингэ үрдүк көрдөрүүнү ситиһэн хайбалы, сыаналаах бөлөхтөрү ылыта. Билигин кини икки буолан 140 бороонун аһаһа-сигэтэн, көрөн- харайан туруорар. Кыстык төһө даһаны улахан күчүмэрдээһин уонна аһылык да көмөһүн үрдүнэн, кыһамнылаах үлэ түмүгэр, борооннор туруктара үчүгэй.

Биһиги корр.

Орджоникидзе аатынан колхоз Үөдэй уһаастагы бастык ыанньыкы-сыта, райсовет депутата Татьяна Тимофеевна Филиппова чакчы кыһам-нылаах үлэһит. Кини үлэ бастык ньымаларын киһикти туттан, сылааһы элбэх үүтү ыан ылары ситиһэр.

Бу күннэргэ бастык ыанньыкыт 1 Маай инниннээри үлэ вахтатыгар турар.

СНИМОНКА: Т. Т. Филиппова.

С. КИРОВ фотота.

ПОКРОВСКАЙГА БЫРААҢЫННЫЫК

БАСКЫННЫБАБА, муус устар 18 күнүгэр, Покровскайга Саха сирин комсомолун 45 сылын туолуутугар аналлаах комсомольцтар уонна ыччаттар, үлэһиттэр представителлэрин үөрүүлээх мунньахтара буолла. Онон оройуон ыччаттарын фестивалын II турун лауреаттара кытыһылар. «Космос» кинотеатрга толору киһи мустубут.

Мунньабы кылгае киирини тыһынан ССКП райкомун бастакы секретара П. П. Ивасих аһар. Саха сирин комсомолун албан ааттаах суолун туһунан дакылааты ЫБСЛКС райкомун секретара Иван Кузьмин онордо. Ыччаттар фестивалларын бөлөһүннээһингэ уонна тарийингэ оройуоннаабы тарийер комитет председатели, партия райкомун секретара Е. П. Васильев фестиваль II турун түмүктэрин туһунан кэпсээтэ уонна кыайылаахтарга, лауреаттарга бочуотунай грамоталары итиһинэ биһирмийлэри туттартаата.

Оройуон комсомольскай тарийлэтин маһнайгы бойобуой дьыла-

ларын туһунан ахтыһы бастакы комсомолдартан биһирдэстэрэ, сурьяаччы-драматург С. П. Ефремов онордо. ЫБСЛКС райкомун бюротун көрдөһүүтүнэн, таб. Ефремов ЫБСЛКС кэпкэтигэр сана киирбит 26 уолаттарга уонна кыргыттарга комсомольскай биллэртэри туттартаата уонна кинилэр коммунизм иһин охсуһууга бастакы кэпкэбэ сылдылларыгар, Ленинскай комсомол достойнай чилиэннэринэн бөлөһалларыгар баһытты биллэрдэ.

Саха сирин комсомолун 45 сылын бырааһынныктыаһыһынан сибээстээн, ЫБСЛКС Саха сирин-

райкомун производство үтүс бастыһыгар, үлэ уонна албан аат революционнай кулдуубун филналын активнай чилиэннэрин, комсомольскай активистары бочуотунай грамоталарынан уонна хайраал илиһтэринэн наһараадалаһ-тылар. Наһарааданы ЫБСЛКС райкомун секретара Иван Кузьмин, истинник эбэрдэлээн туран, туттарда.

Биһэр түмүгэр ыччат оройуоннаабы фестивалын II турун лауреаттарын күүһүнэн улахан көп-цөрт буолла.

Биһиги корр.

САССР Верховный Советын Президиумугар

ПРОИЗВОДСТВОҕА ситиһилэрин уонна комсомольскай үлэҕэ активнай кытыһыларын иһин Саха АССР Верховнай Советын Президиумун 1965 сыл муус устар 17 күнүнээри Ыйаабынан республика эдэр производствениктарын бөлөһүн Саха АССР Верховнай Советын Президиумун бочуотунай грамотатынан наһараадалаһа.

Наһараадалаһыттар ортолоругар биһиги оройуонмут Орджоникидзе аатынан колхозун механизатора Николай Николаевич Кельцинов уонна ТХССНЧИ опытай-көрдөрүүлээх хаһайыстыбатын звеньевой Феодосий Михайлович Софронов бэллэр.

БӨБӨ ТӨРҮТ

ССКП Кини Комитетын кулун тутардаабы Пленумун уурааһар соп түбэһиннэрэн, ССКП КК уонна ССРС Министрдерин Совета ылыммыт хас да уураахтара бэчээттэннэ.

Холобура, сүрүн туораһтаах культуралар — элиһинэй уонна орус соботуопкаланар сыаналара 12 бырыһыантан 50 бырыһыанга тийэ, оттон Белоруссия уонна Прибалтика со-рох оройуоннарыгар 100 бырыһыан үрдээтэ, ити өссө барыта буолбатах. Государство сылга 3,4 миллиард буут эбэтэр 55,7 мөлүйөҥ тонна бурдугу атылаһар халбаннаабат былааны 1970 сылга диэри олохтообута эмиз биллэр. Ол эрэри, итичэ бурдук дойду наадатын толору хааччыбат. Холобура, государствога бурдугу соботуопкалаһын 68 мөлүйөҥ тоннаттан ордук буола сылдыбыта. Партия уонна правительство колхозтар уонна совхозтар бурдугу үүннэрингэ улахан төрүөтү ылан турар, былааны таһынан бур-

дугу атылааһыннарыгар эрэнэр. Кинилэргэ ити барыстаах буолуоһа. Ол курдук, элиһинэй уонна оруһу былааны таһынан атылааһынга атылаһыллар сыана 50 бырыһыанга эбэллэр.

Куруппа буолар культуралары онгортон таһаарыга улахан көбүлээһин дьаһаллара ылыһынылар. Ириһи уонна грециханы соботуопкалыыр сыана, быһа холуйан, балтараа төгүл (тоннатыгар 300 солкуобай) улаатта. Ити сыана проса бастык суортарыгар биллэрдик улаатта.

Эһии төлөбүр быһытынан, куруппа буолар культуралары үүннэрингэ үлэһир үлэһиттэргэ кэнники 4—5 сылга, сыллаабы орто валовой хомууртан ордук хомуллубут бурдук 25—50 бырыһыанын тийэ биһэрэргэ сүбэлэннэ. Ириһи үүннэрэр

сана хаһайыстыбаларга бастакы үс сылга ириһи үүннэригэ үлэһир колхозтаахтарга уонна совхозтар рабочайдарыгар хомуллубут валовой ирисс уон бырыһыангар диэри, былаан таһынан хомуллубут ирисс 25—50 бырыһыанын эһии төлөбүр быһытынан биһэрэргэ.

Подсолнузу уонна саахарынай сүбүкүлэни, подсолнух сизмэтин үүннэрингэ улахан көбүлүүр дьаһаллар ылыһынылар. Холобура, подсолнух сизмэтин кэнники үс сылга атылаабыт орто таһымын үөһэ өтүтүнэн государствога атылаабыт колхозтарга билигин икки бүк төлөнөр. Государствога атылааһыт сүбүкүлэ уонна подсолнух иһин хаһайыстыбаларга элчэтиллибит сыананан быһыллыбыт кээмэһинэн саахар уонна подсолнух арыта атылаһанар. Ити культуралартан үрдүк үүнүүнү ылыы уонна кини-

лэри үүннэри үрдүк агротехникатын хааччыһы иһин эһии төлөбүр улаханлык төлүүргэ сүбэлэннэ. Саахарынай сүбүкүлэни уонна подсолнузу кэнники үс сылга атылааһыт таһаар ордук атылаабыт колхозтар уонна совхозтар салайааччыларыгар, специалистарыгар бирлэмийэни төлөөһүнү государство бэйэтигэр ылыһа.

Сүүһүнэн мөлүйөҥ солкуобайы сүөһүнү государствога атылааһын сыаната үрдээһинтэн колхозтар уонна совхозтар ылыахтара. Баар сыаналарга эһии төлөөһүн бырыһыана манньык буолуоһа: улахан ынах сүөһүгэ — 20—55 бырыһыанга диэри, сибиннээһэ — 30—70 бырыһыан, бараанга уонна козаларга — колхозтарга—10—70 бырыһыан, совхозтарга уонна атын государственнай хаһайыстыбаларга — 10—60 бырыһыанга диэри. Үрдүк хайа-

лаах оройуоннар хаһайыстыбаларыгар барааннарга уонна козаларга сыана икки төгүл үрдүүр.

Бүтэһигэр колхозтартан подхондой нолуогу ылыы туһунан ССРС Верховнай Советын Президиумун сана Ыйаабын быһытынан, колхозтар мөлүйөҥ аһара солкуобай барыһы ылыахтара. Баччааһа диэри, нолуок хаһайыстыбалар валовой дохуоттарыттан ылыллара, оттон билигин кинилэр ыраас дохуоттарыттан ылыллыахтара. Колхозка барыс киириитэ 15 бырыһыантан наһаах буолла-бына, манньык хаһайыстыбалар нолуоктан босхолоһоллор.

Итинэн, партия уонна правительство хас биһирдии колхоз уонна совхоз экономикатын өрө көтөбүүгэ, тыа хаһайыстыбатыгар үрдүк таһаарылаахтык, чизинэйдик үлэлээччилэри көбүлүүргэ кизг бөбө төрүтү тарийдилэр. Билигин хас биһирдии хаһайыстыба ити арыллыбыт улахан кыахтары толору туһанытыгар дьыала турар.

И. АРТЕМОВ,
ССТА обозревателя.

ССКП КК Пленумун уураабын-олоххо

Санганы, бастыгы! кизгник олохтоохха

ССКП XXII съезинэн туруоруудубут сорукары толорон, тыа хааайыстыбатын үлэһиттэрэ чугастаары сылларга сүөһү бородууктатын, ордук үүтү оҕорууну улаатыннарарга бигэ быһаарынымалаахтар. Маныаха улахан оруолу ССКП КК уонна ССРС Министрдарын Совета сүөһү иитиитин сайыннарыма колхозтар уонна совхозтар материалый интэриэстэрин үрдэтигэ туһаайылыбыт дьаһаллара ылыа. Маны билигин, 1965 сылга үүт сыаната үрдээһиниттэн колхозтар уонна совхозтар эбии 11 мөлүйүөн солкуобай дохуоту ылыахтаахтарыттан да көрөбүт.

Ыанньык сүөһү иитиитэ билигин тыа хааайыстыбатын барыетаах салаатынан буолуо. Кинини салгыы сайыннарыма колхозтар экономикаларын бородьотторун таһынан, колхозтаахтарга үлэ төлөбүрү үрдүүрүгэр тиэрдиэ.

Маныаха улахан суолтаны сүөһү бородууксуйатын улаатыннарыма биир дьонуннаах кыабын — сүөһү иитиитигэр үлэ бастыг ньымаларын олоххо киллэрин ылыа. Онон тыа хааайыстыбатын хас биридди специалистара, сүөһү иитиитин бары үлэһиттэрэ хааайыстыбаннай производства наука уонна бастыг опыт ситиһиитин олоххо киллэрингэ сүрүн болломтолорун ууруох тустаахтар. Хас күнүн айым колхозтар уонна совхозтар фермаларыгар үлэ саага, прогрессивнай ньыматын туттуу кизг далааһыннан иһэр.

Быйыл билигин республикабытыгар искусственной үүтү оҕоруу биллэрдик улаатта. Сүөһү үлэһит-

тэрэ искусственной үүтү оҕорон ыһырайга иһэрдии үтүөкэниэх ньыма буоларын арыах сыллардаарыта олох да итэҕэйбэт этилэр. Билигин сүөһү бары үлэһиттэрэ искусственной үүт дьиниэх үүттээвэр хаачыстыбатынан итэҕэйэ суобун, тотоойутун практикава корон итэҕэйдилэр.

Сүөсүһүттэр билигин усулуобуйабытыгар төрөлкөй торуобу иитиигэ улахан күчүмэйдэр баалларын, сүөһү аһылыгар белковай, витаминнай уонна минеральной аһылыктар ситэ тиийбэттэрин бэрт үчүгэйдик билэллэр. Ити аһылыктар тиийбэт буоланнар, ыһырай этэ-хаана ыарыма утарысыта мөлтүүр, олүүтэ үксүүр. Ити күчүмэйдэри туоратыма искусственной үүт билигин республикабыт хааайыстыбаларыгар улахан туһалаарын кэрэхсэтиллэр. Билигин оройуон хааайыстыбаларын үгүс учаастактарыгар искусственной үүтү оҕороллор.

Искусственной үүтү оҕоруу боростуой, сүдүргү. Убаһаны наар көмөтүнэн сылытыма наары үскэтээччи уонна ЗК-1 кормозапарник олус табыгастаахтар. Үчүгэй хаачыстыбалаах искусственной үүтү оҕорон ыһырайга иһэрдии Ленин аатынан колхоз фермаларыгар үчүгэй туруктаах. Бу колхоз III биригээдэтигэр таб. Семенов Алексей Николаевич олус үчүгэйдик үлэлиир, кини күн айым төрүтү центнер искусственной үүтү бэлэмниир. Кини үлэтин сарсыарда 6 чаастан саралыыр, күнүс 11 чааска ыһырайдары аһатыма искусственной үүт бэлэм буолар. Бу учаастак кырдыаҕас ыһырай көрөөччүтэ Федорова Анисия Николаевна искусственной үүт олус үчүгэйдик, ыһырайдар таптаан иһэллэрин, иһэрэ хаһан да ылдыбатын улаханник биһирээтэ. Ити курдук, бу колхоз ветеринарнай враһа таб. Скрябин П. С. искусственной үүтү оҕорууга бу кэрэхсэбиллээх ньыманы туттууну сүөһү үлэһиттэрин ортотугар пропагандалааһын улахан оруолаах буолбутун туһунан көпөнир. Бу ньыманы кизгник туттуу тыа хааайыстыбатын производства сайдыытыгар улахан суолтаны ылыа.

Таб. Скрябин П. С. производ:

ствова санганы олохтоохтукка быһаччы дьаһаллары утатыппакка ылар, практикава олохтуур. Ол эрэри, сорох специалистар, холубур, «Өктөм» совхоз зоотехнига таб. Бочоев С. С. бу кэрэхсэбиллээх ньыманы олоххо киллэрингэ сылыбатык сыһыаннаһар, маныаха кини олобо сүөх биричиннээх сүгэнэр, ол иһин, искусственной үүтү оҕоруу бу хааайыстыбава дьиниэхтик олохтоно иһик.

Быйыл билигин управленебыт хааайыстыбаларын специалистарын иһингэр улахан сорукар тураллар. Ол сорукартан саамай дьонуннаабынан сүөһү иитиитин бородууксуйатын салгыы үрдэтигэ сүрүн болломтону ууруу буолар. Онон сибээстээн, тыа хааайыстыбаннай производства санганы, бастаан иһэри хорсундук олохтоохун быһаарар суолталаах.

А. ИМАНГУЛОВ,
управление зоотехника.

ССКП КК кулун тутардаабы Пленумун уураахтарын олоххо киллэрингэ билигин оройуоммут тыатын хааайыстыбатын үлэһиттэрэ сиртэн үрдүк үүнүүнү ылыма уонна сүөһү бородууксуйатын үрдэтигэ социалистической куоталаһыма кизгистилэр.

Ленин аатынан колхоз бастагы производственной учаастагы чулуу ыанньыксыттарыттан биридэстэрэ Екатерина Даниловна Мордовская үлэ кэрэхсэбиллээх ньымаларын кизгник туттан туран, 1964 сылга сыһарыллыбыт хас биридди ынахтарыттан 1894-туу килограмм үүтү ыата. Таб. Е. Мордовская бэйэтин үлэтин тэтимин быйыл эмиз түһэрдэ.

Семилетка бүтэник сылын бастагы кыбартаалыгар Екатерина Даниловна сыһарыллыбыт ынахтарыттан 3712 килограмм онугар 5256 килограмм үүтү ыата.

СНИМОККА: Е. Д. Мордовская.

В. СТЕПАНОВ фотота.

БУРДУГУ ҮҮННЭРИИГЭ улахан болломтону

Тыа хааайыстыбатын сайыннарыма бары совхозтар уонна колхозтар сүрүн сорукарынан элбэх эти, үүтү ылым буолар. Бу соруку толоруу биир сүрүн усулуобуйатынан сүөһүгэ аһылык бөбө базатын тэрийиһи буолар. Хомойуох иһин, бу боппуроска динирик иһэн-тоҕон киирсэн, дьонуннаахтык ылымны сүөх дикхэ сөп. Сүөһүгэ аһылык базатын тэрийиһигэ бурдугу үүннэри улахан суолталаарын ким барыта билэр.

«Өктөм» совхозка бурдугу үүннэри дьыалата хайдах турарын туһунан тохтоохпун баарабын.

Бу совхоз тэрийлиһиттэн бурдук культураларын бары ыһыларыттан уонна сүөһү аһылыга буолар техникескэй культуралартаабылаанга көрүллэр үүнүүнү ылыбыт сыллара сүөх. Туорахтаах уонна техникескэй культуралары сыллата ахсын 2000 кэригэ гектар ыһыллар да, оннообор кэлэр сылга сизмэ буолар бурдугу кыһан ылбаттар. Онон сизмэ бурдугун атын сиртэн атылаһан ыһа олороллор. Бааһыналар сыыс отторунан саба үүнэр буолулар.

Совхоз бурдук ыһылытыттан сыллата ахсын элбэх очооту сүгэр, элбэх ахсааннаах механизатордар уонна техника үлэлэрэ түмүгэ сүөх хаалар.

Намыһах үүнүү ылылынабына эбэтэр ыһы олох да үүммөккэ хаалар буоллабына күн-дьыл усулуобуйата куһаҕаныгар сизгэр үгэстээхтэр. Бааһынаны оҕорууга уонна кэргэтигэ үһэттэн былаан көрүллүбэт, туох баар бааһыналарга бүтүннүүтүгэр бурдугу ыһарга модьуйаллар, ону билигин толорор эрэ эбээһинэстээхпит дөһөөччилэр.

Урут колхозтар МТС үлэтин иһин натуральной төлөбүрү, государствова госпоставканы куталлара, кэлэр сылга ыһар сизмэни уураллара, колхозтаахтарга үлэ күнүгэр бурдугунан дохуот түгэтэллэрэ. Ол кэмгэ сирин оҕорууга үүнүүнү көрүүгэ-хараһыма, сизмэни хааччыныма улахан болломто ууруллара.

Колхозтарга икки хонуулаах севооборот олохтоһор уонна кы-

таанахтык тутуһуллара. Севооборотка сөп түбэһиннэрэн, бааһыналары паардааһын, күһүгү хадьымалы хорутуу, сыыс оттору утары охсуһуу ытыллара. Паардаммыт бааһыналарга хаары типтэрин күүскэ ытыллара, сааскы уу халытыллара. Оччотоовуга биридди бааһына ханнык культура ыһылынабына үрдүк үүнүүнү биэрэрэ үөрэттиллэрэ. Ону тэгинэн бааһына почватын үөрэтин ытыллара. Онон салайтаран, агрономнар хайа бааһына ханнык культураны ыһары сүбэлээн биэрэллэрэ. Кыралаан да буоллар, сыл айым солооһун, бааһынаны кэргэтин ытыллара, намыһах үүнүүнү биэрэр бааһыналар солооһун сиринэн солбуллаллара.

Туорахтаах культуралартан үрдүк үүнүүнү ылбат буолбут сүрүн биричиннэбитинэн севооборотка уонна хара паарга суолта биэрбэт буолуппут буолар. Билигин республикабыт айылвата биллэн турар, ыарахан, сайына кылгас, ардах арыахтык түһэр, онон үүнээһингэ наадалаах сизг көмчи буолар. Онон почвава элбэх сизги муньууга уонна кинини уобурдууга болломто ууруллубатабына, үрдүк үүнүүнү ылы кыаллыбат. Итиһи өр сыллаах үлэ көрдөрүүтэ дакаастаата дии саныбын.

Мин санаабар, туорахтаах культуралартан үрдүк үүнүүнү ылыма севообороту олохтоһун, ыраас паары туттуу, уобурдуу, сага сирин оҕоруу наадалар.

Бары учаастактарга солооһуну ытыахха, ону таһынан күөх үүнээйилэри ыһар наадава сааскы уу ылар сирдэрин туһава таһаарыахха сөп.

Кэники сылларга бааһыналары бүтэйдээһингэ болломто эмиз ууруллубат буолла. Онон, үүнүүнү сүөһү сиириттэн харыстыыр наадатыгар, бааһыналары күрүөлээһини күүскэ ытыма боппуруоһун эмиз туруоруохха.

А. ГРИГОРЬЕВ,
пенсионер.

ХОДУҔАНЫ ОҔОРОУОХХА, КЭҔЭТИЭХХЭ

ПАРТИЯ Кини Комитетын кулун тутардаабы Пленумун уураабынан туруоруллубут соруку ситиһилээхтик толоруу сүөһүгэ аһылык бөбө базатын тэрийиһиттэн улахан тутулуктаах. Итиннээх ходуһалары ыраастааһын, солооһун уонна нүөлсүтүү улахан суолталаахтар.

Тыа хааайыстыбатын Саха сиринээби научнай-чинчийэр институтун опытной-кордорүүлээх хааайыстыбата ходуһаны нүөлсүтүүгэ, ыраастааһынга уонна кэргэтигэ улахан үлэни ыытар. Бу күнүгэ механизатор Семен Денисов Тинини арытыгар отут гектарга талабы солоон ыраастаан бүтэрдэ. Ити үлэни мантан иннээ эмиз сабазин ыһар былааннаахтар.

Үрэхтэри быһан ходуһаны уонна мэччирэни нүөлсүтүүгэ улахан үлэ ытылыһа. Сун үрэххэ уонна Маалтааныга хас даҕаны быһыттар оҕоһулуннулар, уу түһэр хаанабалара хаһылынылар. Үрэх уута киирдэһинэ ити быһыттар тыһыынчанан гектар ходуһа уонна мэччирэн сирдэрин нүөлсүтүүхтэрэ. Нүөлсүтүллүбүт сиртэн элбэх оту соботуопкалыыр кыах үөскүүр биллэн турар суол.

Сүөһүгэ аһылык бөбө базатын тэрийиһи бири күннээх үлэ буолбатах. Ходуһаны уонна мэччирэни туспарыма республикава биллэриллибит ударнай ыһы тэрээһиннээхтик атаарарга опытной хааайыстыба үлэһиттэрэ уонна механизатордара күүстэрин харыстаабакка үлэһиттэр.

БИҔИГИ КОРР.

УЧЕНАЙДАР СУБЭЛЭРИНЭН

ССКП КК кулун тутардаабы Пленумун уураахтара тыа сирин үлэһиттэрин бородууксуйа табаарынаһын улаатыннарыма өрө күүрдэллэр. Үүт табаарынаһын үрдэтии суолларынан, бастаан туран искусственной үүтү кизгник туһаныма буолар.

Ленин сатынан колхоз Кыһыл Үрүйэтээби учаастагар, ТХСНЧИ ученайдарын рецебин быһытынан, искусственной үүтү кырдыаҕас колхозтаах, коммунист Василий Иванович Игнатьев бэлэмниир. Искусственной үүтү бэлэмнээһингэ элбэх инвентарь наада буолар, агардас бэлэмнээһинэ улахан уустуга сүөх. Ханнык бабарар ыһырай көрөөччү, ханнык бабарар хотонго искусственной үүтү бэлэмниир толору кыахтаах. Маныаха дэлэгэй иһит, холбуллубут элбэх үүт, уу, горх, ньэчимизн, сэлэһинэй бурдуктар уонна туһааннаах микроэлементэр наада буолаллар.

Искусственной үүтү ыһырайга бастаан 300

граммы бэриллэр, онтон сыһа эбэн, икки килограмма тиздиллэр. Искусственной үүтү ыһырайга иһэрдиин орду кизгник таб. Прокопьева туттар, кини ыһырай аһаты рационаун, уопсайынан, баһылаата.

Искусственной үүтү ыһырайтан ураты атыыр обустарга, ырыган ынахтарга уонна ыччат сүөһүгэ тутталлар.

Билигин бастыг опыт бу улахан туһалаах ньыматын туттан, участан үрдүнэн үүт табаарынаһын үрдэттибит, ол курдук күн айым 40 килограмма тиийэ улаатара ситиһиллэр. Искусственной үүт билигин колхозпутугар баара эрэ үс учаастакка туһанылар. Бу сыаналаах опыты Качынаат уонна Хоточчу учаастактарыгар өссө да олоххо киллэрэ иликтэрэ хомолтолоох.

Государствова үүтү атыылааһыны улаатыннарыма кэрэхсэбиллээх, бу бөдөҥ кыабы кизгник туһаныахха наада.

Н. УСТИНОВ.

ЫСТАПААН

[Салгытыа. Иннин 42, 44, 45, 46 №№-гэ көр].

Болуот отуутун ааныгар ситэ барбыт, убаһас бытыктаах, бэһиэлэй уонна хорсун сырайдаах киһи дьолунаан олорон:

— Эһиэ-эһиэ эһиэкэй, оһуо-оһуо оһуокай, — диэн үрүт үрдүгэр ыллаан дьэһэрһитэрэ. Кини манна баар дьоннортон барыларын кырдьаһастара, лүосман этэ. Кини болуот таһыгар туран эрэн, халлаан диэки олоотомохтоот:

— Куорат алта биэрэстэ хаалла... Тыл былытара олус хаамсан эрэллэр, халлааммыт бадаба, тыалларары гынна. Сэрэххэ арбаа сырыара түһүөххэ — диэтэ. Сөпкө этэр — дэһэ-дэһэ дьон эмиз эрдии диэки хаамыстылар. Ыстапаан — мин да көмөлөстөбүм — диэбит санаатыгар болуот кутуругар баран эрдиспитин, дьонноро бэркэ сөбүлүү көрбүттэрэ.

Өр буолбатаһа, собурууттан бастаан бытааннык, онтон улам эбиллэн, улам «үһүрэн сүүнэ тыал түһэн кэлбэтэ». Өрүс биир кэм, маан сыйгылар харбаан иһэллэрин курдук, ситимэ быстыбат долгуннарын туолбута. Киһи саба үрдүк долгуннаһа, болуот үрдүгэр ууну иһэн килэс гыннара-гыннара ким эрэ төттөрү өсүрүһэн ылбытын курдук эмиз төннүтэлээбиттэрэ. Оттон болуот биир кэм өрүс долгунун батыһа хас эмэ сиригэн бүгүлэхтэнэн баран, түллэнни иһиптэ.

Болуоту эрдээчилэр, баар күүстэрин харыстаабакка эрдэн ырычаахтаһа сатаабыттара да, болуот бабайы бэрт түргэнник хамсаан биэрбэт этэ. Ыстапаан аттыгар турар сүүрбэччэлээх уол — бар тоойуом, эн уоту көр. Тылтан күөдүһүн сээкэйи былдыһаба, — диэтэ. Ыстапаан эрдитин хал-сабар бырабаат уот диэки тизтэйэ-саарайа хаста да охтон, уокка ситэри тийбэтэ. Уот тугу да сибэтэх, умуллан хаалбыт этэ.

Оттон дьонугар төннүбүтэ. Биир киһи — «болуот көпсөтө быһынна», — дэн айдаараат, сүгэни хабаан ылан уһаммытынан барбыта. Ол икки ардыгар түөрт уонча саастаах алын сэнгийэтин бытыгын, хорунарын онугар кырыыйбыт, сэнэх таптаһаа тыа баайыгар маарынаах киһи кутталыттан эрдии-

тин бырабаат, халлаан диэки хайыһан, түрүкүө ыстаана илибириит турда. Таһараба үгэн далланнаан барда, — «тойон таһара быһаа, абыраа» — диэн ботугураабыта. Кини аттыгар эрдии эрдэ турар табаарыс:

— Бу ыт быһыытын көр эрэ! Манна, эн таһара кэлэн быһыан дьаабылайнын дуо? Олбу бууолан кубулаһтаныма, кэлэн эрдитэ эрдис. Эрдиспэт буоллахына ууга бырабыллыаһа! — диэн бардыгынаабытыгар ошонньор эрдитин хабаан ылан, мөбүлүбүт киһи быһыытынан эмиз эрдитэн барда.

Куорат улам-улам көстөн, бу тийэн кэллэ. Аан бастаан куполлара туллубут таһара дьылээр мэнхэһэн бары дьылэртэн үрдүктүк көһүннүлэр. Бизрэк чугаһаата. Болуот уһуга буор үктэллээх бизрэги хоруйбутунан барда. Болуоттан 5-6 киһи бизрэккэ ыстанан тахсан, болуоту хамсаабат гына бэчимэнэн тартаран баайан кэбистилэр.

Таһараба үгүпүт ошонньор, хонууну булбут үөрүүтүгэр сымыһахтара аппаччы тарпыт этилэр. Кини үрүт уоһугар баар бытыгын имэринэн, дьолуунанан сытытаата уонна:

— Улуу бабайлар, кыһалсалаах күннэргэ таһараттан көрдөһөрү улахан саат-суут курдук саныыллар. Хата таһара көмөтүнэн ортубут буолбат дуо? — диэн дьонун сэмэлээн көбдүүрдэ.

— Таһараларын дьылээрэ, ол бастара туллан баран, эйигин көһүтэн тураллар. Баран дьэ үг. Солотуйдун дии, — диэтэ биир эдэр уол.

— Хата ошонньор бачча хонууну булан баран, киһиэхэ сынытыан да бабарбат, — диэн эмиз ким эрэ хабаан ылла. Бары күлсэн ньиргистилэр.

Ыстапаан куорат дьэи киһиһан турда. — «Оо, куорат дьон элбэх ыаллаах сири ааттыыллар эбит буоллахтара». Дьэ, кырдык даһаны, бачыгыраан түһэн элбэх дьэ баар буолар эбит. Ити дьылэр истэригэр киһи толору буолуо — дии санаата.

Болуоттаахтар бары мустан, соллууру төгүрүччү олорон чайдаан бааттара. Кинилэр ортолоругар Ыстапаан эмиз баара. Чайдыы

олорон, Ыстапаан ханна барарын туһунан кэпсэтии сөбөлөннө.

Онуоха Ыстапаан: «Бачча аһатан ажалбыккытыгар баһыбаларын. Мин билигин куоракка тахсабын. Биһиги чугас ыалбыт оҕото Уйбаан Чолбоон — дьон үөрэхтээх киһи сулууспаа сылдыар буолуохтаах, ону көрдөөн булуом» — диэбитэ. Онуоха кини аргыстара: — дьэ кытаат, хайаан да ол киһини бул, булбатаргын эрэ, аһа-таһаа суох буорайаһа — дэспиттэрэ. Ыстапаан санаарбаабыт киһи быһыытынан баһын саннытан, атахтарын сэнитэ суобунан соһотардан, «үөх хонуу устун куорат диэки хаама турбута».

Ыстапаан куоракка чугаһаан кэлбитэ. Дьон бөсө мустан өрө-таһары хаамсан үөмэхтэһэ сылдыаллара. — «Түөх элбэх киһитэй, бары тизтэйбит курдук сүүрү-сүүрү хаамар буоллахтарай? — диэн Ыстапаан симили санаабыта.

Күөх хонуу сырыын дабайан тахсыбыта. Дьэ доһор, дьон гизнэ элбэһэ манна баар буолла. — Тугун мааныларай, таһастара-саптар муодатын ньии — диэн Ыстапаан сөһүтүн кубулуһаба. Хоту диэки хааман сыбарыһынны турда.

Саһардыы, ол-бу дьэи киһи олооту-олоотуу хааман эрдэһинэ, хайа үөдэнтэн кээлтэрэ эбит буолла, таабыттыт түлүлээх, икки хара ыт, тылларын бэлэстэрин түгэһэр тугора быраһан миэтэрэ аһарын санныылан бараннар кини диэки сүүрэн илгистэн иһэллэр эбит. Ыстапаан кинилэри көрөөт, өлөрдүү куттанна, ол-бу диэки көрдө. Чугас соһус икки мастаах сүлгүс күрүө баарыгар, ойон тахсан, «дьэ, куттум ээ», — дии санаан уоскуйан турда. Ыттар субу тийэн кээлтэрэ. Иккиттэн биридэрэ кини ыттыбыт күрүөтүгэр кээлтэ, үрэн тоһо барда. Ыстапаан кутталыгар бокуойа суох, күрүөтүн үрдүгэр «чот» дии-дии ирбит киһилии экириит турда.

Нууччалыы сирэйдээх, хоп «үрдүк мааны таһастаах киһи аһан иһэн ыты үүрэн ыппыта. Онон Ыстапаан, ытылларын турдаһына быһаабыт киһи курдук, ол киһини ыттыкты санаабыта. Күрүөттэн түһэн эмиз, үөмэхтэһэ сылдыар дьон диэки хааман нэнгэнэнэн барбыта.

Ыстапаан бу абыһах мүнүүтэ ик-

ки ардыгар, аата аһсаана суох элбэх киһини көрбүтэ. Сорохтор кинини ситэн аастылар. Ол тухары кинини кытта ким даһаны кэспэтэ. Быһатын эттэххэ бу өттүнэн Ыстапаан киһитэ-сүөһүтэ суох, килэмэн хонууга иһэрин «үрдүк этэ».

Ыстапаанга, хараһар көстүбүт тугу барыта сонун, дьикти курдук этилэр. Кинини адыһын ык-сатынан, икки көлүөһэ үрдүгэр туорайдыы сылдыар сис тимир үрдүгэр өкөчү туттан олоһбут, мааны таһастаах киһи эмискэчи сирилэтэн ааспыта. Ыстапаан мааны көрөөт, — муода даһаны атаах киһи баар буолар эбит, — диэн дьиктиргин, сөсө санаата уонна кинини хаһан көстүбүт буолуор диэри батыһа көрөн турда, — мин итинни аттаабым эбитэ буоллар, хайдах эрэ көтүтэ оонньуур этим — диэн ысмырбыт санаатын ботугураата.

Ыстапаан биир сиргэ тийэн кэлбитэ, урут көрбүт дьоннорунааһар уон очко элбэх киһи мустан үөмэхтэһэ сылдыаллар эбит. Бу баһар этэ. Ыстапаан мааны көрөн баран — бай, доһор, дьон ийэтэ-аһата манна баар эбит дии санаабыта.

Кини көрбүт киһитин, үөһэттэн-аллараанга диэри сүптү одуулаһар. Саатар биир эмэ, билэр киһим түбэһээрэй — диэн кэтэһэр этэ буолан баран, кини көрбүт сиригэр билэр киһитэ суох этэ. Ол да буоллар, дьон турар бөлөхтөрүн тула эргийэ сылдыбыта. Сорох дьон чаһы, этэрбэс, саппыкы тутуурдаахтара. Оттон дьон тутуура суох өттө — «хас диигин», «төһөсө холуугун» — дэһэн ыйтаһалларын Ыстапаан муодаргы истибитэ. — Атыһыттар, эргизмистэр буоллахтара, — дии санаабыта.

Ыстапаан дьону тас өттүлэринэн эргийэн бүтэрбитэ. Аны, ис өттүн киһи, дьону быыстарынан сылдыан көрүүх санаалааһа. Онон, дьон быыстарынан оргууй аһай ньылбыһан, аамылаһа сылдыар дьону сизэйэ-сизэйэ, дьон ортолоругар киһири испитэ, дьэ доһор, икки итирик киһи харыларын тизиринэн, уолуктары тимэбин төлөрүтэлээн бараннар эт сүтүктүрүһүнэн охсуһан биллиргэтиһэн эрэллэр эбит. Ыстапаан мааны көрөөт, кутталыгар куйахата ытырбахтыырга дылы буолла, кутталыттан таскилээн иһэн, өлөр саһатын саһарда. Бу уол тугу буол

ла диэн, сорох дьон эргиллэ түспүттэрэ. Улахан бабайы саппыкылаах киһи, этэрбэһэ суох уол атаһын быһа үктээн кээспит этэ. Кини атаһын көхсүттэн хааннар оһуоланан тахсаллара, тириитэ хасты барбытыттан кыра-кыра тирчилэр салыбыраһа сылдыаллара.

Ыстапаан ыты-ыты дьон суох сиригн диэки доһолонноон тийдэ уонна быһа үктэммит атһын, имэрийэ-имэрийэ, үрэ олоһоохтоото. Ол-бу диэки көрүтэлээт, былыргы үйбэһэ бырабыллыбыт, кыһаһан өрбөх сытарын ылан, атаһын баһын баайан бөөчөхтөөтө. Кини атаһын ырыыта бэрт улахан этэ. Ол иһин киһэ буолуор диэри, атаһын чороччу туттан олорбута.

Киһэ буолан, куорат кэлитэ-барыта тохтоон дьонноһ биридээн-эмэлээн аһыталыыр буолбуттара. Онон Ыстапаан, — «ханна хонуох бабайыбын? ачык-таатым даһаны», — диэн саныы олорбута. Мунаахсыйбытты, быһаарыта суохтук ол-бу диэки көрүтэлээбитэ. Кини чугаһыгар таһара дьэиэтэ дардаллан турара. Таһара дьэитин ойбоһугар сүүнэ бабайы, хаһан эрэ, тугу эрэ тизэй сылдыбыт дьааһыктара түһнэстэн сытара.

Ыстапаан төһө даһаны толкуйдаабытын иһин, бу-түүн хонор сири булбата чаччы биллибитэ. Ол иһин, — ити түһнэстэн сытар дьааһыкка чугаһаабыт киһи диэбит санаатыгар сүрдээх улаханник доһолонноон дьааһык диэки барбыта. Дьааһыкка тийэн кэлбитэ, үрдэ хас эмэ сиригн дьөллүбүт, иччитэх дьааһык буолан биэрбитэ.

Ыстапаан мааны көрөн баран, — дьэ бу иһигэр киһири утуйдаһым, дьэ киһэ син биир тугу да булан аһаабат киһибин, — диэн манна киһири утуйарга быһаарыммыта уонна дьааһык үрдүнээһи хайаһаһын иһирдэ киһири баран, тизэр түһэн сытынан кэбистэ. Атаһын баһын илитин оһотунан имэрий-бэхтии сытан утуйан хаалбыта.

[Салгытыа бэчээттэннэ].

Ширбэй Маай иһинэ

СВЕРДЛОВСКОЙ. Ураллаабы турбомоторнай завод бородуунсуята — модун күүстээх паровой уонна газовой турбиналар — биһиги дойдубутугар киһигин биллэллэр. Бу предприятие коллектива соторутаабыта Маай иннинэби вахтаба турда.

Беден уезллары хомуйар уаһастан специалисттара уонна рабочай дара үчүгэйдик үлэтиллэр. Кинилэр Маай бырааһынныгыһын көрсө былааны таһынан хас да паровой турбиналары уонна агрегаттары бизэргэ эбээһинэстэннэлэр. Турбаны оҕорооччулар бэйэлэрин тылларыгар тураллар: хайы-үйэ биир 50 тыһынчалаах турбина Румынияба анаан оһотулунна.

СНИМОНКА: модун күүстээх паровой турбинаны хомуйуу, ССТА фотохрониката.

ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 с. муус устар 21 н. № 48,

БАСТАКЫ ХАЙАБА БААР ДЬИЭ

В. И. Ленин Казаннаабы Музей-дьиэтигэр

БАСТАКЫ хайа... Итинник ааттанара бу чуумпу уулусса ол ааспыт сылларга, хаһан манна күһүн Ульяновтар көргөннөрө көһөн кэлэр көмнэригэр. 1888 сыллаахха балаһан ыйыгар Владимир Ульянов сыылкаа ытыллыбыт Кокушкино дэриэбинэттэн Казанга төннөрүгэр көнүллэммитэ. Ульяновтар көргөннөрө иккэ этаптаах кыра мас дьыаһэ 1889 сыл ыам ыйыгар дьэри олоһбуттара. Билигин манна В. И. Ленин Музей-дьиэтэ. Манна урут Ульяновтар хайдах олоһбуттарын курдук, дьэ тэрилэ чөлүгэр түһэрилиннэ. 1937 сыл сатиниыга бу музей тэриллэн аһыллытыгар Мария Ильинична уонна Дмитрий Ильич Ульяновтар быһаччы кыттыыны ылбыттара.

Маннайгы этапка — ис кирибэх хос. Дьэ саамай наадалаах тэбэриннэрэ — тимир кырабаат, үс олоппос, кинигэлээх долбуур, кыра өрүү көрүннэ. Остуолга — кыраһыын лаампата уонна өстүкүлэ чэрэһиниэ иһитэ, Карл Маркс 1872 сылга тахсыбыт «Капитал» дьон, арыллыбыт кинигэтэ.

«Володя, — дьон аһтар Анна Ильинична Ульянова-Елизарова, — элбэх кинигэни төгүрүччү мунньан баран, күн улахан аһарыгар ааһан тахсара...»

Манна болломтону тардар биир көстүү, баар: хостон олбуорго тахсар иккис аан баар. Биллэрин курдук, Володя оччотоогу кыһын легальнайа суох марксистскай ку-

руйуокка кыттыыны ылара. Ол иһин бу хоско мустааччылар биллибэккэ тахсан барыларын хааччыыһыга ити аан наада буолара.

Токур, туруору кирилинэс иккис этапка тахсар. Манна эмиз итинник сэмэй көстүүлээх Ильич ийэтэ Мария Александровна хоһо баар. (Кинини кытта биригэ Ольга уонна Мария олоһбуттара). Маны таһынан Анна Ильинична уонна Дмитрий Ильич хосторо баар. Бары хостор аайы — кинигэлээх долбуур. Киһи хос остолубуой уонна гостинай этэ. Киһэ манна Ульяновтар улахан иллээх көргөннөрө мустара. Остуолга — сахарница уонна алта үрүг көмүс луоска. Ити тэриллэр Мария Александровна сүктүбүт тэриирдэригэр этэ. Кинилэр музейга соторутаабыта аһалылыбыттара. Манна Некрасов 1879 сыллаахха тахсыбыт хоһооннорун кинигэтэ эмиз баар. Ити кинигэ 345-с страницара — «Нуучча дьахталлара» дьон поэма сабаланытыгар арыллыбыт. Бу поэманы, Некрасов онтон да атын хоһооннорун Ульяновтар көргөннөрө таптаан аһаллара...

Казаннаабы Музей-дьиэ директора Клара Гильмуддиновна Валидова Владимир Ильич Ленин бастакы сыылкаа сылдыбыт сиригэр тэриллибит музейы хас да сылга салайбыта. Соторутаабыта кини суруйбут «Кокушкинова В. И. Ленин Музей-дьиэтэ» дьон брошюраты тахсыбыта. Кини манна

музейи кэпсэтэр уонна байытар туһугар сырылаах үлэтин туһунан суруйар. Биллэрин курдук, Ленинскэй матырыйааллары булуу олус кэбэрэһэ суох. Дьыала өссө аһардас маныаха буолбатах. Кылаабынайа, элбэх докумуоннары уонна тэриллэри булуохха наада. Кинилэр В. И. Ленин оччотоогу оловун, үлэтин туһунан киһигин кэпсир буолуохтаахтар.

Бу музей биир дьоллоох булумньута баар. Бу — В. И. Ленин кытта биир кылааска үөрэммит М. Кузнецов иэдэ сылдыбыт улахан фотографията буолар. Манна 1887 сыллаахха Симбирскэй классическай гимназияны бүтэрбиттэр түспүттэр. Эдэр Володя Ульяновы кини манна түргэнник булар. Ааспыт сыллар фотография дьүһүнүн балаһча кубулуһуттар. Кинини манна опыттаах казанскай маастардар чөлүгэр түһэрэллэр, кини сотору музейга бэ-йэтин миэстэтин булуоһа.

Эмиз соторутаабыта музей үлэһиттэрэ бэйэтин бириэмэтигэр улахан наадалаах таһаарыһын, «Европа норуоттары олоһо» дьон кинигэ икки томун булулар. 1883 сыллаахха Володя Ульянов гимназия IV кылааһын ситиһиннээхтик бүтэрэн баран, Хайбал илиһиниэн уонна ити кинигэлэринэн наһараадаламмыта.

Ульяновтар уулуссаларын Музей-дьиэтигэр дойдуга бары мунуктарыттан дьоннор кэлэн сылдыбыттара ор буолла. Быһылгы сыл үс бастакы ыйыгар, В. И. Ленин төрөөбүтэ 95 сыла туолаары турдаһына, уон тыһынчалаа чугаһыыр киһи сырытта.

Марк ТАТАРИНОВ,
БСА корр.

Казань куорат.

ЭРГЭ ОЛОХ ХААЛЫНЬАГНАРЫН УТАРЫ КҮҮСКЭ ОХСУУОХХА

ПАРТИЯ ХХН съезийн мэдлэ-
лыгт СССР Программат соци-
алистической союунааы салгы
бөөрөгтүү, общественной бэрэ-
дэги кэниини суох гыны, бу-
руйу оигорууну уонна буруй тах-
сытын үөскөтөр төрүөтү суох
гыны соругун түрүөбүтэ.

Ити соругу ситиһилээхтик то-
лоруу мэкитиинэн сокуону кэ-
ниини сэрэтэр дьаһаллары ытыы
уонна сэмэлнир-буруйдуур поли-
тиканы сөптөөхтүк туттуу бо-
лаллар.

Сокуону кэни уонна буруйу
огоруу торуттаринэн эргэ олох
хаалыньага арыгылааһын,
күлүгээннэһин уонна бэлэхи кэр-
бээһин. Билиги оройуоммутугар
общественнай бэрээдэги кэни.
буруйу огоруу элбэхтик таһаарыл-

лар. Ити сүрүн биричиинэтинэн
билиги ортотугар, билигин да-
ваны, эргэ олох ити куһаған кэ-
мэддигин илдьэ сылдьар дьон
арыйаа суохтара, кинилэри ута-
ры охсууу ситэтэ суоҕа буолар.

Буруйу огоруу, общественной
бэрээдэги кэни, оһоллонуу тү-
бэлтэтэ, онтон да атыттар үкүөтэр,
арыгылааһын түмүгэр таһаарыл-
лар. Покровскай бөлүөлөгөр бэйэ-
тин моральнай мөссүөнүн сүтэр-
бит, арыгыһыт Николай Ковалеву
ким билбэти? Куруутун арыгы-
лырын уонна күлүгээннэһини
инин Ковалев эһинэккэ тардыл-
лан сотору народнай суут инни-
гэр түрүөтэ.

Подгорнай уулусса 8 №-гэр
«аатырбыт» Сухаревтар кэргэттэ-
рэ оһоллор. Покровскайдаагы

ТМУ рабочайа Илья Сухарев уон-
на кини кэргэнэ Галина Таскаева
дьиэлэрингэр мэлдьитин арыгы-
лыллар. Илья Сухарев соротох
буолбатах. Кинини кытта биһргэ
төрөөбүт Афанасий Сухарев, Ана-
стасия Сухарева эһи куруутун
арыгылыллар, общественной
бэрээдэги кэһэллэр.

«Холбос» саһылы иитэр фер-
матыгар олорор Василий Куриря-
ной күлүгээннэһин хаайыыга түбэ-
һэн, буруйун бороостоох таһсан
баран, арыгыаа хоһот, арыгылаан,
күлүгээннэһин иккиһин, үһүн бол-
доххо хаайыыга түбэстэ.

Цемент заводугар Корпеску Ва-
сильи үлэлээбитэ. Кини куруутун
арыгылыыра, ол түмүгэр үлэтигэр
тахсыбакка борогуудлаабыта, ку-
лүгээннэһитэ, милиция үлэһиттэ-

ригэр уонна народнай дружинник-
тарга оролоснута, кинилэри уо-
хтута. Цемент заводун обществен-
най тэрилтэлэрэ буруйу оигоруох-
сун Корпеску буруйа ыарын сөп-
төөхтүк сыаналаабатахтара. Кини
дьиалата көрүлэригэр, общест-
веннай буруйдааччыны аныыла-
рын оннугар общественной көмүс-
кээччинн аһаан, көмүскүү сатаа-
быттара. Общественнай көмүс-
кээччи тоһо даһаны кыһалла са-
таатар, народнай суут күлүгээннэ
хаайыыга уурда.

«Өкүм» совхоз рабочайа Семен
Лиханов эһи арыгылааһынан
дьарыктаммыта, үлэ дьиссипли-
нинэтин кэспитэ уонна тигэһэр,
ордук кутталлаах, сааттаах бу-
руйу оигорбута. Кини үһүн бол-
дохтоох хаайыыга уурулуна.

Райпотребсоюз, Покровскай
сельнотун, коммунальнай пред-
приятие хонтуораларын коллек-
тивтара үгүстүк арыгылыллар
уонна общественной бэрээдэги кэ-
һэллэр. Таб. Беломестных началь-
никтаах ТМУ-га арыгыаа суох бу-
руйу огоруу таһсар. Урдук үөрэх-
тээх, эдэр специалисттар общест-
веннай бэрээдэги кэһилэрэ тулу-
йуллуон сатамат. Инженер-ту-
тааччы Владимир Надеев куруу-
тун арыгылыыр, күлүгээннэһин,
араас быдыр тыллари туттар, об-
щественнай бэрээдэги кэһэр. Би-
лигин кини хаайыыга олорор.

Предприетелар, тэрилтэлэр са-
лайааччылар, профсоюз местком-
нара, онтон да атын общественной
тэрилтэлэр рабочайдар уонна су-
лууспалаахтар ортолоругар итин
үлэни күүһүрдүөхтөөхтөр, эргэ
олох хаалыньагнар утары бы-
һаарылаах үлэни ытымахтаах-
тар.

Билиги оройуоммутугар көскө

аһалылыбыт уонна үлэбэ олох-
томмут, ол гынан баран, бэлэмгэ
олоро, общественной үлэттэн куо-
та сатааччылары утары улахан
үлэни ытымаахха.

Хас биһрдн советскай кини
Конституцияны тутуһуохтаах, со-
куоннары толоруохтаах, үлэ дьис-
сипилинэтин тутуһуохтаах, об-
щественнай иэскэ чиниһиһидик
сыһианнаһахтаах, социалисти-
ческай олох бары быраабылала-
рын ытыктыахтаах, коммунизмы
тутааччы моральнай кодексатын
көрдөүлэри толоруохтаах.

Владимир Ильич Ленин бары
дьону сокуону тутуһалларыгар
ыгырбыта. Сокуону айааччынан
советскай норуот бэйэтэ буолар.
Оһон хас биһрдн үлэһит кини
советскай сокуону кытаанахтык
тутуһарга кыһаллаахтаах.

Коммунизмы тутуу дьиалата
үлэ дьиссипилинэтин кытаанах-
тык тутуһууну эрэйэр. Советскай
общественность бэйэтин Конститу-
цияны көрүлүбүт эбээһинэстэ-
рин толорботу, общественной бэ-
рээдэги кэһээччинн, үлэ дьиссип-
илинэтин айгыратааччыны кы-
таанахтык сэмэлнир. Итинниктэ-
ринэн — арыгыһыттар, дуодур-
дар, күлүгээннэр, уоруйахтар, бэ-
лэми кэрбээччилэр буолаллар.

Эргэ олох хааларыт тобохто-
рун утары охсуһууга билиги об-
щественносныт барыта туруох-
таах, партийнай, комсомольскай,
профсоюзнай тэрилтэлэр, олохтоох
Советтар, таһаарысты сууттар
уонна итинтэн да атын обществен-
най тэрилтэлэр эргэ олох хаалы-
ньагнар утары охсуһууга сү-
рүн күүһүнэн буолаллар.

Г. ФЕДОРОВ,
милиция оройуоннаабы
отделын начальнига.

Ааҕааччылар СУРУКТАРА

БОЧЧУМНААХ ДЬАҢАЛ НААДА

ОРДЖОНИКИДЗЕ аатынан кол-
хоз быйыл саас сүөһү кыстыгар
улахан күчүмэвэйдэри көрсөн
эрэр. Сорох учаастактар соротуо-
калаабыт отторо бүтэн атын
учаастактартан от тизийэн сүөһү-
лэригэр ситэтэ оһоллор. Ол кур-
дук, Синаэв Тинт-Арыттан оту
тиэйэллэр. Манна, эһи аһылыгы
бөлөмнөөһингэ үлэһити дробиль-
най агрегат алдынан, талах мээк-
кэтин Үөдөйтэн тизийэллэр. Ити
сүөһүнү аһылык саппааһынан
хааччыһыга күчүмэвэйдэри үөс-
көппөт буолуон сатамат.

Тумуллаабы производственной
биригээдэ Батамдайытаабы ферма-
тыгар от саппааһа сүөһүттэн
ынахтар аһаабакка турар түбэлтэ-
лэрэ таһаарыллар. Манна оттон
ураты атын эһи аһылык олгөм-
нүк бэриллибэт. Ол түмүгэр сүө-
һү туруга мөлтөх. Ыһирэйдэргэ
аһардас ыаммытынан үтүү эрэ

һирэйдэлэр. Эһи аһылыктары —
көмбикорм көөннөрбөтүн уонна
гидропоннай күөх аһылыгы биэр-
бэттэр. Тумулга ыһирэйдэр үөһү-
рэн ыалдыаллар уонна модьун
буолбуттар. Бу ыарыылары утары
дөһүннээх охсуһуу ытыллыбат.

Колхоз Харыйалаахтаабы бири-
гээдигэр сүөһү көрөөччү таб.
Родионовка уонча олус ырыган
туруктаах сүөһү баар. Билигин
ити сүөһүлэр үчүгэйдик көрбөтөх-
хө-харайбатахха, күүскэ аһаппа-
тахха олор кутталлаахтар.

Үһүннүк тымныһан, тоһорон
сылгы хаһан аһылыгыгар куһаған
буолла. Уулаах биэлэр уонна кыра
сылгылар туруктара эһи мөлтөө-
бүт. Тумулга хас даһаны хорутуу
сылдьар биэлэр туруктара куһа-
ған. Бу биэлэри үчүгэйдик аһа-
тыы, күннэтэ көрүү наада. Сыл-

гыһыттар уулаах биэлэри ыраах
үүрбөккэ, ханна сонтоох сиригэр
аһаталлара наада.

Орджоникидзе аатынан колхоз
бырабылаһынан уонна парткома
сүөһү кыстыгар билигин баар ити
күчүмэвэйдэри туоратарга цэһи-
лиэк общественноһын уонна кол-
хозтаахтар күүстэрин түмэ тар-
даллара, фермалары от саппаа-
һынан, эһи аһылыгынан толору
хааччыаллара эрэйиллэр.

Н. ЕРМОЛАЕВ.

БИЛИНГИ КЭМ ИНКВИЗИТОРДАРА

ХОЛБОНУКТААХ Штаттарга нау-
ка уонна техника төһөнөн сайдар
да, соччонон рабочайдары уонна
сулууспалаахтары утары амери-
канскай предпринимателлэр бат-
таллара өссө күүһүрэр. Производ-
ство уонна учреждениеларга
устройстволар уонна механизмнар
улам-улам түргэнник олоххо кил-
лэриллэллэр, ити өй уонна быч-
чыг үлэтинэн көлөһүннээччилэргэ
улахан барыһы биэрэр уонна ра-
бочайдар уонна сулууспалаахтар
олохторугар улахан охсууну оҕо-
рор.

Кэники сылларга АХШ учреж-
дениеларыгар уонна предпринимате-
ларыгар, «детекторов лжи» диэн
ааттанар массыына киэҥник тут-
туллар. Маныаха анаан оһоһуллу-
бу прибордар көмөлөрүнэн, ра-
бочайдар уонна сулууспалаахтар
үлэһэ ыһыллалларыгар уонна үлэ-
ли сылдьар кэмнэригэр, элбэх
чаастаах атабастабыллаах доппу-
руска түбэһэллэр. Маныаха анаан
бэлэмнэммит урдук квалифика-
циялаах уонна хамнастаах «чин-
чийээччилэр» хампаандалара үлэ-
лиир. Билигин предпринимател-
лэргэ үтөнү оҕорго аналлаах
трестэр уонна доппурус сулуус-
палара үлэһиллэр.

Доппурус саныһын бириэмэ-
тигэр аналлаах прибордарынан
доппурусанааччы хаанын бат-
тааһына, пульса, тыынара төһө
чаастата уонна этин-хаанын со-
рох учаастактарыгар биотиктар
мээрэйдэнэллэр. Бу техника көмө-
түнэн өскөтүн доппурусанааччы

сымыһалыыр буоллабына, кини
хаанын баттааһына урдук, сүрэ-
бин тэбиэтэ тургэтиир, тыынара
тыастанар уо. д. а.

Бу төһө да дьулаанын иһин Мос-
са подкомитетын түмүгүнэн 1963
сыл ортоугар диэри Чикаго 17
правительственной ведомстволары-
гар «детекторов лжи» көмө-
түнэн 20 тыһыынча доппурус
оһоһуллуна. Быһата, манна АХШ
киин разведкалыыр управлениета
уонна национальнай куттал суох
буолуутун агентствота «ирбэттэр». «Джоне рейд энд ассошиэйтс»
концерна директордарыттан бири-
дэстэрэ Линдберг этэринэн, били-
гин «детекторов лжи» Америка
бары бөдөн компанияларыгар
киэҥник туттуллар. Чуолаан, кини
концерната ааспыт сылга 5200
доппурусостары оҕорбут, оттон
Далласка «Трус верификэйшн»
трест президентэ Смит билинэри-
нэн, чааһынай хампааньаларга 42
тыһыынча доппурус оһоһуллу-
бут.

Манньык инквизиция предприни-
мателлэр чизинэйэ уонна эрэлэ
суох дьоннортон быһыанар ны-
малара үһү. Дьининэн «детекто-
ров лжи» массыынаны киэҥник
туттуу атын сыалы экирэтэр:
рабочайдар уонна сулууспалаах-

тар тус бэйэлэрин олохторун-
даахтары улуубулатыгар
буолбакка, кинилэр санааларын
билэргэ буолар. Рабочайдартан
доппурус бириэмэтигэр проф-
союзтар үлэлэрин, төһө харчы
лаахтары, доробуяларга хайда-
бын, полицияга хайдах сыһаанна-
һалларын, ханнык политической
көрүүлээхтэрин ыйыталлар.

Өскөтүн, рабочай кордорүү
бизрэтэр аһаастанар буоллабы-
на, үлэттэн устан хэбиһэллэр.
Итинник түбэлтэлэр үгүстэр. Кэ-
ники бириэмэһэ хас даһаны проф-
союзтар бу массыынаны туттары
утары охсуһарга туруннулар. Гру-
зовой массыыналар шофердарын
профсоюзга, холобур, трудовой
дуогабарга профсоюз чилиэннэрэ
ханнык эмит көрдөрүүнү биэрэр-
тэн аһаастанар бырааптаахтар
диэн аналлаах пууну ылыннылар.
Ол эрээри, үлэ биэрээччилэр ман-
нык көңүл барыыларын утары
охсуһууга ситиһи билингитэ кы-
ра.

Л. ПОНОМАРЕВ,
СССР корп.
НЬЮ-ЙОРК.

Редактор Н. С. ПОПОВ.

Орджоникидзевскай райпотребсоюзка баста-
йааннай үлэбэ экспедитор наада буолар. Хамна-
на олохтоммут ставка быһыытынан.
Үлэһин баһалаахтар РПС-ка кадр отделыгар
үлэ чааһын бириэмэтигэр кэлэн кэпсэтин.

АХШ оборонатын министрэ Макнамара урут Согуруу Вьет-
намга «советниктары» ытыабыт диір эбит буоллабына, били-
гин сэриниһиттэри ытыабын диэн билинэ.

(Хаһыаттан)
Сайгонтан саллаат уонна байыаннай «советниктар».

«ШПИЛЬКА» диэн польскнай сурунаал уруһууа.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Бытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыны чуолкайдик ыйыллыахтаах.

1870

ЛЕНИН БААР—КҮН КИИ, КҮН АБА—
КҮН АННЫН ДЫЛБАТЫН ТУТААБА

1965

ААН ДОЙДУ НОРУОТТАРЫН БЫРААТТАҢЫЛАРЫН УЧУУТАЛА

ВЛАДИМИР Ильич Ленин тын-наага буоллар 95 сааһын туолуо этэ. Кини билиги кэпкэбинтэн туораабыта. Ол да буоллар, Ленинскэй өлбөт-сүппэт үөрэх оло-роор уонна кыайар.

...Аасыт сыллааха Лондон куорат Советтар дойдутарын дьон-норуу — Москватаары художественной академической театр артистарын көрөбүтэ. «Кремль кураанына» пьеса көрдөрүлүбүтэ. Бу боростуой дьон туһунан, кинилэр Ленинни дьиргиник тап-тымаларын туһунан ойуулаан көрдөрүүтэ суох көпсөөн Англия корооччуларын долгуннута. Баттам-маттар улуу сирдэтирэн мөс-сүөнүн кинилэр аан бастаан көр-бүттэрэ.

Барар ол кэнигиттэн Лондон үгүс олохтоохторо эмискэ элбэри эргитэ санаабытара буолуо: тобо Ленин дөрөөбүт дойдута оһун-диги түргэнник хардыллырый, тобо аан дойдутаагы иккис сэр-сый сылларыгар советскэй буйууннар фашизм утары охсуйуу марда-

рын туораатылар, тобо Европа баттаммат норуоттарыгар көмөлө-һө көлүлэр, тобо күнтөн-күн со-циализм лаарыра үүнэн-бөрөгөөн иһэрий...

Сүрүяаччы Максим Горькай Владимир Ильич Ленин «бүгүн-үгү аан дойду улахан, дьингээх киһитинэн» ааттаабыта. Кини улуукана бастаан туран, аан дойду ханнык да муннугар оло-ротторун иһин, үлэ дьонун му-гура суох таптырыгар, кинилэр көңүллэрин уонна дьоллорун иһин кыһамныгыгар, бэйэтин айар күүһүн уонна муударайын рево-люция дьыалатыгар, коммунизм дьыалатыгар биэрбигигэр буолар.

Бары дойдутар боростуой дьон-норуу билиги ытыктабыллаах Ильичини мугура суох таптаа-быттара уонна таптыыллар. Атын кимнэх эрэ буолбакка, киннэх эрэ кинилэр санаалара уонна дьу-луурдара чугас уонна ойдоһулэр этэ. Ленин үһүдүчү Азия уонна Африка норуоттарын дьылбатын туһунан элбэхтик саныра. Ки-нилер айар күүстэригэр дьиргиник эрэнэн, Владимир Ильич сүрүй-бута: «Кини аймах бүтүүнүн дьылбатын туһунан боппуроһу хас биридди норуот быһаарарын туһугар Илин норуоттар үһүк-туохтара».

Ити тыллар хайдахтаах курдук оторү көрүүнэн буоллуларый! Би-лиги кэммитигэр колоннализм сыаба бүтэһиктээхтик алдыанна, Азия, Африка, Латинский Америка уонунан дойдутара тутулуга суох сайдыы, көгүл уонна прогресс суолугар турдулар.

Советтар Республикалара өссө бири сылын туола илигинэ 14 го-сударство империалистара кинини эһэргэ дьулуспуттара, ол бири-мэбэ Ленин аан дойду бары үлэ-һиттэрэ киһи-аймах бири общест-вотыгар холбоһон, коммунисти-ческой общество дьэтин тутарга күүстэрин түмэр кэмнэрэ ырааба суобун туһунан санаабыта.

Социализмы тутар норуоттар интернациональнай добордоһуула-ра уонна биригэ үлэлэһиннэрэ күнтөн күн үүнэр уонна бөрөгү-гүр. Ити добордоһууга билиги дойдубут — Ленин уонна лени-низм дойдута улахан оруолу ылар.

Холобура, Вьетнам Демократи-ческой Республикатыгар Совет-

ский Союз мугура суох көмөлө-һүүтэ улуу уонна кыра государ-стволар икки ардыларыгар урук-ку өттүгэр хаһан да биллибэтэх санаа холобуру көрдөрөр, ити тө-рүтүнэн Владимир Ильич проле-тарской интернационализмы аат-таабыт «тэһнэһин киһилин прин-цибэ» буолар.

Аан дойду рабочай кылааһа ки-һини диги ыраах хардылаата. Коммунистической хамсааһын би-лиги кэм саамай сабыдыллаах политическай күүһүнэн буолла. Билиги коммунистической уонна рабочай партиялар — айа уонна норуоттар добордоһууларын пар-тиялара — аан дойду 90 дойду-ларыгар үлэтир, киһилэргэн 14-рэ салайар партиянан буолал-лар. Аан дойдуга киһи-аймах оло-го түспөрүн туһугар 45 мөлү-йүөнтөн тахса коммунистар охсу-һаллар. Кинилэр ортолоругар Ле-нин тэрийбит СССР чилиэһири-нэн уон мөлүйүөнтөн тахса киһи баар.

Аан дойду пролетариатын улуу сирдэти коммунистары бэйэ но-руотун туһунан күнүтэ кыһам-пыны аан дойдутаагы социализм төрүт интернациональ кытта си-бээһиниргэ, национальнай интер-националь, бастаан туран, интерна-циональнай интернациональ үрдүк-түк тутарга үөрэтэрэ.

Ленин ыйыларынан салайта-ран, билиги партиябыт Кини Ко-митетын кулуу тутардаагы Пле-нума коммунистической уонна ра-бочай партиялар представителле-рин консультативнай көрсүһүүлэ-рин үлэтин биһирээтэ. Бу көрсү-һүү империализмы уонна коло-нализмы утары охсуйууга, на-циональнай босхолонуу, эйэ, де-мократия, социализм иһин марк-сизм-ленинизм төрүттэригэр оло-буран аан дойду коммунистиче-ской хамсааһынын түмүгү бири дьобуһунаах хардыынан буолла.

Сага олох ааһын аспыт, ком-мунистической общество дьэтин акылаатыгар бастаан кирииччэ-ни уурбут, аан дойду норуоттарын добордоһуутун улуу учуутала Вла-димир Ильич Ленин буоларынан билиги үөрүүтээхтик киһи тутта-быт.

П. РЯБЧУН.

историческая наука
кандидата.

БАРЫ ДОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЙДАРА, ХОЛБОХУН!

ЛЕНА МАЯКТАРА

СССР Орджоникидзевскай уонна Горнай оройуоннардаагы комитеттарын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннардаагы Советтарын органа.

Тахсара 3-с сыла.
№ 49 (444).

1965 с. муус устар 23 күнэ.
БЭЭТИНСЭ

Сыаната 2 харчы

КУОТАЛАҢЫ КҮҮҮҮРЭР

ПАРТИЯ райкомун бюротун уон-на райсовет исполкомун холбо-һуктаах муннахтарыгар оройуон колхозтарын уонна «Өкөтө» сов-хоз сүөһү иитиитигэр социалисти-ческой куоталаһыларын бастаан кыбартааллаах түмүгэ дьүүллэнэ. Оройуон бири да хаһаайсты-бата валовой үтү ылыы графигын төлөрбөтө, онон оройуон үрдүнэн үтү ылыыга бастаан кыбартаал-лаабы былаан 89,4 бырыһыана эрэ туолла. Үтү государство аты-лааһын графигын «Правда», Орд-жоникидзе аатынан колхозтар (101,4—112,7 бырыһыан) толорто-тулар. Үтү атылааһынна уонна туттарыыга I кыбартааллаабы бы-лааны Ленин аатынан колхоз, «Өк-тө» совхоз толорботулар. Кини-лэр государство 67 тонна үтү ситэ биэрбэтэлэр.

Сүөһү иитиитигэр «Правда» ко-хоз уонна «Өкөтө» совхоз балай-да үчүгэй көрдөрүүлээхтэр. Орд-жоникидзе аатынан колхозка үтү табаарынаа 79,9 бырыһыанна тийдэ.

Сүөһү иитиитигэр бастаан кы-бартааллаабы үлэ бары көрдөрү-лэринэн социалистической куота-лаһы кыайылааба «Правда» ко-хоз аабылына. Ити колхозка пар-тия райкомун, райсовет исполко-мун уонна тыа хаһаайстыбатын управлениетын көһө сылдьар Кы-һыл знамялара хаалларылына. Колхоз оройуоннаагы Бочуот дуос-катыгар киллэрилиннэ.

Бастаан кыбартаал түмүгэ ханна сүөсүһүттэр ортолоругар үчүгэй үлэ ытыллар, ханна социалисти-

ческой куоталаһы дьингээхтик тэриллэр, наука уонна бастыг-опыт ситиһилэрин олохтообут сиргэ үлэ үчүгэй түмүктэрэ сити-һиллэрин көрдөрдө. Хомойуох иһин, Ленин аатынан колхозка үтү иһин охсуйуу дьингээхтик тэрил-либэт. Биригээдэлэр, биридди ыан-ныксыттар ортолоругар куотала-һы аатыгар эрэ тэриллэр, ол тү-мүгэр колхоз кэнники миэстэбэ иһэр.

Үтү ылыы графигын толорбо-тох бири сүрүн биричиннэн ынахтар хойутаан төрөөһүннэрэ буолар. Бастаан кыбартаал бүтү-түгэр ааспыт сыл ити кэмгэр тэн-нээтэххэ 425 ынаһын абыйах ынах төрөөтө. Ити обдох опы-та хаһаайстыба салайааччыларын ынахтары саптарыыга болсомону күүһүрдэллэригэр күһэйбэтэх. Ол курдук, ынахтары саптары олу-с бытааннык барар. Маннык быһы-ны бэрт түргэнник туоратыаха наада.

Үтү табаарынаһын үрдэти бири көдүүстээх суолунан искусствен-най үтү онорон ньирэйдэргэ иһэрдэ буолар. Бу бастыг ньы-ма сүөсүһүттэр уонна колхоз са-лайааччыларын биһирэбиллэрин ылла. Кэнники бириэмэбэ Ленин аатынан колхозка искусственнай үтү бэлэмнээһин 12 центнергэ тиэрдилиннэ.

Талабы мэлыйини уонна сүөһү-гэ ситиһини салбаан ытыааха наада. Күнүскү бириэмэбэ талабы кырбатыы кыаллыбат буолла. Онон талабы кырбатыыны түүнүгү

бириэмэбэ тэрийэн ытыы наада-лаах.

Хаһаайстыбалар салайааччыла-ра сүөһүнү мэчирэнгэ хайдах таһаарары билингиттэн бэлэм-ниэхтээхтэр. Сайылыктарга оло-роор дьэһэлэри өрөмүөннээһини, титииктэри тутууну, бүтэйдэри онорууну сабалыаха. Сүөһүнү мэчирэнгэ таһаарыыга туох кыалларын барытын бэлэмнээххэ. Көһүү бириэмэтигэр үтү ыаһына намтаабатын уонна ньирэй өлүүтэ тахсыбатын ситиһиэххэ.

ДОБОРДОҢУУ МИТИНЭ

МУУС УСТАР 19 күнүгэр Москваба Кремль Улахан дыбарыаһыгар Монголия Народнай Рес-публикатын партийнай-правительственной делега-цията ССРС-ка сылдьарыгар аналлаах советскэй-монгольскэй добордоһуу митинэ буолла.

Президиумна МНРП НК бастаан секретара, МНР Министрдэрин Советын Председателэ Ю. Це-денбал баһылыктаах МНР делегациятын чилиэ-нэрэ, Советской Союз Коммунистической партия-тын уонна Советской правительство салайааччы-лара тахсыылара дохсун ытыс таһынытынан көрсүлүннэ.

Митини ССКП МКК бастаан секретара Г. Его-рычев аста.

Быраатты Монголия норуотугар истин добор-доһуу тылларын Нуйбышев аатынан электрозавод

слесарь-монтажнига, коммунистической үлэ удар-нига А. Г. Широченко, Государственной бири-мийэ лауреата, ССРС народнай артиһа, монголь-скэй Үлэ Кыһыл Знамята орден кавалера Л. Н. Свердлин, тимири суол транспортын Москватаагы институтун студентката Дина Поликарпова этти-лэр.

Итинтэн салгыы ССКП НК Президиумун чилиэ-нэ, ССРС Министрдэрин Советын Председателэ А. Н. Косыгин, МНРП НК бастаан секретара, МНР Министрдэрин Советын Председателэ Ю. Це-денбал тыл эттилэр.

Митинг советскэй уонна монгольскэй норуот-тар быраатты тылхадыйбат добордоһууларын чабылхай демонстрациятынан буолла.

(ССТА)

Улэ кыһатыгар хатарыллан, Ленинни өрүү иннибит диэки...

★ ★ ★

★ ★ ★

„БИҢИГИ ИЛЬИЧ КЭРИЭСТЭРИН ТОЛОРБУТ“

ТУТУУ матырыяалларын онорор завод партийнай тэрилтэтин коммуниһа Александр Панаев В. И. Ленин 95 сыла туолуутугар аналлаах, завод оскуолатын пионерскай сборугар тыл этэр тематын аста итинни. Л. Дубовская баһаатайдаах 168 пионердаах дружина кирпиичэ заводун былаанын уонна кэскиллэрин туһунан бу бэсиздэни улахан бэлбөмтөнөн иһиттэ.

Эдэр ленинцэтэр кэбээлэрэ бу сборга II — III уонна IV сылаастар отут бастыг үөрэхтээчилэринэн ханатыллар. Кинилэр: В. И. Ленин аатынан тэрилтэбэ кирибиттэринэн истинник эбэрдэллэр.

лэр уонна үөрэх туйгуннара, пионердэр Тая Дубовицкая, Тая Прохорова, Света Попова, Света Волжанкина уо. д. а. пионерскай хаалтыстары баайаллар.

Пионердар революция улуу сирдэтин олобун уонна үлэтин туһунан литературнай — музыкальнай монтаһы кичэллээхтик бэлэмнииллэр.

БЫЫСТАПКАЛАР УОННА МОНТАЖТАР

ОРОЙУОННААБЫ библиотека ленинскэй күнүргэ тэрээһиннээхтик бэлэмнээр. «В. И. Ленин — билигин бары тыыннаахтаран, тыыннаах» — диэн кинигэ быыстапкага тэриллибит, манна улуу Ленин генеральнай үлэлэрэ, ыстатыйалара уонна этиилэрэ бааллар.

В. И. Ленин олобун уонна революционнай үлэтин туһунан «Ленин куруутун тыыннаах, Ленин куруутун биһигини кытта» диэн библиотечнай плакат чуолкайдык кэпсир.

«В. И. Ленин — Коммунистическая партия уонна Советская государство төрүттээччитэ уонна салайааччыта» диэн фотомонтажа, сага типтээх партияны тэрийи, Улуу Октябрьскай революция, эдэр Советскай республика үөскээһинэ — диэн темаларга үгүс матырыяаллар бэриллибиттэр.

Ити курдук «Ильич олобун эрдэбинээби сыллара», «Владимир Ильич Ленин Кремлээби кабинета уонна квартирата» — диэн фотомонтажтар бөлбөмтөнү күүскэ тардаллар.

ЛЕНИН ААТЫНАН КОЛХОЗКА

ЛЕНИН аатынан колхоз колхозтаахтара улуу сирдэти төрөөбүтэ 95 сыла туолуутун үлэбэ улахан оро көтөүллүүнэн көрсөллөр.

Колхоз Качыкааттаабы биригээдэтин бастыг ыанныксыттарыа түөрт ыйдаабы графиктарын хайы-үйэ аһара толордулар. Үлэнииттэр депутаттарын олохтоох Советын депутата Дария Николаевна Анисимова 4418 килограмм онугар 4922 килограмм үтү ыата. Депутат Евдокия Петровна Артомонова түөрт ыйдаабы графикын 102,5 бырыһыан толордо.

Е. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

НЕВА ӨРҮС КУОРАТЫГАР

Ленинград ленинскэй миэстэ.эригэр

«МНН олохтор саамай дьоллоох күнүнэн Советскай былааны төрүттээбит революция штабыгар сыйдымы буолар. Ленин куруук биһигини кытта», — диэн Смольнайга Владимир Ильич Ленин Музей-квартиратыгар сыйдыан бара, Львовскай уобалаас олохтоово Н. Турло киһигэрэ сүрүйбүт.

Смольнай—Улуу Октябрь штаба. Манна В. И. Ленин нуучча пролетариатын сөбүлүүннээх бастаанньатын салайбыта. Манна Советскай былаас төрүттэммитэ. Манна эдэр республика эйэ уонна сир туһунан бастакы декреттэрэ илин баттаммыттары. Смольнайга Ленин 1917 сыл аатынны 24 күнүттэн (сэттис 6 күнэ) күлүн тутар 10 күнүгэр 1918 сыллаахха дылы өлөрбүтэ уонна үлэлээбитэ.

Билигин, улуу сирдэти төрөөбүтэ 95 сыла бэллэтээр кэмигэр, Смольнайга сарсыардаттан кинээһингэ диэри дьон халыг халыһаһан хаамсар. Манна аһардас күлүн тутарга уонна муус устар бастакы аһарыгар 700-тэн таһаас экскурсиялар буоллулар, ити иһиттэн Венгриятан, ГДР-тан, Еубаттан, Италиятан, Англиятан, Афганистантан, АХШ-тан, Пакистантан делегациялар уонна туристар сырыттылар.

Ленинград бу албан ааттаах 13-э-бэлэ күнү улаханник үөрэнкөтөн бэллэттир. Куорат предриктеларыгар, үрдүк үөрэрин среденнезарыгар, научнай-чинчийэр тэрилтэлэригар, Культура үлэлэригар ленинскэй аарылар буолаллар. Кырдыарас большевиктар — Улуу сирдэти кытта сиргэ үлэлээбиттэр уонна киһи сородуарын толорбуттар бэйэлэрини эхтиллэрини кэспиллэр. Ленинград сүүһүнэн эдэр ыччата «В. И. Ленин общество революционнай сыйдымтыгар уонна СССР-ка со-

циализм тутуутугар ыччаттар кыттыларынан туһунан» — диэн темага дакылааттары иһитилэр.

Бу күнүргэ Ленинград олохтоохторо революция сирдэтин олобун уонна үлэтин кытта сүбэстээх сага матырыяаллары уонна экенонаттары кытта биллэһэлэр. В. И. Ленин Киһи музейин филиалыгар, Ильич Разливка 1917 сыл от ыйын 9 күнүгэр сыйдымбыт суолун картата аан маһнай көрдөрүллэр. Биллэрин курдук, Ленин Разливка оружейнай завод рабочайа Н. Емельянов сарайын үрдүгэр өлөрбүтэ. Ильич манна элбэхтик уонна сыралаахтык үлэлээбитэ. Бастакы күн киһи «Политическай балаһыаньа» диэн ыстатыйаны сүрүйбүтэ, бу ыстатыйага Ленин от ыйдаабы событтар кэспиллэриттэн дойду балаһыаньатын көрдөрбүтэ, партия сородууу быһаарбыта.

Владимир Ильич Разливка Временнай правительство суостаах сойуолаһынттан ор хаалар кылаа суоҕа. Ол иһин киһи Емельяновы кытта күөл уңуоргу оттугар көспүтэ. Түгүктэх сиргэ таларынан дьардыамаламмыт, отууан сабыллыбыт отуу тутулуубута.

Бу историческай миэстэлэри чөлүгэр түһэрин сородуууагыта бүтэриллинэ. Экскурсиялар Ленин Разливка олорор бириэмэтигэр үлэтин туһунан сага матырыяаллары кытта биллэһиэхтэрэ.

Үгүс докумуоннар уонна фотографиялар Ленин кыранымыса таһынаабы олобун туһунан кэспиллэр. Манна 1911 сыл ыам ыйын 28 күнүттэн бэс ыйын 4 күнүгэр диэри (бэс ыйын 10—17 күнүгэр) РСДРП РК члэннэригэр сүбэ муньаба кыранымыса таһыгар Парижка буолбутун көрдөрөр фотография баар. Кэпкээлэ Лопжомора столынай мастарыскай фотографията көстөр. Манна Владимир Ильич партийнай оскуола истээччилэригэр занятиени ыытара. Ити курдук, фотоаппарат объектива Краков куораттаабы

Любомирскай уулуссага 47 №-дээх дьиэни түһэрибит. Манна Ленин 1912 сыл атырдьах ыйын 22 күнүттэн (балаһан ыйын 4 күнэ) 1913 сыл муус устар 23 — 24 күнүгэр (ыам ыйын 6—7 к.) диэри олорбүт.

Зурукку Путиловскай, билигин Кировскай заводка Ленин биридэ эрэ сыйдыбытара. Бастаан киһи манна 1894 сыллаахха, оттон 1917 сыллаахха икки төгүл сыйдыбыта. Ыам ыйын 12 күнүгэр митингэ билигин көм туһунан дакылаат онорбута, алтынны 29 күнүгэр түүн тус бэйэтинэн контрреволюцияны утары охсуһууга бойобуой сөби түргэниик бэлэмнээһин сородууа хайдах толоруларын бэрэбинэркэли кэлбитэ.

Эйэлээх тутуу кэмигэр Кировскай завод коллектива хаһаайыстыбаны чөлүгэр түһэрингэ уонна дойду экономикатын оро көтөүлүгэ туох баар күүһүн биэрбитэ. Биллэрин курдук, 1924 сыллаахха завод ааныттан бастакы советскай трактор тахсыбыта. Билигин модун күүстээх «Кировец» тракторы онороллор.

Автоном НЕПОМНЯЦАЙ,
БСА корр.

КИНИ СИРДЫТИ КӨРСҮБҮТЭ

Ижевскэй олохтоово пенсионер Василий Красноперов краеведческэй музейга сырыттарына, «Сарапульскай бааһынайдарын делегацията В. И. Ленингэ» диэн хартыынага өр тохтоон турааччы.

Красноперов художник Самарин онорбүт бааһынайдарыттан биридэстэрэ этэ.

— Хайдах буолбутун курдук оноруллубут, — диэн кэспир Красноперов. — 1919 сыллаахха тохсунньуга Сарапульскай уезд дьадаҥыларын комитетын иккис съездин делегаттара Москва уонна Петроград хоргуйбут рабочайдарыгар анаан дэриэбинэттэн бурдук хомуйарга быһаарбыттара. 80 тыһыынча буут бурдуку хомуйбуттара. Бурдук тиэммит икки эшелону Андрей Ардашев салайааччылаах 9 киһи арыаллаабыта. 40 тыһыынча буут бурдук тиэлибит биридэ эшелону онно тутта Петроградка аһаарбыттара, оттон бириин столицага биэрбиттэрэ. Ити кэспиттэн биһиги Кремльгэ Ленингэ барбыппыт. Владимир

Ильич ол күн үөрүүдээхтик көрсүбүтэ.

— Миэхэ эппиттэринэн, экини бурдук аһаллыгыт дуу?

— Оннук, табаарыс Ленин.

— Онон, дэриэбинэбэ бурдук баар эбит дуу?

— Баар курдук.

Биһиги кыбыстан көрбөтөхпүт. Ильич кытта олус чөлчөкүтик кэспэппиппит. Киһи биһигиттэн кылаабынай наадабытын, Прикамьега үгүү хайдаһын туһунан сипилии ыйыталаспыта.

Киһи биһигиттэн бааһынайдар сага былааска хайдах сыйһаннаһаларын туһунан ыйыталаспыттар, биридэ куолаһынан эппиттэбиһиппит.

— Билигин биһигини Советскай былаастан ким да туора анньыа суоҕа.

Ильич биһиэхэ өссө биридэ махтаммыта, барыбыт илитин ыга туһуута, онтон кыратык олоро түспүтэ, тугу эрэ түргэниик кумаарыга сүрүйбүтэ уонна Ардашевка биэрбитэ.

— Бу Москва Советыгар сүрүк...

Онон маньык суруллубут этэ: «Бу сүрүк биридэччилэр — Вятскай губерния Сарапульскай уеһыттан табаарыстар.

Биһиэхэ уонна Питергэ 40000 буут бурдуку аһаллылар. Бу үһүлүччүлаах эбэрдэлээһини ылар хайваллаах быһыы буолар...»

Альфред АРТАМОНОВ.
(БСА).

МОСКВА. В. И. Ленин Киһи музейын саалаларыгар мэлдьитин сэргэхсийи. Манна москвичтары сэргэ Советскай Союз араас оройуоннарыттан, атын дойдулартан элбэх ыалдыттары көрөөххэ сөп.

СНИМОККА: Краснодарскай кыраай Майкоп куоратын уонна Саха АССР экскурсиянара музей саалаларыттан биридэстэригар.

Ы С Т А П А А Н

[Салгыта. Иини «Л. М.»

42, 44, 45, 46, 48 №-гэр көр].

САРСЫАРДА буолан, халлаан сырдаан, күн дьэрбэччи көр-бүтүнэн ойон тахсыбыта. Таһара дьэтин сарайын тас бүүрүктэригэр төрөөн олоһор хараначчылар уйаларыттан оронон тахсан, иһиз-сабаа көтүөлээн барбытара. Кинилэр уйаларыгар сытар оҕолоро аһылык көрдөөн, айахтарын кып-кыһылынан атан, хабаан ыларга бэлэм олоһуоттара.

Ыстапаан уута ситэри хамматар даһаны уһуктан «элбитэ, «хата тыһынаах эбиһпин ээ», — дьэн үөрэ санаата, хап-сабар олоһо түспүтэ. Онтон ыраааһытын уолугун көрбүтэ, туох сыһытаабыта дуу, эбэтэр тахсан кирибитэ дуу биллибэт, биһир кэм үп-үрүг чалахай олоһон хаалбыт этэ. Маны туһун да быһааран билбэккэ, муһаахсыһаан олоһобуна, киһи үрдүгэр хараначчы саһата «чаарк» гиммытыгар үөһэ көрө түспүтэ. Саамай киһи сыһыт сирин туһугар, уонча хараначчы уйата, буор иһиккэ дьылы лэскэһэн олоһоллор эбит. Ыстапаан дьэ билэн — «ити үөннэр тахсан киһирэ олоһуоттар эбит дии», — дьэн «иһигэр үөхсэ санаата. Сотору ойон турабын дьэн атаһын бааһын өлөрдө. Атаһын кууспутунан олоһон барбыта. Онтон уоскуйан туран кэлэн күөх отунан соттубута.

Ыстапаан бу сарсыарда утуйан туруутугар, уруккутун курдук, сэннэтэ суох буолан аччыктыыра, куруутун аһыыр эрэ туһунан толкуйдуура эмиэ кирибит уонна атаһын ыарыыта, бэһэһэннэтэһэр өссө бэргээбит, көппөчү иһэн хаалбыт этэ.

Ыстапаан ханна баран, аһыыр сир булар чааһынан бэрт элбэхтик толкуйдаабыта. Болуоттаахтарыгар — биһиргэ айаннаан кэлбит аргыстарыгар кириэн, аһатын дьэн көрдөһүүсүн атаһын ыарыыта, ыраах сир хамматара суох буолан боһойбута. Куоракка баран даһаны, ким да аһылык биэриэх сирин быһааран булбатаҕа.

Аһылык булар сир төһө да толкуйданыллыбытын иһин көстүбэтэ. Ол иһин Ыстапаан, ханнык да быһаарыта суох мэнээк, баһаар диэки хааман доһолоннуу турбута.

Үнэн-үнэн баһаарга кэлбитэ. Дьон син биһир бэһэһэннэлэрин курдук аалсыһа сылдьаллара. Кинилэр быһастарыгар Ыстапаан эмиэ баар буолбута.

Баһаарга атыылаах дьон; үүттэри, эттэри, арыылары дэлэй баһаһытк тэлгэтэн атыылыы тураллар. Бу барыта Ыстапаан көрүүгү аһара үчүгэйгэ дьылы этэ. Аһылыгы көрбүтүгэр сылтаан — киһи аһыан баһара өссө бэргээбиккэ дьылы буолбута. Оттон ымсыылаах аһылыгы ылан аһыан иһингэр биһир даһаны харчыта суох этэ.

Ыстапаан хайдах даһаны гынар сирэ суох буолан, дьон быһыһынан хааман доһолоннуу сырыттаһына, киһи атаһын анныгар туох эрэ «сүр» гына түспүтэ. Көрө биһирбэтэ, хаппыста сүрээһиттэн биһир сбирдэх түспүтүн тэппит эбит. Ону ылан, иһин иһиктиһэн сопхотоото уонна сизин кучугуратан барда. Төһө даһаны кирдээх хаппыста сбирдэһэ буоллар, Ыстапаанга бэрт күндүтүк көстүбүтэ.

Ыстапаан бу курдук аһы булан «аһа» кумаһа көрдүөхтээһэр, эбэтэр уоран аһахтааһар, бу ордук буолуохтаах» дии санаабыта. Киһи бу күнтэн ыла баһын өрө көтөхпөккө сылдьан, сиртэн ас көрдүүр идэни булбута, ол курдук моркуоп тоһоһонун, эт кыһыраһын, халба-

һыы хаһын сөп-сөп була-була айаһын хамсатар этэ. Маны таһынан ас көстөр биһир суола баара; эт эттээбит мастары кэрийэ сылдьан, онно сүгэ охсуутуттан бытарыһан хаалбыт эт кыһыраһын булан сиһирэ. Дьалаһай соһус киһи эт эттээбит буоллаһына, бэлиэ этэ, — элбэх эт хаалара. Маны Ыстапаан барытын үөрэтэн билбитэ.

Бу даһаны быстан-ойдон сырыттар, Ыстапаан бэрт өйдөөх, көрсүө оҕо этэ. Киһи дьон быһастарынан сылдьан, дьоннор тугу кэпсэтэллэрин чуолаан истэрэ. Сонуу кэпсэтэр дьону батыһа сылдьан иһилиһирэ. Бу курдук иһилиһэ сырыттаһына, иһик эр киһи баһана көрдүгэр сыстан тура бэрт өр кэпсэппиттэрин Ыстапаан иһилээбитэ. Кинилэр сэхэннэрэ: борохуот уонна айан чааһынан этэ.

Кэпсэтэ турааччылартач биһир дэстэрэ: — «аны үс хоһон баран, борохуот барар, онон мин барсабын» — диэбитин Ыстапаан бэккэ өйдүү истибитэ. Киһи борохуот дьэн туһун билэрэ, өрүүһүн аһаһын ыраахтан көрөр этэ.

Бу сэхэни истээт Ыстапаан улахан толкуйга түспүтэ: — Дойдубуттан таах кэлэммин, маһна ордук кумаһан буолууһу. Били Дьорбоот эрэйдээх, хайдах эрэ сылдьаахтыыр буолла. Мийгин ханна барда дии саныыллара буолуой? — дьэн өйдүү биһирбэтэ.

Маннык санаалар Ыстапааны муучу гынар буолбуттара. Киһи дойдутугар барыан санаан, улам курдары таттаран испитэ. «Ити үс хоһон баран, барар борохуотунан дойдубар тийэн хаалар ым ордук буолууһу» — дьэн санаабыта.

Ыстапаан бүгүһүн күнү, аһыгар аһаабыта-сирбитэ буолан атаарбытын үрдүнэн, санааһа-оһоһо түстэ. Ол үрдүнэн киһини өссө хайдах курдук күһнэр-дьыллар көһүтэн тураллара биллибэт этэ.

Киһиэ буолбута. Ыстапаан хоһор дьааһынын диэки эмиэ оргуу аһай аалыннэан тийбитэ. Хараначчы тахсан киһирэһиттэн куоттаран дьааһынын халбарыччы тэһыта уонна эмиэ дьааһынын иһигэр киһирэн сыһыта. Сытан эрэн дьааһык хаппаһын саба тардан кэбиспитэ, онон дьааһык иһигэр киһи баара көстүбэт этэ.

Ыстапаан дойдутун аһтан, бэрт өр утуйбакка санааргыы сыһыта. Ол үрдүнэн, аллараттан сиик охсон ыраааһынан сытар киһини «тэһэ» үрэн эрэрдии дьыһиттэрэ. Ыстапаан бу була сыттаһына, дьахтардаах эр киһи сагалара иһилибитэ уонна аһаһын чугаһан кэлбиттэрэ. Эр киһи атаһын тыһаа лиһирдээн «элэн Ыстапаан сытар дьааһынын үрдүгэр олоһо түспүтэ. Киһи кэнниттэн дьахтар саһата кэлэн эмиэ олоһобута, уонна тэһэ астарбыттыы эмискэ күлэн чачыгыраабыта. Дьэ, онтон, табахтыы-табахтыы дьоһуннаан кэпсэтэн баартара.

Ыстапаан саһата суох дьыһыһан, — бу дьон кэпсэтэллэрин истибитим хайаатар даһаны сэмэлээх буолуоһа. Биллэллэр эрэ кырбыахтара — дьэн куттана сыһыта.

Дьонго биллимээрэ тыһынын быһаһаһынан тыһына сыһытыттан ийэ-хара көлөһүнэ ыһыллан тахсыбыта. Киһи — «билбэтэрбин» дьэн сыттаһына, эмискэ күмэйэ кыһыһан сөтөллөөрү ыһсаан барыта. Хаһарыһын тарбаммыта, көмөлөһөтө. Хайдах да тулуйбата, сөтөллөн «иһ-һэм» диэбитин кулгааһа эрэ истэн хаалла. Дьахтар саһата «уой» диэбитинэн үрдүк дьааһыктан тыһаа ыһайна. Онуоха эр киһи саһата холку баһыһык «Маруся! куттаныма, киһи

утуйа сытар эбит» — диэтэ. Ити түбэлтэ кэнниттэн кинилэр бара турдулар.

Ыстапаан сөтөллүбүт кутталыттан өйүттэн таһа сыһыта. Онтон уоскуйан баран «хата буруйдаабыттар дии, таах куттаныллыбыт» — дии санаата уонна уга-хаһас өтүлэринэн эргийтэлээн сытыталаан көрөн баран, устунан утуйан хаалла.

Утуйа сытан, түһээн түһкэлийэн барбыта: — арай киһи сүрдээх үһүүлээх баһайы оттоох алааһы туора-маары, быһа кэһэн аамайдаан иһэр эбит. Ол истэһинэ, от быһыһын аайыттан аһсаана биллибэт элбэх баһалар ойуолаһан тахсаннар, киһини төгүрүктээн ылбытара. Онон киһи ханна да барар сирэ суох буолан, иһин дьэһэ, баһалар истэрин ыһыта үктүү-үктүү сүүрэн испитэ. Ол курдук уончата ойоот, биһир улахан баһайы баһа көхсүгэр үктээн, онтон халтырыһан, дэлби кэлэн түспүтэ. Онуоха киһини тулаалаабыт баһалар ойуолаһан кэлэннэр, сирэ үрдүгэр түһүлээн бааттара. Ыстапаан кутталыттан, «өллүм, абыраам» — дьиди хаһытаабыта. Саһата олох тахсыбатаҕа. Мөхсүбүтүнэн уһуктан кэлбитэ уонна ити барыта сыһыта буолбуттун үөрбүтэ.

Дьааһык хайаһаһынан таһырдыһы өһөһөн көрдө уонна сырдыы илигин билэн эмиэ сытан

барда. Утуйуох курдук буолан иһэн «аһабыт киһи» дии санаан, онон аралдыһан хаалла.

Бэрт өр утуйар-утуйбат иһик ардыһан, муучу буолан сытта, онтон устунан нухарыһан киһирэн барда. Эмиэ түһэтэ. Аны бу сыһыта туох даһаны маһаа үрдүк дьэ үрдүгэр кирилизһинэн тахсыбыт эбит. Дьэ үрдүгэр тийэһин кытта, кирилизһэ суулан түстэ. Ыстапаан дьэ үрдүгэр кирилизһэ суох хаалла. Сотору буолаат, дьэ сууллаары айгыраан барда. Онтон «үлүт түһэн өлөөрү гынным» — дии санаан туох-баар суох күүһүнэн хаһытаата. Бэйэтин хаһытыттан уһуктан кэллэ.

«Киһи накааһырдаһына, куһаһы булан түһүүр буолар эбит, саатар сүгүн утуйар буоллаһым дуу» — дьэн уһуктаат бэйэтигэр бэйэтэ кыһыһа санаата.

Түһэтэрбин эрэ, өрүү баһа муокастыыр, үлүтү түһэн өлөөрү гынабын, — дии санаат, дьааһыттан оронон турбута, халлаан өссө даһаны сырдыы илиэ этэ.

Ыстапаан тугу эмэ булан сизэһим — диэбит санаатыгар уонна түүлүттэн куоппучча куорат кыһыһынан, бороһуу сарсыардаһа аа-дьуо сүөдэһини турбута.

Бу иһэн эмиэ дойдутун санаабыта уонна — суох, бу барар борохуотунан дойдубар хайаан да барыһыкпын. Бу дойдуга хайдах да саһаны суохпун, — дьэн барарга булгуччу быһаарыммыта.

Хаампытын кубулуппакка тийэн, өрүс салаатыгар төһкөһө сы-

тан уу испитэ, онтон илиитин, сырайын сууһан чалбааттанан барбыта. Ыстапаан бу курдук, баар-суох, өлбүт-тыһыннаах иһик ардыһан сылдьан куоракка 6—7 хоммута. Таһара дьэтин ойбоһугар сытар дьааһыгы бэйэтин дьэтин курдук саныыр буолбута.

Ол курдук бүгүн Ыстапаан барар күнэ этэ. Сарсыарда, биһирэ диэки борохуот хаһытаан тоһо ыһааммыта, борохуот хаһыта Ыстапаан чур кулгааһар бэрт сэргэхтик иһилибитэ.

Ыстапаан кыратык доһолонһоотор даһаны, дойдутугар барар киһи быһыһынан борохуот үөгүлээбитин хоту сүүрэн содьороннуу турда.

Сүүрэн дуомнаан аһылаан-мэһилээн, биһирэһэ тийэн кэлбитэ. Соһурууттан тыаллаах күн буолан, өрүс күүстээх долгуннара таас биһирэһи кытта кырбаһа тураллара.

Биһирэһэ киһи-сүөһү кэмэ суох мустубут. Биһир, муус маһан борохуот чыһаа соһуруу хайыһан туран, ойбоһотуруттан паар бөһөнү таһааран сирлэтэ аһан турар эбит. Борохуот үс баарса соһуулааһа суон ханааттарынан сиртэрэ бааһыллан тураллара.

Ыстапаан, бу борохуот соһуруу хайыһан олоһорун быһыһынан, соһуруу барар эбит буоллаһа дьэн тойоннообута. Ол иһин хайаан даһаны, олоһон барарга сорунан, бастаһы баарсаһа чугаһабыта. Кэти тыраап устун киһирэн барбыта. [Бүтүүтэ бэһээттинэ].

Комсомолна Алина Бунто —

Алтай «Лесной» совхозун чорнаны китэр ферматыч үлэһит-тэриттэч биһир бастыһынар. Ааспыт сылга норканы иитни былаанын 111,7 бырыһыан толорбута. Немецистическай үлэ ударнига Алина Бурто билигин АХШ-тан совхозна аһаһыллыбыт сыаналаах бороода ийэ норкалары көрөр.

ССТА фотохрониката.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ

ХОҕУУ ТИИТ маһынан тулааммыт төгүрүк алаастардаах аһыһах балаһаннаах тыа малларыттан биһирдэһэригэр, биһе уонтан таһа сыллааһыта, Хаһырыһыс ороһиһордоһхо күн уһаан, ылааны күһнэр буолан эрдэхтэринэ улахан көрө-бөлө, үөрүү-көтүү күнэ буолбута: оһо турбатах тураһа дьадаһы ыалга уол оһо төрөөбүтэ. Күһнэ корбут көмүстэрин Дьөгүөсэ дьэн ааттаабытара. Уолчаан, кырдыа-бастар дьоллоругар этэһигэ улаатан, оччотооһу аас-туор олоһу олоһон уонуттан тахсыбыта.

Кыра сааһыгар ийэлээх аһата өлбүттэрэ. Уол төгүрүк тулааһа хаалан тастыг аймахтарыгар иитилибитэ, олох эрэйин-мүгүнү өдөр сааһыгар билбитэ.

Улуу Октябрыскай социалистическай революция эрэ кэнниттэн

Советтар уонна олох

киһи дьоллоох олох суолугар үктэммитэ.

Дьөгүөсэ холбоһуктааһын бастакы сылларыгар нэһилиэккэ аһан бастаһынан тэриллибит артыалга чилиһиннэн киһиргэ кордөһүтэ. Биһир дэриһиһэрэ үөскээбит ара кырдыаһастара, үлэһиннээхтэрэ артыалга чилиһиннэн киһирбитинэн эбэрдэлээбиттэрэ.

Артыал производствотын араас үлэһитигэр кордорүүлээхтик үлэлээн, кырдыаһастар, өдөрдөр киһи туттар киһилэрэ буолбута. Кыһынын уопсай сүөһүгэ оту тийэһингэ, тутуу үлэтигэр, оттон сайынын от үлэтигэр артыалын ыччаттарын иһингэр түһэрбэтэ.

Бэлэнтэй аһыһах аһсааннаах малларыгар Дьөгүөсэ улахан дьоннортон хаалсыбакка хоһууну үлэһитин туһунан сурах тилиһэ көппүтэ.

Егор Захаров иһикитин өссө көрө көскили эрэннэрэр оһоһо дьэ, иһи курдук саһаламмыта. Киһи оччотооһу «Трактор» артыал бастыг үлэһиттэрин аһсааннаһар киһирбитэ.

Мин иһингэр отуттан таһа сылдьаһыта суруллубут, өр сыллартан саһарыт лоскуй кумаары сытар. Онно өтиллэр:

Колхоз председателэ ГРИГОРЬЕВ. Суочуут ИЛЬИН.

7. XI—1932 сыл.

Саһа артыал чилиһиннэрэ иһиннэринэн ойууру солоһон, бурдук ыһыллар сирин кэгэтингэ көхтөөхтүк ыһсытытара. Холбоһуктааһын бастакы сылларыгар тыа ыаллара туорахтаах кулдьура ыһытыттан үүнүүнү ыһан, үлө күнүн төлөбүрүгэр бурдугу үлэһиттэһэрэ, ыһыы снэмэтин уурум-муттара.

Ол көһгэ нэһилиэккэ тэриллибит артыалартан биһирдэһэрин председателиһан Егор Гаврильевич Захаров талыһалыһыта. Үүнөн иһар, саһайар үлэһэ дьовуудаах үлэһит артыалы тэриһтэ-хаһаа-һыһыта өттүнэн бөһөргөтүүгө туох-баар саһаһыһын, дьовурун

(Бүтүүтүн 4-с стр. көр).

ЛЕНА МАЯКТАРА

1985 с. муус устар 23 н. № 49,

СУРУЙААЧЧЫНЫ ЧИЭСТЭЭНИН

МУУС УСТАР 18 күнүгэр V Малдыаһар нэһилиэгэр Кытыл-Дуора сельскай кулуубугар суруйааччы Исай Прокопьевич Никифоров төрөөбүтэ 50 уонна литературнай үлэтэ 25 сыла туолуутун үөрүүлээхтик бэлиэтээһин буолла.

Сельскай кулуупка суруйааччыны чиэстээһингэ нэһилиэк элбэх олохтоохтору, суруйааччы «Ыстапаан», «Олох иһин охсуһуу» уонна «Кырымахтаахтар» дьэн сэхэннэригэр кирибит, сэхил иһтээччи И. Соловьёв, колхознай түтүү ветерана Е. Шадрин уо. д. а. бааллар.

И. П. Никифоров олоһун уонна литературнай үлэтин туһунан даһылааты «Хотугу сулус» суру-

наал редакциятын отделын сэбиэдиссэй Г. Г. О कोरोков онордо.

Суруйааччыны Орджоникидзе аатынан колхоз председателэ Т. П. Тимофеев, колхоз кылааһынай зоотехника уонна партком секретарын солбуйааччы С. А. Капитонов, Үөдэй Советын председателэ П. М. Самсонов, кырдыаһас колхозтаах Н. П. Петров иһиттик эбэрдэлээтилэр.

Үөрүүлээх биһэр уус-урэн самодеятельность коллективын концердын көрдөрүүтүнэн түмүктэнэ.

БИИГИ КОПП.

Норуот контролерун СҮБЭНИТЭ

МОСКВАТААБЫ политической литература издательства 1964 жыл ахсынны ыйга «Норуот контролерун справочнигы» бэчээттээн таһарбыта. (Редактор С. Мезенцев, художественной редактор Г. Семигученко, технический редактор А. Данилина).

Бу кинигэ партийнай-государственной хонтуруол активистарыгар олус туһалаах уонна наадалаах. Бу кинигэниэн партийнай-государственной хонтуруол комитетын штаты таһынан үлэһиттэрэ, көмөлөһөр группалар уонна постар, «Комсомольской прожектор» чилиэннэрэ туһаныхтаахтар.

Кинигэ В. И. Ленин «Партийнай-государственной хонтуруол туһунан» ыстатыйатынан, «Уобаластаабы, кыраайдаабы промышленнай уонна сельскэй партийнай тэрилтэлэри холботолуур туһунан» ССНП КК Пленумун 1964 жыл сэттинньи ый 16 күнүнээһи уураабынан арыллар.

Кинигэ партийнай-государственной хонтуруол сүрүн докумуоннара: партийнай-государственной хонтуруол комитеттарын туһунан балаһыанньа, көмөлөһөр группалар уонна постар, «Комсомольской прожектор» тустарынан у.д.а. бааллар.

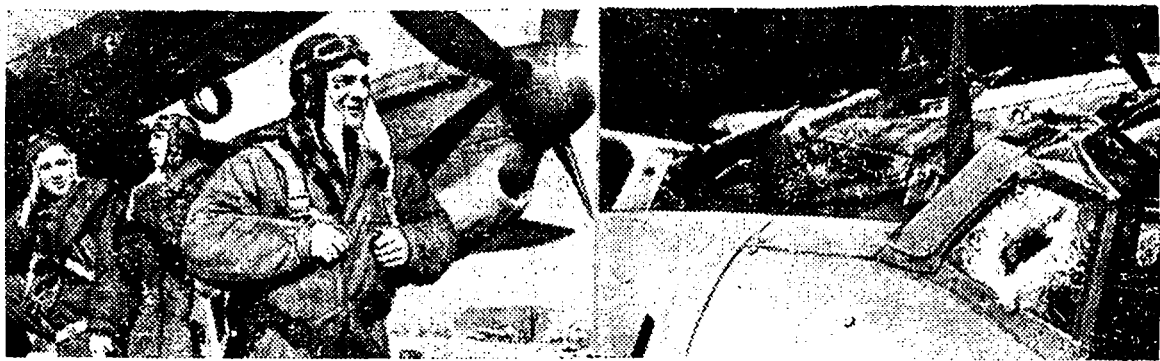
«Партийнай-государственной хонтуруол органнын үлэтин тэриһинэ уонна практической үлэтэ» диэн салааба, «Партгосконтроль органнын хайдах тутуллаары» диэн ыстатыйаба ханнык көрүгүтэ бэрэбизирнэлэри хайдах ытыахха сөбүн туһунан, ханнык буржуааһыннары бириэххэ уонна ону хайдах устар туһунан сүбэлэр бэриллэллэр. Итин таһынан бу салааба ССНП КК уонна ССРС Министрдерин Советын партийнай-государственной хонтуруол комитетын олохтоох комитеттар үлэлэрин сорох опыттарын туһунан уураахтара бэчээттэммиттэр.

«Көмөлөһөр группалар — партгосконтроль дьомуннаах звено» диэн салааба көмөлөһөр группалар сорох үчүгэй опыттарын туһунан ССНП КК уонна ССРС Министрдерин Советын партгосконтроль комитетын уураахтарынан сибээстээн, көмөлөһөр группалар үлэлэрин былаанын хайдах оңоруохха сөбүн, ревизия эбэтэр бэрэбизирнэлэри хайдах оңоруохха сөбүн, көмөлөһөр группа бэйэтин үлэтин туһунан хаһан, ким иннигэр отчуоттообун туһунан боппуруостарга сүбэ матырыйааллар бэчээттэммиттэр.

Кинигэ «Общественной, ведомственной уонна межведомственной хонтуруол формалара», «Советской сокуон туһунан норуот контролера тугу билиэн нааданый» диэн салаалар бааллар.

«Партия уонна правительство уураахтара» диэн салааба ССНП КК Комитетын, ССРС Министрдерин Советын уураахтара, ССРС Верховнай Советын Президиумун Ыйаахтара бэчээттэммиттэр. Итиннэ партийнай-государственной хонтуруол органнын уонна көмөлөһөр группаларын, постарын үлэлэрэ күннэтэ туһайыллыахтаах араас боппуруостара бааллар.

Бу кинигэни маһаһыннартан, эбэтэр почтанан атыылаһан ылыт норуот хонтуруолун үлэһиттэрэ бэйэлэрин быһаччы үлэлэригэр дьомуннаах сүбэһити уонна доборуулуохтара.

БУ СНИМОҔЫ фронтовой корреспондент Борис Мясников 1945 жыл саас Берлини штурмалааһын бириэмэтигэр оңорбута. ХАНАС ДИЭКИ: генерал И. Полбин гвардейской авиационной корпусунтаа бомбардировщиктар экипажтара өстөөх позициятыгар көтөн иннидэ. УҔА ДИЭКИ: Берлин анныгар советской сэрмилэр суулларбыт фашистской самолеттара. ССТА фотохрониката.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ

(Бүтүүтэ. Иннин 3-с стр. көр).

уураң үлэһиттэ, колхозтаахтар ытыктабылларынан туһаммыта.

Егор Гаврильевич Ава дойдуну көмүскүүр Улуу сэрин сараламмыта иккис сылыттан, 17 жыл устата төрөөбүт нэһилиэгэр — Номугу, алта колхоз холбоһон «бодон-сүйбүт» Ленин аатынан колхозугар председателинэн үлэһиттэ.

1959 сыллаахха «Октябрь» совхоз тэриллэринэн сибээстээн таб. А. Г. Захаров оройуон салалтата нэһилиэк Советын исполкомун председателинэн бөрөгүтүү быһытынан үлэлэтэ ыһыпта. Оңгон ыла билиһинэ дьэри кини төрөөбүт нэһилиэгин Советын исполкомун председателинэн үлэһити сылдыар. Ити кэм устата нэһилиэккэ үгүс сага дьыалар, общественнай объекттар тутулуунулар.

— Кэһинки сылаарга 109 сага дьыа тутулуна, — диир таб. Захаров. — Аңардас Ленин аатынан уулусса дьыалар 90-ра тийдилэр. Көрбөккүн дьэ? Типовой оңолуктаах сага дьыалар айылба көрө көстүүлөөх сиргигэр тутулан дьылдэйдилэр. Нэһилиэккэ олорор дьыа ахсаана 200-тэн таһыста. Тутуу күүскэ барыта нэһилиэн-

нэ олобо-дьаһага салгыт түнөсүүтүн туоһулуур.

Нэһилиэк Советын депутаттара А. Н. Белолюбская, И. Н. Шикифоров, И. В. Прокопьев, оңтон да атыттар депутатскай эбээһинэстэрин чиястээхтик, үтүө суобастаахтык толороллор, быыбардааччыларың Совет исполкома ыһыммат быһаарылары олоххо киллэрингэ түмэр, кинилэри нэһилиэк үлэтин-хамнаһын кытта тийгин быһаарыа билиһиннэрэр.

Тэрийэр-маассабай үлэни түһсэри түмүгэр быһырыллы опытай-көрдөрүүлөөх хаһаайыстыба эти, үтүө оңорон таһаары сылаары быһаары ситиһиннээхтик толорбута, хортуппуйтан уонна оңоруот астарыттан, кураан дьыл буолбутун үрдүнэн, үчүгэй үүнүүнү ылдыта. 1964 сылга 712 квадратнай метр нөннөөх 15 сага дьыа ыаллар көһөн киирэн маһаһыннаабыттар.

Е. Г. Захаров оройуон уонна нэһилиэк Советыгар депутатынан хаста да быыбардаммыта. Быыбардааччылар соруахтары толорууга үтүмнээхтик үлэһитин инни кини быһыл эмнэ нэһилиэк Советыгар депутатынан быыбар-

данан, Совет исполкомун председателинэн үлэһити сылдыар.

Нэһилиэк Совета семилетка бүтэһик сылыгар тыа хаһаайыстыбатын производствотын салгыт сайыллырыга, нэһилиэннэ олобун-дьаһабын түнөсүмүгэ үрдэтиллибит социалистическай эбээһинэстэһиннэ ыһымма.

Тутуу биригээдэтин үлэһиттэрэ 50 миңэтэлээх оҕо комбинатын тутарга, 17 ыла олорор дьыалэрин тутууну бүтэрэргэ сорукутанылар. Нэһилиэк общественноһын күүһүнэн оскуолаба спорттивнай сааланы тутуу сабалаша. Торуэ метр туоралаах, уон абыс метр усталаах уонна биэс метр үрдүктээх спорттивнай сааланы тутууга прорабынан билиһиннээх бодотунуук Инокентий Николаевич Скрыбин аһаһа. 800 бэрэһинэ кэрдилибиттэн 600-һэ тутуу барыахтаах сиргигэр таһылына. Быыбардааччылар баа оттуларынэн бэрэһинэни сүөрүүнү сабалаатылар.

«Колхознай тутуу билиһиннээх ветерана таб. Захаров Е. Г. бэйэтин үлэтигэр ССНП КК Комитетын кулун тутардаабы Пленумун уураахтарынан салайтарар. Нэһилиэккэ тэриилибит таһаарыстыы суут, дьахталлар советтара былааннаахтык үлэһитлэрин Совет хонтуруоллуур, сүбэни-аманы биэрэр.

Колхозу салайыыга өр сыллаах эңкилэ суох үлэһити инни таб. Захаров Е. Г. ССРС Верховнай Советын Президиумун 1952 жыл бэс ыйын 27 күнүнээһи Ыйаабынан «Бочуот Знага» орденынан, Саха АССР Верховнай Советын Президиумун 1940 жыл ахсынны 16 күнүнээһи Ыйаабынан «Саха АССР XV сыла» түөскэ каттар значогуна, «1941—1945 сс. Ава дойдуну көмүскүүр Улуу сэрингэ килбиһиннээх үлэһити инни» медалынан наһараадаламмыта.

Хаһаайыстыбаннай уонна культурнай тутууга ситиһит кыаһылары уонна эңкилэ суох үлэһити инни таб. Захаров Е. Г. соторутаабыта Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Бочуотунай грамотатынан наһараадаланна.

Номугу нэһилиэгин Совета тэрийэр-маассабай үлэтигэр инникитин сага ситиһиннэри баһарабыт.

Ф. МИХАЙЛОВ.

Номугу.

Редактор Н. С. ПОПОВ.

ИЛЫИЧ УОТТАРА

Абааччыны кытта бэсиэдэ

ААСПЫТ нэдиэлэ бэчээт үрдүк хайа сэлэһиннэлэригэр электростанцияны биэрэр, Памирга баар Ванч өрүскэ өссө бири гидростанция тутуута сабалаша туһунан иһитиннэрбитэ. Быйыл Тажикстан 300 хайа үрдүгэр баар кылактара электрическэй уоту ыһахтара. Ити биһиги дойдубут саамай ыраах оройуоннарын техническэй прогресс хайдах хаһан иһэрин бири холоо а буолар.

45 сыллаабыта биһиги дойдубутугар аан бастаан тыа сиринээһи электростанция Московской уобалас Кашино селотугар аһыллыбыта. В. И. Ленин ити кыра станция аһыллытыгар сылдыбыта уонна ити станцияга быстыбыт-ойдубут Россияга күүһу уонна уоту биэрэр улууканнаах энергитическэй күүстэр кэскиллэрин көрбүтэ. Кини «Осетун Россия электрическэй станциялар уонна техническэй

оборудованиелар хойуу сэттэринэн бүрүлүннээһинэ биһиги коммунистическай хаһаайыстыбаннай тутуубут кэнээһини социалистическай Европага уонна Азияга холбурунан буолуоба» — диэбитэ.

Пролетарскай революция сирдэһтэ өтөрү көрүүтэ советской олоххо дьиннээхтик көһүннэ. Ааспыт сыллаахха электростанцияны оңорон таһаары 459 миллиард киловатт-чааска тийбитэ — ити дойдуга бары электростанциялар сэрмэ иннинээһи 20 сылга оңорон таһаарыт электростанцияларынаа баар балгараа төгүл кэригинэн элбэх. Хас күн аайы Советской Союзка, В. И. Ленин Кашино электростанциятын аспыт 1920 сылынаа баар икки төгүлүнэн элбэх электростанция оңолулар. Россия килингар, Сибиргэ, Уралга, Украинага баар модун электростанциялар, Волгага, Ангарага у.д.а. өрүстэргэ баар сүдү ула-

хан гидростанциялар биһиги дойдубут куораттарыгар уонна селоларыгар тохтоло суох электростанцияны биэрэллэр. 1965 сылга көрүллүбүт государственнай былаанынан быйыл 510 миллиард киловатт-чаас электростанция — эбэтэр сэттэ сыллаах былаанынан көрүллүбүтүн сага оңолулуоба.

Электростанцияны тыа сирдэригэр кизиник туһаныга аһыаба суох холбурдар бааллар. Латвия дэриэбинэлэрин кэлимник электрификациялааһын бүтэрилиннэ. Тыа хаһаайыстыбатын производствотыгар электростанцияны туһаны республикага семилетка сабалашабыттан сэттэ төгүл улаатта. Кэлимник электрификациялааһыт — Латвия республикатыгар быйыл хас бирдии колхозка, совхозка ортотунан уоннуу электромотору туруорарга быһаарылына. Молдавия тыатын хаһаайыстыбатыгар электричество бөбөтүк киирдэ. Республика тыатын хаһа-

йыстыбатыгар ааспыт сыллаахха электростанцияны туһаны семилетка сабалашабытын иннинээһи сылга тэннээтэххэ үс төгүл кэригэ улаатта. Ол эрэри, тыа хаһаайыстыбатын электрификациялааһын дьыалатын сөптөөбүнэн аһыахха табыллыбат. ССНП КК Комитетын кулун тутардаабы Пленума бэлиэтээбитин курдук, тыа хаһаайыстыбата оңолулар электростанция 4 бырыһыанын эрэ, ол иһиттэн производствоннай наадаба 2 бырыһыаны эрэ туһанар. Колхозтар 20 бырыһыаннара баччаанга дьэри оннообор электрическэй уотунан сырдатыллыбаттар.

ССНП КК кулун тутардаабы Пленума бэлиэтээбитин курдук тыа хаһаайыстыбатын электрификациялааһын боппуруоһун чугастаабы сылаарга быһаарыахха наада. Бу норуот бүтүүнүн государственнай сорууга, бу сорууга толоруу тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыыга, советскай дьон олохторун таһымын үрдэттигэ инники диэки бири модун хардыыны оңорору хаачыйыаба.

В. ПИМЕНОВ.
(ССТА).

Орджоникидзевскай райпотребсоюзка бастааннай үлэбэ экспедитор наада буолар. Хамнаа олохтоммут ставка быһытынан.

Үлэһит баһалаахтар РПС-ка кадр отделыгар үлэ чааһын бириэмэтигэр кэлэн кэпсэтин.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Ытыллар сурука араспаанньаны, аты уонна аба аатын, адырыны чуолкайдык ыһыллыахтаах.

Орджоникидзевскай оройуоннаабы типография.

Тиража 2040.

Саһаһын № 49.

Райсовет депутаттарын ИСТИИЛЭРИГЭР

Үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын уочараттаах II сессията 1965 жыл муус устар 27 күнүгэр Культура оройуоннаабы дьэтигэр ыһырыллар. Сессия сарсыарда 11 чааска аһыллар.

Райсовет исполкома

ХОРТУОППУЙ ҮҮНҮӨБЭ!

ХОРТУОППУЙ — комсомольская культура. Ол аата, республикада буоларын курдук, бу культураны үүннэрин иччаттарга итэҕэйиллэ. Сотору-таавыта оройуон хортуппуйу үүннэрээчилэрэ Покровскай боһуолгэр мустан оыттарын атаастылар, ааспыт сыллаах адрас-тарын ырытан кордугэр, ученай-дар сүбэлэрин иһитилэр. Муус устар 22 күнүгэр хортуппуйу үүннэрэр звенолар салайааччыла-ра биһиги редакциябытыгар ыал-дыттаатылар:

— Быйыл биһиги оройуонму-түгар комсомолентар хортуппуйу 390 гектарга үүннэриэхтэрэ, — диэн кэпсээтэ комсомол райкомун секретара Иван Кузьмин, — ба-рыта тобус механизированнай ич-чат звенолара тэрилиннилэр. Ки-чилэр биһиги гектартан ортоту-нан 70-нуу центнер хортуппуйу үүннэргэ сорукутанылар. Оттон ааспыт сыллаахха оройуон үрдү-нөн ортотунан 43-түү центнер үүнүү ылыллыбыта. Бу эбэһээтэ-листибэ чаччы толорулар кыах-таах дуо? Кыахтаах! Тыа хаһаа-йыстыбатын Саха сиринээри науч-най-чинчийэр институтун оытнай хаһаайыстыбатын Феодосий Соф-ронов салайааччылаах хортуппу-йу үүннэрэр звенотун ылан ко-руовун. Ааспыт сылга киһилэр биһиги гектартан 103-түү центнер үүнүүнү ылыттылар.

Хортуппуйу үүннэрэр бары звенолар билгин бэлэмнэни үлэ-ни ытталлар. Ити туһунан эв-новдтар бэйэлэрэ кэпсэхтэрэ, — диэн түмүктүү бэйэтин кэпсээ-нин Иван Кузьмин.

Бастакынан, бэйэтин звенотун үлэтин уонна былааннарын туһу-нан Анатолий Тихонов кэпсиптэ:

— Биһиги хортуппуйу түөрт уок гектарга үүннэриэхпит, ком-сомольскай мунньахха гектартан 75-тин центнер үүнүүнү ыларга эбэһээтэлистибэ ылыммыппыт. Гектарга сүүрбалин центнеринэн ааган снэмэни толору хааччы-ныбыт. Снэма хортуппуй итэвэ-рин оытнай хаһаайыстыбаттан атыластыбыт. Бааһынада 600 тонна сибинэһэй поһуому уонна 78 тонна кур киһини тастыбыт уонна өсө таһахпыт. Минераль-

най уовурдууларынан — аммиач-най селитранан, суперфосфатынан толору хааччыныбыт. Быйыл колхоз уу куттарар икки установ-каны атыласта. Онон отут биэс гектарга ууну куттарыахпыт.

— Үрдүк үүнүүнү ылыга би-һиэхэ бары кыахтар бааллар: техника, уовурдуу, оыт, үлэвэ-дүүлүүр. Ааспыт сыллаахха биһи-ги гектартан баара-суоҕа 15—16-лыы центнер хортуппуйу хомуй-булпут. Биһиги ити хобдох оып-нытыгар үөрөннөхпүтү наада. Биһиэхэ уу ыстарар установкалар суохтара, уовурдуу да тиһибэт этэ. Түмүгэр А. Тихонов оройуон атын хаһаайыстыбаларын хортуппуй үүннэрээчилэрин кытта куота-лаһар санаалаарын биллэрдэ.

— Биһиги усул-обуһабытыгар кылаабынайа, уовурдуу уонна ууну кутуу буолаллар, — диэтэ Орджоникидзе аатынан колхоз звеньевойа Иван Архипов. Ааспыт сыллаахха хортуппуйу икки учаастакка — Батамайыга уон-на Тумулга ыспыныт. Ити, бил-лэр ырахаттары үөскэниһтэ. Бы-йыл биһиэхэ биһиги кэлим учааста-гы сымардылар. Ону таһынан ууну ыстарар установканы бээр-гэ эрэннэрэллэр. Онон быйыл үүнүүнү ылыахпыт дии саныы-быт.

«Өктөм» совхоз звеньевойа Николай Кривошанкин гектартан 75 центнер үүнүүнү ылар эбэ-һээтэлистибэтин толороругар эрэ-пэр.

— Ааспыт сыллаахха олус хо-йутаан ууну куттарарга күһэл-липпит, — диһр киһи. — Түмүгэ ол курдук да буолбута. Быйыл ба-рыта бэлэм буолла. Бааһынада биһиги гектарга 40—50 тонна ор-ганическай уовурдууну тастыбыт. Минеральнай уовурдууну ылан эрэбит. Техника барыта бэ-лэм буолла. Снэмабэтин сапатты-быт. Хортуппуй баар буолдо, — диэн түмүктүү киһи.

— Кылаабынайа, уовурдуу уон-на ууну кутуу, — диэн өсө биһиги бэлэтинир биллилээх хор-туппуй үүннэрээчи Феодосий Софронов, — ууну харыстаамаҥ. Кыаллар буоллабына, сайын уста-тыгар иккитэ—үстэ куттарыҥ. Ааспыт сылга биһиги икки тө-

гүд—бастакытын хортуппуй ото тахсыбытын кэннэ, иккиннин — ас кутуутун сағана, биһиги гектар-га 400—500 кубометр ууну кут-тарбыппыт. Гектартан 103 цент-нер үүнүүнү ылыппыт, оттон быйыл 110 центнер хортуппуйу ыларга сорукутаныбыт.

Хортуппуйу үүннэрээчи ком-сомолентар тыллара ССКП КК ку-лун тутардаабы Иленин уураа-бар дьыалаланан эппиэттир иһин куустарын харыстаабакка үлэ-лиргэ быһаарынылаахтарын, хортуппуйу үүннэрин агротех-никатын диригирик биллэлэрин көрдөрөр.

Искусствоҕа уонна журналистикаҕа ордук уһулуччулаах ситиһиилэрин иһин — Ленинскэй бириэмийэлэр

ЛИТЕРАТУРАҒА уонна искусствоҕа Ленинскэй бириэмийэлэри аныыр комитет 1965 сылга искусствоҕа уонна журналистикаҕа ордук уһулуччулаах ситиһиилэрин иһин Моссовет аатынан акаде-мической театрга «Маскарад» диэн спектаклы туруорбут режиссер Ю. А. Завадскайга уонна Арбенин оруолун толорбут Н. Д. Мерд-виновка, концертнай - толорор үлэтин иһин (1962—1964 сс. про-граммаланан) Л. Б. Ноганга, «Гамлет» уус-уран фильм режиссеругар Г. М. Нозинцевна уонна Гамлет оруолун толорбут И. М. Смоктунов-скайга, «Правда» хаһыакка уонна «Крокодил» сурунаалга тахсы-быт политическай карикатуралар серияларын оҥорбуттарын иһин М. В. Куприяновка, П. Н. Крыловна уонна Н. А. Соколовка (Нук-рыниксыга); «Брестскай кирээппэс» диэн кинигэтин иһин С. С. Смирновка Ленинскэй бириэмийэни аныыр туһунан уураах ылынна.

(СССР).

БАРЫ ДОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЙДАРА, ХОЛБОНУН!

ЛЕНИН МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевакй уонна Горнай оройуоннардаагы комитеттарын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннардаагы Советтарын органа.

Тахсара 3-с сыла.
№ 50 (445).

1965 с. муус устар 25 күнэ.
БАСКЫҤЫАННЫА

Сыаната 2 харчы

МОСКВАҒА ҮӨРҮҮЛЭЭХ МУНЬАХ

МОСКВА. Муус устар 22 күнэ, ССР. Бүгүн столицаҕа Коммуни-стическай партияны уонна Совет-скай государство төрүттээччигэ уонна сирдьитэ, марксизм гениаль-най теоретига, аан дойду үлэһит-тэрин сирдьитэ уонна доһоро Владимир Ильич Ленин тө-рөөбүтэ 95 сылын туолуутугар аналаах үөрүүлээх мунньах буол-ла.

... Киһэ биэс чаас. Кремллээби Съезтер дыбарыастарын саала-та. Мунньах кыттылаахтара пре-зидиумка Коммунистическай пар-тия уонна Советскай правитель-ство салайааччылаа кириилэрин истинник көрсөллөр. Президиумка ленинскэй гвардия кырдьабас предствителлэрэ, производство новатордара олороллор.

Үөрүүлээх мунньагы кирири ты-лынан ССКП КК Бастакы секрета-ра Л. И. Брежнев аһар.

Кини этэр:
Күндү табаарыстар!
95 сыллаагыта Волга үрдүнээби нуучча куоратыгар төрөөбүт киһи өйө-санаата, дьыалата биһиги эпо-хабыт историческай сайдыытын хаамытыгар бүтүннүүтүгэр өлбөт-сүппэт бэлэни хаалларбыта.

В. И. Ленин — киһи-аймах бэ-йэтин историятыгар бүтүннүүтүгэр өрө таһаарбыт улууканнаах революционнай мыслителлэриттэн биһрдэстэрэ. Маркс уонна Энгельс дьыалатын гениальнайдык сал-баан ыытааччы пролетариат капи-талистическай батталтан босхоло-тор, саҥа общественнай бэрээдэ-ги олохтуур иһин быһаарылаах революционнай охсунуутун кэр-диис кэмигэр научнай коммунизм

теориятын сайыннарбыта, чуол-кайдаабыта уонна байыппыта.

Владимир Ильич Ленин револю-ция саамай куустээх, саамай хот-торбот оружигэтин — биһиги ал-бан ааттаах Коммунистическай партиябытын тэрийбитэ уонна би-һиги эпохабыт өйүнэн, чизинэн уонна суобаһынан ааттаабыта.

Улуу революционнай теоретик-ка аан дойдуга бастакы олоххо кыайылаах социалистическай ре-волюция сирдьитэ буолар улуу-каннаах дьол тиксибитэ.

Көлөһүннээчилэр уонна бат-тааччылар хара-дьадаах государ-стволарын суулларыга бары күү-һүн биэрбит киһи аан дойдуга бастакынан кыайбыт рабочайдар уонна бааһынайдар государство-ларын салайбыта.

Ленин социализм бастакы ге-ниальнай архитекторунан этэ. Ки-һи быһаччы салалтатынан биһиги дойдубутугар саҥа общественны ту-туу сааламмыта. Ленин өлбөт-сүп-пэт идеяларын салайтаран, киһи кэриэһин уонна былааннарын толо-рон туран, биһиги Коммунисти-ческай партиябыт, биһиги улуу со-ветскай норуоппут бүтүн аан дой-дуга историческай суолталаах со-ругу — Сир шарын алта гыммыт биригэр социализмы туттулар.

Улуу Ленин знамятын аннынан советскай норуот Аҕа дойду Улуу сэриитин сылларыгар аан дойду империализм күүс-тэрин кытта быһаарылаах кы-рыктаах кыргыһыга кыайан, Ле-нин кылаабынай нэһилиэстэбинэ-Улуу Октябрь кыайытын туруу-лаһан көмүскээбитэ.

Ленин ыйбыт суолунан эрэл-лээхтик иһэр биһиги норуоппут Коммунистическай партия салалта-тынан коммунистическай тууу улууканнаах соруугун толорууну са-балаата.

Ленин знамятын аннынан, Ленин улуу идеяларын сэллэнэн Ев-ропа уонна Азия үгүс норуоттара социалистическай революцияны оҥордулар, онон социалистиче-кай государстволар модун күүс-тээх доһордоһуулар сир үрдүгэр үөскээтэ.

Арбаа полушариеҕа социализм бастакы форпоһунан буолбут революционнай Куба кыайыта Ленин идеятын сырдатыллы-быта.

Колониализм сыабын киэр ил-гибит уонна саҥа олох суолугар суол арыһар Африка үгүс но-руоттара Ленин өлбөт-сүппэт үөрэбиттэн бүгүн сүбэни уонна салалтаны көрдүүллэр.

Ленин идеялара, Ленин тус бэ-йэтин аата бүгүн колониализм, империалистическай агрессияны утары, национальнай көңүл, саҥа олобу тутар иһин охсунууга хаан-нарын тоһор көңүл улуу армия-тын буойуннарын героическай дьаһалларга өрө күүрдэллэр.

Ленин үөрэбэр эрэллээх буо-луу — бу аан дойду коммуниста-рын улуу армиятын биһиги пла-нетабытыгар социализм уонна коммунизм толору кыайарын иһин үтө кэскиллээх охсунууга түмэр уонна сомоболуур.

ҮӨРҮҮЛЭЭХ БИЭЧЭР

Муус устар 22 күнүгэр Культура оройуоннаагы дьэстигэр Ком-мунистическай партияны уонна Советскай государствоны төрүттэ-бит аан дойду пролетариатын сирдьитэ уонна учуутала В. И. Ленин төрөөбүтэ 95 сыла туолуутугар аһамыт үөрүүлээх мунньах буолла. Мунньагы ССКП райкомун секретара Е. Н. Васильев аста.

В. И. Ленин төрөөбүтэ 95 сыла туолуутун туһунан дакылааты ССКП райкомун пропагандага уонна агитацияга отделын сэбиэдиссэй В. Н. Петров оҥордо.

Румыния Народнай Республикатын сүөсүһүттэрэ улахан кы-айыны ситистилэр. Элбэх госсельхозтарга, колсельхозтарга ынах сүөһү, бараан уонна сибининьэ ахсааннара элбээтэ. СНИМОККА: «Скынтейя» госсельхоз телатнига. Бу хаһаа-йыстыбаҕа 1600 ынах, 2000 сибининьэ уонна 7000 көтөр баар. ССТА — Аджерпресс фотолара.

Үүтү, эти государствоҕа атылааһын уонна туттарыы

СУБУОННАТА

1965 с. муус устар 20 күнүнээби түмүгүнэн (центнеринэн)

Хаһаайыстыбалар	Үүт			Эт		
	И кыбартаал былаана	Туолуута	Быы- һыана	И кы- бартаал сылаана	Туолуута	Быры- һыана
Ленин аатынан колхоз	7.900	2068	26,2	1400	1359	97,0
«Правда»	6.350	2205	34,7	800	1448	181,0
Орджоникидзе аатынан колхоз	5.900	1935	32,8	800	885	110,6
«Өктөм» совхоз	9.100	3708	40,7	900	1104	122,7
ТХСНЧИ ОКХ	4.960	2198	44,3	300	1033	344,4
Барыта:	29.260	9916	33,9	3900	4796	122,9

СҮӨНҮ АҢЫЛЫГЫН БӨБӨ

БАЗАТЫН ТЭРИЙИИ МЭКТИЭТЭ

СССР КК кулун тутардаабы (1965 с.) Пленумун уураабын атылларын курдук, тыа хаһаайыстыбанын производство сүрүн салааларын сайыннарыга бөбө экономикай база тэрийиллэхтээх.

Биһиги оройуоммут тыатын хаһаайыстыбатын сүрүн салаатынан сүөһү интэһитэ буолар. Кини сайдыта бүтүннүүтэ аһылык бөбө базатын тэрийиһиттэн тутулуктаах. Ходуһа уонна мөччирэҥ сирдэрин төрдүттэн тупсарыыга государство элбэх үбү биэрэр, наадалаах техниканан хааччылар, онтон да атын көмөнү оҕорор. Итинни тэҥэ бу дьыалаба колхозтар уонна совхозтар бэйэлэрэ элбэри оҕоруохтаахтарын туһунан КК Пленумугар чорботон бэлэтэммитэ.

Үгүс сылларга биһиги сүөһүгэ аһылык бөбө базатын тэрийэргэ ыарахан сыаналаах эбии аһылыктары бөлөмүһүргэ күһэллэбит, айылбаттан тутулуктанан ходуһа сири уунуутун кэтэһэн олоһобут, ходуһаны тупсарыыга ханнык дараны боччумнаах үлэни ыһпаппыт. Сүөһү аһылыгын 90 бырыһыана биһиэхэ ходуһаттан соротуопкалаһар.

Биһиги оройуоммут республика атын оройуоннарыгар тэҥнээтэххэ үчүгэй ходуһалардаах дин этнэххэ наада. Ол курдук, оттонор сир аҕарыттан ордуга (33,3 тыһыынча гектартан 18,9 тыһыынча гектар) Лена өрүс уу ылар арымыларыгар баар. Онтон ордуга (9 тыһыынча гектар кэриҥэ) нүөлсүтүөххэ сөптөөх алаастарга уонна от үрэхтэргэ бааллар.

Ити үрдүнэн биһиги оройуоммут хаһаайыстыбаларыгар ходуһаны тупсаран оҕорууга, талабы кэрдиттэн ураты (ол дараны хаачыстыбата суох), ханнык да туһааннаах үлэ ытыллыбат. Кэниги үс сылга талабы кэрдии 1500 гектардаах сиргэ ытыллына буолан баран, ити сир аҕарыттан ордуга, салгы тупсарыы суовун түмүтү, олох да туһанылыбат.

Биһир дараны хаһаайыстыбаба ходуһаны да, мөччирэҥи да ууну халытан нүөлсүтүү ытыллыбат. Ол курдук, ходуһаны тупсаран оҕорууга туһааннаах атын да үлэ барбат. Онноор, сылын аайы кэриҥэ, уу ылар ходуһаларын сыыстан-бөхтөн ыраастаммат буолла. Ол иһин хас сыллата аайы уонунан гектар уу ылар арымыларын ходуһалара бөрүнэн-сыһынан бүрүлэн, туһаныллыбакка хааларыллаллар.

Өртөөһүн тыатаабы учаастактарга тэрээһинэ суох ытыллар, сөптөөх көрүү олохтоомот. Ол иһин, тыа учаастактарыгар баар ходуһа уонна мөччирэҥ сирдэрэ эрбөһининэн уонна сэттэнэһинэн бүрүлэн хааларга тийиэллэр, «эргэрэллэр».

Саас ходуһа сирдэрэ кэмгэр бүтэйдэммэттэр, оттон тыаба баар ходуһалар ханнык да бүтэйэ суох аһаас тураллар. Ходуһа уонна мөччирэҥ сири туругар ким дараны эппиэти сүкпэт.

Биһиги оройуоммутугар үүм-мэккэ уонна араас биричиинэнэн сыл аайы 8 тыһыынча гектар ходуһа сирэ оттоммоко хаалар. Ити түмүгэр ынах сүөһү уонна сылгы дорооххой аһылыгынан хааччылыыта кэниги сылларга улахан-нык түстэ. Ол курдук, оройуон колхозтарыгар сүөһү биһир тоболо отунан хааччылыыта: 1962 сылга — 13,9 центнер, 1963 сылга — 12,5 центнер уонна 1964 сылга — 12,3 центнер, оттон «Өктөм» совхозка итиннээргэ өсө намыһах буолбута. Оройуон хаһаайыстыбатыгар сыл аайы бөдөн ынах сүөһү уонна сылгы ахсаана аччаан иһэр. 1962 сылга тэҥнээтэххэ сүөһү ахсаана 1964 сылга 8 бырыһыантан ордугунан аччаата, оттон эти уонна үтү оҕоруу кээмэйэ биһир таһымга тэҥнэһини.

СССР КК кулун тутардаабы (1965 с.) Пленума бэлэтээбитин курдук, колхозтар уонна совхозтар ходуһаны тупсарыыга кэскиллээх үлэни ытылларыгар үптэрэ тийиэт этэ. Ол эрээри, республика бастаан иһэр хаһаайыстыбаларыгар ходуһаны тупсаран оҕорууга баай опыт муньулунна.

Мелноративнай уонна культурнай-техничекскай үлэ «Ньурба» совхозка, Петр Алексеев аатынан уонна Байкалов аатынан колхозтарга кини далааһынаахтык ытыллар. «Ньурба» совхоз опыта ордук кэрэхсэбиллээх. Бу хаһаайыстыбаба пиялетка устатыгар 15 тыһыынча гектар сир халытан нүөлсүтүү былаанналар. Бу үлэни ытыыга арыс нүөлсүтөр системаны тутуу уонна туһаныны көрүллэр. Ити курдук, төбүс уон быһыты быһыы, уонунан километр сиргэ ханааллары ханыны көрүллэр. Билигин хайы-үйэ 9 быһыт тутулунна, олох көмөлөрүнэн 1965 сылга 3000 гектар сир нүөлсүтүллүбэ. 1964 сылга совхоз ууну халытар ньыманан 1070 гектар сир нүөлсүтүтэ уонна

гектарын ахсыттан 20—25 центнер оту хомуйбута, оттон нүөлсүтүллүбэтэх сиртэн сыччаах 6—8 центнер от ытыллыбыта.

Ити дьаһаллар түмүктэригэр «Ньурба» совхоз 1970 сылга 1965 сылга тэҥнээтэххэ дорооххой аһылыгы бөлөмүһүннэ 2,5 төгүл улаатыннарарыа, атыннык эттэххэ 12000 тонна онуугар 30000 тонна буолуоба. Итинэн сибээстэн бу хаһаайыстыбаба сүөһү интэһитин валовой бородууксуйата 2 төгүл улаатыа. Биллэн турар, бу кини далааһынаах, улахан даскыллээх дьыала!

Совхоз дирекцията бу былааны олоххо киллэригэ үлэни лаппа табыгастаах хаһаайыстыбаннай ньыманан ытарга былаанналар. Ол курдук биһир гектар сир нүөлсүтүү хаһаайыстыбаннай ньыманан ороскуота 30—50 солкуобай буолуоба, оттон инженерий ньыманан нүөлсүтүүгэ 200—500 солкуобай ороскуоттанар. Мантан көстөрүн курдук, үлэ ороскуота 10 төгүл чөлчүр.

1964 сыл сайын ТХСНЧИ Покровскайдаагы опытной хаһаайыстыбатыгар Кэҥкэма үрэххэ икки быһыт ытыллыбыта. Олортон биһирдэстэрэ 280 гектар сир нүөлсүтүбэ. Манна биһир гектардаах үлэ себестоимона 31 солкуобайга тэҥнэһэр. Оттон иккис быһыт 800 гектардаах сир нүөлсүтүбэ, онно биһир гектар себестоимона 13 солкуобай буолар.

Опыт көрдөрөрүнэн, ходуһаны даскалааһынан, чычаастык корутуунан уонна бириэстээһининэн тупсарыыга от үүнүүтэ гектарга

25 центнергэ диэри эбиллэр.

Уу ылар сирдэрин үүнүүтүн үрдэттигэ саамай кэрэхсэбиллээх

ньыманан минеральной уобурдуулары тутуу буолар. Ходуһаны уобурдуу үүнүүнү үрдэттигэ эрэ туһалаах буолбатах, ону таһынан от хаачыстыбатын, химическай састабын тупсарар. Уобурдууну туковай саялканан, оттон өрүс арымыларынаабы учаастактарга самолетуна киллэрэр ордук табыгастаах. Ааспыт саас ТХСНЧИ Покровскайдаагы опытной-көрдөрүүлээх хаһаайыстыбатыгар АН-20 самолет, 10 чаас устата көтөн 220 гектар уу ылар ходуһаны уобурдубута. Ол түмүгэр гектартан 12 центнер от эбии ытыллыбыта.

Ходуһа сирдэри итинник ньымаларынан тупсаран оҕоруу, ходуһа уонна мөччирэҥ хаһаайыстыбатын сөптөөхтүк туһанар буоллаха эрэ, үчүгэй түмүгү биэриэн сөп. Маныаха туох наадаһый? Бастакытынан, хаһаайыстыбалар салайааччыларын уонна специалистарын, чуолаан агрономнар, бу дьыалаба эппиэтинэстэрин үрдэттиллэхтээх; иккиннин, хас биһирди хаһаайыстыбаба бастын опыты уонна наука ситиһиллэрин былааннаахтык олохтуур сыалынан ходуһа сири тупсарыы тэрээһин техничекскай дьаһалларын чуолкай былаана оҕоруллуохтаах; үсүнүнэн, ходуһаны араас бөхтөн-сыыстан ыраастааһын, тыа сири ходуһаларын бүтэйдээһин уо. д. а. курдук урукку үгэстэри халбаҥа суох чөлүгэр түһэриллиэхтээх; төрдүһүнэн, хас биһирди звено аайы туһааннаах оттуур ходуһалар сыһарыллыахтаахтар уонна

ходуһаны уонна мөччирэҥи сарыы былаанын толорбут материалнай уонна моральтунан ойбон оҕоруллуох бүтэһигэр, ходуһа сири тры боппуруостарын былаантык уонна туһалаахтык быһа наадаба ходуһа сирдэри барын кэрийэ сылдьан чинчийэрүү ытыллыахтаах. Хас биһи хаһаайыстыба агрономнордаах, эбэтэр гидротехник-механик ратордаах буолуохтаах.

Ходуһа бородууксуйатын үлэни боппуруостара ТХСНЧИ научнай-чинчийэр үлэтин сүрүн тематынан буолуохтэ. Ходуһаны тупсарыы уонна туһаны соруга уустук уонна сылаах. Ол эрээри, ученайдар, специалистар, тыа хаһаайыстыбаны үлэһиттэрэ государство дьуһунаах көмөтүгэр тирэбир дьулуурдаах үлэлэрэ бу соркылгас бөдбөххө ситиһиллээх быһаарар кыагы биэрибэ.

Биһиги оройуоммутугар, барылаан ааһан көрүүнэн, 1970 сыл сыллата аайы 5000 гектар сир уобуртахпытына, 3000 гектар сир ууну халытан нүөлсүтүһүтүнэ, пиялетка устатыгар 300 гектар талабын ыраастаахпытына, 6000 гектар сир тупса дахпытына, оту валовой хомуйуу 20000 тоннанан улаатыннарарыпыт, эбэтэр 50—55 тыһыынча тоннага тирэдиэхпитин сөп. Итичэ дорооххой аһылык атын эбии аһылыктары кытта холбоон туһанылар буоллабына, сүөһү интэһитин бородууксуйатын балта раа төгүл үрдэтэр кыахтаахпыт. Бу буолуоба биһиги партия уонна правительство кыһамныытыга үлэнэн эппиэллэпит.

Х. САВВИНОВ,
ученай-агроном.

СССР КК-гар, ССРС Министрдерин Советыгар уонна ПСБСКС-гар

СССР Кини Комитета, ССРС Министрдерин Совета уонна ПСБСКС «Совхозтар уонна тыа хаһаайыстыбатын атын да государственнай предприятиеларын салайар үлэһиттэригэр, ону тэҥэ совхозтар трестэрин салайар үлэһиттэригэр уонна специалистарыгар үлэ төлөбүрүн туһунан» уураабы ылынылар.

СССР Кини Комитетын, ССРС Министрдерин Советын уонна ПСБСКС 1961 сыл бэс ыйын 15 күнүнээри уураахтарын 14-с пуунун уларытан туран, совхозтар салайар үлэһиттэригэр уонна специалистарыгар, тыа хаһаайыстыбатын атын да государственнай предприятиеларын салайааччыларыгар, ону тэҥэ совхозтар трестэрин салайар үлэһиттэригэр уонна специалистарыгар акылааттар (расчетнай ставкалар) ыйын аайы толору төлөнөллөр.

Маныаха урукку өттүгэр толорон хаһаайыстыбалар уонна трестер салайар үлэһиттэригэр уонна специалистарыгар тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын оҕорон таһаарыыны уонна атылааһыны аһара толоруу хас биһирди бырыһыанын аайы сыллаабы акылаат (расчетнай ставка) 0,3 бырыһыанын эбии төлөбүр быһытынан бериллэр.

Туһааннаах тэрилтэлэргэ совхозтар онтон да атын тыа хаһаайыстыбаннай государственнай предприятиялар отделениелары-

гар, фермаларыгар уонна тыа хаһаайыстыбатын учаастактарыгар салайар үлэһиттэри, специалистары ханнык группага киирэллэрин быһаарар көрдөрүүлэри бигэргэтэллэригэр, үлэтин кээмэйиттэн, үөрэриттэн уонна стаһыттан көрөн акылааттары олохтуулларыгар соруйулунна.

Совхозтар салайар үлэһиттэригэр, специалистарыгар уонна тыа хаһаайыстыбатын атын да государственнай предприятиеларыгар, тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын оҕоруу уонна атылааһын сыллаабы былаанын аһара толоруу иһин, акылаат (расчетнай ставка) 10 бырыһыана уонна хас биһирди отделениеларынан, фермаларынан уонна учаастактарынан тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын оҕоруу былаанын аһара толоруу хас биһирди бырыһыанын иһин бириэмийэ бериллэр.

Сыллаабы былааны аһара толоруу иһин бириэмийэ бурдугу уонна эти оҕоруу былаанын хайаан да толорбут буоллахтарына, оттон идэтиллибит совхозтарга итини таһынан хаһаайыстыбатын сүрүн салаатын былаанын аһара толорбут буоллабына бериллэр.

Отделениелар, фермалар уонна тыа хаһаайыстыбаннай учаастактар салайааччыларын үлэһиттэригэр уонна специалистарыгар отделение (ферма) үрдүнэн быһаччы таһаарыллар ороскуот үбүн көмчилээһин иһин, ол көмчилэм-

мит суума 5 бырыһыана кээмэйдээх бириэмийэ бериллэр. Салайар үлэһиттэргэ уонна специалистарга ити бириэмийэни биһир сыллаабы акылаакка дьүөрэлээн оҕорулар. Ити бириэмийэлэр тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйаларын оҕоруу сыллаабы былаанын отделение (ферма) үрдүнэн толорбут буоллахтарына, совхоз үрдүнэн толорбуттарыттан эбэтэр толорботохторуттан тутулуга суох бериллэр.

Совхозтар салайар үлэһиттэригэр уонна специалистарыгар (отделениеларга, фермаларга уонна тыа хаһаайыстыбатын учаастактарыгар үлэһиттэр, салайар үлэһиттэртэн уонна специалистартан уратыларга) былааны таһынан барыһы ылы иһин, былааны таһынан ытыллыбыт барыс 5 бырыһыана кээмэйдээх бириэмийэ бериллэр, былаан быһытынан барыһы ылы көрүлүбэтэх хаһаайыстыбаларыгар бородууксуйа себестоимонын намтатыттан тахсыбыт көмчилээһинтэн 5 бырыһыан бириэмийэ төлөнөр. Салайар үлэһиттэргэ уонна специалистарга ити бириэмийэ аһааһын хас биһирди үлэһит сыллаабы акылааттар дьүөрэлээ! аарыллар. Этиллэр бириэмийэлэр бородууксуйаны атылааһын, сыллаабы былаанын толоруу уонна себестоимонын намтатыы эрэ түбөлүтүгэр көрүлүбэтэх.

Эһиги бу снимокка механизация училищетын бүтэрэн, тракторист-машинист идэтин ылан баран, Алтайскай кыраай Топчихинскай оройуонун бэйэлэрин төрөөбүт «Искра» колхозтарыгар эргиллэн кэлбит Виктор Бледновы, Николай Рогачеву уонна Анатолий Короткибы көрөбүт. Уолаттар колхозка өрөмүөннэммит техниканы туттулар уонна үлэбэ туруннулар.

ССГА фотохрониката.

A black and white portrait photograph of a man with short, dark hair, wearing a dark suit jacket, a light-colored shirt, and a dark tie. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The background is a light, textured surface. The image has a grainy, high-contrast quality typical of older newspaper prints.

Биһиги биир дойдулаахпытыгар, күндү Исай Прокопьевичка үчүгэй доруобуйаны, уһун үйэни уонна айар үлэтигэр саҥа ситиһиилэри баҕарабыт.

1965 г. МВУС УСТАВ 25 к. № 50.

„ПОЛЯРНАЙ ВАРЯГ“ КАПИТАНА

СИБЭККИЛЭРИНЭН уонна сыттаах мутукчаларынан кинэргэтиллибит саала иһин сааскы күн уота дьолло тугар. Киниокамералар сырдык уоттара сандаараллар. Кырыктыһыт баттахтаах дьон бэйэ-бэйэлэрин кытта ахтысыттымы куустуһаллар, иэдэстэригэр харахтарын уута түһэр. Итиннэ көрбүт сүүһүнэн оболор мань хаһан дараны умнуохтара суоба, өр көмүгэ өйдүүхтэрэ.

Москва 315 №-дээх оскуолатын пионердара урукку фашистскай олук лаабырдары Штутгоф уонна Гаммерштейн хаайылаахтарын кытта көрсүстүлэр. Ити дьон босхоломмуттара доп-курдук сүүрбө сыл аһаһытын көнө эмнэ көрсүстүлэр. Кинилэр өлбүт табаарыстарын санаан аһар туһугар, фашистскай буруйдаахтары быһылырга сананар Бонн салайааччыларыгар «сатаммат» диэн этээри көрсүстүлэр. Бу кырыктыһыан эрэр баттахтаах дьон манна, оскуола саалатыгар сэрин алдархайдарын көрбөтөх эдэр көлүөнэ: «сэргэх буолун» — диэн этээри кэллилэр.

Урдук үгүсхотуу, эмсэрэлэммит илинлээх, хара бараан кини көпсөөннн өбөлөр уһулуучу болгомотолоохтук иһитилэр. Эйэлээх советскай кыра судно куйахтаах суду улахан линкору кытта охсуһуутунан сибээстээх кини дьылбата ордук дыкты.

Бу кини, капитан Анатолий Качарава, өстөөх линкора сабаахха көстөр бириэмэттэргэ, 1942 сыллаахха атырдьах ыйын 25 күнүгэр, «А. Сибиряков» мостигар турбута.

Фашистскай рейдер командири Меенсен Больхен бэйэтин кистэнэн америкаанкай былаабы көтөхлүтэ. Киниэхэ хайдарын да иһин караванга саба түһэр наадатыгар Вилькицкай хомо мууһа хайдарын быһаарыахха наада этэ. Кини аара «А. Сибирякову» көрсөн баран «көпсөтөргө» күһэйим дии санаабыта. Кини сигналары биэрэн тохтуурга уонна рацияны устаттарга бирикээстээбитэ. Бу иһиннэ кини муора суолларыгар союзниктар сүүрбө алта транспордарын муора түгүбэр ыппыта. Манна дьыала олох атын хайысхалламмыта.

— Хомово муус туруга хайдарын ыйыталлар, — диэбитэ сигнальщик Иван Алексеев.

— Онук эрэ буолбатах! — диэбитэ Качарава, кини америкаан-

1942 сыллаахха атырдьах ыйыгар Советскай Арктика киинигэр фашистскай «Адмирал Шеер» линкор отон кирибит. Гитлеровскай ставка киинэхэ Карскай муораба барарга, советскай транспордар суолларыгар турарга уонна киинлэри уруссаллыырга сорууда биэрбитэ. Кинилэр былааннарынан бастаан «Ленин» уонна «Красин» ледоколлар идьэ иһэр 14 суднолара уруссалланыахтаахтара. Ити былаан тохтубута. Кини тымны муора ветеранэ — «А. Сибиряков» ледокольнай борохуоту кытта көрсүбүтэ. Ити судноны хойуун капитан Анатолий Качарава хамаандалыыра.

скай былаабынан ким хаххаланырын хайы-үйэ билбэтэ. Кини Диксонтан ыйытыллыттар бу оройуонга америкаанскай байыаннай суднолар суох буолуохтаахтар диэн биллэрэ охсубуттара. Капитан сэриигэ бэлэмнэнэргэ бирикээстээбитэ.

Ити бириэмэҕэ өстөөх хараабыла фашистскай бэйилээх былаабы көтөхпүтэ.

Күүстөр олус тэҥэ суох этилэр. «Шеер» 280 миллиметрээх — алта, 150 миллиметрээх — абыс, 105 миллиметрээх — алта, 37 миллиметрээх — абыс орудиялардаах, абыс торпеднай аппараттаах уонна икки самолеттаах этэ. Онтон «Сибиряков» хотугу сир Арктическай станцияларыгар айааннаан иһэн, баара-суоба, түөрт, ол иһиттэн 76 миллиметрээх икки, 45 миллиметрээх икки орудиялардааҕа. Ол да буоллар, «Сибиряков» уоту бастаан аспыта уонна өстөөххө утары барбыта. Качарава иһинки диэки баран улахан суох Белуха арыы хайаларыгар саһарга санаммыта. Эргэ борохуот бэрт бытааннык сыбарыйара. Кини Советскай Арктикаба фашистскай линкор баар буолбутун туһунан иһитиннэрэрэ табыллыбыта уонна караваннары быһаан, охсууну бэйэтигэр ылбыта.

«А. Сибиряков» ытыылара өстөөгү дөйүппүтэ уонна соһуппута. Младшай лейтенант Семен Никифорова хамаандалыы орудиятын уота олус чуолкай этэ. Фашистскай моряктар рейдер налбатыттан, тыал урбүтүн курдук, суох буола охсубуттара. Кинилэр куйахтаах казематаларга сасыттар.

«Шеер» ледокольнай борохуоту туох-баар күүһүнэн барытынан ыппыта. Бастакы табыллы кэнниттэн «Сибиряковка» баһаар буолан барбыта. Умайа сылдьар борохуот ытылаһарын салбаан ыппыта.

13 чаас 40 мүнүүтэҕэ Диксон радиост Анатолий Шаршанин ыппыт радиограмматын ылбыта. «Сэркилэнэбит!». 13.47. м. өссө биһир кылгас иһитиннэрин, бадава

радиост бэйэтэ биэрбит этэ: «Дьэ, каноһа сабаланна!». Ити кэнниттэн «Сибиряков» өр тугу да биллэрбэтэрэ. Онтон кэнник: «Сэркилэнэбитин салгыыбыт, судно умайар...» диэн тыллар этилэнбиттэрэ.

Сэрэтиннэ ылбыт караван суднолара Вилькицкай хомово кирибиттэрэ уонна өстөөхтөн ыраах буолбуттара.

«Сибиряков» хотторбута. Ол араары, бэйэтин иһини тигэбэр тийиэ толорбута. Ол бириэмэҕэ Хотугу флоту хамаандалаабыт адмирал А. Головки ити туһунан маныыгы сүрүйбута:

«Шеер» уонна «Сибиряков» охсуһууларын Голцаф уонна Давид икки ардыларыгар охсуһууну кытта тэҥиннэххэ сатамат. Сэрин эбэтэр охсуһуу туһунан быһаччы этэр эмнэ табыллыбат. «Сибиряков» дьайытыын Александр Мат-

росов хорсун быһымытын кытта тэҥиннэр ордук табыгастаах. Кини коллективнай хорсун быһымынан буолар, уонна оһон ордук күндү».

Уон тобус бөһүйбүт уонна бааһырбыт сибиряковецтары «Шеер» биллэн ылбыта. Кинилэр иһоһокалары фашистар ылаахтары арылаах мүнүүтэ иһиннэ моряктар бары докумуоннарын суох оһорбуттара. Сылы мэлдьи гитлеровецтар бу дьон ортотугар капитан баарын билбэтэхтэрэ, кини иһигэр уонна иһитигэр ыараханник бааһырбыт этэ. Анатолий Качарава уонна кини доһотторо фашистскай биһиэгигэ элбэх муһнааһыны-сороһуну тулуйбуттара. Ол да буоллар, Кыайы күнүгэр дьэри тыһынаах хаалбыттара.

Штутгоф концлагерга капитан ыппыт сыллара ордук ыарахаттар этэ. Хорсун капитан манна бэйэтин хайдах хойуунук тутта

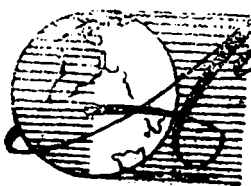
сылдьарын ким билгисин тыһынаах хаалбыт, ол үчүгэйдик өйдүүр.

Билигин Анатолий Качарава уруккутун курдук, хотугу муораларынан устар. Кини «Тбилиси» борохуот капитана. Кини Белуха арыы аттынан сотору-сотору аһар. Олохтоһуллубут үгэһиннэ, бары суднолар бу арыы аттынан аһалларыгар былаахтарып саннытаалар уонна тэҥэ суох сэриигэ өлбүт табаарыстарын чиһигэр гудоктарынан салоттууллар. Хотугу муоранан устаччылар «Сибирякову» «Полярнай Варягынан» ааттаабыттара.

... Бу сааскы күн Москва оскуолатын актовай саалатыгар олус чуумму этэ. Бэйэтин бойобуой доһотторун уонна фашистскай биһиэгигэ сылдьыбыт ыарахан сылдарын туһунан хатыгыр, хара бараан кини көпсөөбитэ. Оболор капитан көпсөөннн болгомотолоохтук истибиттэрэ, кинилэр ити туһунан бэйэлэрин снэппэригэр кэпсэхтэрэ, иһинник быһыы хаһан дараны умнууллубат.

Бүгүн тыл аһааччылар курдук, капитан бэйэтин көпсөөннн манник тылларынан түмүктээбитэ: «Сэргэх буолун! Эйэни харыстаан!».

Алексей КОНСТАНТИНОВ.
(БСА).

Америкаанскай агрессордары уодьуганнаахха

Америкаанскай агрессордары уодьуганнаахха

ВАШИНГТОН уонна АХШ атын куораттарын уон тыһыынчаттан тахса олохтоохтору муус устар 1/ күнүгэр, билигин холбоһуктаах Штаттар Вьетнамга ытар сэриилэрин утары буолбут, суду улахан бырачыастыыр демонстрацияга кытыннылар. Демонстрация кытылаахтара — студенттар уонна преподавателлэр, эиэ иһин охсуһааччылар уонна сэриин ветераннара: «Вьетнамга сэриини бэрт түргэнник тохтотун», «Хотугу Вьетнамы бомбалааһыны ууратын», «Биһиги Вьетнамга сэриилэнэһипитин бабарбалпыт», — диэн лозуннары идьэ Уруг дьыэ — АХШ президенин резиденциятын аттынан аастылар.

Америка столицата — Вашингтон манник маасабай демонстрацияны көрбөтөҕө өр буолла. Америка общественноһыгар АХШ Вьетнамга ытар политика чаччы буруйу оһоруу буолара көстөн иһэр. Итиннэ Вашингтонга буолбут демонстрация уонна АХШ атын куораттарыгар буолталаабыт бырачыастыыр митингэр, Вьетнамга агрессияны сэмэлиир боростуой америкаанецтар америкаанскай бэчээт страницаларыгар ордук чаастык көстөн аһар суруктара көрдөрүлөр.

АХШ тас өттүгэр, Вьетнамга америкаанскай агрессордар, буруйу оһоруу дьайыылары өссө ордук уордайыны таһаараллар. Америкаанскай агрессияны бары бүтүүн сэмэлээһин уонна АХШ Вьетнамга политика мунур уһукка тийиитэ, АХШ салайар эргимтэтин санаалаарынан аан дойдуну норуоттарын уордайытын мөлтөтүүгэ тиздирдэхтэх санаа дьаһаллары ыларга күһэйдэ. АХШ президенс Л. Джонсон Балтиморега муус устар 7 күнүгэр тыл эппитэ, ону америкаанскай пропаганда «Вьетнамга эйэни

олохтоһун былаанын «урдук» сыаналаабыта.

Дьинэр, ханнык даһаны эйэ былаанын тыһына манна көстүбэт. Бэйэтин этиитигэр президент Вьетнамга АХШ агрессиятын тохтотуну туһунан биһир да тылы быктарбатаҕа. Джонсон Вьетнам патриоттара бэйэлэрин дойдутарын босхолоһун иһин охсуһууларын уурата иликтэринэ «эйэни олохтоһунга» АХШ сөбүлэһиэ суоба дьээн өйдөбүлү биэрэрдии эттэ. Ону аһан, Джонсон америкаанскай сэриилэри Собуруу Вьетнамтан таһаарар, Собуруу Вьетнам территориятын түөрт гыммыттан үһүн контуруоллуур Собуруу Вьетнам патриоттарын охсуһуутун салайар — босхолоһуу национальнай фронтун кытта кэпсэтийи ытыы боппуруһун көрүүттэн аккаастанна. Оһон, Америка президенс Вьетнам норуота ылыммат усулуобуйатын туруорар.

Л. Джонсон этиитин тула көтөһүлүбүт америкаанскай пропаганда айдаана АХШ агрессията Вьетнамга салбаһан барытын хаххалыан хайдах да сатамат, бу дойдуга быһыы-майгы өссө ордук кытааттар кытаатан иһэр. Советскай-вьетнамскай холбоһуктаах сайабылыаннааҕа этиллэрин курдук, «ити этии көрдөрүрүнэн АХШ уруккутун курдук, Вьетнам Демократическай Республикатын утары агрессиялааһыны кэңэтэрин, Собуруу Вьетнамга сэриини салгыы ыытар курсу тутуһарын уонна Вьетнам проблематын эйэлээхтик быһаары суолларын көрдүүргэ кыһаллыбатын көрдөрөр».

Итинтэн салгыи коммунистега бэлиэтэнэрин курдук, Вьетнам проблематын быһаары сүрүн

усулуобуйаларынан АХШ Вьетнам Демократическай Республикатын утары агрессивнай дьайыыларын бэрт түргэнник тохтотуу, Собуруу Вьетнамтан америкаанскай сэриилэри таһаарыы, Собуруу Вьетнамы утары америкаанскай агрессияны тохтотуу, Вьетнам Демократическай Республикатын территорията уонна суверенитета тытыллыбат буолуутун хааччыыы буолаллар. Советскай Союз правительствота уонна Вьетнам Демократическай Республикатын правительствота Собуруу Вьетнам норуотун баһатын дьиннээх аахсааччынан босхолоһуу национальнай фронт буолар дьээн аһаллар. Бу тэрлэт программатынан тутулуга суох буолууну биллэри, демократия эйэ иһин турунуу империалистическай интервенцияны тохтотуу уонна Собуруу Вьетнамга Национальнай Демократическай правительствоны тэрийи буолаллар. Собуруу Вьетнам дьыалата босхолоһуу национальнай фронтун программатын сүннүүнэн, Вьетнам норуотунан бэйэтинэн быһаарыллыахтаах. Вьетнам балаһыаньатын эйэлээхтик быһаарыы соботох суоллара итинниктэр.

Эйэ уонна аан дойдуга куттал суох буолуутун интериэстэрэ Вьетнам норуотун көңүлүн уонна быраабын тууяр америкаанскай империалистическай күстэри уонна агрессияны уодьуганнааһыны эрэйэр.

С КУЛИК.
(СССР).

Редактор Н. С. ПОПОВ.

«ЛЕНА МАЯКТАРА» ХАҢЫАТ БИРИИНИГЭР ҮГЭС БУОЛБУТ ЭСТАФЕТА

БИАМ ҮҮҮҮН 9 күнүгэр Покровскай бөһүөлэгэр Орджоникидзе аатынан уулуссаба, фашистскай Германияны Улуу кыайы 20 сылын туолуутугар аналлаах, «Лена маяктара» хаһыат бириинигэр үгэс буолбут эстафета ытыллар. Хамаанда састаабыгар бизс эр киһи, икки дьахтар. Эстафета буолар сирэ — 3800 метр.

I этапка — 1000 метр эр дьоннор сүүрэллэр, II этапка — 1200 метр эр велосипедикан сүүрэллэр, III этапка — 200 метр дьахталлар, IV этапка — 600 метр эр дьоннор, V этапка — 200 метр эр дьоннор, VI этапка — 400 метр эр дьоннор уонна бүтэһик этапка — 200 метр дьахталлар сүүрэллэр.

Кыайылаабынан тахсыбыт хамаанда «Лена маяктара» хаһыат кубогунан уонна сыллаабы сурутуутунан наһараадаланар, оттон иккис уонна үһүс миэстэни ылбыттар редакция уонна «Урожай» ДСО оройуоннаабы советын грамотатынан наһараадаланаллар.

Манна барыта алта хамаанда — «Правда» колхозтан, ОНХ, «Өк-төм» совхозтан, цемзаводтан, тутуу матырыйаалын оһорор заводтан уонна Покровскайтан ытытыаба.

Бары коллективтар сайынны спортнай сезон аһыллыытыгар туйгунун бэлэмнэнэллэрэ эрэйиллэр.

Х. ЛАРИОНОВ.
«Урожай» ДСО райсоветын председателэ.

«ЛЕНА МАЯКТАРА»

Бытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыны чуолкайдик ыйыллыахтаах.

Орджоникидзевскай оройуоннаабы типография.

Тиража 2840.

Санааһын № 50.